

ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА СМОЛЯН ЗА ПЕРИОДА
2022 – 2028 г.

Адрес: 4700, гр. Смолян, бул. „България“ № 12,
тел.: +359/301/626-62,/, факс: +359/301/624-26,
e-mail: obshtina_smolyan@abv.bg
web: www.smolyan.bg

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
СЪДЪРЖАНИЕ	1
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	3
ВЪВЕДЕНИЕ	7
I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	9
1. Природо-географски и териториално-административни фактори	9
1.1. Географско положение	9
1.2. Релеф	10
1.3. Климат	11
1.4. Полезни изкопаеми	18
1.5. Кметства и населени места в общината	18
II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА	21
1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)	21
2. Водни ресурси	28
2.1. Повърхностни водни обекти, риск от наводнения и подземни водни тела на територията на Община Смолян	28
2.2. Минерални води	57
2.3. Водоснабдяване. Водопроводна мрежа	57
2.4. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места	65
2.5. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води	66
2.6. Източници на замърсяване	67
3. Отпадъци	68
3.1. Генерирани отпадъци по видове и източници	68
3.1.1. Битови отпадъци	68
3.1.2. Разделно събрани отпадъци от системата за разделно събиране	71
3.1.3. Производствени неопасни отпадъци	72
3.1.4. Масово разпространени отпадъци (МРО)	73
3.1.5. Биоотпадъци и биоразградими отпадъци	75
3.1.6. Строителни отпадъци и едрогабаритни отпадъци (ЕГО)	76
3.1.7. Опасни отпадъци	76
3.2. Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци	77
3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци	77
3.2.2. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци	81
3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината	84
3.4. Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците	86
4. Почви и нарушени терени	87
4.1. Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други	90

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

	замърсители	
4.2.	Ерозирали почви	91
4.3.	Вкислени и засолени почви	92
4.4.	Физически нарушени почви и терени	93
5.	Ландшафт	95
6.	Защитени територии и зони и биоразнообразие	96
6.1.	Защитени територии	98
6.2.	Защитени зони	104
6.3.	Биоразнообразие	113
6.4.	Лечебни растения	119
6.5.	Горско стопанство	152
7.	Шум	154
8.	Зелени площи в Община Смолян	164
9.	Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения	165
10.	Управленски ресурси	170
11.	Икономически показатели	178
11.1.	Развитие на отделните отрасли в общината	179
11.2.	Състояние на инфраструктурата на Община Смолян	195
12.	Финансови показатели	207
13.	Демографски показатели	208
14.	Социално-икономически показатели	214
III.	АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SW □-АНАЛИЗ)	218
IV.	ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СМОЛЯН	221
V.	ЦЕЛИ	221
VI.	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	228
VII.	ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА	240

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС	автоматична измервателна станция
ал.	алинея
БДИБР	Басейнова дирекция Източноевропейски район
ВЕИ	възобновяеми енергийни източници
ВиК	Водоснабдяване и канализация
гр.	град
ГПСОВ	градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДБ	държавен бюджет
ДВ	държавен вестник
ДГС	Държавно горско стопанство
ДН	Директива за наводненията
ЕМП	електромагнитни полета
ЕП	електрическо поле
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗЗШОС	Закон за защита от шум в околната среда
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМ	Защитена местност
ЗОБ	Закон за общинските бюджети
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда и водите
ИЕО	индивидуални емисионни ограничения
ИТСРЮР	Интегрирана териториална стратегия за развитие на югоизточен регион
ИУЕЕО	излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
КАВ	качество на атмосферния въздух
кв.	квартал
КФС	комплексна фонова станция
лв.	лева
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МП	магнитно поле
МПС	моторни превозни средства
МС	Министерски съвет
н.в.	надморска височина
НКЦ	Недвижими културни ценности
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

НСИ	Национален статистически институт
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НПО	Неправителствена организация
НУБА	негодни за употреба батерии и акумулатори
ООп	Организация по оползотворяване
ОбА	Общинска администрация
ОбС	Общински съвет
ОУП	Общ устройствен план
ОПОС	Оперативна програма околна среда
ПВТ	подземно водно тяло
ПДК	пределно допустима концентрация
ПЕВП	полиетилен висока плътност
ПЗ	Природна забележителност
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПОРН	Предварителна оценка на риска от наводнения
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПМ	пункт за мониторинг
ПМС	Постановление на министерски съвет
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РОУКАВ	Райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РПМ	Републиканска пътна мрежа
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗПРН	райони със значителен потенциален риск от наводнения
РЧ	радиочестотни
СГ	средногодишна /концентрация/
СГН	средногодишна норма
СД	средноденоношна /концентрация/
СДН	средноденоношна норма
СДК	средноденоношна концентрация
СГК	средногодишна концентрация
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ФЕС	фондове на Европейския съюз
ФПЧ	фини прахови частици
ФПЧ ₁₀ -	фини прахови частици с аеродинамичен диаметър под 10 микрона
ЦБ	централен бюджет
l/s	литър за секунда
m	метър
m/s	метър за секунда
m ²	квадратен метър
m ³	кубичен метър

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

m ³ /год	кубичен метър годишно
m ³ /s	кубичен метър за секунда
cm	сантиметър
mg/m ³	милиграм на кубичен метър
mm	милиметър
ha	хектар
°C	градус целзий
dB	децибела
NO	азотен оксид
NO ₂	азотен диоксид
g/s	грам за секунда
dka	декар
dm ³ /s	кубичен дециметър за секунда
kV	киловолт
kW	киловат
kg/h	килограм за час
t	тон

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) на Община Смолян за периода 2022-2028 г. се разработва на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) съгласно който: Кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда за съответната община в съответствие с указания на министъра на околната среда и водите.

В структурно отношение програмата е разработена в съответствие с Указанията на Министерство на околната среда и водите от месец ноември 1999г., относно структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда и Закона за местното самоуправление и местната администрация, чл.17, ал.1, т.8 съгласно, който *„Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси и чл. 21, ал.1, т.12 според, която „Общински съвет приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват и европейските политики за развитие на местните общности“.*

Основните цели на програмата са:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- Да открие приоритетите в разглежданата област;
- Да използва разумно природните дадености на територията на общината за развитие на икономически потенциал;
- Да аргументира проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- Подобряване качеството на живот на населението на общината;
- Опазване и поддържане на богатото биологично разнообразие на общината;
- Формулиране основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и да реализира правомощията си, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда;
- Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси и съсредоточаването им за решаване на най-приоритетните и належащи проблеми свързани с опазване на околната среда на територията на общината.

В този смисъл, настоящата Програма за опазване на околната среда, би могло да се дефинира, като целенасочено планиране на дейностите на Община Смолян в областта на околната среда за определен период от време (2022-2028 г.). Те могат да се считат за един инструмент за постигане на подобрения в областта на околната среда.

Програмата за опазване на околната среда на Община Смолян 2022-2028 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Смолян, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината. Програмата е съобразена с националните, регионални и общински приоритети в икономическото развитие и опазването на околната среда, а именно:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.);
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.);
- Национална стратегия за управление и развитие във водния сектор;
- Програма за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места;
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.;
- План за управление на речните басейни (ПУРБ) в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на речните басейни (ПУРБ) в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2022-2027 г.;
- План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление на водите 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление на водите 2022-2027 г.;
- План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г.;
- Програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021-2028 г.
- Общинска програма за намаляване нивата на фини прахови частици (ФЧП₁₀) И достигане на утвърдените норми за качество на атмосферния въздух на Община Смолян 2021-2025 г.;
- План за действие за устойчива енергия и климат за периода 2021 – 2030 г. Община Смолян;
- Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Смолян 2020-2023 г.;
- Общ устройствен план на Община Смолян;
- Интегрирана териториална стратегия за развитие – Южен централен регион 2021-2027 г.;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски и териториално-административни фактори

1.1. Географско положение

Област Смолян е разположена в южната централна част на Южен централен район. Състои се от общо 10 общини, а именно: Доспат, Борино, Девин, Чепеларе, Смолян, Баните, Мадан, Рудозем, Неделино и Златоград и заема обща площ от 3 193 км². В състава на Смолянска област влизат общо 240 населени места, от които 8 града и 232 села.

Община Смолян се състои от 86 населени места (1 град и 85 села), от които 7 кметства и 23 кметски наместничества. Общината е с най-голяма територия от всичките 10 общини в област Смолян. В нея се включва и част от националния курорт Пампорово с местността Райковски ливади.

Фигура 1. Карта на област Смолян

Община Смолян заема най-южната част на Смолянска област в централната част на Родопска планина. Територията ѝ от 849,5 км² я нарежда на 1-во място сред 10-те общини в едноименната област (26,75% или близо ¼ от територията на областта).

Връзките ѝ с останалите територии на страната се осигуряват от второкласен път II-86 и от третокласните пътища III-197 и III-865. Общината се намира на отстояние 250 км. от Столицата и на 100 км. от гр. Пловдив. Най-близките ГКПП с южната ни съседка са „Рудозем-Елидже“ и „Златоград – Термес – Ксанти“. Вътрешно-общинските транспортни връзки се осигуряват основно от третокласни и четвъртокласни пътища. Общината е от първа функционална категория.

Община Смолян граничи с общини, които попадат в общо 2 различни области, като южната ѝ граница съвпада с държавната граница с Република Гърция. Това са:

- на запад – Община Девин, област Смолян;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско обличаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

- на север – Община Чепеларе, област Смолян;
- на североизток – Община Баните, област Смолян и Община Лъки, област Пловдив;
- на изток – Община Мадан, област Смолян;
- на югоизток – Община Рудозем, област Смолян;
- на юг и югозапад – Република Гърция.

Таблица 1. Разстояния от гр. Смолян до ключови за общината точки

Градове	Посока	Километри	Време
Смолян – София	Северозапад	220	3.5 часа
Смолян – Пловдив (най-близко летище)	Север	100	1 час
Смолян – Бургас (най-голямо търговско пристанище)	Североизток	349	6 часа
Смолян – Кап. Андреево (граница с Турция)	Изток	226	3.5 часа
Смолян – Кулата (граница с Гърция)	Запад	208	4 часа
Смолян – ГКПП при Рудозем с Гърция	Юг	40	0.5 часа
Смолян – ГКПП при Златоград с Гърция	Юг	65	1 час

1.2. Релеф

Характеристиките на релефа на Община Смолян са свързани с геоложкото развитие на Родопите. Западните части на планината, където е разположена и общината, са изградени от допалеозойски и палеозойски метаморфни скали. Има няколко основни етапа в развитието на релефа в тази област. През палеозойската ера, благодарение на херцинското нагъване са се образували антиклинали. Между тях са се образували тектонски котловини, една от които е Смолянската. По време на терциера в нея се образува езеро, в което протичат седиментационни процеси и се отлагат пясъчници и конгломерати. По същото време в този район се е развивала и вулканична дейност, която е причината за образуване на риолитна покривка в района на гр. Смолян. Релефът, който наблюдаваме днес се оформя през неоген-кватернерния период, когато протича и блоково-сводовото издигане на Родопите. Същевременно вътрешнопланинските котловини са потъвали, което е причина за силно разчленения релеф днес. Процесите на изветряне в района на гр. Смолян обуславят образуването на скални откоси и игли в риолитите. В района на Смолянските езера се наблюдават свлачищни процеси.

Общината е с планински релеф и изобилие от иглолистни гори и пасища. Надморската височина в цялата област варира от 600 до 2191 м. Характерно за родопския релеф е съчетание от високи била, разделени от дълбоки речни долини. Долината на р. Въча е дълбока и практически поделя Западните Родопи на две основни части - Баташко-Дъбрашка и Переликско-Преспанска. Град Смолян е разположен в едноименната котловина и попада в Переликско-Преспанската част. Тя с коритообразна форма с дължина 9 км и ширина 5 км. Релефът на дъното е естествено терасовиден, с пирамидални скатове, но завършва с непристъпни риолитни откоси. Геоложките епохи са изградили впечатляващи скални форми - Невястата, Турлата и др. Скалистият пояс, който огражда котловината от запад, е известен като Голямата и Малката стена, на северозапад най-високият връх на Родопите - Голям Перелик (2191 м). От юг котловината е оградена от Кайнадинският рид. Наименованието му идва от връх Кайнадина (1607 м), което означава извор (кайнак).

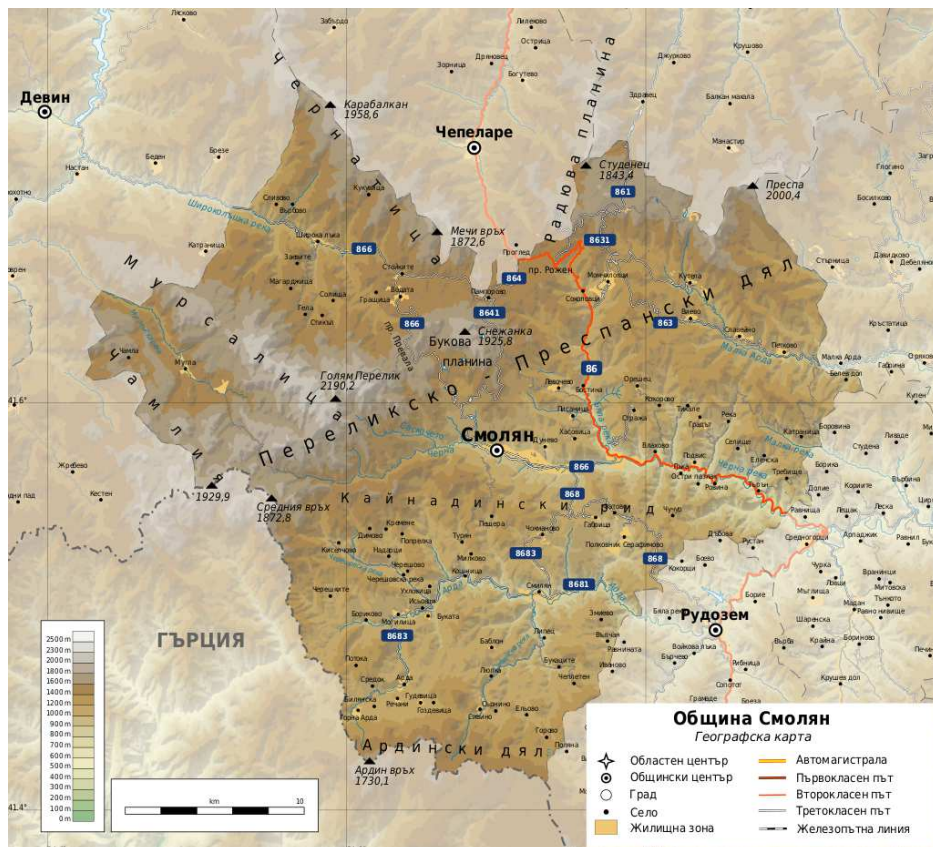
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско обличаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 2. Географска карта на Община Смолян

1.3. Климат

Според климатичното райониране на България (по Велев, 1997), територията на Община Смолян попада в Преходно-континенталната и Континентално-средиземноморска климатични области, район Дъбраш-Горна Арда (Фиг.3). Климатът е преходно-континентален със слабо средиземноморско влияние, Високите части на общината се отличават с планински климат. Лятото е прохладно, а зимата – мекa, със средна годишна температура 8,1°C.

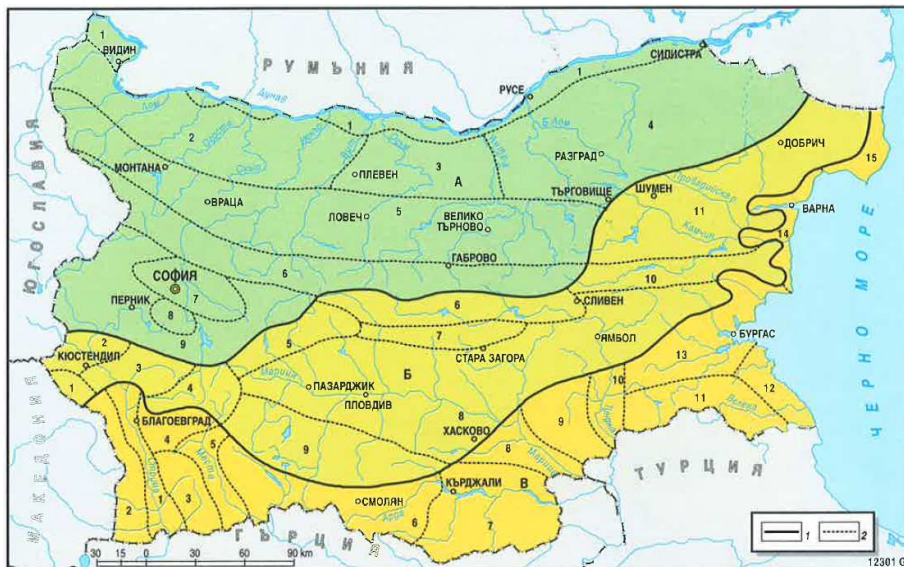

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 3. Климатични области и райони (по Велев, 1997), 1-граница на област; 2-граница на район (География на България, БАН, 2002 г.)

- А – Умереноконтинентална област;
1 – Крайдунавски низини;
2 – Западна Дунавска равнина;
3 – Средна Дунавска равнина;
4 – Лудогорско-Добруджанска;
5 – Предбалкан;
Б – Преходноконтинентална област;
1 – Осоговска планина;
2 – Южно Крайище;
3 – Средна Струма;
4 – Рила (северни склонове);
5 – Същинска Средна гора (южна част);
6 – Забалкански котловини;
В – Континентално-средиземноморска област;
1 – Долна Струма;
2 – Западни погранични планини;
3 – Пирин;
4 – Рила (южни склонове);
5 – Средна Места;
6 – Добраш-Горна Арда;
7 – Източни Родопи;
8 – Странджа;
9 – Странджанско Черноморие;
10 – Бургаска низина;
11 – Варненско Черноморие;
12 – Добруджанско Черноморие.

Климатични елементи

Температура на въздуха

В Смолян/Райково (1180/866 m н.в.) средната температура на въздуха през най-топлия месец (юли) е +21.5°C, с през най-студения месец (януари) е -3.7°C, а средногодишната температура е 8.1°C.

Средномесечните минимума са подчертано отрицателни през зимата и положителни през лятото. Съществува обща тенденция на понижаване на екстремните температури с увеличаване на височината. Поради отсъствие на благоприятни условия за допълнително радиационно изстиване, абсолютните минимума по планинските склонове не са толкова ниски, както в котловината. Напр., на около 1900 м. н. в. по склоновете най-ниската температура е около -23.00°C, докато в котловината тя е -25.00°C. В около 75% от зимните дни се наблюдават температурни инверсии във въздушния слой до 2000 м надморска височина. Средната мощност на приземните инверсии е 350-400 м. Продължителността на задържане на инверсиите зависи от синоптичната обстановка и може да е от няколко часа до няколко денонощия без прекъсване.

Таблица 2. Средна многогодишна температура на въздуха, °C

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Райково	-1.3	-0.1	2.8	8	12.4	15.6	17.9	17.5	13.5	9.2	5.2	0.9	8.5
Смолян	-1.5	-0.4	1.9	7.3	11.8	15.2	17.7	17.4	13.2	9.0	5.2	0.8	8.1
Снежанка	-6.7	-5.2	-2.7	2.1	7.0	10.6	13.1	13.0	8.8	3.9	0.2	-4.1	3.3

Източник: ОУП на Община Смолян

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско обличаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Таблица 3. Средни месечни максимални температури на въздуха, °C

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Райково	3.4	5.2	8.3	14.1	18.7	22.1	14.7	25.1	21.2	15.9	10.5	5.5	14.6
Смолян	1.8	3.7	6.3	11.8	16.4	19.7	22.2	22.7	19.3	14.3	9.0	4.2	12.6
Снежанка	-2.4	-0.5	2.9	8.9	13.9	17.8	20.8	21.4	17.0	10.8	5.1	-0.1	9.6

Източник: ОУП на Община Смолян

Таблица 4. Средни месечни минимални температури, °C

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Райково	-5.5	-4.5	-2.2	2.3	6.2	9.1	10.7	10	7	3.6	0.8	-3.1	2.9
Смолян	-5.2	-3.4	-2.1	2.9	7.2	10.6	12.6	12.4	9	5.3	1.8	-2.6	4.0
Снежанка	-11.4	-9.9	-7.8	-3.5	0.8	3.7	5.7	4.9	1.9	-1.8	-4.7	-8.8	-2.6

Източник: ОУП на Община Смолян

Фигура 4. Средна месечна и годишна температура на въздуха (°C) по данни от станция Смолян

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

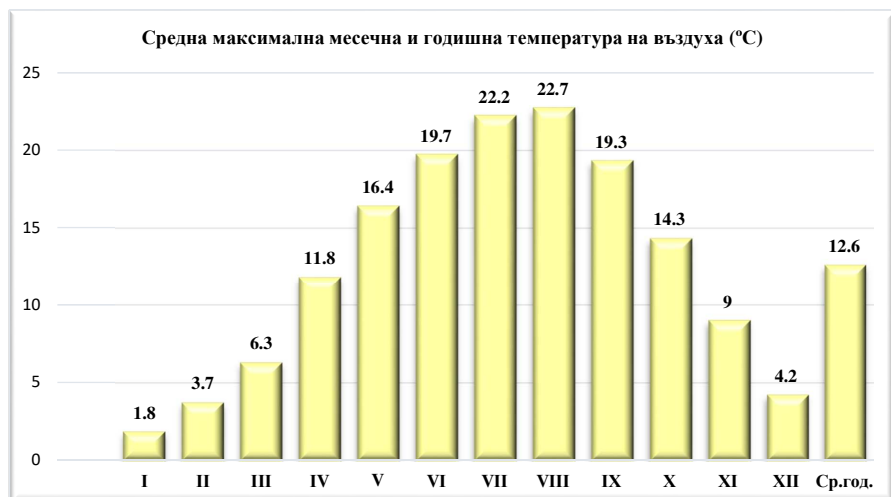

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 5. Средна минимална месечна и годишна температури на въздуха (°C) по данни от станция Смолян

Фигура 6. Средна максимална месечна и годишна температура на въздуха (°C) по данни от станция Смолян

Средните максимални и минимални температури по сезони са посочени в следващата Таблица.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Таблица 5. Средни максимални и минимални температури по сезони

Станция/н.м.в.	Елементи	Сезон			
		Зимен	Пролетен	Летен	Есенен
Смолян/Райково 1180/866	ср. темп.	-0.4	7.0	16.8	9.1
	ср. макс. т.	3.2	11.5	21.5	14.2
	ср. мин. т.	-3.7	2.7	11.9	5.4

Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970г., вал. 1931-1985 г.

➤ Валежи

За южнобългарската климатична подобласт, при сезонното разпределение на валежите е характерен зимен максимум и лятно-есенен минимум. Максималните валежи са през пролетта (май и юни), а минималните – в края на лятото (август и септември). Не са изключени краткотрайни интензивни валежи и в най-сухите години, даващи месечна валежна сума над 200 – 260 mm.

Таблица 6. Средни годишни и сезонни суми на валежите. (мм)

Станция	Надморска височина, м	Годишни валежи, мм	Сезонни валежи			
			Зима, мм	Пролет, мм	Лято, мм	Есенен, мм
Широка лъка	1058	859	225	213	228	193
Славейно	1078	991	234	250	275	232
Устово	Закрита	937	249	228	243	217
Райково	868	911	259	208	235	209
х. Персенк	закрита	868	176	249	250	193
Манастир	1500	1159	309	259	296	295

Източник: ОУП на Община Смолян

Средномесечните и годишни суми на валежите, регистрирани в три станции в района – гр. Смолян, с. Широка лъка и с. Мугла са показани в следващата таблица:

Таблица 7. Месечно и средногодишно разпределение на валежите (mm)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Смолян	89	70	59	62	87	98	83	53	50	71	88	100	911
Широка лъка	80	61	58	58	97	97	79	52	51	61	78	84	862
Мугла	84	68	52	55	89	97	74	48	46	69	87	93	961

Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970г., вал. 1931-1985 г.

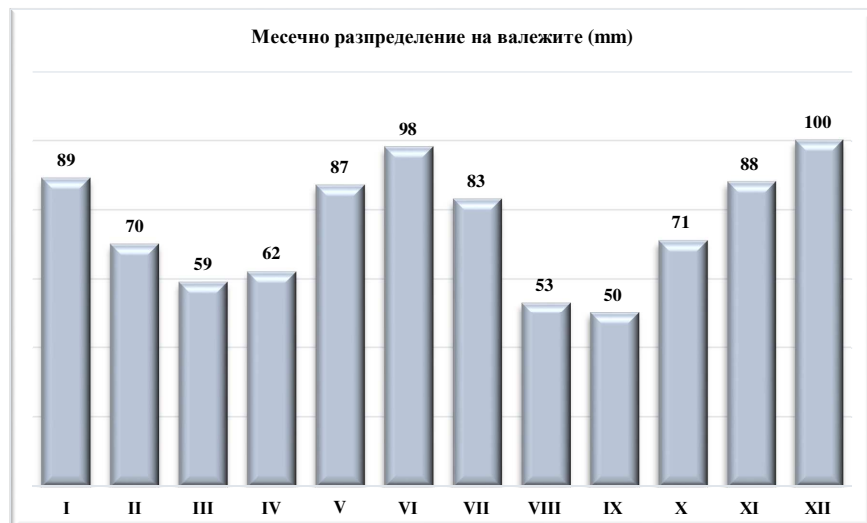

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 7. Месечно и средногодишно разпределение на валежите (mm)

Сезонната сума на валежите е показана в следващата таблица.

Таблица 8. Сезонно разпределение на валежите (mm)

Станция	Сезон			
	зимен	пролетен	летен	есенен
Смолян	259	208	235	209
Широка лъка	225	213	228	196
Мугла	245	196	218	202

Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970г., вал. 1931-1985 г.

➤ Снежна покривка

Снежна покривка се образува средно през втората половина на ноември, като най – рано започва в началото на октомври, а най – късно през първата десетдневка на януари. Продължителността на дните със снежна покривка за станция Смолян е 125 дни, за станция Широка лъка – 137 дни. Средният брой дни с непрекъсната снежна покривка е от 112 до 250 дни в зависимост от надморската височина. В най – високите части тази продължителност може да достигне до 171 дни.

➤ Влажност на въздуха

Влажността на въздуха е най-висока в периода от м. октомври до м. декември, когато стойностите достигат до 74%.

Таблица 9. Средна месечна и годишна относителна влажност на въздуха (%)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Смолян	70	69	68	66	67	70	61	59	62	70	73	74	67

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

➤ Вятър

Общо за проучваната територия преобладаващите ветрове са северните в 30 до 35% от случаите и северозападните - в около 20.7% от случаите. С изключение на високите върхове, в останалите части на територията преобладава тихото време.

Таблица 10. Средна скорост на вятъра по посока (m/s)

Посока	Месец											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	5,0	4,5	5,1	4,7	4,1	4,0	3,4	3,9	4,0	3,5	4,1	5,0
NE	4,3	3,1	4,5	3,8	3,7	3,9	3,7	3,5	3,3	2,9	2,3	2,6
E	3,2	2,8	2,8	3,3	3,2	3,3	3,3	3,1	2,7	3,1	3,3	3,6
SE	3,0	3,1	2,9	3,4	3,6	2,7	3,3	3,4	2,9	2,8	3,0	3,4
S	3,3	4,2	4,0	4,1	3,8	3,8	3,3	3,6	3,3	3,5	3,7	4,8
SW	4,9	5,5	4,9	5,9	4,2	4,2	3,9	4,6	4,1	4,4	5,1	5,2
W	4,4	5,8	5,3	4,5	3,9	4,5	4,4	4,8	4,0	3,9	4,4	5,1
NW	5,2	5,4	5,5	4,7	4,6	5,3	4,7	4,4	4,3	4,3	4,7	5,2

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

От посочените в горната таблица данни е видно, че за станция Смолян с най-висока скорост са ветровете от северозапад (4.9 м/сек ср. год.), следвани от тези от югозапад (4.7 м/сек) и запад – 4.6 м/сек средногодишно. За високите части на общинската територия, с най-високи средногодишни стойности са ветровете от югозапад (6.9 м/сек), запад (6.6 м/сек) и северизток (6.2 м/сек).

Средногодишната честота на случаите с тихо време е 55,2%. В таблицата са показани стойностите на честота на вятъра по посока и тихо време (безветрие) от станция Смолян.

Таблица 11. Честота на вятъра по посока (%) и тихо (%)

Посока	Месец												Год.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
N	27,7	27,2	29,9	29,5	32,2	35,7	34,3	31,2	35,3	27,4	28,4	26,8	30,5
NE	5,0	3,4	5,2	5,9	7,0	8,1	11,3	8,2	7,4	6,5	4,5	3,8	6,4
E	3,6	3,1	5,6	7,7	9,1	10,0	11,3	12,9	12,7	9,2	6,1	4,1	8,0
SE	10,1	8,7	12,0	12,6	11,3	9,7	9,8	11,9	15,0	17,4	11,5	8,5	11,5
S	10,9	12,2	11,3	10,9	7,7	4,2	3,6	4,3	4,3	9,5	15,0	15,6	9,1
SW	9,8	11,9	12,7	9,9	7,8	7,2	3,3	3,7	2,5	8,3	10,2	14,9	8,5
W	6,0	8,4	4,3	6,7	5,8	5,4	4,5	5,1	3,3	4,8	4,9	5,2	5,4
NW	26,9	25,1	19,1	16,8	19,0	19,7	21,9	22,7	19,4	17,0	15,9	21,1	20,7
Тихо	58,5	52,4	55,9	51,4	56,7	56,2	49,6	49,5	54,2	57,7	58,3	61,4	55,2

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 8. Роза на вятъра

1.5. Полезни изкопаеми

Област Смолян е богата на полезни изкопаеми - има съсредоточени находищата от цветни и редки метали, минерални извори и др. Геоложкото развитие и релефът са едни от основните предпоставки за натрупването на полезни изкопаеми. Западно от Смолян, по течението на река Черна, е проучено находище на кафяви каменни въглища. За задоволяване на местните потребности от нерудни изкопаеми значение имат находищата на риолит, пясъчник и варовик, които се използват в строителството.

Установените полезни изкопаеми в общината са:

- кафяви въглища – неразработени Западно от Смолян, по течението на река Черна ;
- 5 проучени но неразработени находища на оловно-цинкови руди;
- 3 проучени но неразработени находища на сребро;
- варовици, гнайси и глини по поречието на р. Арда;
- мрамор, инертни материали – в експлоатация (кариери Фатово, Тикале и Ряка).

1.6. Кметства, населени места и курорти в общината

В състава на Община Смолян влизат общо 86 населени места, от които 1 град – общинския център Смолян и 85 села.

Таблица 12. Населени места в Община Смолян

№	Населено място	ЕКАТТЕ	Надморска височина, m
1.	с. Алиговска	00388	1252
2.	с. Арда	00597	1046
3.	с. Баблон	02076	1132
4.	с. Белев дол	03321	900
5.	с. Билянска	04100	1730
6.	с. Бориково	05414	980
7.	с. Бостина	05801	800
8.	с. Буката	06923	1000

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Населено място	ЕКАТТЕ	Надморска височина, m
9.	с. Букаците	02988	880-960
10.	с. Виево	11048	1210
11.	с. Влахово	11572	1080
12.	с. Водата	11604	1400-1500
13.	с. Вълчан	12512	700-999
14.	с. Върбово	12807	1200
15.	с. Габрица	14129	910
16.	с. Гела	14605	1400-1500
17.	с. Гоздевица	15343	1 276
18.	с. Горна Арда	02782	1162
19.	с. Горово	17052	1233
20.	с. Градът	17631	1100
21.	с. Гращица	17837	1300
22.	с. Гудевица	18068	1224
23.	с. Димово	21107	1310
24.	с. Дунево	24089	1087
25.	с. Еленска	27262	900
26.	с. Ельово	27415	1200
27.	с. Заевите	30226	1400
28.	с. Змиево	31285	1000
29.	с. Исьовци	32891	1141
30.	с. Катраница	36631	700-1100
31.	с. Киселчово	36974	1142
32.	с. Кокорово	37945	1031
33.	с. Кошница	39181	889
34.	с. Кремене	39637	1210
35.	с. Кукувица	40498	1550
36.	с. Кутела	40748	1220
37.	с. Левочево	43219	1240-1276
38.	с. Липец	43743	880-960
39.	с. Лъка	44433	750
40.	с. Люлка	44673	1150-1200
41.	с. Магарджица	46019	1466
42.	с. Милково	48218	1000
43.	с. Могилица	48814	920-950
44.	с. Момчиловци	49014	1200
45.	с. Мутла	49285	1340
46.	с. Надарци	51038	1140
47.	с. Орешец	53792	1150
48.	с. Остри пазлак	54359	1092
49.	с. Петково	55991	950-1100
50.	с. Пещера	56294	1234
51.	с. Писаница	56455	1064
52.	с. Подвис	56962	840
53.	с. Полковник Серафимово	57282	900
54.	с. Попрелка	57710	1237
55.	с. Потока	57916	1230
56.	с. Река	62462	980
57.	с. Речани	62534	1181
58.	с. Ровина	62760	786

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Населено място	ЕКАТТЕ	Надморска височина, m
59.	с. Селище	66069	1000
60.	с. Сивино	66384	1163
61.	с. Славейно	66957	1150
62.	с. Слиово	67430	1000
63.	с. Смилян	67547	822
64.	гр. Смолян	67653	1035
65.	с. Соколовци	67965	1016
66.	с. Солища	68000	1400
67.	с. Средок	68521	1088
68.	с. Стикъл	69256	1300
69.	с. Стойките	69345	1400
70.	с. Стража	69585	1150
71.	с. Сърнино	70620	1100
72.	с. Тикале	72391	1130
73.	с. Требище	73033	1000
74.	с. Турян	73482	1123
75.	с. Търън	73777	700-999
76.	с. Ухловица	75215	892
77.	с. Фатово	76042	965
78.	с. Хасовица	77205	1100
79.	с. Чамла	80193	1649
80.	с. Чеплетен	80412	1159
81.	с. Черешките	80604	1060
82.	с. Черешово	80666	935
83.	с. Черешовска река	80678	981
84.	с. Чокманово	81520	1200
85.	с. Чучур	31841	1095
86.	с. Широка лъка	83274	1059

Съгласно справка от НСИ за броя на населението само в четири от населените места, а именно гр. Смолян и селата Смилян, Момчиловци и Търън има население над 500 души. Справката показва, че броят на жителите на повече от половината (50 бр. - 58% от общия брой) от населени места в общината не надхвърля 50 души, като в селата Баблон, Гоздевица, Милково, Слиово и Чамла няма официално регистрирани такива. Една не малка част от селата (общо 23 бр. - 24,76% от общия брой) са със затихващи функции, тъй като населението е по-малко от 10 души, като това са предимно хора в пенсионна възраст.

На територията на Община Смолян се намира един от най-големите планински курорти Пампорово. Климатът в района се отличава с мека зима с над 240 слънчеви дни, което прави Пампорово най-слънчевият планински курорт в България. Средната годишна температура е 5.5 градуса, а сред най-големите плюсове на курорта е липсата на лавинна опасност. Почти всички ски – писти започват от връх Снежанка (1926 м.). Ски зоната включва общо 37 км. писти за алпийски дисциплини с разнообразна степен на трудност, 25 км. писти за дълго бягане, фън парк с халф-пайп писта, скокове и рейлове, както и множество подходящи места за фрирайд и спускане с шейни.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)

В съответствие с чл. 27 от ЗЧАВ и чл. 30 на Наредба №7/03.05.1999 г. за оценка и управление на КАВ и Заповед №РД-969/21.12.2013 г. на Министъра на околната среда и водите, Община Смолян беше включена в списъка на районите за оценка и управление на КАВ на територията на Република България като зона/териториална единица, в която е превишен горния оценъчен праг (ГОП) за замърсител фини прахови частици (ФПЧ₁₀) и съгласно, определените по чл. 30 към Наредба №7/1999 г., райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), Община Смолян попада в район, в който нивата на няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определените допустими отклонения от тях. В тази връзка Община Смолян е разработила и изпълнява общинска програма по чл. 27 от ЗЧАВ, актуализирана за периода 2015-2020 г., която съдържа дисперсно моделиране на замърсяването с ФПЧ₁₀ за базовата 2010 г и на чиято база е изготвен план за действие, включващ мерки за намаляване емисиите на замърсителите в атмосферния въздух. През 2018 г. Община Смолян извърши *Актуализиране на общинската програма за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за вредни вещества, съгласно изискванията на чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух и извършване на моделна оценка чрез дисперсионно моделиране на замърсяването на атмосферния въздух в района на гр. Смолян по показател ФПЧ₁₀.*

Съгласно актуализираната Заповед №РД-257/25.03.2022г. Община Смолян отново попада в списъка на районите за оценка и управление на КАВ на територията на Република България като зона/териториална единица, в която е превишен горния оценъчен праг (ГОП) за замърсител фини прахови частици (ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2,5}). Съгласно точка 2 от същата заповед район Рожен е включен в Списък на районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух за опазване на природните екосистеми/растителността.

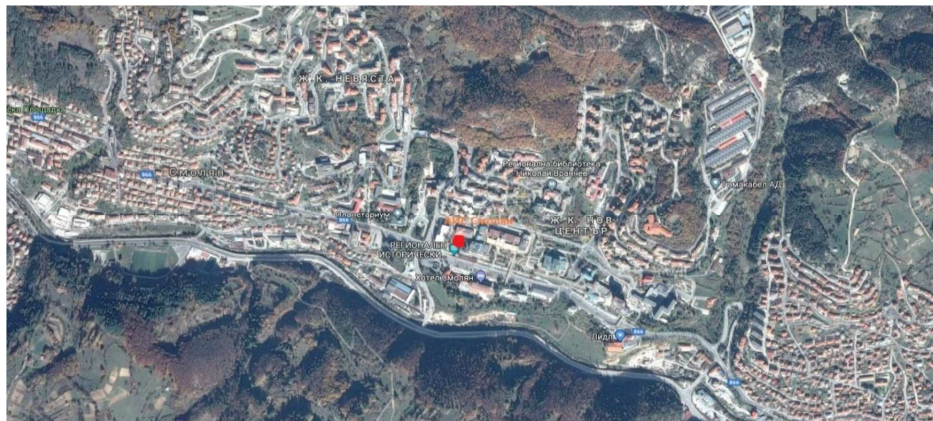
Пунктът в гр. Смолян е разположен в централната градска част - пред сградата на Библиотеката. Измерванията на концентрацията на атмосферните замърсители са се правели в реално време като част от НАСЕМ (Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг).

Коментар [A1]: Има нова програма за КАВ, която не сте я вписали, данните посочени по долу в текста са от нея. Ето линк към програмата - https://www.smolyan.bg/media/content_files/file/ekologia/KAV%20Smolyan%20after%20PD.pdf

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 9. Местоположение на пункт за мониторинг на КАВ в Смолян

Таблица 13. Измерени средно месечни концентрации през годините

Година	2022	2021	2020	2019	2018
Януари	43.99	36.30	61.71	74.80	64.23
Февруари	44.12	49.01	43.74	47.64	39.15
Март	36.97	33.16	37.25	37.44	35.02
Април	28.02	28.85	28.21	32.01	29.99
Май	25.27	21.50	23.47	18.56	23.16
Юни	-	22.79	17.28	-	21.94
Юли	19.73	27.02	20.85	18.21	-
Август	25.98	27.63	19.75	22.86	-
Септември	18.80	22.00	21.07	22.52	22.86
Октомври	25.84	-	27.40	28.84	-
Ноември	35.89	41.16	46.88	35.69	46.23
Декември	46.45	43.61	57.65	-	70.31
СГ	31.32	32.04	33.52	33.86	37.85

Източник: Отчет към Програмата за намаляване на замърсяването с фини прахови частици / ФПЧ_{10} / и Плана за действие към нея за периода 2021-2025 г.

От таблицата е видно, че над 90% от годишните наднормени стойности на ФПЧ_{10} са през зимните месеци. Тези годишни стойности утежняват много, като средногодишните концентрации на ФПЧ_{10} , така също и допустимия брой превишения за една година.

Таблица 14. Брой на дните с превишения на среднодневната норма от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ през годините:

Година	Брой на дните с превишения на среднодневната норма от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$
2022	50
2021	48
2020	64
2019	56

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

2018	58
2017	84
2016	84
2015	101
2014	119
2013	92

Източник: Отчет към Програмата за намаляване на замърсяването с фини прахови частици / ФПЧ₁₀/ и Плана за действие към нея за периода 2021-2025 г.

Източниците на емисии на ФПЧ₁₀ в Община Смолян са дефинирани в две основни групи:

Отопление – включва емисии от отопление на битови и обществени сгради, както и места за настаняване (хотели, къщи за гости и др.) с твърди горива и дървесина;

Пътен транспорт – включва емисии от изгорелите газове на двигателите с вътрешно горене (ДВГ), неауспухови емисии - частици, изпускани във въздуха от износване на спирачки, износване на гуми, износване на повърхността на пътя и емисии от унос на прахови частици от пътните настилки (вторично разпрашаване).

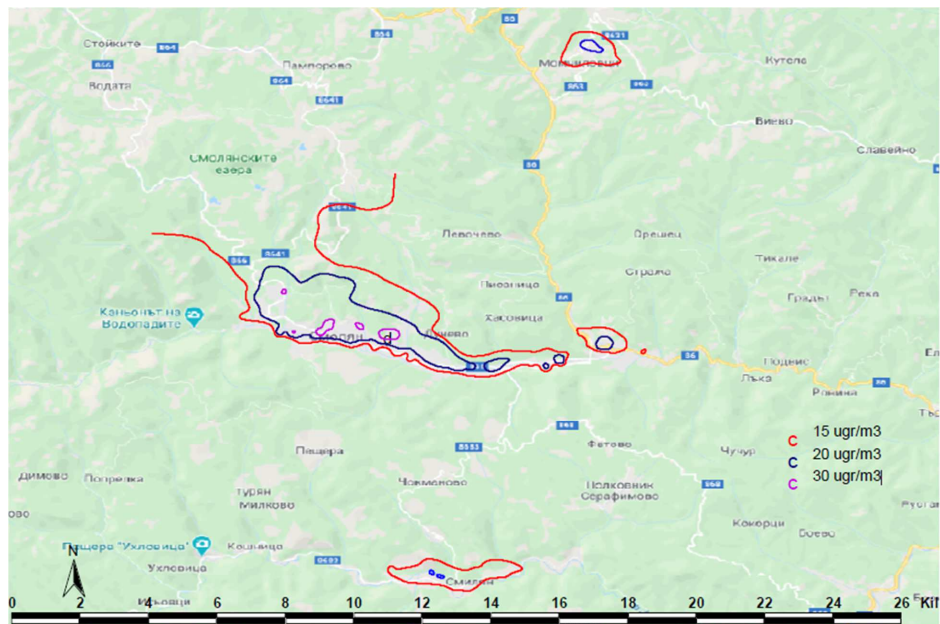
През базовата 2019 г. няма действащи предприятия, които да генерират емисия на ФПЧ₁₀ от производствена дейност

По данни от математичното моделиране на Програмата за намаляване на замърсяването е фини прахови частици максималната стойност на средногодишната концентрация е получена в центъра на града – кв. „Стар Център“. Максималната средногодишна стойност на ФПЧ₁₀ е 37,11 µg/m³, като в същият район се пада и максималният брой превишения на средно дневната норма – 71 бр. Близки до максималната стойност концентрации са установени и в кв. Нов Център.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 10. Разпределение на средногодишната концентрация на PM_{10}
Замърсяването на въздуха от битово горене е илюстрирано на следващата фигура.

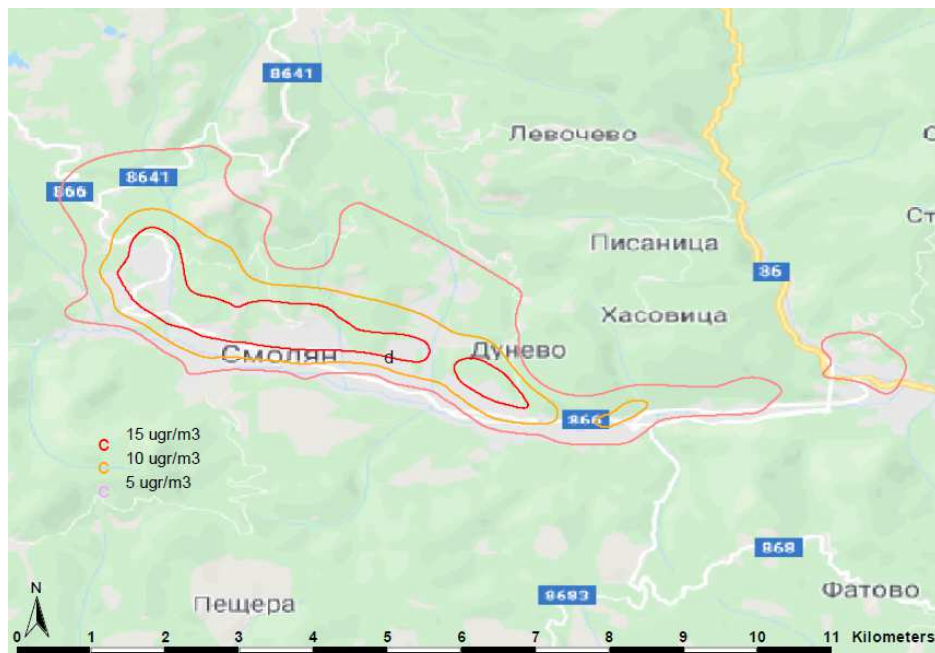
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 11. Разпределение на стойностите на средногодишната концентрация на ФПЧ₁₀, обусловени от битовото горене за 2019 г. за района на град Смолян.

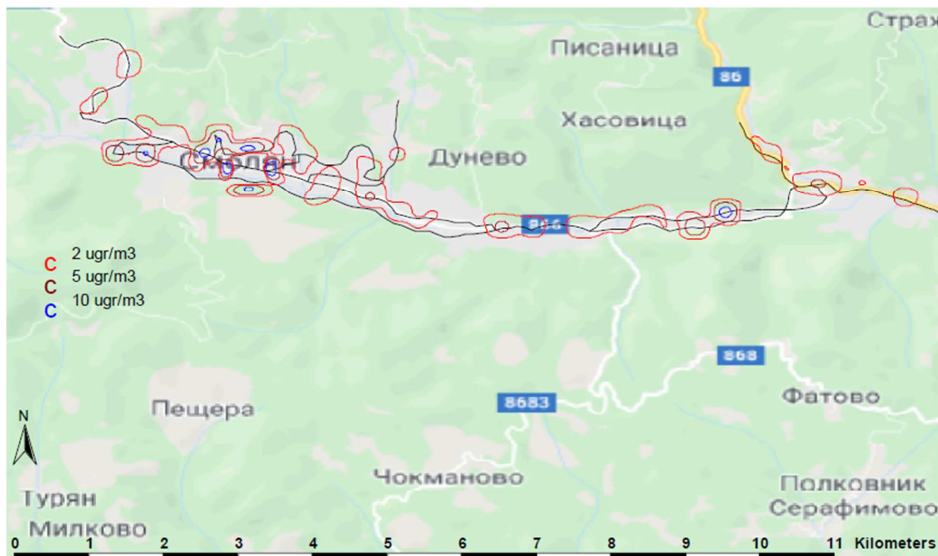
Максималната концентрация от битови източници, възлиза на 18,44 µg/m³ в квартал „Невеста” и 19,66 µg/m³ в района на АИС „Библиотеката“. Начертаните контури изобразяват областите със стойности 5, 10 и 15 µg/m³. Най-високите стойности на концентрацията са в района на кв. „Невеста”.

По данни от математичното моделиране на Програмата за намаляване на замърсяването е фини прахови частици емисиите от транспорт са представени като линейни източници, представлящи улиците с по-интензивно движение и за които е извършено преброяване на преминаващите автомобили. Средногодишната концентрация на ФПЧ₁₀ е представена на следващата фигура.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Фигура 12. Разпределение на средногодишните стойности на концентрацията на ФПЧ_{10} , $\mu\text{g}/\text{m}^3$, обусловени от транспорта.

Двете успоредни магистрални улици с интензивен трафик, преминаващи по дължината на града, предполагат и зони с висока концентрация на ФПЧ_{10} , обусловени от транспорт. Зоните с концентрация от 5 и 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ са по цялото протежение на двете улици, като най-високите стойности се получават, когато попадне рецепторна точка върху улица.

Влиянието на автотранспорта върху КАВ в Община Смолян не оказва съществено влияние на жилищните квартали. Липсата на много кръстовища със светофарни уредби, предизвикващи задръствания спомага за отделянето на по-малко количество емисии на ФПЧ_{10} и други вредни вещества във въздуха. Тенденцията за увеличаване на приноса на автотранспорта за влошаване КАВ, важаща в по-голяма степен за големите населени места и силно урбанизирани територии, характеризиращи се с натоварен трафик и съчетаване на множество неблагоприятни фактори, които до една или друга степен се отнасят и за гр. Смолян. Обикновено това са факторите, като:

- Нарастване с високи темпове на броя МПС на 1000 жители;
- Непрекъснато нарастване на средната мощност на леките и товарните автомобили;
- Увеличаване на относителния дял на автомобилния транспорт пред останалите видове транспорт;
- Огромният дял на използваните автомобили “втора употреба” със средна продължителност на експлоатация над 15 г. и не функциониращи катализатори;
- Частично амортизиран обществен транспорт с дизелова тяга и нисък относителен дял на обществен транспорт с електрическа тяга;
- Значително изоставане на адаптацията на пътната инфраструктура в сравнение с бързо увеличаващия се брой използвани МПС и др.

Обобщена информация за изчислените годишни емисии на фини прахови частици (ФПЧ_{10}) по основните групи източници в Община Смолян към базова 2019 г., са

представени в следващата таблица.

Таблица 15. Годишни емисии на ФПЧ_{10} към базова година по групи източници в t/y.

№	Група източници	ФПЧ_{10}	
		t/y	%
1.	Битово отопление	295,12	84,26
2.	Транспорт	36,70	10,48
3.	Организирани	18,43	5,26
	Сума	196.26	100%

Източник: Програмата за намаляване на замърсяването с фини прахови частици / ФПЧ_{10} /

Изводи:

Основната причина за съществуващото състояние КАВ в Община Смолян се дължи на битовото отопление. Емисиите на ФПЧ_{10} от битовото отопление се получават най-вече от изгарянето на твърди горива, особено на мокри дърва, но също така и ниско калорични въглища. Използването на влажна дървесина или на въглища с високо съдържание на пепел и ниска калоричност е основната причина и за завишените емисионни норми в общината, отчитани през отоплителния сезон. Качеството на атмосферния въздух в общината се влошава допълнително, както от масовото използване на стари и не ефективни печки и отоплителни уреди, така и от географското разположение на град Смолян и населените места в общината. Високият планински релеф и каньовидната форма на разположение на гр. Смолян, не позволяват динамичното и интензивно преминаване на ветровете, които оказват допълнителен пречистващ ефект. През студентите месеци, месните климатични характеристики, като ниско атмосферно налягане и продължителни дни с безветрие, задържат продължително време образуваните от битовото отопление ФПЧ в близост до земната повърхност.

Освен потребителски и чисто климатични причини за КАВ, следва да се отчетат, както технически, така и социалните такива. Липсата на изградени топлофикационни и газопреносни мрежи в цялата община, налага към решаването на проблема да се подхожда индивидуално, по домакинства. Въпреки приетата през 2019 г. Наредба 6 за изискванията и контрол върху дървесината, която се използва за битово отопление на Министерство на земеделието, храните и горите, и предприетите от Община Смолян мерки, ниският жизнен стандарт, в съчетание с ниско ниво на образование са предизвикателство пред практическото прилагане на разпоредбите на наредбата и контрола за нерегламентирана сеч.

Влияние върху КАВ в общината оказва и транспортният сектор, чрез използваните технически остарели моторни превозни средства, състоянието на пътната инфраструктура и нейното опесъчаване през зимните месеци, което увеличава емисиите на ФПЧ през пролетно летните месеци.

Почти 75% от леките автомобили са на възраст над 15 години, много от тях са произведени по стандарт Еуро 1 или преди Еуро 1. Високата възраст на автомобилния парк се определя от сравнително ниския стандарт на живот на много хора. Много водачи с ниски доходи, които вероятно се нуждаят от автомобил за работа или за други цели, нямат реална алтернатива, освен да купуват и използват стар автомобил, като например дизелов модел от категория Еуро 0 или Еуро 1. При тях също така е и най-вероятно да се избягват разходите за поддръжка на превозните средства.

Състоянието на пътищата е от основно значение за функционирането и развитието на общината. Поради ограничения, налагани от релефа, Община Смолян се обслужва

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

единствено от автомобилен транспорт.

Предвид преобладаващото влияние на битовото отопление, най-важните мерки за намаляване на замърсяването на атмосферния въздух, които ще се изпълняват, могат да бъдат насочени най-общо към следните дейности:

Насоки и мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух:

- Развитие на зелената система, увеличаване на зелените площи и поддържане на съществуващи паркова и дървесна растителност;
- Ремонт на повредени тротоарни и пътни настилки;
- Поддържане на бази данни за качеството на атмосферния въздух и информиране на населението за КАВ;
- Системен контрол към всички строителни обекти, за недопускане емитиране на прах и замърсяване на инфраструктурата;
- Информираност на населението за вредните ефекти върху околната среда и човешкото здраве от използването на твърди горива;
- Въвеждане на стимули за използване на алтернативни средства за отопление, в замяна на изгарянето на твърди горива;
- Изпълнение на мерките заложи в Общинска програма за намаляване нивата на фини прахови частици (ФЧП₁₀) и достигане на утвърдените норми за качество на атмосферния въздух за периода 2021-2025 г.

2. Водни ресурси

2.1. Повърхностни водни обекти, риск от наводнения и подземни водни тела на територията на Община Смолян

✓ Повърхностни водни обекти

Територията на Община Смолян попада в обхвата на Басейнова дирекция за управление на водите – Източноевропейски район (ИБР), с център гр. Пловдив. Източноевропейският район заема централните части на Южна България и обхваща водосборите на реките Марица, Тунджа, Арда и Бяла река. Те формират началото си на българска територия, след което напускат самостоятелно границите на страната и преминават в Република Гърция и Република Турция. Всичките основни реки в ИБР са част от международния речен басейн на р. Марица, която се влива в Егейско море.

ИБР е с площ 35 227 км², която представлява около 32% от територията на страната. На запад граничи със Западнобеломорски район за басейново управление, на север – с Дунавския район за басейново управление, на изток – с Черноморския район за басейново управление, а на юг – с Република Гърция и Република Турция. (Фигура 13).

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 13. Райони за басейново управление в РБългария

Управлението на водите се извършва съгласно действащата в страната законодателна и нормативна уредба, като конкретните дейности в близък и дългосрочен аспект са на основата на разработен План за управление на водите в речния басейн. С Решение № 1106/29.12.2016 г. на министерски съвет е приет План за управление на речните басейни (ПУРБ) в Източнотеломорски район за басейново управление за периода 2016-2021г. и Национална програма за изпълнението му. Планът е съгласуван с МОСВ със Становище по Екологична оценка №5-2/2016 г. В тази връзка, при характеризирането на водните обекти – повърхностни и подземни са взети предвид основно изложените в ПУРБ - информация и изисквания към управлението на водите. В процес на изготвяне е актуализация на ПУРБ с нов програмен период 2022-2027 г., който се очаква да бъде приет от Министерски съвет до края на 2023 г.

Водните обекти на територията на Община Смолян се отнасят към две категории повърхностни води – „РЕКА“ и „ЕЗЕРО“. На територията на Община Смолян попадат водни тела категория „река“ и 1бр. категория „езеро“. За категория „РЕКА“ са идентифицирани повърхностни води-тип-R3 Планински тип реки.

Реки

Реките, преминаващи през територията на общината, които формират повърхностния отток на водите са реките Арда, Черна, Бяла, Малка Арда, Мугленска (Тенес дере) и Широколышка. На територията на общината води началото си река Арда. Тя започва от карстовия извор Ардабаши, разположен в северното подножие на Ардин връх (1730 м),

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

на 1455 м. н. в. Изворот се намира на 900 м. североизточно от върха и на 1,5 км. южно от село Горна Арда.

Река Черна отводнява югоизточните склонове на Переликско-Преспанския дял и северните склонове на Кайнадински рид на Западните Родопи. Нейният извор е най-западната точка на водосборния басейн на река Арда. Разположен е на 5 км. югоизточно от с. Мугла, на 1770 м. н. в. По цялото си протежение тече в източна посока в тясна каньоновидна долина с единствено долинно разширение в района на град Смолян. Най-големият приток на река Черна е р. Бяла.

Река Малка Арда е друг приток на Арда, който отводнява Переликско-Преспанския дял на Западните Родопи и води началото си под името Мразлив дол от местността Момина вода на 1 716 м. н. в.

През територията на общината преминава и **Мугленска река** (Тенес дере), която е десен приток на р. Чаирдере, от басейна на р. Въча. Извират от южното подножие на връх Голям Перелик, на 2 036 м. н. в. под името Голяма река.

Друг приток на Въча е **Широколъшка река**. Тя извира на 800 м. северно от връх Снежанка (1 926 м.) в курорта „Пампорово“. По течението на реката в Община Смолян са разположени селата Стойките и Широка лъка, като в района на селото са изградени няколко сводестимости с характерна архитектура.

Реките са с пролетен максимум, когато е максимумът на валежите и есенен минимум. Продължителността на периода на пълноводие е 6-7 месеца. Водното подхранване се характеризира като дъждовно-снежно. Средният модул на речния отток е в границите на 15- 17 л/сек.км². Тези реки са сравнително добре обхванати с мрежа от хидрометрични станции с дългогодишен период на наблюдения, продължаващи и в момента. Въз основа на данните от многогодишните им наблюдения е определено средното многогодишното водно количество на повърхностните води в обхвата на общината - 13.76 м³/сек. (без р. Бяла). Минималният средномесечен отток на реките е 3.59 м³/сек. (без р. Бяла)

В пределите на Община Смолян съществуват 6 броя микроязовири с общо количество на полезния обем над 800 хил. куб. м. – м. я. „Лагера“, м. Смолянски езера, м. я. „Кирянов гьол“ (Рибката), гр. Смолян, м. я. „Барутин“, с. Горна Арда, м. я. „Горово“, с. Горово, м. я. „Хайдушки поляни“, м. Имарет дере, м. я. „Пампорово“, к. к. Пампорово. Строени са за рибовъдство и напояване и поради това са категоризирани като водни обекти – втора категория. Нужно е тяхното поддържане, както и мониторинг на водите в тях.

Повърхностните водни тела преминаващи през територията на Община Смолян са с код и наименование както следва:

- BG3MA600R142 „Река Въча и притоци от извори до вливане на р. Широколъшка;
- BG3MA600R141 „Река Широколъшка с всички нейни притоци“;
- BG3AR800R033 „Извор на Черна река до гр. Смолян“;
- BG3AR800R030 „Черна река от гр. Смолян до устие“;
- BG3AR800R031 „Бяла река и нейните – ПБВ“;
- BG3AR700R029 „Малка Арда - ПБВ“;
- BG3AR900R046 „Река Арда от извори до вливане на Сивинска (с. Смилян)“ ;
- BG3AR900R045 „Река Арда от р. Сивинска до гр. Рудозем“;
- BG3AR900R044 „Река Елезово с. Кошница- ПБВ“;
- BG3AR900R043 „Река Сивинска- ПБВ“;

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Езера

Интересен хидрографски обект в община Смолян са Смолянските езера. Те са 8 на брой (Керяновия гьол е превърнат в микроязовир) и са разположени по левия склон на долината на Черна река. По произход са свлачищни езера. Те са една от известните природни забележителности в района и с разнообразния си животински и растителен свят привличат много туристи и риболовци. Най-високо е разположено езерото под връх Сечимека. То е и най-дълбоко (4.5 м.) и е с дължина 150 м.

За категория „ЕЗЕРО“ на територията на община Смолян е определен един тип езера (язовири), като всяко езеро (язовир) с площ > 500 ха се определя като самостоятелно водно тяло и това са „Смолянски езера“- тип L3 – Планински тип езера: BG3AR800L041 „Смолянски езера“.

В следващата таблица 16 са посочени екологичното и химично състояние на разглежданите повърхностни водни тела:

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Таблица 16. Състояние на повърхностните водни тела на територията на Община Смолян

Код на водното тяло ПУРБ 2016-2021	Име на водно тяло	Код на речен тип	Биологични показатели 2021	Физико-химични показатели 2021	Екологично състояние/потенциал 2021	Химично състояние 2021
BG3MA600R141	Река Широколъшка с всички нейни притоци	R3	добро	добро	добро	добро
BG3MA600R142	Река Въча и притоци от извори до вл. на р. Широколъшка	R3	добро	добро	добро	добро
BG3AR900R043	Река Сивинска-ПБВ	R3		добро	добро	добро
BG3AR900R044	Река Елезово с. Кошница- ПБВ	R3		добро	добро	неизвестно
BG3AR900R045	Река Арда от р. Сивинска до гр. Рудозем	R3	умерено	умерено	умерено	добро
BG3AR900R046	Река Арда от извори до вливане на р. Сивинска (с. Смилян)	R3	умерено	умерено	умерено	добро
BG3AR800R033	Извор на Черна река до гр. Смолян	R3	умерено	умерено	умерено	добро
BG3AR800R031	Бяла река и нейните - ПБВ	R3	умерено	умерено	умерено	добро
BG3AR800R030	Черна река от гр. Смолян до устие	R3	умерено	умерено	умерено	добро
BG3AR800L041	Смолянски езера	L3	Умерен ЕП	умерено	умерено	добро
BG3AR700R029	Малка Арда - ПБВ	R3	умерено	умерено	умерено	добро

*Източник: Бюлетин за състоянието на повърхностните и подземни водни тела за 2021 г. на БД ИБР, Приложение 2

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

✓ Риск от наводнения

По-голямата част от наводненията (с изключение на техногенните) са естествен природен процес и могат да възникнат по всяко време и навсякъде. Различните типове наводнения, представляват различна опасност за хората, обектите на жилищната, индустриалната или критичната инфраструктура и околната среда, поради вариращата дълбочина, скорост, степен на възникване и други опасности, свързани с наводненията.

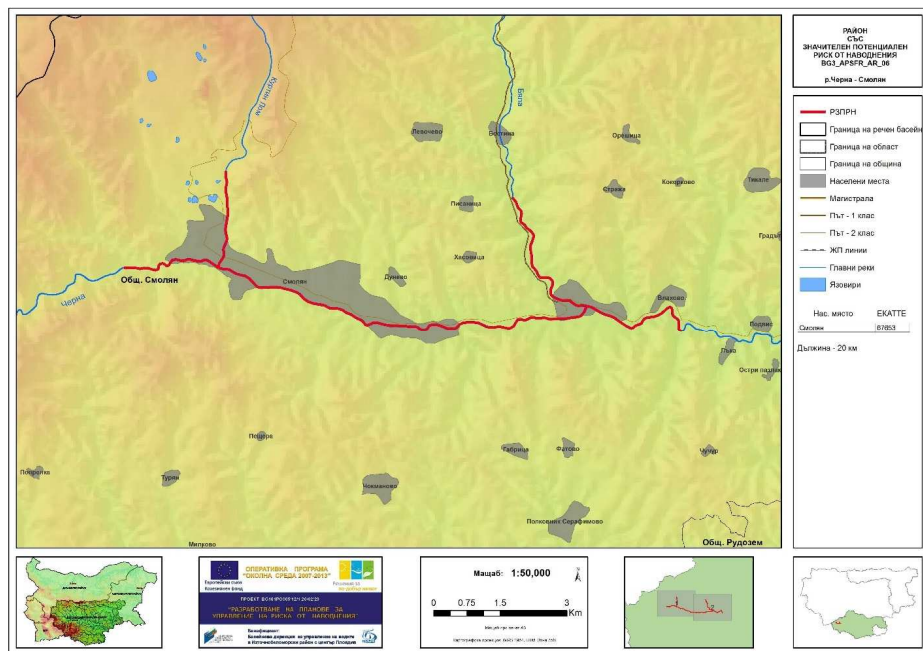
Съгласно чл.7 от Директива 2007/60/ЕС (Европейска Директива за наводненията) и на основание чл. 146и от Закона за водите е изготвен План за управление на риска от наводнения за Източнобеломорски район за басейново управление 2016 – 2021 г. ПУРН допринася за повишаване на осведомеността и разбирането на риска от наводнения от обществеността, държавните ведомства и други организации. Той създава възможност за активен, иновативен, ефективен и интегриран подход за управлението на риска от наводнения. ПУРН е фокусиран върху управлението на риска от наводнение в определените 14 Района със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), в резултат на извършената през м. януари 2012 г. Предварителна Оценка на Риска от Наводнения за Източнобеломорски район (ПОРН). Планът е приет с Решение №1109/29.12.2016 г. на МС.

Основна причина за наводненията са разливанията на реките вследствие на продължителни и интензивни и/или краткотрайни интензивни валежи, както и опасно повишаване на нивото на подземните води. Направеният анализ показва, че основна причина за регистрираните в басейна на река Арда наводнения са разливанията на реки, причинени от изключително интензивни и продължителни валежи – 40 от общо 41 минали наводнения за басейна. В некоригираните речни участъци се наблюдава естествено преливане, а в коригираните са налице два механизма - разрушаване на защитните съоръжения (диги) на местата, където са в лошо техническо състояние в резултат недобра експлоатация, и преливане над защитните за корекцията. Характерни са и поройните наводнения, при които интензивността на водообразуването надвишава естествения отточен модул на терена и този на канализационните и дренажните системи. Изпускането на водни обеми от водозадържащи съоръжения – язовири – поради преливане, разрушаване на стена и др., се явява основна или утежняваща причина за 3 от наводненията в басейна на река Арда.

В Плана за управление на риска от наводнения /ПУРН/ са определени райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ в Източно беломорския район за управление на водите. Според картата с утвърдените райони със значителен риск от наводнения в района за басейново управление, в Община Смолян има участък със значителен потенциален риск от наводнения, с висока степен на риск. Това е зоната с код BG3_APSFR_AR_06-име-Черна-Смолян-дължина 20 км- описание р. Черна, р. Куртин лом, р. Бяла. Засегнатите водни тела са: BG3AR800R030, BG3AR800R031, BG3AR800R033.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Източник: БДИБР-ПУРН

Фигура 14. РЗПРН с код BG3_APSFR_AR_06-Черна-Смолян-20 км.

Информация за наводненията на територията на Община Смолян е обобщена в следващата Таблица 17.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Таблица 17. Списък с регистрирани наводнения за периода 2011-2019 г. на територията на Община Смолян

Идентификатор на събитие	Идентификатор на местоположение	Населено място	Община	Начална дата на наводнение	Източник на наводнение	Механизъм на наводнение	Характеристика на наводнение	Описание на наводнението	Описание на засегнатата територия
BG3_20120217_PFB_001	BG3_20120217_PFB_001_83274	Широка лъка	Смолян	2012-04-17	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на интензивни валежи се е свързало на част от пътното платно заедно с подпорна стена	Вследствие на интензивни валежи се е свързало на част от пътното платно заедно с подпорна стена
BG3_20121028_PFB_001	BG3_20121028_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2012-10-28	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни валежи на територията на Община Смолян настъпват няколко събития.	След интензивни валежи и продължителни валежи, Общинският път свързващ с. Мугла с гр. Смолян е повреден в много участъци. Пропада скала от двете страни на подпорна стена, високите води в Мугленска река подкопават банкета на пътя, компрометирани са участъци от пътя от високите води на р. Черна, пропадат няколко пътни участъка заедно с подпорните стени, затлачени водостоци.
BG3_20121202_PFB_001	BG3_20121202_PFB_001_81520	Чокманово	Смолян	2012-12-02	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на подпорна стена.	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на подпорна стена в с. Чокманово.
BG3_20121207_PFB_001	BG3_20121207_PFB_001_73777	Търън	Смолян	2012-12-07	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на продължителни и интензивни валежи в с. Търън е срутената каменна подпорна стена.	Вследствие на продължителни и интензивни валежи продължили 3 дни в с. Търън е срутената каменна подпорна стена под жил. сграда, която възпрепятства достъпа да жил. сгради.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

BG3_20121219_PFB_001	BG3_20121219_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2012-12-19	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение, Наводнение от снеготопене	Вследствие на обилен снеговалеж и последвало бързо снеготопене на територията на гр. Смолян е срутена подпорна стена и стеснен участък.	Вследствие на обилен снеговалеж и последвало бързо снеготопене на територията на гр. Смолян е срутена подпорна стена и стеснен участък.
BG3_20130116_PFB_001	BG3_20130116_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2013-01-16	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни валежи са настъпили 4 кризисни събития.	Вследствие на интензивни валежи на територията на гр. Смолян са: срутена подпорна стена; улица на която е свлечен част от ската, застрашавайки сигурността на преминаващите хора и МПС; и 2 пътя със скъсан асфалт и пукнатини, начално развитие на свлачищен процес.
BG3_20130116_PFB_002	BG3_20130116_PFB_002_11048	Виево	Смолян	2013-01-16	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на интензивни валежи е повредена една подпорна стена	Вследствие на интензивни валежи е повредена една подпорна стена
BG3_20130203_PFB_001	BG3_20130203_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2013-02-03	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на паднали интензивни валежи се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на общинска пътна мрежа.	Вследствие на паднали интензивни валежи се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на общинска пътна мрежа, пропада участък от пътното платно на ул. П. Р. Славейков.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, сфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, сфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

BG3_20130331_PFB_001	BG3_20130331_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2013-03-31	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на паднали интензивни валежи на територията на Община Смолян е разрушена една подпорна стена, две са повредени, а част от уличното платно се свлича и стеснява улицата.	Вследствие на паднали интензивни валежи на територията на Община Смолян е разрушена една подпорна стена, две са повредени, а част от уличното платно се свлича и стеснява улицата.
BG3_20130603_PFB_001	BG3_20130603_PFB_001_11048	Виево	Смолян	2013-06-03	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на подпорна стена в с. Виево.	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на подпорна стена в с. Виево.
BG3_20130903_PFB_001	BG3_20130903_PFB_001_11048	Виево	Смолян	2013-09-03	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на падналите интензивни и поройни валежи на територията на Община Смолян са възникнали кризисни събития.	Вследствие на падналите интензивни и поройни валежи на територията на Община Смолян пада подпорна стена в с. Виево
BG3_20131124_PFB_001	BG3_20131124_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2013-11-24	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни валежи на територията на гр. Смолян е повредена подпорна стена, която създава опасност от пропадане на пътя и прекъсване на	Вследствие на интензивни валежи на територията на гр. Смолян е повредена подпорна стена, която създава опасност от пропадане на пътя и прекъсване на пътната връзка със с. Турян и разрушава водосток.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

						нарушаване на проводимостта		пътната връзка със с. Турян.	
BG3_20140115_PFB_001	BG3_20140115_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2014-01-15	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни валежи на територията на Община Смолян се свлича скат.	Свлечена с земна маса от скат източно от водоем Невястата. Част от металната ограда на водоема е във въздуха.
BG3_20140518_PFB_001	BG3_20140518_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2014-05-18	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на подпорна стена в гр. Смолян.	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на подпорна стена в гр. Смолян.
BG3_20140915_PFB_001	BG3_20140915_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2014-09-15	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни валежи са настъпили 4 кризисни събития.	Вследствие на интензивни валежи на територията на гр. Смолян са компрометирани няколко подпорни стени, улица и свлачище, което намаля габарита на пътното платно застрашвайки същото от пропадане.
BG3_20141119_PFB_001	BG3_20141119_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2014-11-19	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, сфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, сфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

						преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта		период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на подпорна стена на територията на гр. Смолян, стеснява пътното платно и затруднява движението на МПС.	повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на подпорна стена на територията на гр. Смолян, стеснява пътното платно и затруднява движението на МПС.
BG3_20141203_PFB_001	BG3_20141203_PFB_001_11572	Влахово	Смолян	2014-12-03	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на падналите интензивни валежи на територията на с. Влахово се срутва бетонова подпорна стена намираща се в имот УПИ III-933.130, кв. 10а в с. Влахово, която укрепва ската под жил. сгради на сем. Бодурови. Част от насипния материал зад бетоновата стена е свлечена.	Вследствие на падналите интензивни валежи на територията на с. Влахово се срутва бетонова подпорна стена намираща се в имот УПИ III-933.130, кв. 10а в с. Влахово, която укрепва ската под жил. сгради на сем. Бодурови. Част от насипния материал зад бетоновата стена е свлечена.
BG3_20150201_PFB_004	BG3_20150201_PFB_004_67653	Смолян	Смолян	2015-02-01	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни и поройни валежи на територията на Община Смолян настъпват много събития.	Вследствие на интензивни и поройни валежи на територията на Община Смолян се повреждат улици, подпорни стени, водосток, мост, приижда дъре, активизира се свлачище. Падат носещи зидове и провисват конструктивни елементи в читалището на с. Петково.
BG3_20150201_PFB_004	BG3_20150201_PFB_004_11572	Влахово	Смолян	2015-02-01	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни и поройни валежи на територията на	

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

						преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта		Община Смолян настъпват много събития.	
BG3_20150201_PfB_002	BG3_20150201_PfB_002_55991	Петково	Смолян	2015-02-01	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на интензивни и поройни валежи на територията на Община Смолян настъпват много събития.	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	
BG3_20150201_PfB_002	BG3_20150201_PfB_002_40748	Кутела	Смолян	2015-02-01	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни и поройни валежи на територията на Община Смолян настъпват много събития.	
BG3_20150201_PfB_005	BG3_20150201_PfB_005_49014	Момчиловци	Смолян	2015-02-01	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на интензивни и поройни валежи на територията на Община Смолян настъпват много събития.	
BG3_20150201_PfB_003	BG3_20150201_PfB_003_48814	Могилица							
BG3_20150201_PfB_003	BG3_20150201_PfB_003_57282	Полковник Серафимово							
BG3_20150201_PfB_003	BG3_20150201_PfB_003_00597	Арда							
BG3_20150201_PfB_002	BG3_20150201_PfB_002_11048	Виево							
BG3_20150201_PfB_004	BG3_20150201_PfB_004_72391	Тикале							

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

BG3_20150201_PFB_004	BG3_20150201_PFB_004_62462	Река	Смолян	2015-02-01	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни и поройни валежи на територията на Община Смолян настъпват много събития.	
BG3_20150201_PFB_003	BG3_20150201_PFB_003_67547	Смилян	Смолян	2015-02-01	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на интензивни и поройни валежи на територията на Община Смолян настъпват много събития.	
BG3_20150326_PFB_001	BG3_20150326_PFB_001_80666	Черешово	Смолян	2015-03-26	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на интензивни валежи на територията на Община Смолян паднала подпорна стена намаля габарита на пътно платно, запушва водостоци, прекъснато е пътно платно на главната улица в с. Черешово от свлачище и е невъзможен достъп до жил. сгради.	Вследствие на интензивни валежи на територията на Община Смолян паднала подпорна стена намаля габарита на пътно платно, запушва водостоци, прекъснато е пътно платно на главната улица в с. Черешово от свлачище и е невъзможен достъп до жил. сгради.
BG3_20150406_PFB_002	BG3_20150406_PFB_002_11048	Виево	Смолян	2015-04-06	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на интензивни и обилни валежи в с. Виево настъпват кризисни събития-повредени и	Вследствие на интензивни и обилни валежи в с. Виево настъпват кризисни събития.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

								разрушени са 2 подпорни стени, повреден е мост и е разрушен 1 водосток.	
BG3_20150425_PFB_001	BG3_20150425_PFB_001_62462	Река	Смолян	2015-04-25	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни валежи в на територията на с. Река е компрометиран водосток.	Вследствие на интензивни валежи в на територията на с. Река е компрометиран водосток.	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта
BG3_20160503_PFB_001	BG3_20160503_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2016-05-03	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа, съоръжения и прилежащи имоти	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа, съоръжения и прилежащи имоти. Изравя пътни настилки, създавайки предпоставки за образуването на дупки, пропада част от общински път, свлечена е земна маса и застрашава преминаващите МПС.
BG3_20160819_PFB_001	BG3_20160819_PFB_001_39181	Кошница	Смолян	2016-08-19	Речно наводнение,	Преливане над защитните	Поройно наводнение,	Вследствие на интензивни валежи	Вследствие на интензивни валежи на територията на с.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

					Дъждовно наводнение	съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Друго внезапно наводнение	на територията на с. Кошница е компрометирана каменна подпорна стена, укрепваща пътното платно.	Кошница е компрометирана каменна подпорна стена, укрепваща пътното платно.
BG3_20170420_PFB_001	BG3_20170420_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2017-04-20	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на паднали продължителни и интензивни поройни валежи се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти.	Падналите поройни валежи в продължение на 5 дни нанасят щети на 4 общински пътя, една улица и скат, който компрометираща бетонова стена..
BG3_20170510_PFB_001	BG3_20170510_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2017-05-10	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни валежи на територията на Община Смолян има повреден общински път.	След интензивни валежи общински път е повреден. Канавките са затлачени, по пътното платно има свлечени земни и скални маси, които затрудняват движението.
BG3_20170602_PFB_002	BG3_20170602_PFB_002_67653	Смолян	Смолян	2017-06-02	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък	Вследствие на паднали интензивни валежи за кратък период, се повишава повърхностния отток, а

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

BG3_20170602_PfB_003	BG3_20170602_PfB_003_56962	Подвис				преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта		период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти.	повишеното водно количество нанася щети на общинска пътна мрежа , съоръжения.
BG3_20170602_PfB_003	BG3_20170602_PfB_003_73777	Търън							
BG3_20170602_PfB_003	BG3_20170602_PfB_003_27262	Еленска	Смолян	2017-06-02	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти.	Вследствие на паднали интензивни валежи за кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на общинска пътна мрежа , съоръжения.	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта
BG3_20170602_PfB_003	BG3_20170602_PfB_003_17631	Градът	Смолян	2017-06-02	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти.	Вследствие на паднали интензивни валежи за кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на общинска пътна мрежа , съоръжения.
BG3_20170602_PfB_003	BG3_20170602_PfB_003_73033	Требище							

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

BG3_20170602_PFB_004	BG3_20170602_PFB_004_36631	Катраница	Смолян	2017-06-02	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа, съоръжения и прилежащи имоти.	Вследствие на паднали интензивни валежи за кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на общинска пътна мрежа, съоръжения.
BG3_20170627_PFB_001	BG3_20170627_PFB_001_66957	Славейно	Смолян	2017-06-27	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на интензивни валежи на територията на Община Смолян настъпват две събития.	Вследствие на интензивни валежи на територията на Община Смолян настъпват две събития- повредена е канализация в с. Славейно, а в с. Момчиловци е свлечен скат от старо срутище.
BG3_20170627_PFB_001	BG3_20170627_PFB_001_49014	Момчиловци							
BG3_20170712_PFB_001	BG3_20170712_PFB_001_55991	Петково	Смолян	2017-07-12	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на интензивни валежи в с. Петково настъпва 1 събитие.	Вследствие на интензивни валежи в с. Петково се поврежда канализация, която не успява да поеме цялото количество оттичаща се вода по дерето.
BG3_20170829_PFB_001	BG3_20170829_PFB_001_67653	Смолян	Смолян	2017-08-29	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на макадамовата настилка на общински път намиращ се на	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася щети на макадамовата настилка на общински път намиращ се на територията на гр. Смолян.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

								територията на гр. Смолян.	
BG3_20171007_PFB_002	BG3_20171007_PFB_002_67653	Смолян	Смолян	2017-10-07	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на интензивни валежи в Община Смолян са настъпили 3 кризисни събития.	На 07.10.2017г. след интензивни валежи, два общински пътя са повредени, като на единия се е свлякъл скат на пътното платно в няколко участъка, а на другия е изнесена макадамовата настилка. На улица в града е изнесена макадамова настилка затруднявайки движението на МПС. От увеличението на водата и носещите се нанаси една река е намалила своята пропускливост.
BG3_20171007_PFB_001	BG3_20171007_PFB_001_14605	Гела	Смолян	2017-10-07	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение		
BG3_20180628_PFB_009	BG3_20180628_PFB_009_24089	Дунево	Смолян	2018-06-28	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа, съоръжения и прилежащи имоти.	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи се повишава повърхностния отток в дерето над Гробищния парк в с. Дунево, който нанася щети на инфраструктурата му и се стига по пътното платно на общинския път за с. Дунево. От преовлажняване на земните маси се свлича част от ската пад пътното платно, падат много дървета и затрудняват движението на МПС в този участък на общинския път за с. Дунево. Временно е преустановено и движението за МПС. Увеличено е водното

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, сфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, сфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

									количество на повърхностните води стичащи се по пътното платно, част от водата се излива в ската до новоизградената стена и го превлажнява, вследствие същия се свлича. Нарушена е целостта на част от пътното платно в този участък.
BG3_20180628_PfB_006	BG3_20180628_PfB_006_27415	Ельово	Смолян	2018-06-28	Дъждовно наводнение	Подприцване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа, съоръжения и прилежащи имоти	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи и увеличеното количество на повърхностните води е изнесена част от макадамовата настилка и са се образували дълбоки коловози и оврази по общинския път. На места крайпътните канавки са компрометирани- затлачени със свлечени земни маси.
BG3_20180628_PfB_006	BG3_20180628_PfB_006_17052	Горово	Смолян	2018-06-28	Дъждовно наводнение	Подприцване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа, съоръжения и прилежащи имоти	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи и увеличеното количество на повърхностните води е изнесена част от макадамовата настилка и са се образували дълбоки коловози и оврази по общинския път.
BG3_20180628_PfB_009	BG3_20180628_PfB_009_49014	Момчиловци	Смолян	2018-06-28	Дъждовно наводнение	Подприцване или намаляване	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи и увеличеното

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

						нарушаване на проводимостта		много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти	количество на повърхностните води е компрометиран водосток до къщата на Васил Драгнев.
BG3_20180628_PFB_003	BG3_20180628_PFB_003_49285	Мугла	Смолян	2018-06-28	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи и увеличеното количество на повърхностните води, е изнесена част от съществуващата настилка. От преовлажняването на земните маси се свлича част от ската над пътното платно на няколко участъка. Паднали са и много дървета заедно с земната маса. Крайпътните канавки са компрометирани – затлачени със свлечени земни и скални маси. Пътя е трудно проводим за МПС.
BG3_20180628_PFB_009	BG3_20180628_PFB_009_62462	Река	Смолян	2018-06-28	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи се повишава повърхностния отток в дерето зад жил. Сграда на сем. Чаушеви и нанася щети на прилежащите имоти, вследствие се компрометира водосток в този участък. Повърхностната вода започва да прелива, земята

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

									около и над тръбите се изнася от силния воден поток, оголва тръбите и ги измества от първоначалното им местоположение. Изнесен е насипния материал върху водостока. Подкопано е леглото на водостока, а част от тръбите са отнесени. Дерето до жил. сграда на сем. Солакови в Долна махала повишава повърхностния отток, вследствие на което канализацията не може да поеме цялото количество вода и започва да прелива около канала. Земята около и над тръбите се изнася от силния воден поток, оголва тръбите и ги измества от първоначалното им местоположение и обратните води текат свободно извън канализацията.
BG3_20180628_PFB_009	BG3_20180628_PFB_009_62760	Ровина	Смолян	2018-06-28	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа, съоръжения и прилежащи имоти	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи и увеличеното количество на повърхностните води е изнесена част от макадамовата настилка и са се образували дълбоки коловози и оврази по вътрешните улици на с. Ровино. Улиците са трудно проходими за МПС.
BG3_20180628_	BG3_20180628_PFB_	Широка	Смолян	2018-06-28	Дъждовно	Подприщване	Поройно	Вследствие на	Вследствие на паднали

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

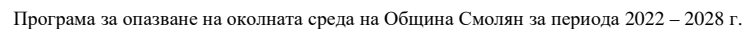
Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

PFb_005	005_83274	лъка			наводнение	или намаляване нарушаване на проводимостта	наводнение	паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти	интензивни и поройни валежи за много кратък период, се увеличава водното количество в Широколъшка река. Компрометирана е част от корекционна подпорна стена, част от тротоар където в следствие са разкрити кабели. Наноси повдигат нивото на реката, запушват се тръби, реката излиза от коритото си и размества тръбите.
BG3_20180628_ PFb_009	BG3_20180628_Pfb_ 009_73777	Търън	Смолян	2018-06-28	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се е увеличило водното количество на р. Черна и носят големи и малки наноси, дървета и клони. Нивото на реката е повишено и прелива над съоръженията – два за автомобили и един пешеходен мостове в с. Търън. Натрупани са много наноси, дървета и клони.
BG3_20171202_ PFb_002	BG3_20171202_Pfb_ 002_67653	Смолян	Смолян	2017-12-02	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на падналите интензивни и поройни валежи на 02.12.2017г. та територията на Община Смолян са възникнали кризисни събития.	На 2 и 3 декември 2017г. на територията на Община Смолян вали продължителен и интензивен дъжд. По данни на Метеорологичната станция на вр. Рожен най- големи количества валежи са паднали в с. Арда, достигайки до 261 л./кв. м. Част от селата в Община
BG3_20171202_ PFb_006	BG3_20171202_Pfb_ 006_67547	Смилян							
BG3_20171202_ PFb_006	BG3_20171202_Pfb_ 006_02988	Букаците							
BG3_20171202_ PFb_006	BG3_20171202_Pfb_ 006_27415	Ельово							
BG3_20171202_ PFb_006	BG3_20171202_Pfb_ 006_66384	Сивино							
BG3_20171202_ PFb_006	BG3_20171202_Pfb_ 006_66384	Кошница							

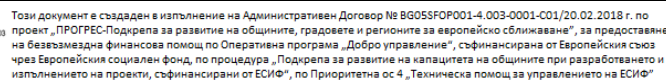

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Смолян са без достъп заради активизирани свлачища и изнесени пътища, а до други е възпрепятстван от възникнали свлачищни процеси.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

BG3_20171202_PFB_004	BG3_20171202_PFB_004_11048	Виево							
BG3_20171202_PFB_004	BG3_20171202_PFB_004_55991	Петково							
BG3_20180613_PFB_002	BG3_20180613_PFB_002_67653	Смолян	Смолян	2018-06-13	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на падналите интензивни и поройни валежи на 13.06.2018г. та територията на Община Смолян са възникнали на 38 обекта кризисни състояния.	
BG3_20180613_PFB_001	BG3_20180613_PFB_001_81520	Чокманово							
BG3_20180613_PFB_002	BG3_20180613_PFB_002_69585	Стража							
BG3_20180613_PFB_002	BG3_20180613_PFB_002_67965	Соколовци							
BG3_20180613_PFB_003	BG3_20180613_PFB_003_55991	Петково							
BG3_20180613_PFB_003	BG3_20180613_PFB_003_11048	Виево							
BG3_20180613_PFB_003	BG3_20180613_PFB_003_40748	Кутела							
BG3_20180613_PFB_004	BG3_20180613_PFB_004_36631	Катраница							
BG3_20180613_PFB_001	BG3_20180613_PFB_001_67547	Смилян							
BG3_20180613_PFB_001	BG3_20180613_PFB_001_00597	Арда							
BG3_20180613_PFB_001	BG3_20180613_PFB_001_02782	Горна Арда							
BG3_20180613_PFB_002	BG3_20180613_PFB_002_56962	Подвис							
BG3_20180613_PFB_002	BG3_20180613_PFB_002_73777	Търън							
BG3_20180613_PFB_002	BG3_20180613_PFB_002_62462	Река							
BG3_20180628_PFB_009	BG3_20180628_PFB_009_67653	Смолян	Смолян	2018-06-28	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното	Вследствие на падналите интензивни и поройни валежи, увеличеното количество на повърхностни води носят и оставят много наноси, земни маси и паднали

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

						или намаляване нарушаване на проводимостта		водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа , съоръжения и прилежащи имоти.	дървета; свлича се част от ската по пътното платно на ул. „Станевска“. Изнесена е част от съществуваща макадамова настилка на ул. „Младост“, образуват се дълбоки коловози от наноси, отлагани в ниските точки; нанесени са щети на прилежащи имоти, където се компрометира водостокът в този участък. Изнесена е част от съществуваща макадамова настилка на ул. „Превала“, трудно проходима за МПС, компрометиран водосток- запушен с наноси. Свличена част от скат над пътното платно и затруднено движението на МПС по ул. „Маестро Атанасов“. Увеличен водосбор на ул. „Г.С.Раковски“, който не може да се поеме от съществуващия водосток и се излива на пътното платно. Запушен водосток и големи наноси на уличното платно на ул. „Хр. Смирненски“, ул. „Първи май“, ул. „Миньорска“. „Беклийско дере“ прелива, носи големи наноси и залива селскостопански сгради, ул. Грудьо Войвода“, спирката на кино „Дружба“, запушва метална решетка и водосток, залива
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

									пътно платно, компрометираща тротоар и ограда. Увеличен е водосбора на дерето в участъка между ул. „Училищна“ и ул. „Явор“, носейки наноси които се наслагват в страни от частен имот. Ул. „Петър Берон“, която е по протежение на р. Черна е залята в по-голямата си част- водата излиза от речното легло, като носи големи наноси по пътно платно. Компрометирани са пътните платна, част от тротоарите и прилежащите имоти на улиците „Бяло море“, „Кирил Маджаров“, „Стою Шишков“, „Гео Милев“, „Момчиловска комуна“, част от Васил Райдовски“, „Цар Калоян“.
BG3_20180628_PFB_006	BG3_20180628_PFB_006_67547	Смилян	Смолян	2018-06-28	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Вследствие на паднали интензивни и поройни валежи за много кратък период, се повишава повърхностния отток, а повишеното водно количество нанася много щети на общинска пътна мрежа, съоръжения и прилежащи имоти.	
BG3_20180628_PFB_008	BG3_20180628_PFB_008_11048	Виево							
BG3_20180628_PFB_009	BG3_20180628_PFB_009_72391	Тикале							
BG3_20180628_PFB_009	BG3_20180628_PFB_009_11572	Влахово							
BG3_20180628_PFB_009	BG3_20180628_PFB_009_73777	Търън							
BG3_20180628_PFB_005	BG3_20180628_PFB_005_83274	Широка лъка							
BG3_20180628_PFB_007	BG3_20180628_PFB_007_36631	Катраница							
BG3_20180628_PFB_007	BG3_20180628_PFB_007_36631	Кукувица							

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

PFb_005	005_40498							
BG3_20180628_Pfb_005	BG3_20180628_Pfb_005_12807	Върбово						
BG3_20180628_Pfb_005	BG3_20180628_Pfb_005_69256	Стикъл						
BG3_20180628_Pfb_005	BG3_20180628_Pfb_005_68000	Солища						
BG3_20160116_Pfb_009	BG3_20160116_Pfb_009_04100	Билианска						
BG3_20160116_Pfb_006	BG3_20160116_Pfb_006_05801	Бостина						
BG3_20160116_Pfb_009	BG3_20160116_Pfb_009_02782	Горна Арда						
BG3_20160116_Pfb_008	BG3_20160116_Pfb_008_39181	Кошница						
BG3_20160116_Pfb_003	BG3_20160116_Pfb_003_49285	Мугла						
BG3_20160116_Pfb_008	BG3_20160116_Pfb_008_67547	Смилян						
BG3_20160116_Pfb_006	BG3_20160116_Pfb_006_67653	Смолян						
BG3_20160116_Pfb_009	BG3_20160116_Pfb_009_68521	Средок						
			Смолян	2016-01-16	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Естествено преливане на река, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение, Друго внезапно наводнение	

Източник: БДИБР-ПУРН

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

✓ Подземни водни тела

Подземните водни тела на територията на Община Смолян са със следните кодове и наименования:

- BG3G00000Pt051 - Карстови води – Настан - Триградски басейн;
- BG3G00000Pt050 - Пукнатинни води – Централно Родопски комплекс;
- BG3G000PtPg049 - Пукнатинни води – Източно Родопски комплекс;
- BG3G00000Pt043 - Карстови води – Смолянски масив.

Таблица 18. Количествено състояние на ПВТ

Код на подземното водно тяло	Наименование на водно тяло	Естествени ресурси, л/сек	Необходими количества за екосистемите, л/сек	Разполагаеми ресурси, л/сек	Експлоатационен индекс, %
BG3G00000Pt043	Карстови води - Смолянски масив	1126	58	1068	2,35
BG3G000PtPg049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	10753	-	10752	3,53
BG3G00000Pt050	Пукнатинни води - Централно Родопски комплекс	2831	-	2831	2,51
BG3G00000Pt051	Карстови води - Настан - Триградски басейн	4773	-	4773	10,21

Източник: Регистър на разполагаемите ресурси по подземни водни тела към 31.12.2022г.

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различни типове замърсявания от точкови и дифузни източници. Общата оценка по химично състояние на ПВТ попадащи на територията на Община Смолян е представена в Таблица 19.

Таблица 19. Обща оценка по химично състояние на ПВТ

Код на подземното тяло	Наименование	Обща оценка по химично състояние на ПВТ	Вещества или показатели на замърсяване
BG3G00000Pt043	Карстови води - Смолянски масив	добро	
BG3G000PtPg049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	лошо	Цинк - 2,3053 mg/l
BG3G00000Pt050	Пукнатинни води - Централно Родопски комплекс	добро	
BG3G00000Pt051	Карстови води - Настан - Триградски басейн	добро	

Източник: Доклад за състоянието на водите на територията на ИБР през 2018 г, Приложение 3.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

2.2. Минерални води

На територията на общината има 7 установени минерални извори, но свойствата на техните води не са добре проучени. Считаните за такива – извор Влаховски, намиращ се на левия бряг на река Черна, под с. Влахово и 6 броя извори в района на с. Могилица – не са проучвани по отношение на количествените и качествените им показатели, поради което не се използват за лечебни цели. Два от тях – сондажите в с. Киселчово и в Бързелово дере, са топли (термални) с температура над 40°C.

2.3. Водоснабдяване. Водопроводна мрежа

Територията на Община Смолян попада в обхвата на Област Смолян, на чиято територия са областния град Смолян и още 85 бр. населени места.

От тях ВиК операторът „ВиК“ ЕООД – Смолян обслужва 61 бр. населени места от общо 86 бр. на територията на Община Смолян. Останалите населени места, необслужвани от ВиК оператора, се водоснабдяват чрез малки, не добре развити водоснабдителни системи, изградени и обслужвани по стопански начин от местното население. Водата в тези населени места се подава гравитачно.

От общия брой население на територията на Община Смолян от 38 272 души, ВиК операторът обслужва 36 967 души, или доставя вода за питейно битови нужди на 96,6 % от населението.

Като цяло водоснабдителната система на Община Смолян се характеризира с големият си брой водоизточници, от които се покриват нуждите от вода в района. Съществени елементи на системите за всички населени места са външните (довеждащи) водопроводи, характеризирани се с голяма дължина и изградени често в труднодостъпни планински терени, множество малки резервоари, каптажни шахти, облекчителни шахти, шахти с въздушници и други съоръжения, по трасетата на водопроводите.

Съгласно данни на БДИБР на територията на общината са учредени 5 броя санитарно-охранителни зони около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване и бутилиране на подземни води:

- СОЗ-А-21/07.06.2005 г. - СОЗ около изворна група „Серафимовско дере“ за бутилиране на вода на „Смилян – 21 век“ в землището на с. Смилян;
- СОЗ-А-225/28.10.2011 г. - СОЗ около КИ „Извора“ за ПБВ на група с. Орешница в землището на с. Орешница;
- СОЗ-А-240/08.05.2012 г. - СОЗ около КИ „Свети Дух 1,2 „Баирево блато 1 и 2“, „Билево блато“ и „Орлов камък“ за ПБВ на гр. Смолян;
- СОЗ-А-246/23.11.2012 г. - СОЗ около КЕИ „Дараков дол“ в ПБВ на с. Могилица в землището на с. Буката;
- СОЗ-М-272/20.05.2014 г. - СОЗ около КИ „Мечо селище“ за самостоятелно ПБВ на „Цех за бутилиране на изворна вода“, в землището на с. Гела.

В подземните водни тела има зони за защита на водите по чл. 119а, ал. 1, т. 3а от Закона за водите. Община Смолян не попада в зона за защита на водите, включена в Раздел 3, т. 4.2 от ПУРБ на БДИБР.

Водоизточници

Питейно-битовото водоснабдяване на Община Смолян се подsigурява основно от подземни води чрез изградените каптажи, водохващания на реки и планински дерета. Повечето от съоръженията са с изминал период на експлоатация повече от 50-60 г.

Обслужваните от ВиК оператора 61 бр. населени места се захранват от 168 бр. отделни водоизточника (159 броя извори и 9 броя речни/планински водохващания). От тях само за 16 броя има издадени разрешителни за водоползване от БДИБР с център Пловдив. Те са за по-големите и значими водоизточници, водоснабдяващи гр. Смолян и близките населени места - с. Бостина, с. Соколовци, с. Влахово, с. Подвис, с. Търън, с. Ровина, к. к. Пампорово, също за с. Могилица и за с. Момчиловци.

За останалите водоизточници няма издадени разрешителни за водоползване. По информация от ВиК оператора на територията на Община Смолян има наличен архив от документи за по-голямата част от тях, на базата на които следва поетапно да се пристъпи към издаването на разрешителната документация.

Таблица 20. Общ брой водоизточници по водоснабдителни системи

№	Водоснабдителна система /наименование на водоизточника	Добито водно количество, m3	№	Водоснабдителна система /наименование на водоизточника	Добито водно количество, m3
	ВС Смолян	1 266 594	80	изв. Даракчиеви ливади	7 484
1	изв. Бралото - Разр. №301377/05.06.2006 г.	450 110	81	изв. Краището	7 685
2	изв. Св. Иван - Разр. №301377/05.06.2006 г.	209 117	82	изв. Енибунар	7 378
3	изв. Орлов камък - Разр. №31510147/18.02.2009 г.	6 094	83	изв. Каракайнак	6 961
4	изв. Билево блато - Разр. №31510147/18.02.2009 г.	9 130	84	изв. Каровското 1, 2	2 647
5	изв. Байрево блато 1, 2 - Разр. №1510147/18.02.2009	7 304	85	изв. Калайджиевата вода	5 299
6	изв. Св. Дух 1, 2, 3 - Разр. №31510147/18.02.2009 г.	11 874	86	изв. Хаджиевата колиба	5 427
7	изв. Студен вриз	104 749	87	изв. Шоковата вода	6 250
8	изв. Гаврилови ливади 1, 2	78 179	88	изв. Семерджиеви ливади	5 216
9	изв. Лагера	21 348	89	изв. Кольовата вода	5 346
10	изв. Крива река	11 696	90	изв. Чернатица	5 444
11	изв. Юмеркехайовия 1, 2	102 535	91	изв. Ваньовата вода	5 141
12	изв. Хардалийски		92	изв. Карабалкан	5 083
13	изв. Станевски	150 392	93	изв. Кайнарджа	5 178
14	изв. Белият камък 1, 2, 3	104 066		ВС Смилян	141 933
	ВС Пампорово	450 580	94	изв. Буневица	7 987
15	изв. Студенец 1, 2, 3	36 020	95	реч. в-не Конска река 1, 2 Разр. № 31110027/ 28.03.2017 г.	99 464
16	изв. Картала	36 018	96	изв. Русина	3 255

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

17	изв. Воения 1, 2	36 020	97	изв. Извора 1, 2, 3	3 067
18	изв.Извори 8,9,10,11,12,12А	36 018	98	изв. Маджарово	5 966
19	изв. Кьорбунар	36 020	99	изв. Кочиново дере	6 280
20	изв. Мугла 1, 2 - Разр.№301239/26.01.2006 г	19 886	100	изв. Бублянско дере	6 167
21	реч. в-не Козуяташко дере	30 437	101	изв. Четалото	3 326
22	реч. в-не Стикленско дере	30 437	102	изв. Гоздевия извор	3 240
23	реч. в-не Туралско дере	30 437	103	изв. Белия извор	3 181
24	реч. в-не Солитско дере	30 437		ВС Арда	104 113
25	реч. в-не Зорлийско дере	30 437	104	изв. Присое	286
26	реч. в-не Азмачовско дере	30 437	105	изв. Чуката 1, 2	782
27	реч. в-не Мече селище	30 437	106	изв. Равнината	595
28	реч. в-не Голяма река - Разр. №3111009/ 09.03.2009	34 745	107	изв Сулевица	191
29	изв. Буката	1 397	108	изв. Конаците	296
30	изв. Хулевски път	1 397	109	изв. Присойката	91
	ВС Хубча	591 976	110	изв. Чукар	102
31	изв. Хубча - Разр. 301377/05.06.2006 г.	330 924	111	изв. Елата	115
32	изв. Грандевица - 2 - Разр. №31510096/01.10.2008 г.		112	изв. Върха	130
33	изв. Веселинци	1 173	113	изв. Хаджиеви ливади	115
34	изв. Падала	1 174	114	изв. Надарци	137
35	изв. Росеново	4 789	115	изв. Бориново	2 253
36	изв. Курбанище	4 692	116	изв. Дараков дол - Разр. № 31510146/ 18.02.2009	17 273
37	изв. Янковото	4 655	117	изв. Грос	4 302
38	изв. Авлията	4 808	118	изв. Елезово	4 145
39	изв. Шурковото	1 287	119	изв. Турманово 1, 2	3 386
40	изв. Горна махала	1 158	120	изв. Симетево	770
41	изв. Долна махала	1 217	121	изв. Равнината	975
42	изв. Караманджа 1, 2, 3	7 565	122	изв. Кадрин връх	909
43	изв. Клобуч	2 801	123	изв. Варацки дол	587
44	изв. Шулковица	3 006	124	изв. Аровски	457
45	изв. Кольов чучур	3 297	125	изв. Студен вриз	2 397
46	изв. Студенец	3 066	126	изв. Котубецко	399
47	изв. Матини блата	2 843	127	изв. Долната ограда	430
48	изв. Студенец 1, 2	2 974	128	изв. Калето	2 579
49	изв. Радеви води	2 874	129	изв. Елезово	2 736
50	изв. Стайково корито	3 316	130	изв. Габъра	235
51	изв. Домузала	2 995	131	изв. Присойката	220
52	изв. Шишмановски	1 095	132	изв. Падината	244
53	изв. Въпата	1 157	133	изв. Кадър връх	2 773
54	изв. Маринчавска вода	904	134	изв. Миево равнище	1 121
55	изв. Селската вода	815	135	изв. Поляната	96
56	изв. Балицко 1, 2, 3	3 799	136	изв. Вълково	57
57	изв.Хайдушки поляни 1, 2, 3	3 372	137	изв. Блатото 1, 2	911
58	изв.Радичево	5 709	138	изв. Бунето	440
59	изв. Гайдар	5 872	139	изв. Гергьовски	457

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

60	изв. Селището	5 696	140	изв. Нивище	429
61	изв. Инлюка - Разр. №31510170/11.06.2009 г.	152 183	141	изв. Сюлейманова чешма	443
62	изв. Студен чучур	723	142	изв. Блатото	817
63	изв. Момина вода 1, 2, 3	5 631	143	изв. Патрево	785
64	изв. Ново пожаре	826	144	изв. Горния куз	896
65	изв. Вълчи капан	643	145	изв. Кръстиво	680
66	изв. Маршевеловия	900	146	изв. Долието	1 398
67	изв. Майката	943	147	изв. Студен вриз	1 413
68	изв. Каварджика	942	148	изв. Черни връх	1 152
69	изв. Куртов врис	942	149	изв. Кутела	1 172
70	изв. Могилата	943	150	изв. Грухата	9 935
71	изв. Паметника	942	151	изв. Авлията	1 735
	ВС Чокманово		152	изв. Блатата	1 952
72	изв. Шангубар	1 465	153	изв. Ком 1, 2	5 567
73	изв. Явора	1 465	154	изв. Кьошка 1, 2, 3	5 158
74	изв. Василчица	1 465	155	изв. Емерско	2 083
75	изв. Лома	1 465	156	изв. Къшлите	2 147
76	изв. Потока	1 465	157	изв. Елевото 1, 2	208
	ВС Превала	92 552	158	изв. Чеплят 1, 2, 3	5 283
77	изв. Касъка	2 203	159	изв. Хамбара 1, 2	4 784
78	изв. Мечо селище	5 358	160	изв. Студения вриз	1 718
79	изв. Енибунар	4 452	161	изв. Соватя	1 366
				ОБЩО	2 631 493

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г.

Добитите водни количества от всички водоизточници за 2019 год. възлизат на Q добити = 2 631 493 m³ = 7209,60 m³/d = 83,44 l/s.

По данни от План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г. водният ресурс е достатъчен за задоволяване на питейно-битовите нужди на населението на Община Смолян. Само на отделни места е отчетен недостиг, който е възможно да се компенсира с прехвърляне на допълнителни водни количество от друг водоизточник в случай на завишено водопотребление спрямо нормативното (напр. с. Писаница, с. Хасовица, с. Стойките, с. Габрица).

Таблица 21. Общ брой водоизточници

Водоизточници	Общ брой водоизточници -168 бр.	159 броя каптажи (каптирани извори) 9 броя открити речни водохващания
	Наименование	№ на Разрешително
От тях 16 с разрешителни за водовземане	извори „Смолянски езера“-7 бр. изв. „Св. Дух 1“, „Св. Дух 2“, „Св. Дух 3“, „Билево блато“, „Орлов камък“, „Баирево блато 1“, „Баирево блато 2“	№31510147/18.02.2009 г.
	извор „Бралото“	№301377 /05.06.2006 г.
	извор „Св. Иван“	№301377 /05.06.2006 г.
	извор „Хубча“	№301377 /05.06.2006 г.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

	извор „Мугленски долен“ „Мугленски горен“	№301239/31.07.2006 г.
	речно водохранилище река „Голяма“- Мугла	№31110009/09.03.2009 г.
	извор „Трандеевца 2“	№31510096/01.10.2008 г.
	извор „Инлюка“	№31510170/11.16.2009 г.
	извор „Дараков Дол“	№31510146/18.02.2009 г.

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г.

Пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ)

За пречистване на питейните води на територията на Община Смолян има изградени 3 броя пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ):

- ПСПВ „Хубча“;
- ПСПВ „Превала“;
- ПСПВ „Смилян“.

Стопанисването и експлоатацията им се извършва от ВиК оператора - „ВиК“ ЕООД - Смолян, като през тях за пречистване преминават около 14% от подаваната питейна вода във водоснабдителните системи.

Общият капацитет на питейната вода, която може да премине през пречиствателните станции за питейни води е 386 л/с. В пречиствателни станции „Хубча“ и „Превала“, питейната вода се пречиства през бързи филтри, заредени с кварцов пясък. Пречиствателните станции за питейни води са двустъпални, като технологията осигурява утаяване, филтриране и обеззаразяване на водата. Водата се обработва допълнително с прибавяне на коагуланти. Обеззаразяването на питейната вода се осъществява чрез хлориране с хлор газ, посредством хлор – апарати.

В ПСПВ „Смилян“, водата се пречиства чрез бавни филтри, заредени с кварцов пясък. Поради отличните качества на подземните води използвани за питейно-битово водоснабдяване 86,74% от подадените водни количества във водоснабдителните системи от водоизточниците се пречистват единствено чрез дезинфекция – чрез дозаторни помпи и ръчно с избистрен разтвор на хлорна вар, съхраняван в бидони.

Помпени станции

По данни от План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г. на територията на общината са изградени общо 12 бр. помпени станции, които са собственост и се експлоатират от „ВиК“ ЕООД – Смолян. Мощността им варира по размер от много малки помпени агрегати (обикновено с инсталирана помпена мощност 5,55 kW), захранващи отделни населени места с население по-малко от 30 души, до помпена станция „Бралото“ - гр. Смолян (с инсталирана мощност 815 kW), която понастоящем захранва 2/3 от населението на гр. Смолян с питейна вода.

Таблица 22. Местонахождение на помпените станции на територията

№	Помпени станции –наименование	Местонахождение
1.	ПС: Мугла „I, II и III –Подем“	с. Мугла
2.	ПС „Невестата“	гр. Смолян
3.	ПС „Бралото“	гр. Смолян

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

4.	ПС „Свети Иван“	гр. Смолян
5.	ПС „Трендавица“	гр. Смолян
6.	ПС „Писаница“	с. Писаница
7.	ПС „Влахово“	с. Влахово
8.	ПС „Хасовица“	с. Хасовица
9.	ПС „Подвис“	с. Подвис
10.	ПС „Серафимово“	с. Полк. Серафимово
11.	ПС „Буката“	с. Буката

Резервоари

За акумулиране на подаваните водни количества във водоснабдителните системи и осигуряване на необходимото налягане в разпределителните мрежи, питейната вода постъпва в над 120 бр. резервоари с полезен обем, вариращ между 50 м3 и 2000 м3. По оценки на ВиК, единствено за гр. Смолян и за к. к. Пампорово може да се отчете достатъчен обем и добро състояние на съоръженията.

За останалите населени места водонапорните съоръжения нямат необходимия обем, поддържащ противопожарните водни количества. Повечето от резервоарите се нуждаят от спешна реконструкция на тръбните разводки в тях, хидроизолация на водните и сухите камери, монтаж на водомерни устройства. В таблицата по-долу са представени някои данни за изградените и използвани резервоари по населени места.

Довеждащи външни водопроводи

Около 74% от съществуващата външна водопроводна мрежа на населените места в Община Смолян е изградена от етернитови тръби, 15% от стоманени тръби, 2% от pocинковани тръби, 1% от манесманови тръби и едва 8% от тръби полиетилен висока плътност.

Довеждащите водопроводи от етернитови тръби са изградени в периода от 1950 г. до 1994 г., стоманените тръби са полагани от 1952 г. до 2002 г, манесмановите тръби са полагани от 1932 г. до 1950 г., а pocинкованите тръби са се употребявали от 1950 г. до 1991г.

Таблица 23. Дължините на изградените външни водопроводи

№	Населено място	Централно водоснабдено/не водоснабдено населено място	Външни водопроводи /м/	Необходимост от реконструкция/ нови водопроводи
1.	с. Дунево		1 400	да
2.	гр. Смолян		74 446	да
3.	с. Белев дол		1 500	-
4.	с. Бостина		3 730	-
5.	с. Виево		2 707	-
6.	с. Влахово		1 128	-
7.	с. Габрица	не вод.		да
8.	с. Градът	не вод.		да

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

9.	с. Еленска	не вод.		да
10.	с. Катраница	не вод.		-
11.	с. Кокорово	не вод.		-
12.	с. Кутела		2 755	-
13.	с. Левочево		5 973	да
14.	с. Лъка	не вод.		-
15.	с. Момчиловци		20 838	да
16.	с. Орешец	не вод.		да
17.	с. Остри пазлак	не вод.		-
18.	с. Петково		9 475	да
19.	с. Писаница		322	-
20.	с. Подвис		485	-
21.	с. Полк. Серафимово		11 137	да
22.	с. Ряка	не вод.		да
23.	с. Ровино			да
24.	с. Селище	не вод.		да
25.	с. Славейно		9 556	-
26.	с. Соколовци		1 569	да
27.	с. Стража	не вод.		да
28.	с. Тикале	не вод.		да
29.	с. Требище	не вод.		да
30.	с. Търън		7 513	-
31.	с. Фатово	не вод.		-
32.	с. Хасовица		3 763	-
33.	с. Алиговска	не вод.		-
34.	с. Арда		3 924	да
35.	с. Баблон	не вод.		-
36.	с. Билянска		1 110	да
37.	с. Бориново		1 410	да
38.	с. Буката		1 750	да
39.	с. Букаците		820	да
40.	с. Вълчан		8 350	да
41.	с. Гоздевица		886	да
42.	с. Горна Арда		3 170	да
43.	с. Горово		1 552	да
44.	с. Гудевица			да
45.	с. Димово	не вод.		-
46.	с. Ельово		1 609	да
47.	с. Змиево		3 402	да
48.	с. Исьовци		3 377	да
49.	с. Киселчово		1 943	да
50.	с. Кошница		2 514	да
51.	с. Кремене		873	да
52.	с. Липец		855	да
53.	с. Люлка		400	да
54.	с. Милково		420	да
55.	с. Могилица		8 279	да
56.	с. Надарци		132	да

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

57.	с. Пещера	не вод.		-
58.	с. Попрелка	не вод.		-
59.	с. Потока	не вод.		-
60.	с. Речани		2 000	да
61.	с. Сивино		4 067	да
62.	с. Смилян		17 120	да
63.	с. Средок		585	да
64.	с. Сърнино		1 100	-
65.	с. Турян		2 911	да
66.	с. Ухловица		592	-
67.	с. Чеплятен		700	-
68.	с. Черешките		380	да
69.	с. Черешево		920	да
70.	с. Черешовска река		1 090	да
71.	с. Чокманово		5 248	да
72.	с. Чучур	не вод.		-
73.	с. Водата	не вод.		-
74.	с. Върбово	не вод.		-
75.	с. Гела		3 684	да
76.	с. Гращица	не вод.		да
77.	с. Заевите			д
78.	с. Магарджица	не вод.		да
79.	с. Мугла		548	-
80.	с. Солища		4 232	да
81.	с. Стикъл		1 299	да
82.	с. Стойките		7 111	да
83.	с. Широка лъка		14 395	-
84.	к. к. Пампорово		22 470	-
	ОБЩО:		295 525	

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г.

Изводи:

Повечето от водоизточниците имат изградени СОЗ – пояс I около съоръжения. Необходими са допълнителни мерки и инвестиции за учредяването на СОЗ, подновяването на огражденията и обозначенията на водоизточниците. Дебитите на подземните водоизточници варират в широки граници, но като цяло са постоянни през годините на експлоатацията им и имат изразено пролетно-лятно водоотдаване и есенно-зимно маловодие.

Към настоящия момент някои по-големи помпени станции са оптимизирани откъм автоматично управление чрез автоматика, но останалите помпени станции, които са експлоатирани повече от 20 години се нуждаят от подмяна на старите помпени агрегати с нови, и от цялостно ремонтване на помпените сгради.

Външната водопроводната мрежа на територията на Община Смолян обслужвана от „ВиК“ оператора е изключително остаряла, вследствие от дългогодишната ѝ експлоатация, липсата на инвестиции в тази област и подмяната на водопроводите. За намаляването на големите технически загуби по външните водопроводи своевременно следва да бъдат подменени с нови съвременни материали.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Насоки за развитие:

По отношение на бъдещо развитие на водопроводната мрежа в общинската Програмата за реализация на ПИРО Смолян 2021-2027 г. са заложили следните мерки:

- Осигуряване на по-ефективно водоснабдяване и достъп до питейна вода;
 - Инженеринг, изграждане и реконструкция на водоснабдителна мрежа в с. Виево;
 - Реконструкция на вътрешна водоснабдителна мрежа в с. Влахово (Долно Влахово);
 - Реконструкция на вътрешна водоснабдителна мрежа в с. Смилян;
 - Реконструкция на вътрешна водоснабдителна мрежа в с. Гела;
- Интегрирани проекти за ВиК;
 - Интегриран воден проект на с. Момчиловци - водоснабдяване (което се изпълнява в момента), водоем, канализация.

Възможностите пред Община Смолян и „ВиК“ ЕООД – Смолян са да кандидатстват пред финансиращи фондове и програми: национални, ПУДООС, Оперативните програми на ЕС за финансиране на бъдещи проекти в сектора.

2.4. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места

Съществуващата канализационна система на територията на Община Смолян почти покрива нуждите от такава за град Смолян, където е с най-висок процент на изграденост. По данни от *План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г.* ще се реализира Воден проект по програма ИСПА и реализацията на Интегриран воден проект, целящ доизграждане на канализацията на град Смолян до степен 98%.

По степен на изграденост следват к. к. „Пампорово“, частично с. Широка Лъка, с. Стойките, с. Момчиловци и с. Смилян. Към момента има разработен и одобрен проект „Интегриран воден проект и ПСОВ“ на с. Момчиловци.

В останалите населени места липсва централно изградена канализация. Там битово-отпадъчните води се заустват в локални септични ями или директно в близките прилежащи дерета без утаяване и пречистване на водите.

Съществуващата канализационна система е почти 100% гравитачна и е по-често от смесен тип за битово отпадъчни и дъждовни води. Част от тази канализационна мрежа, която не е официално изградена и въведена в експлоатация, създава сериозни проблеми при експлоатацията на поддръжката ѝ. По време на дъждове и при високо ниво на водите в нея попадат твърди и инертни материали, които я запушват.

Главни колектори

На територията на Община Смолян има цялостно изградени главни канализационни колектори за гр. Смолян и частично изградени за КК „Пампорово“ и с. Лъка.

Дължината на главния канализационен колектор за гр. Смолян е 10 600 м и приема потока от отпадъчни води за целия град. Диаметрите на тръбите варират от Ø500 мм до Ø1200 мм. Изграден е от бетонови тръби.

Процентът на изграденост на главния канализационен колектор за КК „Пампорово“ е около 85%, като за останалата му част има разработени проекти, чието реализиране зависи от бъдещи инвестиции. Изграден е от полиетиленови и стоманобетонени тръби и стоманобетонени и полиетиленови елементи за ревизионните шахти.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Колекторът на с. Широка лъка е изграден в по-голямата си част от стоманобетонени тръби и стоманобетонени ревизионни шахти.

В останалите населени места липсват или са изградени в много малка степен канализационни клонове, които се поддържат от кметствата по населените места.

Изводи:

Ниската степен на централно изграждане на канализационната мрежа или липсата на такава, създава значителни проблеми в повечето населени места на общината. Като ярък пример с горепосочените проблеми може да се спомене кв. Езерово, местност Смолянски езера, която е една от вододайните зони на гр. Смолян, също местността „Хайдушки поляни“ и повечето населените места по коритото на р. Арда.

Следва да се ревизират съществуващи септични ями, които доказано замърсяват водоприемниците и при възможност да се премахнат. Старите септични ями могат да се заменят с водоплътни изгребни ями или пречиствателни съоръжения, като собствениците или ползвателите трябва периодично да ги почистват.

Насоки и мерки за подобряване качеството на водите съгласно действащото екологично законодателство. В общинската Програмата за реализация на ПИРО Смолян 2021-2027 г. са заложили следните мерки:

- Интегрирани проекти за ВиК:
 - Интегриран воден проект на с. Момчиловци - водоснабдяване (което се изпълнява в момента), водоем, канализация.
- Проучване на възможностите за изграждане на канализация в свлачищните райони.

2.5. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

На територията на Община Смолян са въведени в експлоатация само две ПСОВ, а именно, ГПСОВ „Смолян“ и ПСОВ Пампорово.

ГПСОВ „Пампорово“ е въведена в експлоатация през 1984 г. и е с експлоатационен капацитет $Q_{ср.дн.} = 3110 \text{ m}^3/\text{d}$. Технологията на станцията включва механично стъпало (песъкозадържател, решетки, маслоуловител) и биологично стъпало - биобасейни с вторичен утайтел. Предвидено е утайките от станцията да се обезводняват чрез филтър-преса, след което да постъпват в камери за стабилизация. Поради сезонният характер на станцията и малкото количество отпадъчни води постъпващи в станцията, излишна активна утайка не се формира. Площадката на ПСОВ е разположена в североизточната част на курорта на 1480m. надморска височина, в землището на Община Чепеларе. Разположена е в близост до дере „Бобово дере“, което се влива в р. Чепеларска. Площадката е на стръмен склон (терасиран) с много голяма денивелация, която се преодолява с множество бетонни стъпала. Голямата денивелация затруднява експлоатацията на пречиствателната станция, особено през зимния сезон.

Общината предвижда изграждане на ПСОВ Пампорово 2, – Избраната площадка, отредена за изграждане на пречиствателната станция е разположена западно от курорта, поземлен имот № 6.1130 в местност в землището на с. Стойките, Община Смолян в непосредствена близост до пътя Пампорово – Смолян. Площадката е с обща площ $9\,184 \text{ m}^2$. За площадката има влязъл в сила ПУП.

На този етап се предлагат два варианта за реализиране на новата станция:

- Като първа алтернатива се предлага реконструкция на съществуващата ПСОВ

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- Пампорово, изграждане на нова пречиствателна станция ПСОВ Пампорово-2, която да пречиства отпадъчните води, заустени в изградените нови колектори;
- Вариант две предлага изграждане на нова пречиствателна станция ПСОВ Пампорово-2, замразяване на съществуващата ПСОВ Пампорово, включване водите от същ. ПСОВ в колектора на новата с ПС и напорен тръбопровод.

През 2012 г. по проект „Интегриран проект за управление на водите на град Смолян” е изградена нова пречиствателна станция, която третира отпадъчните води до постигането на приемливи стандарти за качеството на отпадъчните води и се осигурява допълнителната инфраструктура в системата за събиране на водите чрез разширение на главния колектор с дължина 1550 метра и свързване на всички съществуващи 45 преливници към него. ПСОВ Смолян е проектирана за 55 550 Е.Ж. и $Q_{ср. ден.} = 10\,173\text{ м}^3/\text{ден.}$ за пълно вторично пречистване, с включена в процеса биологическа денитрификация чрез стабилизация на утайката в резервоари за активирана утайка. Създадена е възможност за биологическо отстраняване на фосфора. Използваният процес е методът на активираната утайка, включващ безкислородни зони за отстраняване на азота и етап на аеробна стабилизация на утайката и свързаните с него съоръжения за съгъстяване и обезводняване на утайката. Въведена е система за автоматизиран контрол и наблюдение на всички процеси от работата на ПСОВ Смолян.

Таблица 24. Количества на отпадъчните битови и промишлени води

Категория	Отведена вода чрез канал, м ³	Пречистена вода, м ³
Население	337 677	335 948
Обществен сектор	39 860	38 236
Промисленост	70 304	696 777

2.6. Източници на замърсяване

Основен източник за замърсяване на повърхностните води на територията на общината са отпадъчните води от канализациите на населените места, без изградени ПСОВ.

Промислеността в Смолян е незначителна, но туристическата индустрия (ваканционни селища, заведения за обществено хранене, и др. туристически обекти в туристическа и ски зона - Пампорово) допринася за променлив отток в канализацията през различните сезони, с повече отпадъчни води през зимата (активния сезон), отколкото в неактивния сезон.

Друг източник на замърсяване се явяват земеделски площи, наторявани с торове и препарати за растителна защита без спазване на условията на добрата земеделска практика и от дейности на ферми за отглеждането на животни и нерегламентирано складиране и употреба на получения органичен тор.

Оперативният контрол обхваща обекти с издадени Разрешителни за заустване на отпадъчни води, както и Комплексни разрешителни и включва: вземане на проби за изпитване на отпадъчни води преди тяхното заустване; проверка по изпълнението на изискванията за провеждане на собствен мониторинг; отчитане на количеството на заустваните отпадъчни води; проверка за изпълнение на останалите условия в разрешителното; проверка за изпълнение на предписания, направени по време на предходни проверки; работата и състоянието на пречиствателните станции и/или локалните

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ”, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ”

пречиствателни съоръжения за отпадъчните води.

От извършените проверки от контролните органи за предходни години на действащата градска пречиствателна станция за отпадъчни води на Смолян е установено, че същата се поддържа в добро състояние.

3. Отпадъци

Община Смолян е част от Регионално сдружение за управление на отпадъците – „Теклен дол“ за общините Смолян, Чепеларе, Баните. Кметовете на общините част от РСУО, предприемат действия за възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на нови съоръжения за третиране на отпадъци, най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичане на експлоатационния срок на инсталацията, за което се уведомява РИОСВ.

Общината има приета Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

3.1. Генерирани отпадъци по видове и източници

Община Смолян има приета и влязла в сила Наредба за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на чл. 22 от Закона за управление на отпадъците през 2014г., актуализирана и приета с Решение от Общински съвет Смолян през 2021 г. Наредбата урежда правата и задълженията на общинската администрация и на лицата, при чиято дейност се образуват и/или третират отпадъци; Изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките; Контролът, глобите и санкциите за нарушаване разпоредбите към наредба.; Определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови (ТБО) и строителни отпадъци (СО), включително биоразградими отпадъци (БРО), биоотпадъци (БО), опасни битови отпадъци (ОБО), масово разпространени отпадъци (МРО), на територията на Община Смолян, съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

Наредбата урежда екологосъобразното управление на отпадъците на територията на Община Смолян с цел предотвратяване, намаляване или ограничаване вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда при спазване на йерархията за отпадъци.

3.1.1. Битови отпадъци

До 2020 г. включително сметосъбирането и сметоизвозването на територията на Община Смолян се изпълнява от фирма „Клинър“ ООД, съгласно сключен договор от 30.08.2006 г. за възлагане на обществена поръчка. През 2020 г. сметосъбирането и сметоизвозването се изпълнява от фирма „Еко Титан Груп“ АД, съгласно сключен договор от 03.01.2020 г. за възлагане на обществена поръчка.

През 2021 г. услугите по организирано сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в Община Смолян се

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

извършва от фирма „Глобъл Клинър“ ООД, гр. Хасково, съгласно сключен договор от 04.01.2021 г. за възлагане на обществена поръчка.

Със Заповед на Кмета на общината (действаща Заповед РД 1099 от 30.10. 2020г.) са определени границите на районите и вида на предоставените услуги по чл. 62 по Закона за местните данъци и такси, както и честотата на сметоизвозване.

Събраните от територията на Община Смолян отпадъци се транспортират до инсталацията за сепариране, разположена на Регионално депо за неопасни твърди битови – Теклен дол“ за общините Смолян, Чепеларе, Баните.

Количествата на събраните битови отпадъци от общината за предходните пет години са представени в следващата таблица:

Таблица 25. Количества битови отпадъци на вход на РД в Община Смолян 2016 - 2020 г. (т/год)

година	2016	2017	2018	2019	2020
тона/год.	16444,24	14495,21	15528,94	15505,06	16285,34

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

Друг важен аспект на анализа на битовите отпадъци в общината е определянето на морфологичния анализ на състава и количествата на генерираните битови отпадъци. Морфологичният анализ на битови отпадъци в Община Смолян е изготвен през 2019 г. по проект „Определяне на морфологичния състав на БО в България“, с възложител ПУДООС, разработен в рамките на Проект „Проучване и разработване на пилотни модели за екологосъобразно събиране и временно съхранение на опасни отпадъци от домакинствата“, финансиран по Българо-Швейцарската програма за сътрудничество.

Представените по-долу данни включват информация за целия обследван период за извършаване на анализа, съгласно изискуемия по “Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци“, формат и са както следва:

Таблица 26. Анализ на състава на битовите отпадъци по фракции след сумиране на разделно събраните отпадъци за Община Смолян

Вид Отпадък	Количество смесен отпадък на година т/год	Разделно събран отпадък на година т/год	Общ отпадък на Година т/год	Общ отпадък на Година %
Хранителни	1306,21	0,00	1306,21	10,34
Хартия	437,19	271,10	708,29	5,60
Картон	157,1 1263,03	1048,10	2311,14	18,29
Пластмаса	1379,61	65,22	1444,83	11,43
Текстил	667,95	0,00	667,95	5,29
Гума	10,82	0,00	10,82	0,09
Кожа	276,80	0,00	276,80	2,19

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Градински	530,36	750,00	1280,36	10,13
Дървесни	323,48	1,00	324,48	2,57
Стъкло	486,94	5,89	492,83	3,90
Метали	468,94	196,45	665,39	5,27
Инертни>4 см	301,62	0,00	301,62	2,39
Опасни	352,79	0,00	352,79	2,79
Други	778,14	0,00	778,14	6,16
Ситна Фракция<4см	1715,45	0,00	1715,45	13,57

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

Според данните за морфологичния състав, представени в горната таблица, с най-голям относителен дял за Община Смолян са отпадъците от картон (18,29%), следвани от ситна фракция (13,57), пластмасовите отпадъци (11,43%), хранителните (10,34%), градинските (10,13%), други (6,16%), хартия (5,60%). Фракциите с най-нисък относителен дял са гума (0,09%), кожа (2,19%), инертни (2,39%), опасни (2,79%).

Делът на рециклираните отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали, изчислени на основа на морфологичния анализ, проведен през 2019 г. възлиза на 44,49% от общото количество генерирани отпадъци в общината.

Важен показател при управлението на отпадъците е **нормата на натрупване (НН)**, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. От анализа на съществуващите данни и тенденциите при проучванията в страната може да бъде предположена като най-реалистична за момента „Норма на натрупване“, представена в таблицата по-долу:

Таблица 27. Норма на натрупване

Тип населеното място	Норма на натрупване на смесени битови отпадъци без разделно събрани отпадъци
над 150 хиляди	410,3
50 -150 хиляди	349,6
25 – 50 хиляди	334,9
3 – 25 хиляди	295,5
под 3 хиляди	241,7

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Таблица 28. Норма на натрупване без разделно събрани

	2019 г.	2020 г.
Количество отпадъци	15505,06	16285,34
Население /бр. жители*	35829	35288
НН (кг/жител/год)	432,75	461,49

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

3.1.2 Разделно събрани отпадъци от системата за разделно събиране

Началото на системата за разделно събиране на отпадъци е поставено през 2005 г. съвместно от Община Смолян и фирма „Екобулпак“ АД. През 2005 г. на територията на общината са разпределени общо 95 комплекта цветни контейнера, разположени по 3 бр. в една точка за гр. Смолян и селата Момчиловци, Смилян, Стойките, Широка лъка, Търън, Арда и Могилица.

В настоящия момент системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки включва два вида контейнери тип „Бобър“: контейнер със зелен стикер – за стъклени опаковки и стъкло, съответно един път на два месеца, контейнер със жълт стикер – за пластмаси, хартия, картон и метални опаковки, два пъти месечно. На територията на град Смолян са разположени общо 98 контейнера за разделно събиране на отпадъци от опаковки

В следващите таблици са посочени количествата предадени рециклируеми отпадъци през 2019 г. и 2020 г.

Таблица 29. Количества приети отпадъци от търговски обекти, пром. обекти, административни сгради и физически лица от фирма „ТОМОВ – ТРЕЙД“ ЕООД, град Смолян

Вид разделно събран отпадък	2019 г.	2020 г.
	кг/г	кг/г
Хартия и картон	110 852	109 371
Пластмаса	21 688	21 860
Стъкло	342	7 500
Общо	132882	138731

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

Таблица 30. Количества приети отпадъци от домакинствата от „Ростер“ ООД

Вид разделно събран отпадък	2019 г.	2020 г.
	кг/г	кг/г
Хартия и картон	20 470	7 124
Пластмаса	1 303	1 030
Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване-големи домакински уреди	17830	15295
Метални опаковки	293 770	145 960

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Метали	127 491	15 327
Стъкло	0,00	0,00
Общо:	460 864	184 736

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

Таблица 31. Количества събрани отпадъци от опаковки от контейнерите за разделно събиране, разположени в гр. Смолян през 2019 г.

Вид разделно събран отпадък	2019 г.
	кг/г
Хартия и картон	3 950
Пластмаса	1 320
Стъкло	22 933
Общо	28 203

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

През 2020 г. на територията на град Смолян не е имало изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Таблица 32. Отделени отпадъци на територията на РСУО от хартия и картон, метални опаковки, пластмаса и стъкло от община Смолян за периода 2017 – 2020 г.)

година	2017 г кг/г	2018 г кг/г	2019 г кг/г	2020 г кг/г
Хартия и картон	285 360	394 020	349 640	467 130
Пластмаса	505 580	740 060	757 640	720 200
Черни и цветни метали	303 580	425 860	282 220	466 260
Стъкло	60 320	117 080	160 160	209 440

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

През 2020 г. от приетите 16285,34т битов отпадък, рециклируемите отпадъчни материали представляват 56,57 % от общото тегло на битовия отпадък.

3.1.3. Производствени неопасни отпадъци

„Производствени отпадъци“ са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица. Това са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени, и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия.

На територията на Община Смолян производствените отпадъци, които нямат опасни свойства се третират от:

- причинителя, в собствени съоръжения съгласно одобрен от компетентните органи проект на производствената дейност и при изпълнение на чл. 8, ал. 2 от ЗУО;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- лицата, на които е издадено разрешение по чл. 67 , регистрационен документ по чл.35, ал.3 от ЗУО.
- оператори, притежаващи комплексно разрешително, издадено по реда на Закона за опазване на околната среда.

Предаването и приемането на производствени отпадъци за съответно третиране и/или транспортиране се извършва въз основа на писмен договор.

Депонирането на неопасни производствени отпадъци на регионалното депо за битови отпадъци се извършва след издадено разрешение от Кмета на Община Смолян, въз основа на подадено заявление по образец.

За депониране/обезвреждане на неопасните производствени отпадъци на Регионално депо за неопасни отпадъци в местност „Теклен дол“, притежателят на отпадъците сключва договор с Община Смолян и заплаща такса за третиране на тон отпадък, както и отчисления по чл.60 и чл.64 от ЗУО. Цената за третиране на тон отпадък се определя с Решение на Общински съвет. Кметът на Общината или упълномощено от него лице издава разрешение за третирането на договореното количество отпадъци на Регионалното депо за битови отпадъци, след подадено заявление по образец от притежателя на отпадъците, заплатена такса в касата на Общината или по банков път

На територията на Община Смолян се формира основното количество типични производствени отпадъци в региона.

Основните проблеми при третиране на производствените отпадъци са свързани с:

- липсата на съоръжения за третиране на някои видове отпадъци – напр. рециклиране на текстилни отпадъци, което води до смесването им с битовите отпадъци и невъзможност за отчитане на количествата им;

- непълното организиране на разделно събиране и оттам невъзможността за рециклиране и оползотворяване и отчитане на количествата;

Най-голям е дялът на производствените отпадъци от дървопреработването, което е една от структуроопределящите стопански дейности в Общината. По-малки са количествата на текстилните отпадъци, образувани от шивашките и текстилни фирми. Производствени неопасни отпадъци се приемат на Регионалното депо след становище на РИОСВ Смолян.

През 2019 г. са депонирани 845,73т производствени неопасни отпадъци, а през 2020г -997,50 т.

3.1.4 Масово разпространени отпадъци (МРО)

Съгласно ЗУО, „**Масово разпространени отпадъци**“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

Количествата на образуваните опасни отпадъци, по кодове съгласно Наредба № 2 за класификация на отпадъците, се водят в ИАОС. Съгласно чл. 44, ал. 6 от Закона за управление на отпадъците (Обн., ДВ, бр.3 от 13.07.2012 г.) годишните отчети за отпадъци се предоставят в Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС).

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение № 2 към §1, т. 13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение № 1 към § 1, т. 11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/или

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети за предходната година до 10.03. на текущата година.

За събиране на опасни отпадъци от бита кмета на Общината изготвя и утвърждава график, който следва да съдържа най-малко две дати годишно (пролет и есен). Графикът се обявява чрез местните средства за масово осведомяване и се публикува на интернет страницата на Община Смолян.

В изпълнение на сключен договор между Община Смолян и „Елтехресурс“ АД за разделно събиране на отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), флуоресцентни и луминесцентни лампи и др. живак съдържащи, в следващата таблица са представени резултатите за 2019 и 2020 г.

Таблица 33. Разделно събрани отпадъци, 2019, 2020 г.

Код на отпадъка	Наименование на отпадъка	2019 г.	2020 г.
20 01 36	ИУЕЕО	21 330 кг	30 750 кг
20 01 21*	флуоресцентни и луминесцентни лампи	100 кг	51 кг

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

През 2019 г. и 2020 г., съгласно сключен договор за сътрудничество за разделно събиране и последващо оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори на Община Смолян с „Екобатери“ АД, в следващата таблица са показани резултатите:

Таблица 34. Разделно събрани отпадъци, 2019, 2020 г. , батерии и акумулатори

Код на отпадъка	Наименование на отпадъка	2019 г.	2020 г.
16 06 04	НУБА	340 кг	128.60 кг

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

Със ЗИД на ЗУО, ДВ, бр. 19 от 05.03.2021г. се добави още един поток към масово разпространените отпадъци, а именно отпадъци от дрехи и обувки. Така Община Смолян работи по допълнителен ангажимент да организира система за разделно събиране на обувки и текстил, като на 07.06. 2021 г. е сключен договор за разделно събиране на отпадъци от текстил с „М-ТЕКС- Рециклиране на текстил“ ООД.

Задълженията на общината за **отработените масла** се определят от „Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти“ (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.). Съгласно чл. 39, ал. 1 от Наредбата кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и отпадъчни нефтопродукти и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработените моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане.

Задълженията на общината за **излезлите от употреба пневматични гуми**, се определят от „Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми“ (приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г.).

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Изискванията за събирането, транспортирането и третирането на **излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)** и изискванията към пусканите на пазара моторни превозни средства (МПС), материали и компоненти за тях се определят с НАРЕДБА за излезлите от употреба моторни превозни средства Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп., бр. 95 от 1.11.2013 г., в сила от 1.11.2013 г., изм., бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г.

В общинската наредба за управление на отпадъците са обяснени действията, които Община Смолян трябва да изпълнява, да контролира и съответно да създава условия за реализирането на дейностите.

3.1.5 Биоотпадъци и биоразградими отпадъци

По смисъла на Допълнителните разпоредби на ЗУО:

- § 1, т. 2 от ЗУО (изм. ДВ, бр. 19 от 2021 г.) „**Биоотпадъци**“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранителновкусовата промишленост.

- § 1, т. 3 от ЗУО (изм. ДВ, бр. 19 от 2021 г.) „**Биоразградими отпадъци**“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Данните от извършения морфологичен анализ показват, че количеството на биоразградимите отпадъци в общия битов отпадък – хранителни и зелени отпадъци е 20,47%.

Таблица 35. Количества зелени отпадъци на съхранение, получени от компостиращата инсталация на регионалното депо за периода 2017-2020 г.

Вид отпадък	2017	2018	2019	2020
Общо генерирани зелени отпадъци	0,00т	8,200т	0,360т	11,24т

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

За територията на Община Смолян до 2020 г. е била в действие общинска стратегия за поетапно намаляване на биоразградими отпадъци, със срок на 2011-2020 г. Стратегията обхваща дейностите, свързани с управлението на биоразградими отпадъци, образувани на територията на Община Смолян. За целта от Община Смолян са закупени и раздадени на населението 200 бр. компостера, също така са разположени 300 бр. кофи за събиране на биоразградими отпадъци. В парковете и градините на гр. Смолян са разположени 20 бр. компостера за компостиране на биоразградими отпадъци от зелените части. В с. Турян временно е изградена площадка за временно съхранение на зеления биоразградим отпадък, но съответните разрешителни за площадката са изтекли. А сега биоразградимият отпадък се събира в специализирани съдове и се транспортира до компостиращата система на Регионалното депо.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

3.1.6. Строителни отпадъци и едрогабаритни отпадъци (ЕГО)

„**Строителни отпадъци**“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Съгласно НПУО 2021 – 2028 г., в България все още не е изградена национална информационна система за образуваните, рециклираните, оползотворените и депонирани строителни отпадъци, поради което данните за отпадъците от строителство и разрушаване от наличните източници са непълни.

Съгласно НПУО и статистиката до момента, основното количество строителни отпадъци се генерира предимно от фирми, занимаващи се със строителна и ремонтна дейност, както и от редица частни фирми – еднолични търговци и юридически лица. Община Смолян е сключила осем договора с фирми, притежатели на строителни отпадъци, като строителните отпадъци, съгласно маршрут, одобрен от Кмета на общината, се извозват на Регионалното депо.

Делът на физическите лица, отделящи строителни отпадъци главно при ремонт на жилища е незначително спрямо другите количества.

Данни за количествата на строителните отпадъци за периода 2019-2020 г. са представени в следващата таблица.

Таблица 36. Генерирани строителни отпадъци в Община Смолян в тона за година за периода 2019-2020 г

Вид отпадък	2019	2020
Строителни отпадъци	869 т	90,42 т

Източник: Общинска програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021 – 2028 г.

3.1.7. Опасни отпадъци

„**Опасни отпадъци**“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 към Закона за опазване на околната среда. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци.

Отпадъци от хуманното здравеопазване:

Медицинските отпадъци имат някои по-специфични характеристики и изискват специално събиране и третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъци на територията на лечебните и здравните заведения с НАРЕДБА № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения.

Медицинските отпадъци в МБАЛ “Проф. д-р Братан Шукеров АД” - гр. Смолян се събират и съхраняват в специално отговарящо на изискванията помещение.

В МБАЛ “Проф. д-р Братан Шукеров АД” - гр. Смолян се събират и съхраняват около 30 тона годишно медицински отпадъци. Дружеството събира и съхранява и генерирани на територията на Общината медицински отпадъци: от други диагностично-консултативни и медицински центрове и кабинети, до предаването им за оплозотворяване. МБАЛ “Проф. д-р Братан Шукеров АД” - гр. Смолян притежава разрешение № 11-ДО-78-02 от 26.05.2014 г. за извършване на дейности по третиране на отпадъци (код R13 – за временно съхранение на болнични отпадъци, съгласно ЗУО).

Болницата има сключен договор с фирма, която има разрешение по ЗУО за транспортиране и обезвреждане на опасни отпадъци от хуманното здравеопазване. МБАЛ “Проф. д-р Братан Шукеров АД - гр. Смолян има сключен договор с фирма „МЛ-България” АД специализирана в събиране, транспортиране и обезвреждане на опасни болнични отпадъци и притежава следните документи по чл. 35 от ЗУО – регистрационен документ за събиране и транспортиране на отпадъци №:07-203-01/21.05.2015 г. и Разрешение №:12-ДО-321-01/04.06.2015 г. за третиране на отпадъци, издадени от РИОСВ-Пазарджик.

Неопасните медицински отпадъци се депонират и запръстват на регионалното депо в Теклен дол.

Негодни за употреба пестициди

Пестицидите са токсични химични вещества, някои от които трудно се разграждат, натрупват се в организма и хранителната верига, пренасят се от въздуха и водата и по този начин се отлагат на разстояние от мястото на тяхното освобождаване.

По данни на ПУДООС на територията на Община Смолян има два склада, в землищата Смолян и Търън, където се съхраняват общо 45736 кг пестициди в твърдо и течно състояние.

Намиращите се в складовете на територията на Общината пестициди ще бъдат третирани след като от МОСВ бъде направен избор на изпълнител на дейностите по обезвреждане.

3.2. Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци

3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци

Общинската системата за сметосъбиране и сметоизвозване в Община Смолян обхваща 100% от населението на общината. Генерираните битови отпадъци от домакинствата се събират в стандартни съдове за битов отпадък, конструктивно пригодени за сметосъбиращата техника в общината. Използват се следните по вид съдове за събиране на битовите отпадъци:

- Контейнери тип „Бобър“ с вместимост 1,1 м3;
- Кофи 240 л;
- Кофи тип „Компостер“ 0,5 куб.м/л;
- Паркови кошчета;
- Съдове за пепел;
- Полиетиленови чували (за курортен комплекс „Пампорово“)

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Наличните съдове за сметосъбиране в общината са собственост на фирмата изпълнител.

Таблица 37. Видове и брой съдове

№	Вид контейнер	Собственост	Обем м ³	Брой
1	Еднофамилни кофи	„Глобъл Клиньър“ ООД, гр. Хасково	0,110 м ³ и 0,120 м ³	359
2	Тип «Бобри»	„Глобъл Клиньър“ ООД, гр. Хасково	1,100	942 в гр. Смолян 745 в населените места

Работният обем на сметосъбиращите автомобили варира от 5 м³ до 25 м³ и е съобразен с редица ограничителни фактори – състояние на транспортната инфраструктура, обем и вид на отпадъците, разстояние и подход до регионално депо и др.

Отпадъци от сгуря и пепел от домакинствата

За територията на Община Смолян, тези отпадъци се събират в отделни обозначени за целта съдове.

Събирането и транспортирането на едрогабаритни отпадъци се извършва организирано при масови акции и по сигнал при случайното им появяване. Използват се открити бордови автомобили, самосвали и товарачна техника. Едрогабаритните отпадъци обикновено се събират периодично при масови акции на населението за почистване или появата им има инцидентен характер – при изхвърляне на едрогабаритни домакинска техника.

➤ Разделно събиране на отпадъци от опаковки

Всички райони на гр. Смолян са обхванати от системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки включва два вида контейнери: със зелен стикер – за стъкло и стъклени опаковки, със жълт стикер – за хартия, картон, пластмасови и метални опаковки - два пъти месечно. Разположени са общо 98 контейнера за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на град Смолян.

Честотата на извозване на съдовете за разделно събиране на отпадъците от опаковки е следната: в Община Смолян – град:

- контейнер –жълт стикер – два пъти месечно;
- контейнер –зелен стикер – един път на два месеца.

Честотата на извозване е съобразена с практиката на фирмата изпълнител да поддържа изрядни системите си за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Транспортирането на отпадъците от фирмите, сключили договори с Община Смолян за извършване на дейността се извършва от специализирана транспортна техника, пригодена за разположените контейнери за разделно събиране.

➤ Инфраструктура за събиране на масово разпространени отпадъци НУБА

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Кметът на Община Смолян организира дейностите по разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА, съгласно разпоредбите на Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори и съгласно Наредбата на Община Смолян за управление на отпадъците. За изпълнение на задължението си кметът сключва договори с организации по оползотворяване на НУБА, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III от ЗУО.

Съдовете за разделно събиране на НУБА (батерии и акумулатори) са разположени в различни търговски обекти, детски градини и училища, административни сгради и държавни учреждения в гр. Смолян. Общо местата за разполагане на съдовете са 41 броя.

Всички търговски обекти на територията на общината, където се извършва продажба на портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори са длъжни да приемат обратно портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори от същия вид, който продават. След това се предават на фирми, притежаващи необходимия лиценз за последващи действия.

Община Смолян има сключен договор за предаване на НУБА и акумулатори с „Екобатери“ АД.

ИУЕЕО

Задълженията на Общината са регламентирани от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване“, приета с ПМС № 355/28.12.2012 г., обн. ДВ бр.2 / 08.01.2013 г. Съгласно изискванията, заложи в общинската наредба за управление на отпадъците, Кметът на общината отговаря за разделното събиране на ИЕЕУО като организира изпълнението на задължението си за участие в системите за разделно събиране на ИУЕЕО, като сключва договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО.

Община Смолян има сключен договор за предаване на ИУЕЕО и луминисцентни лампи с организация „Елтехресурс“ АД.

ИУМПС

Съгласно действащата Наредба за управление на отпадъците на територията на община Смолян кметът на общината определя местата за изграждане на общинските площадки за събиране и съхраняване на ИУМПС на територията на общината в съответствие с общинската Програма за управление на отпадъците и организира дейностите по събирането на ИУМПС и предаването им в центровете за разкомплектоване, за което уведомява Пътна полиция при Областна дирекция на Министерството на вътрешните работи по място регистрация на моторното превозно средство /МПС/. Такава площадка е изградена на територията на град Смолян.

Община Смолян има сключен договор за предаване на ИУМПС с „Универсметал“ ЕООД.

Отработени масла

Кметът на Общината със Заповед е определил местата за смяна на отработени моторни масла на територията на Община Смолян.

Община Смолян няма сключен договор с фирми за предаване на отработени моторни масла и др. отпадъчни нефтопродукти както и определено място или площадка за прием на такъв вид отпадъци.

Лицата при чиято дейност се образуват отработени масла и/или отпадъчни нефтопродукти, както и притежателите на отработени масла и др. отпадъчни

нефтопродукти ги предават за оползотворяване или обезвреждане на лица притежаващи разрешение за дейности с отпадъци /организации по оползотворяване на отпадъци от масла /въз основа на писмен договор т.е. сервизите за смяна на отработени моторни масла, ИУГ.

Излезли от употреба пневматични гуми

Задълженията на общината се определят от „Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми“ (приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г.).

Кметът на общината:

- определя местата за събиране на ИУГ на територията на общината, без да възпрепятства дейността на лицата, сключили договор с организация по оползотворяване, и/или на лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално, и информира обществеността за местоположението им и условията за приемане на ИУГ;
- съдейства за извършването на дейностите по събиране и съхраняване на ИУГ и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане.

Фирмата, които има разрешение за третиране на излезли от употреба гуми на територията на Община Смолян е „Ник Стил“ ООД.

➤ **Разделно събиране на биоразградими отпадъци в т.ч. и биоотпадъци**

Съгласно Наредбата за управление на отпадъците на Община Смолян, биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини се събират разделно.

Биоотпадъците от зелените площи към търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради се събират разделно.

Хранителните отпадъци, както и отпадъците от зелените площи към търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради се третират чрез компостиране.

Зелените отпадъци от домакинствата на територията на Община Смолян се събират разделно.

Хранителните отпадъци, подходящи за компостиране от ресторанти, заведения за бързо хранене, столове и кетъринг, търговски обекти и др. се събират разделно в специализирани контейнери или други подходящи съдове на място на образуване.

Събирането и транспортирането на биоотпадъците до регионалното депо „Теклен дол“ се извършва от фирма „Глобъл Клиньър“ ООД, гр. Хасково, а третирането им се извършва в компостираща инсталация на депото от работници на фирма „Еко Титан Груп“ АД, обслужваща депото.

➤ **Строителните отпадъци**

Третирането и транспортирането на отпадъците от строителни площадки и при разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения се извършват от притежателите на отпадъците, от изпълнителя на строителството или разрушаването или от друго лице въз основа на писмен договор.

Кметът на общината определя маршрута за транспортиране на строителните отпадъци до инсталацията/съоръжението за третирането им.

Предаването и приемането на строителни отпадъци се извършва въз основа на писмен договор. Строителните отпадъци се извозват, приемат и обработват на Регионално депо за неопасни отпадъци в гр. Смолян, м. „Теклен дол“.

➤ **Производствени отпадъци**

Депонирането на неопасни производствени отпадъци в общинското депо за битови отпадъци може да се извършва след издадено разрешение от Кмета на Община Смолян, въз основа на подадено заявление по образец от притежателя на отпадъците.

За депониране/обезвреждане на неопасните производствени отпадъци на Регионално депо за неопасни отпадъци в местност „Теклен дол“, притежателят на отпадъците сключва договор с Община Смолян и заплаща такса за третиране на тон отпадък, както и отчисления по чл.60 и чл.64 от ЗУО.

3.2.2. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Към настоящия момент на територията на Регионално депо за неопасни отпадъци – Регион Смолян, Чепеларе, Баните, курорта „Пампорово“ са изградени и функционират:

- Инсталация за сепариране
- Инсталация за компостиране

Сепариращата и компостиращата инсталации са разположени на площадка на Регионалното депо.

Общият му обем възлиза на 526 511 куб. м депонирани отпадъци, а срокът на експлоатация е минимум 25 години.

Инсталациите за сепариране и компостиране са разработени за максимален капацитет съответно 35000тона/год. и 5000тона/год.

С инсталацията за сепариране се сортира 135 тона битов отпадък на ден при едноосменен режим от 17 души персонал и 260 работни дни в годината.

Площадката за компостиране може да работи при максимално натоварване 5000тона/год., по-големи натоварвания не могат да бъдат поети.

Площадките за сепариране и компостиране са ситуирани в северната част на стопанския двор на Регионалното депо Смолян, разположено в местността „Теклен дол“.

➤ **Инсталация за сепариране на отпадъците и производство на □DF**

Инсталацията за сепариране на ТБО е разположена в хале с общи размери в план 25х35м, съставено от затворена зона и навес с размери на затворената част 25м x 16м и височина 11 м до билото.

ТБО преминават през следната схема на третиране:

1. КАНТАР - част от изградения стопански двор;
2. ДЕЗИНФЕКЦИОНЕН ТРАП- част от изградения стопански двор
3. ИНСТАЛАЦИЯ ЗА СЕПАРИРАНЕ

- Механизъм за отваряне и разкъсване на торбички;
- Хоризонтална транспортна лента;
- Наклонена транспортна лента;
- Балистичен сепаратор;
- Транспортна лента за отвеждане на тежка фракция;
- Надленгов магнитен сепаратор;
- Транспортна лента за отвеждане на лека фракция;
- Сортировъчна платформа с обслужващи кабинни;
- Транспортна лента за отвеждане на остатъчен материал след сепарирането;
- Контейнери 30 m³ - 2 броя (за стъклени и обемни пластмасови отпадъци)

- Контейнери 4 m³ - 4 броя (за дървени отпадъци, метал. остатъчни отпадъци след сепарирането и за отсявката от балистичния сепаратор)
- Контейнери 2 m³ - 1 брой (за строителни отпадъци)
- Контейнер тип бобър 1,1 m³ - 1 брой (резервен)
- Контейнери 0,75 m³ - 22 броя (за хартиени и картонени отпадъци, за пластмасови и композитни опаковки и фолия, за метални опаковки тип „кен“)
- кофи с капак 120 литра (за спорадично попаднали в общия отпадък опасни отпадъци)
- Преса за балиране на хартия, картон и велпапе
- Челен товарач (един и същ за нуждите на сепарирането и на компостирането)
- Виличен товарач
- Линия за производство на RDF-гориво от отпадъци.

Сметосъбиращите товарни коли преминават през кантар и дезинфекционен трап на площадката на стопанския двор на депото, след което разтоварват битовите отпадъци на приемната площадка на сепариращата линия.

При постъпване на отпадъците в приемната площадка на сепариращата линия с помощта на двама работника се отделят неподлежащите на третиране едрогабаритни отпадъци като мебели, гуми и излязло от употреба електронно оборудване. Първоначално отделените строителни отпадъци се насочват съответно за депо за строителни отпадъци. Отделените в началото на технологичния процес едрогабаритни отпадъци, автогуми, електронно оборудване и др. се събират в контейнери и се насочват към специализирани фирми за обезвреждане/оползотворяване.

В тази схема няма специализирано третиране на опасни отпадъци, тъй като съгласно нормативната уредба, такива отпадъци не би трябвало да присъстват в смесения битов отпадък. Въпреки това инцидентно е възможно такива отпадъци да присъстват в събраните отпадъци и по тази причина е предвидено те да се събират на място, когато бъдат идентифицирани. Поради минималното количество, в което този вид отпадък евентуално би бил наличен, е предвидено той да се събира в две кофи от по 120 л. с капак, от където да се предава на съответни специализирани фирми за обезвреждане.

В приемната зона се извършва механизирано разкъсване на полиетиленовите торбички, в които се намират част от отпадъците посредством механизъм за отваряне и разкъсване на торбички. Този механизъм е метален, отпадъците, намиращи се в полиетиленови торби се изсипват в него, където посредством зъбчати устройства торбичките се разкъсват и отварят, а отпадъкът се разбухва, което улеснява работата на балистичния сепаратор. От там отпадъците се пренасят върху въвеждаща транспортна лента. Транспортната лента придвижва отпадъците върху въвеждаща наклонена втора транспортна лента. Тя служи за транспортиране на отпадъците до балистичния сепаратор.

Посредством балистичния сепаратор, разделянето се осъществява на базата на различните криви на „полет“ на отпадъчните материали. За да се избегнат омотаване на фолия, полепване на лепкави и глинести материали, се използва сепаратор с цялостна ротираща плоскост, без разделни прегради.

Материалът се въвежда върху наклонена въртяща се плоскост (сито). Чрез ротацията се въвежда импулс, който предизвиква движение обратно на „полета“ на отделните отпадъчни фракции.

При това леките фракции като хартия, пластмасови фолия, текстил, опаковки тип „кен“ се изхвърлят нагоре и се отвеждат чрез ротационното движение на ситото към изхода

за леки фракции. По време на това придвижване плоските материали се разтърсват многократно като по този начин се освобождават от полепналите фини фракции.

Тежките и заоблените части се подхвърлят от ситото и с помощта на наклонената повърхност се ускоряват в крива на „полет“ насочена назад, като тези примеси попадат в задната задна част на сепаратора. Тежката фракция съдържа - камъни, бутилки, метали, дърво и т. н.

Финната фракция минава през отворите на ситото и се събира отделно на предвидения за тази цел контейнер.

Отделената от сепаратора тежка фракция (метали, дърво, бутилки, стъкло) пада върху транспортна лента. Чрез тази транспортна лента тежката фракция се придвижва, преминавайки под надлентовия магнитен сепаратор до сортировъчна платформа с обслужващи кабинки. Надлентовият магнит служи за отделяне на железните примеси в тежката фракция постъпваща от балистичния сепаратор. Железните части се изхвърлят в контейнер с обем 4m³, който се намира в началото на работната площадка. Отделените железни отпадъци в контейнера се извозват за оползотворяване.

Леката фракция, която напуска сепаратора на сортировъчна платформа, под балистичния сепаратор, се отвежда от транспортна лента.

Остатъчните след сортирането отпадъци от транспортни ленти падат върху транспортна лента. От тази транспортна лента се събират в контейнер с обем 4m³ и се извозват за депониране към клетката на депото.

При сортировъчната платформа има 12 отвора, шест от тях разположени по три от всяка страна на сортировъчната лента за сепариране на тежката фракция и останалите шест, разположени по три от всяка страна на сортировъчната лента за сепариране на леката фракция

Остатъчният отпадък от леката и тежка фракции пада върху транспортна лента от където се събира в контейнер с обем 4m³ и се транспортира за депониране.

При пресяването на отпадъка от балистичния сепаратор, финната фракция минава през отворите на ситото и попада в контейнер с обем 4m³, от където се извозва за депониране.

Таблица 38. Средни количества сепарирани отпадъци

Фракции:	Тонове за година (t/y)
метал	600
обемни пластмаси	3000
дърво	766
стъкло	1790
хартия	1242
картон	1000
фолио	1656
метални опаковки тип „кен“	20
отпадъци за депониране	16164
зелени биоразградими отпадъци	3 155.30

Отделените хартиени и картонени отпадъци, леките пластмасови опаковки, както и композитните опаковки, металните опаковки тип „кен“ и фолиата се пресоват в преса за балиране на хартиени и картонени отпадъци (големина на една бала 150÷ 300 кг, размери на балата 1000/1100/700mm). Балите се съхраняват в близост до пресата за балиране и

своевременно се извозват за последващо третиране. Максималният брой бали, който може да бъде съхраняван на площадката е 28 броя, като е необходимо при запълване на предвидената площ, същите своевременно да се извозват за последваща преработка.

Сградата за сепариране е разположена така, че да се осигури лесно разтоварване на постъпващите отпадъци.

➤ **Инсталация за компостиране**

Инсталацията за компостиране на битови органични отпадъци е с общо количество 3155,30т/г в т.ч 2500т/г разделно събрани битови органични отпадъци, 234т/г отделени органични отпадъци от сепарирането и 421,30т/г структурен материал.

➤ **Технологична схема на третиране на битови органични и зелени отпадъци.**

Биоразградимите битови отпадъци включват органичната фракция на генерираните в домакинствата, търговските обекти и обществено - обслужващите сгради отпадъци, предимно от хранителен произход.

Избраната технология на компостиране на биоразградимите отпадъци от регион Смолян е компостиране на непокрити купове с принудително размесване и плочно преместване. Тази технология е оптимална в технико - икономическо отношение.

Площадките, съставляващи инсталацията за компостиране (склад за суров материал, площадка за ферментация, площадка за пресяване и площадка за съхранение на готов компост) са разположени върху едно общо технологично зонирано обособено пространство.

Процесът на компостиране протича в две фази. Първата фаза на аеробно разграждане органичните отпадъци протича за 21 дни с повишаване на температурата до около 65°C. Повишаването на температурата гарантира обезвреждане на патогенните микроорганизми, но надвишаването над 75°C потиска процеса на компостиране. Показателите температура и наличен кислород се регулират чрез честотата на разбъркването на всеки куп.

Въпреки разположението на регионалното депо в планински район - средна кота на площадката на стопанския двор 1375м и сравнително ниските средно - месечни температури през зимата от около -1°C процесът на компостиране протича нормално. През зимните месеци суровият материал достига желаната температура от 55-65°C за около 7 дни, поради което първото разбъркване се осъществява след 9-10дни или с оглед резултатите от мониторинга на температурата на компоста. След разбъркването температурата на куповете намалява чувствително, но достига отново термофилен режим в рамките на 24часа. Цитираният ритъм на работа гарантира правилно протичане на процеса на компостиране през първа фаза за около 21 дни с 4-5 разбърквания.

Втората фаза т.н. фаза на зреене се характеризира с продължителен мезофилен процес, който продължава 45 дни до достигането биологично узряване.

Процесите на интензивна ферментация и зреене се осъществяват на обособена площадка с пространствено преместване на куповете. След пълното стабилизиране компоста се пресява и отсятата фракция първокачествен компост се съхранява, а задържаното количество се прибавя към суровия материал.

3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината

На национално ниво към настоящият момент няма изградена цялостна информационна база данни, която да обхваща информацията за старите депа за отпадъци,

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

обхващаща всички аспекти, както в регионален, така и в местен.

На територията на общината стари замърсявания се получават в резултат:

- Локални (незаконни) сметища (струпване на всякакъв вид отпадък, най-вече битови и строителни) около население места. Образуват се периодични и своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната култура и липса на отговорно отношение от страна на някои недобросъвестни жители на общината;
- Депа за неопасни отпадъци с преустановена експлоатация.

По данни на „Общинската програма за управление на отпадъците 2021-2028“ на територията на Община Смолян няма депо за неопасни отпадъци с преустановена експлоатация. Депото в местност „Теклен дол“ има една запълнена клетка и свободен капацитет от около 200 000т. Депото е въведено в експлоатация през 2016 г. В местност „Теклен дол“ има и въведени в експлоатация инсталация за сепариране и инсталация за компостиране. При отчитане на тенденциите за намаляване на дела на отпадъците за депониране, в следствие на предприетите мерки (въвеждане в експлоатация на инсталациите за сепариране и компостиране) остатъчният капацитет на депото е достатъчен.

Риосв поддържа редовен контрол по места за недопускане на нерегламентирани замърсявания с битови и строителни отпадъци. При последните извършени проверки през 2020 г. по населените места са установени 11 бр. замърсени площи с отпадъци. Дадени са предписания за почистване на замърсените участъци, като при извършените последващи проверки се установява, че същите са почистени.

Извършени са и проверки за нерегламентирани замърсявания на речните корита и прилежащите им терени по писма с предписания на директора на Риосв - Смолян. По данни на общините са почистените 54 бр. нерегламентирани замърсявания.

Нерегламентираните замърсявания на площи с битови и/или строителни отпадъци по населени места са посочени в таблицата, както следва:

Таблица 39. Нерегламентирани замърсявания от битови и/или строителни отпадъци в Община Смолян

№ по ред	Нерегламентирани замърсявания от битови и/или строителни отпадъци / местоположение	Замърсени площи / брой	Почистени площи/брой
1.	гр. Смолян, Ромска махала в кв. Устово	1	1
2.	Път Смолян - Турян	1	1
3.	гр. Смолян	1	1
4.	Отбивка срещу разклон за с. Писаница с. Левочево	1	1
5.	Горски път за с. Габрица	1	1
6.	Местност Белия Камък	1	1

Източник: Риосв Смолян

Ежегодно общинската администрация извършва проверки за наличието на изхвърлени отпадъци на закритите сметища в населените места, както и за образувани нови такива. При установяване на замърсявания се предприемат своевременни мерки за възстановяване на замърсените терени.

3.4. Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците

Съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и *Наредба №6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, Община Смолян като оператор на регионалното депо, е необходимо да осъществява поддръжка и следексплоатационни грижи, в т.ч. контрол и наблюдение на параметрите на околната среда за най-малко 30 години след закриване на депото. Поддръжката и следексплоатационните грижи се осъществяват в съответствие с одобрен план за контрол и мониторинг.

В Община Смолян основните функции, свързани с политиката по опазване на околната среда, в т.ч. и с управление на отпадъците, се изпълняват от Отдел „Екология и чистота“. Задълженията на служителите от отдела в областта на управление на отпадъците са свързани с осъществяване на контрол по договорите за дейността по сметопочистването, сметоизвозването, снегопочистване и поддържането на депата за твърди отпадъци и осигуряване на контрол по същата дейност; участие в изготвянето на графици за измиване на улици и площади, метене, снегопочистване, сметоизвозване и др., както и контрол на тяхното изпълнение; изготвяне на становища и проекти в областта на управление на отпадъците на територията на общината; анализ на резултатите от подготовката и реализацията на проекти в областта на управление на отпадъците и набелязване на мерки за подобряване на работата; изготвяне на становища и предложения за актуализиране на вътрешни нормативни актове, касаещи екологичната политика; изготвяне и предоставяне на необходимите отчети по управление на отпадъците; контрол и подписване на моментни протоколи за извършена работа; съставяне на актове по Закона за управление на отпадъците, Закона за опазване на околната среда и всички поднормативни актове, свързани с тези закони.

Основни проблеми в управлението на отпадъци на територията на Община Смолян:

- В Община Смолян липсва интегрирана система за управлението на отпадъците. Необходимо е да бъде създадена организация, включително да бъде назначени служители, чийто основни задължения да бъдат свързани с управлението на отпадъците – да водят отчетност за вида и количествата отпадъци (в т.ч. строителни), третиранни, депонирани, рециклирани и др. отпадъци; да правят необходимите разчети, анализи и планове за екологосъобразно управление на отпадъците и за постигане на целите, поставени в законодателството;
- През последните четири години приходите са по-ниски от разходите за дейността по управление на отпадъците;
- Необходимо е разработване и внедряване на информационна система за докладване на информацията за управление на битовите отпадъци в общината;
- Въпреки описаните в общинската уредба, забрани относно нерегламентираното изхвърляне и третиране на строителни отпадъци, проблем в общината е изхвърлянето им в контейнерите за събиране на смесени битови отпадъци или струпуването им до тях, при което се замърсяват уличните пространства.

Насоки за развитие съгласно изискванията на националното законодателство:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- Необходимо е да се запази високото ниво на квалификация на служителите, чрез система на обучение за различни проекти.
- Необходимо е да се увеличи обемът на информацията, която се събира в общината, например информация за обектите, които генерират големи количества хранителни биоотпадъци, както и за зелени площи в населените места и квартали от които се генерират зелени отпадъци. В събиране на информацията могат да се включат и обектите на територията на общината, които събират разделно МРО;
- Основен проблем е събирането на информация от лицата, които извършват дейности по управление на отпадъци самостоятелно. Това са лица, които са сключили договори с фирми и/или организации и предават отпадъците си директно на тях. Тези отпадъци влияят върху дейността на общината, тъй като при липса на информация за тях не може да се определи точно количество на образуваните отпадъци. В този случай при изчисляване на целите, същите няма да бъдат точни и коректни. Към момента тези лица не са задължени да предоставят информация на общината.
- Създаване на обстановка на партньорство между бизнеса, обществеността и общинската администрация за по-ефективно решаване на проблемите.
- Провеждане на разяснителни и обучителни кампании за информиране на населението, че отпадъкът, събран разделно е ценен ресурс.
- За подобряване на резултатите при управление на отпадъците са необходими мерки за повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи граждани и на бизнеса.

4. Почви и нарушени терени

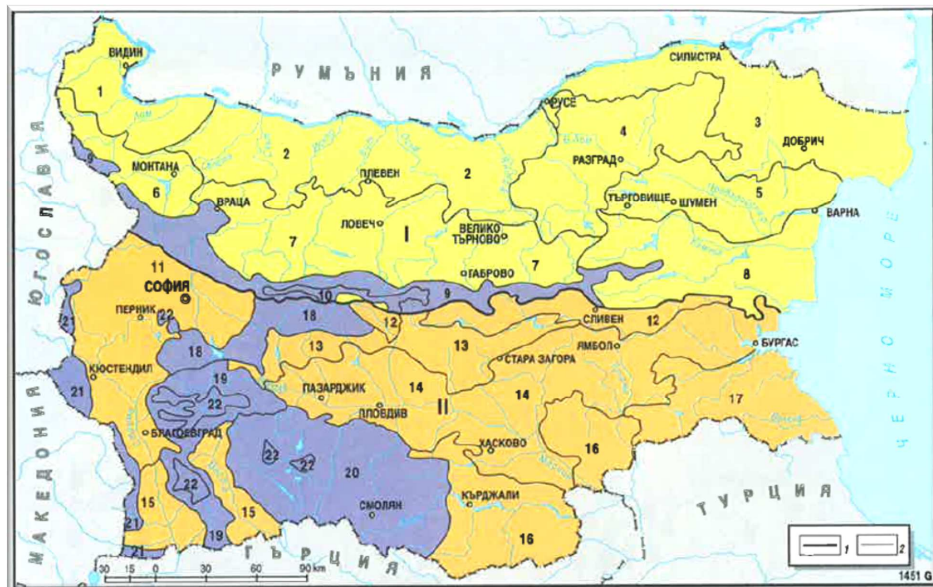
Според почвено-географското райониране на България (Нинов, 1997), територията на общината попада в Балканско-средиземноморска почвена подобласт (Фиг. 15) с провинция:

Западнородопска планинска провинция – представлява система от заоблени и широки планински ридове, покрити с гори, които на места са унищожени. Почвената покривка е представена от кисели кафяви планинско-горски почви, които под вторично възникналите ливади са вторично затревени. Ограничени територии, изградени от варовици и други карбонатни скали, са заети от рендзини или рендзини с наситени кафяви планинско-горски почви. Има също така ранкери и литосоли. Работните земи в провинцията са малко и се използват за отглеждане на картофи. Проблем за опазването им е ерозията.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 15. Почвено-географско райониране на България (по Нинов, 1997)
(География на България, БАН, 2002 г.)

1 – граница на почвена подобласт; 2 – граница на почвена провинция/пояс.

I – ДОЛНОДУНАВСКА ПОЧВЕНА ПОДОБЛАСТ

(попада в Карпатско-Дунавска почвена област) с провинции:

1 – Западна Долнодунавска; 2 – Средна Долнодунавска;
3 – Дунавско-Добруджанска; 4 – Пудогорска; 5 – Гривадийска; 6 – Западна
Предбалканска; 7 – Средна Предбалканска; 8 – Източнобалканска; пояси:
9 – Старопланински средновисок; 10 – Старопланински висок;

II – БАЛКАНСКО-СРЕДИЗЕМНОМОРСКА ПОЧВЕНА ПОДОБЛАСТ

(попада в Средиземноморска почвена област) с провинции:

11 – Софийско-Крайщенска; 12 – Задбалканска; 13 – Средногорска;
14 – Среднотракийско-Тунджанска; 15 – Струмско-Местенска;
16 – Източнородопско-Сакарска; 17 – Странджанска; пояси – Среднопланински;
18 – Витошко-Средногорски; 19 – Рило-Пирински; 20 – Западнородопски;
21 – Осоговско-Беласишки; Високопланински – 22 (на Витоша, Рила и Пирин).

Съгласно почвената карта на България (Нинев, 1997, с корелация по FAO, 1989, 1990
– Фиг. 16), почвите в района на Община Смолян могат да се опишат по следния начин:

Ордер А Почви несвързани със зонални климатични условия

Тип Плитки (Leptosols, LP)

Подтип 15 – рендзини (rendzic, LPk)

Ордер С Почви с изменение на цвета, строежа и структурата от изветряне и глинообразуване на място

Тип Метаморфни (Cambisols, CM)

Подтип 23 – ненаситени кафяви планинско-горски (dystric, CMd)

Почвите от ордер А– Почвите от този ордер са разпространени във всички височинни пояси на страната.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Тип Плитки почви (Leptosols, LP, FAO, 1988) са едни от най-разпространените в страната. Формирани са на възможно всички твърди скали, при което профилът им има винаги характерните признаци на незрелост. Направлението на процесите на почвообразуване е показател на възможностите им с времето да еволюират в други почви. Това е особено характерно за високите части на планините, където плитките почви се развиват постепенно в планинско-ливадни.

Подтип рендзини Rendzic Leptosols (хумусно-карбонатни) по произход и химични свойства са противоположни на ранкерите. Те са свързани с изветрителните продукти на варовици, мрамори и мергели. Почвената им покривка е силно накъсана от голи варовити скали и карстови форми (понори, кари и др.). Покрити са с типична ксерофитна, тревна, тревисто-храстова и горска растителност – келяв габър, люляк, степен бадем, черна мура, смрадлика и др. Съдържанието на хумус варира от 2-5 дори до 10-12% при надморска височина над 800 m високото хумусно и карбонатно съдържание е дало основание те да бъдат наричани още хумусно-карбонатни.

Почвите от Ордер С– Камбисолите са най-голямата и най-многообразната единица на почвената карта на света и нейната легенда

Тип Метаморфни (Cambisols, CM), са най-голямата и най-многообразната единица на почвената карта на света и нейната легенда. Основен представител на типа у нас са кафявите планинско-горски почви, чието разпространение е свързано с планинската част на страната, покрита с широколистни и иглолистни гори.

Подтип ненаситени или кисели кафяви планинско-горски почви (Dystric Cambisols, CMd). Характеризират се дълбочина на профила от 40 до 60-70 см, малка мощност на хумусния хоризонт (тип ochric), кисела реакция, ниски хумусни запази, нисък сорбционен капацитет, ниска ненаситеност с бази, добра дренираност, разнообразен хидро-термичен режим. Обрасли са с букови и иглолистни гори и заемат около 1600 хил. ха (14,75% от територията на страната)

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 16. Фрагмент от карта почвени типове и подтипове (Нинов, 1997)
(География на България, БАН, 2002 г.)

Легенда:

Номер	Почвени типове	Почвени подтипове
13 - 15	Плитки	15 – рендзини
22 - 24, 25	Метаморфни	23 – ненаситени кафяви планинско-горски

4.1. Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители

Дифузното замърсяване на почвите се оценява чрез определяне на концентрациите на тежки метали и металоиди в почвени проби. Почвено изпитване на територията на област Смолян се извършва от Регионална лаборатория Смолян. Наблюдаваните показатели са - мед, цинк, олово, кадмий, никел, хром, кобалт, арсен, живак, общ азот, общ фосфор, органичен въглерод, активна реакция на почвата (pH), нитратен азот, общ въглерод, устойчиви органични замърсители /16 ПАХ, 6 РСВ, 8 хлорорганични замърсители/, обемна плътност, влагосъдържание, специфична електропроводимост, гранулометричен състав.

Съгласно програмата за почвен мониторинг I-во ниво – широкомащабен мониторинг, през 2020 г. за територията на Община Смолян е извършено пробонабиране и обследване на извадки в пункт с. Солища. Резултатите от почвения мониторинг са публикувани в Годишния доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ – Смолян за 2021 г. От направените анализи на взетите почвени извадки от пункта не се наблюдават надвишения над ПДК.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Съгласно програмата за почвен мониторинг, I-во ниво – широкомащабен мониторинг, за територията на Община Смолян през 2021 г. е извършено пробонабиране и обследване на извадки в пункт с. Чокманово. Резултатите от почвения мониторинг са публикувани в Годишния доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ – Смолян за 2022 г. От направените анализи на взетите почвени извадки се отчита завишение на „никел“ в пункт Чокманово. Пункта е със статут на настоящо земеползване „ливада“ или „нива“ и най-вероятно замърсяването е фоново.

Съгласно програмата за почвен мониторинг, I-во ниво – широкомащабен мониторинг, за територията на Община Смолян през 2022 г. е извършено пробонабиране и обследване на извадки в пунктове в селата Момчиловци и Киселчово.

Резултатите от почвения мониторинг ще бъдат обработени през 2023г. и ще бъдат публикувани в Годишния доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ – Смолян за 2023 г.

На територията на Община Смолян са разположени два склада за съхранение на негодни за употреба препарати за растителна защита - в село Търън и в м. „Герзовица“, землище на гр. Смолян.

Таблица 40. Складове за съхранение на негодни за употреба препарати за растителна защита

Местоположение	Количество	
	твърди	течни
Село Търън	8 600 кг.	400 кг.
Местност Герзовица	33 650 кг.	3 370 кг.

От направените проверки на складовете през 2021 г., не са установени нерегламентирани изпразвания, разливи и разпиляване на препарати, нарушения в съхранението им, както и в целостта на сградите. Не са нарушени огражденията, ограничаващи достъпа на хора и животни до складовете.

При планова проверка през 2022г. на РИОСВ-Смолян на склада за съхранение на негодни за употреба ПРЗ в с. Търън е установено натрупване на скални и земни маси в канавката, разположена в задната част на сградата, достигайки до долните вентилационни отвори, което създава условия за навлизане на дъждовна вода в склада.

Дадени са предписания на кмета на Община Смолян за почистване на канавката в задната част на сградата и страничните такива от свлечените скални и земни наноси, както и премахване на тревната и храстовидната растителност около постройката. Извършена е последваща проверка на място от РИОСВ-Смолян, при която е установено, че същите са изпълнени.

4.2. Ерозирали почви

Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния слой и води до намаляване на почвеното плодородие. Загубата на почва (ерозията) до голяма степен е природен процес, който се засилва при прилагане на неподходящи селскостопански техники и практики. При изнасяне на хумусните вещества, почвите губят своята плодородност и водните екосистеми се замърсяват.

Главните фактори влияещи върху степента на проявление на ерозията са климатичните условия, релефа, начина на използване на земята, състоянието на растителната покривка и времето през, което почвата е била покрита с растителност. Също така влияние оказват и антропогенните фактори – обезлесяването, неправилната обработка на почвата, пожарите.

Най-често разпространените видове ерозия са водополюшна и ветрова.

Водополюшната ерозия причинява най-големи щети на почвата у нас, тъй като е тясно свързана с наклона на терена. При наклон по-голям от 1° се наблюдава поява на ерозионни процеси. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградацията механично въздействие на водата върху почвата. В следствие на което много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди, ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска експлоатация.

Друг процес влияещ върху деградацията на почвите е ветровата ерозия (дефлация). За развитието на този процес основна роля има вятъра и неговата скорост. За разлика от водополюшната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини и места със засушливи територии. На такива благоприятни места вятъра проявява своята сила, посока и скорост. Вятъра по важност е на първо място като предпоставка за развитие на дефлационни процеси, след него се подкрепят валежите, относителната влажност и температурата на въздуха.

По данни от Годишните доклади за състоянието на околната среда на РИОСВ – Смолян за 2020, 2021 и 2022 г. няма налична информация и данни за засегнатите площи, местоположението и развитието на ерозионни процеси, както за финансирани проекти против ерозията, които се изпълняват на територията на Община Смолян.

4.3. Вкислени и засолени почви

Вкисляването на почвите се дължи на емисии от промишлени процеси, природни биохимични цикли, а за обработваемите почви - и от едностранчивото (без фосфор и калий) торене с азотни торове. Основен фактор за вкисляването на почвите е едностранчивото торене с азотни торове. Успоредно с процеса на вкисляване се променя подвижността и достъпността на редица почвени елементи, които оказват пряко и косвено влияние върху системата почва-растение-човек. Установено е, че токсичният ефект на киселите почви спрямо растенията се дължи на високи концентрации на лесно подвижни обменни алуминий, водород, манган и на йоните на някои тежки метали, които увеличават подвижността си в кисели условия в почвата.

На територията на Община Смолян в „Рожен“, землище на с. Соколовци е разположен пункт за пробонабиране, контрол и опазване на почви от вкисляване съгласно Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС към ИАОС).

През 2022 г., съгласно програмата за почвен мониторинг II-ро ниво – вкисляване, са взети и анализирани извадки от пункт „Рожен“, землище на с. Соколовци. Резултатите от анализите на всички пунктове са показали киселинноалкално равновесие в почвата около стойност от pH (KCL) 3,5 до pH (KCL) 4,5.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

За ограничаване на развитието на процеса на вкисляване при обработваемите почви е необходимо прилагане на подходящи модели на торене. При изоставените терени се налага ограничаване на процесите на ерозия, прилагане на стопански решения за увеличаване на почвеното плодородие и извършване на варуване съобразно конкретните условия на засегнатите площи.

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Засоляването може да бъде естествено или да има антропогенен характер – „вторично засоляване”. Проявяването на естествено засоляване на почвите в неговия хидроморфен стадий е свързано преди всичко с високото ниво на подпочвените води (минерализирани в различна степен), с влошени условия за естествен дренаж, с периодични летни засушавания в повечето от равнинните райони на страната, с особеностите на мезо- и микрорелефа и с някои други фактори с локално значение. Видът и степента на засоляването на почвата се дължи на различия в характера на засоляването. Приетата класификация разделя класа засолени почви на солончаки и солонци.

На територията на РИОСВ - Смолян не се провежда мониторинг за засоляване на почвите.

4.4. Физически нарушени почви и терени

Нарушените терени се дължат основно на антропогенната дейност, изразяваща се в нарушения на релефа от добивни дейности от находища на подземни богатства и в по-слаба степен – при изграждането на инфраструктурни обекти (пътища, външни ВиК мрежи) и др. В плана за Управление на утайки от ГПСОВ-Смолян е заложено по-голяма част от утайките да се оползотворяват за техническа рекултивация на нарушени терени, а малка част в селското и горското стопанство.

Съгласно националния регистър на свлачищата към агенция по геозащита, броят на свлачищата на територията на Община Смолян включва:

Таблица 41. Списък на свлачищата в Община Смолян

Свлачище	Местоположение	Дата на регистрация
SML 31.00597-01	с. Арда	17.03.2005
SML 31.11048-01	с. Виево	20.04.2003
SML 31.11048-02	с. Виево, „Резервоар“	04.01.2006
SML 31.11572-01	с. Влахово, „Бръдцето“	16.08.2005
SML 31.11572-02	с. Влахово, имоти №24, 26, 27 и 28	16.08.2005
SML 31.11572-03	с. Влахово, свлачищно-срутищни процеси на път II-86 Соколовци – Смолян – Рудозем при km 109+450 /разклона за с. Тикале/	14.03.2018
SML 31.36974-01	с. Киселчово, път SML 3242 /III-8683/ при km 1+000	10.07.2004
SML 31.36974-02	с. Киселчово, път SML 3242 /III-8683/ при km 4+000	10.07.2004
SML 31.36974-03	с. Киселчово, път SML 3242 /III-8683/ при km 3+800	14.06.2006
SML 31.36974-04	с. Киселчово, път SML 3242 /III-8683, Смилян - Могилица/ Черешовска река - Киселчово при km 4+100	01.04.2015

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ”, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ”

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

SML 31.37945-01	с. Кокорово	16.08.2005
SML 31.40748-01	с. Кутела, път	22.04.2003
SML 31.43219-01	с. Левочево, път SML 2318 Бостина - Левочево при km 0+000	17.08.2005
SML 31.43219-02	с. Левочево, път SML 2318 Бостина - Левочево при km 0+050	17.08.2005
SML 31.48814-01	с. Могилища, ул. „Брюксел“	07.03.2013
SML 31.49285-01	с. Мугла, кв. 9	22.02.2006
SML 31.49285-02	с. Мугла, кв. 27	22.02.2006
SML 31.49285-03	с. Мугла, път Смолян - Мугла при km 22+600	10.05.2012
SML 31.56455-01	с. Писаница, път SML 3253 /SML 2318 Бостина - Левочево/ - Писаница - Хасовица /при разклона за с. Левочево/	11.03.2005
SML 31.57282-01	с. Полковник Серафимово	01.04.2015
SML 31.66384-01	с. Сивино	04.01.2006
SML 31.67547-01	с. Смилян, ул. „Хан Аспарух“	15.04.2003
SML 31.67653-01	гр. Смолян, „Смолянски езера“	28.03.1983
SML 31.67653-02	гр. Смолян, кв. „Чилингирска“	12.12.1990
SML 31.67653-03	гр. Смолян, над стадиона	14.05.1996
SML 31.67653-04	гр. Смолян, ул. „Първи май“	04.04.1996
SML 31.67653-05	гр. Смолян, пазар „Дълбоко дере“	06.03.2005
SML 31.67653-06	гр. Смолян, ул. „Възраждане“	10.03.2005
SML 31.67653-07	гр. Смолян, ул. „Заводска“	16.08.2005
SML 31.67653-08	гр. Смолян, ул. „Ген. Калин Найденов“	16.08.2005
SML 31.67653-09	гр. Смолян, ул. „Георги Русинов“	16.08.2005
SML 31.67653-10	гр. Смолян, мест. „Бял камък“, път Смолян-Левочево	17.08.2005
SML 31.67653-11	гр. Смолян, ул. „Мињорска“ №53-55	15.06.2009
SML 31.67653-12	гр. Смолян, ул. „П. Хилендарски“ и ул. „Острица“	21.10.2014
SML 31.67653-13	гр. Смолян, ул. „Мињорска“, кв. 15	01.04.2015
SML 31.67653-14	гр. Смолян, път III-868 Рудозем - Смолян при km 20+220	26.10.2015
SML 31.67653-15	гр. Смолян, ул. „Ген. Калин Найденов“ №1	06.04.2021
SML 31.68000-01	с. Солища, мест. „Шах. ливади“, път III. лъка-Солища	21.10.2010
SML 31.68000-02	с. Солища, път SML 3301 /SML 3258 Широка лъка - Солища/ - Стикъл - мах. „Бърцето“	02.05.2017
SML 31.69585-01	с. Стража, мест. „Чуката“	16.05.2005
SML 31.69585-02	с. Стража, кметство	16.08.2005
SML 31.73482-01	с. Турян, път SML 3255 /III-866/ - Смолян - Турян при km 4+000	15.07.2004
SML 31.77205-01	с. Хасовица, път при km 2+900	17.08.2005
SML 31.80666-01	с. Черешово, мест. „Сатъчното“	01.04.2015

Източник: Геозащита Перник, МРРБ

Планинският релеф в общината благоприятства развитието на свлачищни процеси, някои от които доста сериозни, които съпътстват постоянно живота на жителите в общината и дават своето отражение върху транспортната политика и инфраструктурата. Една част от свлачищата се активизират от естествени движения на земната кора в резултат на природни процеси, но друга са предизвикани от компрометирана инфраструктура – водопроводи, пътища и др. Наличието на активни свлачища дава своето отражение и върху икономиката на общината.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Изводи:

- Почвите на територията на общината не са замърсени с тежки метали и металоиди и органични замърсители.
- На територията на общината не са регистрирани замърсявания на почвата вследствие употребата на пестициди.

Подобряване състоянието на почвите и нарушените терени:

За подобряване състояние на почвите и устойчиво управление на земите спомага:

- недопускане образуването на нерегламентирани сметища на територията на общината;
- Създаване на регистър на нарушени почви и терени, изискващи рекултивация;
- поддържане на горските пояси с цел предотвратяване на ветровата и водна ерозия;
- по-малко използване на продукти за растителна защита и минерални торове, поради намаляване площта на обработваемите земи и интензивно отглеждани култури;
- използването на съвременни продукти за растителна защита, които са с кратък период на полуразпад, не се акумулират в почвата и не предизвикват замърсяване на почвите с пестициди;
- прилагането на Закона за почвите, имащ за цел опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите;
- Насърчаване на инвестициите в устойчиви практики, вкл. култивирането на лечебни растения и алтернативни култури, на слабопродуктивни общински земи;
- Изграждане на локални съоръжения за компостиране на отпадъците от растителен и животински произход и ползване на компоста за подобряване плодородието на почвите;

5. Ландшафт

Състоянието на ландшафтите се измерва чрез категорията “устойчивост на ландшафтите” – категория, която отразява постоянството на съставлящите ги структурни елементи във времето. Тя се разглежда като неподатливост спрямо величината на въздействие върху структурата на ландшафта, както и като способност за устойчивост към продължително еднопосочно развитие.

Ландшафтът на Община Смолян се изгражда от 3 основни групи ландшафти според степента им на устойчивост:

- ландшафти с висока естествена устойчивост – към тази категория принадлежат горите, водните площи, териториите за отдих и скалните и пясъчни комплекси и всички останали, притежаващи максимален набор от естествени характеристики на съставлящите ги елементи;
- ландшафти с естествена устойчивост – тук се отнасят ландшафти, при които антропогенната намеса е епизодична, незначителна и/или допустима за съответния тип ландшафт;
- ландшафти с относителна устойчивост – към тази категория се отнасят урбанизираните територии, земите за добив на полезни изкопаеми, терените, заети от депа за отпадъци и др. подобни.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Характерът и степента на антропогенно присъствие в границите на общината е както следва:

Таблица 42. Устойчивост на ландшафтите

Територия	Площ - ха	Относителен дял - %
1. С висока естествена устойчивост	60 231.25	70.87
2. С естествена устойчивост	21 627.13	25.44
3. С относителна устойчивост	31 25.76	3.69
Общо	84 994.65	100.0

В границите на общината, относителният дял на генетичните ландшафти е висок, повече от 70%, което говори за наличие на висок естествен екологичен потенциал на територията ѝ. Заедно с ландшафтите с естествена устойчивост, те формират относителен дял от повече от 95% от територията на общината, което потвърждава констатацията за наличие на много висок екологичен потенциал на общинската територия.

Според Ландшафтната карта на България представена на Фиг. 17 (Петров 1997 г.), територията на общината попада в Южнобългарска планинско-котловинна област, зона VII Западнородопска подобласт.

Фигура 17. Ландшафтно райониране (по Петров 1997 г.)

6. Защитени територии и зони и биоразнообразие

В следващата таблица са показани площите на частите от общинската територия, попадащи под режими на защита, определени по реда на Закона за защитените територии (ЗЗТ) и по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) - защитени зони, включени в екологичната мрежа „Натура 2000“. Поради припокриването на части от защитените зони, е дадена общата площ, респ. дял от общинската територия, поставен под природозащитен режим по този закон.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Таблица 43. Площи от общината попадащи по режима на защита по ЗЗТ и ЗБР

Име на защитената територия/зона	Площ в общината (ха)	Цяла площ (ха)
Защитени местности		
Лятната гора	47,62	47,62
Калето	3,04	3,04
Врх Средногорец	139,4	139,4
Врача	4,05	4,05
Дълбок дол	5,97	5,97
Крепостта Градището	9,01	9,01
Ливадите	1,00	1,00
Момина вода - Ахтамица	34,5	34,5
Местността Падала	33,83	33,83
Рожен	108,05	108,05
Соскучански дол	104,4	104,4
Турлата	18,6	18,6
Хубча	43,86	43,86
Чернока	8,6	8,6
Резервати		
„Сосковчето“	177,76	177,76
„Амзово“	0,32	0,32
„Момчиловски дол“	33,56	33,56
Природни забележителности		
Смолянските езера	49,5	49,5
Бориковска пещера	1,00	1,00
Градище	7,34	7,34
Казанджи дере	1,00	1,00
Пещерата Леденица	10,93	10,93
Момата	1,58	1,58
Скално образувание Невястата	50,45	50,45
Пещерата Улцата	0,95	0,95
Сарийска чука - Главата	0,22	0,22
Смолянски водопад	0,20	0,20
Защитени зони по Директива 2009/147 за опазване на дивите птици		
Триград-Мурсалица	19438,85	55 340,952
Персенк	1561,71	16 119,674
Добростан	1816,37	83 655,440
Защитени зони по Директива 92/43 за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна		
Родопи - Средни	2650,88	155 107,68
Родопи - Западни	29076,53	272 851,41
Циганско градище	152,97	9 555,74

Източник: ОУП на Община Смолян

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

6.1. Защитени територии

Съгласно Закона за защитените територии (ЗЗТ) на територията на Община Смолян попадат един резерват, два поддържани резервата, 14 защитени местности и 10 природни забележителности.

Защитена местност „Лятна гора“ – код 224 с обща площ от 47.62ха в землището на селата Гела и Широка лъка. Обявена е със Заповед №РД-1799 от 30.06.1972 г. (ДВ, бр. 59/1972) с цел Опазване на всковна смърчово-елова гора. Прекатегоризация със Заповед №РД-321 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003). Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-98 от 09.02.2023 г., (ДВ, бр. 19/2023). На територията ѝ е забранено: да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения; пашата на каквото и да е добитък по всяко време; да се преследват дивите животни и техните малки или да се развалят гнездата или леговищата на същите; разкриването на кариери за камъни, пясък или пръст, с което да се поврежда и изменя естествения облик на местността, включително и на водните течения; чулене, драскането повреждането по каквото и да е начин на скалните образувания, сталактитите и други формации в пещерите; воденето на голи и интензивни сечи. Разрешава се извеждането на санитарни сечи и отсичането на престарелите и с влошени декоративни качества дървета;

Защитена местност „Калето“ – код 217 с обща площ от 3,04 ха в землището на селата Бориков и Киселчово. Обявена е със Заповед №343 от 17.05.1979 г. (ДВ, бр. 67/1979) с цел опазване на територии със забележителен ландшафт. Прекатегоризация със Заповед №РД-314 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003), и променена площ от 30 дка на 30,360 дка. със Заповед № РД-75/09.02.2018 година на МОСВ. На територията ѝ са забранени пашата на домашни животни; повреждането на горската растителност; преследването на дивите животни и нарушаване на местообитанията им; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя ландшафтът; извършването на каквото и да е строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено по устройствения проект на защитената територия;

Защитена местност „Връх Средногорец“ – код 219 с обща площ от 134.9 ха в землището на с. Полковник Серафимово. Обявена е със Заповед №357 от 09.02.1973 г. (ДВ, бр. 21/1973) с цел Опазване на територии с характерен ландшафт. Прекатегоризация със Заповед №РД-316 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003). На територията ѝ са забранени: извеждането на сечи, освен санитарни и ландшафтни, с оглед за подобряване на санитарното и ландшафтно състояние на обектите. Стопанисването да се извършва съгласно устройствените проекти с максимално запазване на природната обстановка; пашата на добитък през всяко време; откриване на кариери, къртене на камъни, вадене на пясък и други инертни материали, изхвърляне на сгурия и различни промишлени отпадъци, както и всякакви действия, чрез които се нарушава или загрозява природната обстановка в тях;

Защитена местност „Врача“ – код 222 с обща площ от 4.05 ха в землището на с. Стойките. Обявена е със Заповед №343 от 17.05.1979 г. (ДВ, бр. 67/1979) с цел Опазване на територии със забележителен ландшафт. Прекатегоризация със Заповед №РД-319 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003). Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-384 от 06.07.2016 г. (ДВ, бр. 61/2016). На територията ѝ са забранени пашата на домашни животни; повреждането на

горската растителност; преследването на дивите животни и нарушаване на местообитанията им; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя ландшафтът; извършването на каквото и да е строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено по устройствения проект на защитената територия;

Защитена местност „Дълбок дол“ – код 241 с обща площ от 5.97 ха в землището на с. Стойките. Обявена е със Заповед №РД-521 от 20.05.1985 г. (ДВ, бр. 45/1985) с цел Опазване на вековна елово-смърчово-букова гора. Прекатегоризация със Заповед №РД-374 от 03.04.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003). Промяна в площта – актуализация със Заповед №РД-381 от 06.07.2016 г. (ДВ, бр. 61/2016). На територията ѝ са забранени: всякакви дейности, които водят до повреждане или унищожаване на дърветата; късане или изкореняване на растенията; влизане, преминаване или паркиране на моторни превозни средства; разкриване на кариери, провеждане на минно-геоложки и други дейности, с които се изменя естествения облик на местността или водния и режим; извеждане на сечи, освен санитарни; паша на домашни животни; всякакво строителство;

Защитена местност „Крепостта Градището“ – код 223 с обща площ от 9.00 ха в землището на с. Гела. Обявена е със Заповед №343 от 17.05.1979 г. (ДВ, бр. 67/1979) цел Опазване на територии със забележителен ландшафт. Прекатегоризация със Заповед №РД-320 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003). На територията ѝ са забранени: пашата на домашни животни; повреждането на горската растителност; преследването на дивите животни и нарушаване на местообитанията им; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя ландшафтът; извършването на каквото и да е строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено по устройствения проект на защитената територия;

Защитена местност „Ливадите“ – код 226 с обща площ от 1.0 ха в землището на с. Сивино. Обявена е със Заповед №РД-3384 от 08.12.1966 г. (ДВ, бр. 7/1967) с цел Опазване на естествено находище на родопски крем. Прекатегоризация със Заповед №РД-323 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003) и промяна на площта от 10 на 10.008 дка със Заповед № РД-72/09.02.2018г. На територията ѝ е забранено да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения; да се преследват или убиват дивите животни или техните малки или да се развалят гнездата или леговищата на същите; да се разкриват на кариери за камък, пясък или пръст, с което се поврежда и изменя естествения облик на местността, включително и на водните течения;

Защитена местност „Момина вода - Ахматца“ – код 220 с обща площ от 34.5 ха в землището на с. Момчиловци. Обявена е със Заповед №3813 от 12.12.1974 г. (ДВ, бр. 1/1975) с цел Опазване на територии с характерен ландшафт и естествени смърчови гори. Прекатегоризация със Заповед №РД-317 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003). На територията ѝ са забранени: извеждането на сечи, освен санитарни и ландшафтни с оглед подобряване санитарното и ландшафтното състояние на обекта. Стопанисването да се извършва съгласно устройствения проект с максимално запазване на природната обстановка; пашата на добитък през всяко време; откриване на кариери, кътенето на камъни, ваденето на пясък

и на други инертни материали, изхвърлянето на сгурия и на промишлени отпадъци, както и всякакви действия, чрез които се нарушава или загрозява природната обстановка в тях;

Защитена местност „Местността Падала“ – код 48 с обща площ от 33,83 ха. в землището на с. Могилища. Обявена е със Заповед №558 от 06.08.1979 г. (ДВ, бр. 67/1979) и с променена площ от 336 дка на 338,293 дка със Заповед РД-70/09.02.2018 г. на МОСВ с цел Опазване на характерен ландшафт. На територията ѝ са забранени пашата на домашни животни; повреждане на горската растителност; преследване на дивите животни и нарушаване на местообитанията им; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя ландшафтът; извършване на каквото и да е строителство, освен в случаите, когато е предвидено по устройствения правилник на защитената територия;

Защитена местност „Рожен“ – код 49 с обща площ от 108.5 ха в землищата на селата Момчиловци и Соколовци. Обявена е със Заповед №558 от 06.08.1979 г. (ДВ, бр. 67/1979) с цел Опазване на характерен ландшафт. На територията ѝ са забранени: пашата на домашни животни; повреждане на горската растителност; преследване на дивите животни и нарушаване на местообитанията им; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя ландшафтът; извършване на каквото и да е строителство, освен в случаите, когато е предвидено по устройствения правилник на защитената територия;

Защитена местност „Соскучански дол“ – код 481 с обща площ от 104.4 ха в землището на гр. Смолян. Обявена е със Заповед №РД-530 от 12.07.2007 г. (ДВ, бр. 72/2007). На територията на местността са забранени: строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа; разкриване на кариери, промяна на водния режим и на естествения облик на местността; използване на химически средства за растителна защита; лагериране и палене на огън извън определените места; ловуване; залесяването с неприсъщи за района дървесни видове. Разрешава се: извеждане на сечи, предвидени в горите със специално предназначение; провеждане на ловностопански мероприятия; паша на домашни животни /без кози/ в определените с лесоустройствения проект пасищни площи; косене на сено;

Защитена местност „Турлата“ – код 221 с обща площ от 18.6 ха в землището на с. Солища. Обявена е със Заповед №343 от 17.05.1979 г. (ДВ, бр. 67/1979) с цел Опазване на територии с забележителен ландшафт. Прекатегоризация със Заповед №РД-318 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003). На територията ѝ са забранени: пашата на домашни животни; повреждането на горската растителност; преследването на дивите животни и нарушаване на местообитанията им; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя ландшафтът; извършването на каквото и да е строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено по устройствения проект на защитената територия;

Защитена местност „Хубча“ – код 479 с обща площ от 43.69 ха в землищата на селата Левочево и Соколовци. Обявена е със Заповед №РД-524 от 12.07.2007 г. (ДВ, бр. 72/2007). Промяна в площта – актуализация със Заповед №РД-645 от 15.08.2013 г. (ДВ, бр. 80/2013).

На територията ѝ са забранени строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа; разкриване на кариери, промяна на водния режим и на естествения облик на местността; използване на химически средства за растителна защита; лагеруване и палене на огън извън определените места; ловуване; залесяването с неприсъщи за района дървесни видове. Разрешено е: извеждане на сечи, предвидени в горите със специално предназначение; провеждане на ловностопански мероприятия; паша на домашни животни /без кози/ в определените с лесоустройствения проект пасищни площи; косене на сено;

Защитена местност „Чернока“ – код 225 с обща площ от 8,6 ха в землището на с. Солища. Обявена е със Заповед №РД-1799 от 30.06.1972 г. (ДВ, бр. 59/1972) с цел Опазване на вековна гора от черен бор и характерен ландшафт. Прекатегоризация със Заповед №РД-322 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003). На територията ѝ е забранено да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения; пашата на какъвто и да е добитък по всяко време; да се преследват дивите животни и техните малки или да се развалят гнездата или леговищата на същите; разкриването на кариери за камъни, пясък или пръст, с което да се поврежда и изменя естествения облик на местността, включително и на водните течения; чупене, драскането повреждането по какъвто и да е начин на скалните образувания, сталактитите и други формации в пещерите; воденето на голи и интензивни сечи. Разрешава се извеждането на санитарни сечи и отсичането на престарелите и с влошени декоративни качества дървета;

Резерват „Сосковчето“ – код 16 с обща площ от 177,76 ха в землището на град Смолян. Обявен е със Заповед №508 от 28.03.1968 г. (ДВ, бр. 76/1968) с цел Опазване на Девствена вековна смърчова гора. Приемане на План за управление със Заповед №РД-50 от 20.01.2006 г. (ДВ, бр. 21/2006). Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-111 от 06.02.2012 г. (ДВ, бр. 20/2012). На територията на резервата са забранени всякакви дейности, с изключение на: охраната му; посещения с научна цел; преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел; събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;

Поддържан Резерват „Амзово“ – код 14 с обща площ от 0,32 ха в землището на град Смолян. Обявен е със Заповед №508 от 28.03.1968 г. (ДВ, бр. 76/1968) с цел Опазване на Блатен плаун. Прекатегоризация със Заповед №373 от 15.10.1999 г. (ДВ, бр. 97/1999). Промяна в площта – актуализация със Заповед №РД-174 от 23.02.2012 г. (ДВ, бр. 26/2012). На територията на резервата до утвърждаване на план за управление се разрешава извършване на дейности за възстановяване на находището на блатен плаун;

Поддържан Резерват „Момчиловски дол“ – код 13 с обща площ от 33,56 ха в землищата на селата Момчиловци и Соколовци. Обявен е със Заповед №508 от 28.03.1968 г. (ДВ, бр. 76/1968) с цел Опазване на Първична черноборова гора. Прекатегоризация със Заповед №372 от 15.10.1999 г. (ДВ, бр. 97/1999). Приемане на План за управление със Заповед №РД-50 от 20.01.2006 г. (ДВ, бр. 21/2006). Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-139 от 19.02.2013 г. (ДВ, бр. 33/2013). На територията на резервата до утвърждаване на План за управление се разрешава извършване на следните дейности: извеждане на санитарни

сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; изваждане на паднала маса в резултат на природни бедствия; използване на биологични средства за растителна защита;

Природна забележителност „Смолянските езера“ – код 442 с обща площ от 49,5 ха в землището на гр. Смолян. Обявена е със Заповед №374 от 05.05.1982 г. (ДВ, бр. 39/1982) с цел Опазване на езера. На територията ѝ са забранени извеждането на сечи, освен санитарни и отгледни; пашата на домашни животни; строителството; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се изменя естествения облик на местността; ловуването;

Природна забележителност „Бориковска пещера“ – код 350 с обща площ от 1,0 ха в землището на с. Бориково. Обявена е със Заповед №283 от 04.05.1979 г. (ДВ, бр. 45/1979). Площта на ПЗ е променена със Заповед №РД-148/23.03.2018 година на МОСВ от 10 дка на 9,990 дка с цел Опазване на пещера. На територията ѝ са забранени: кастренето и повреждането на дърветата; късането или изкореняването на растенията; пашата на домашни животни; безпокоенето на диви животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим; извеждането на сечи, освен отгледни и санитарни; повреждането на скалните образувания и драскането по стените на пещерите; безконтролното посещение на пещерите; извеждането на сечи, освен отгледни и санитарни;

Природна забележителност „Градище“ – код 525 с обща площ от 7,34 ха. в землището на селата Градът и Подвис. Славейно. Обявена е със Заповед №2194 от 12.12.1968 г. (ДВ, бр. 33/1969) с цел Опазване на скални образувания. Прекатегоризация със Заповед №РД-313 от 31.03.2003 г. (ДВ, бр. 42/2003). Със Заповед № РД-76/09.02.2018 година на МОСВ площта ѝ е актуализирана от 69 дка на 73,372 дка. На територията ѝ са забранени: провеждането на сечи, освен на санитарни и ландшафтни с оглед подобряване санитарното състояние и защитно украсното значение на горите около тези обекти; пашата на добитъка през всяко време; разкриването на кариери, вадене на пясък, къртене на камъни, изхвърляне на сгурия и други промишлени отпадъци, както и всякакви действия, които загрозяват или нарушават природната обстановка около тях;

Природна забележителност „Казанджи дере“ – код 543, с обща площ от 1,0 ха в землището на с. Мугла, обявена със Заповед № РД-91/04.02.2014г. на Министерство на околната среда и водите с цел Опазване на каскада от уникални водопади и вирове, под формата на „казани“, образувани от естественото течение на водата, в резултат на ерозионни процеси в дере – приток на река Мугленска. На територията ѝ са забранени промяна в предназначението и начина на трайно ползване на земята; строителството; промяна на хидроложкия режим, включително източване, пресушаване, водоползване и др.; дейности, свързани с увреждане на физическите и естетическите характеристики на скалните образувания; палене на огън.

Природна забележителност „Пещерата Леденицата“ – код 35 с обща площ от 10,93 ха в землището на с. Гела. Обявена е със Заповед №2810 от 10.10.1962 г. (ДВ, бр. 56/1963) с цел Опазване на вековна гора. Промяна със Заповед №РД-1120 от 02.07.1968 г. (ДВ, бр.

83/1968). На територията ѝ е забранено да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения; пашата на какъвто и да е добитък по всяко време; да се преследват дивите животни и техните малки или да се развалят гнездата или леговищата на същите; разкриването на кариери за камъни, пясък или пръст, с което да се поврежда и изменя естествения облик на местността, включително и на водните течения; чупене, драскането повреждането по какъвто и да е начин на скалните образувания, сталактитите и други формации в пещерите; воденето на голи и интензивни сечи. Разрешава се извеждането на санитарни сечи и отсичането на престарелите и с влошени декоративни качества дървета;

Природна забележителност „Момата“ – код 333 с обща площ от 0.4 ха в землището на с. Широка лъка. Обявена е със Заповед №535 от 25.09.1978 г. (ДВ, бр. 86/1978) с цел Опазване на скално образувание. Промяна в площта - актуализация със Заповед №РД-343 от 20.04.2022 г., (ДВ, бр. 36/2022). На територията ѝ са забранени късането или изкореняването на растенията; пашата на домашни животни; безпокоенето на диви животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата; разкриването на кариери, провеждането на минно- геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим; повреждането на скалните образувания и драскането по стените на пещерите; безконтролното посещение на пещерите;

Природна забележителност „Скално образувание Невястата“ – код 497 с обща площ от 47.7 ха в землището на гр. Смолян. Обявена е със Заповед №425 от 18.05.1987 г. (ДВ, бр. 45/1987) с цел Опазване на скално образувание. На територията ѝ са забранени: всякакви дейности, които водят до повреждане или унищожаване на дърветата; късането или изкореняването на растенията; влизането, лагеруването, преминаването и паркирането на моторни превозни средства; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим; паша на домашни животни; всякакво строителство;

Природна забележителност „Пещерата Улцата“ – код 351 с обща площ от 9,543 дка. В землището на с. Могилица. Обявена е със Заповед №283 от 04.05.1979 г. (ДВ, бр. 45/1979) с цел Опазване на пещера. Площта и е променена със Заповед № РД-80/09.02.2018 година на МОСВ от 10 дка на 9,543 дка. На територията ѝ са забранени кастренето и повреждането на дърветата; късането или изкореняването на растенията; пашата на домашни животни; безпокоенето на диви животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим; извеждането на сечи, освен отгледни и санитарни; повреждането на скалните образувания и драскането по стените на пещерите; безконтролното посещение на пещерите; извеждането на сечи, освен отгледни и санитарни.

Природна забележителност „Сарийска чука - Главата“ – код 332 с обща площ от 0.2 ха в землището на с. Широка лъка. Обявена е със Заповед №535 от 25.09.1978 г. (ДВ, бр. 86/1978) с цел Опазване на скално образувание. На територията ѝ са забранени късането

или изкореняването на растенията; пашата на домашни животни безпокоенето на диви животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата; разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим; повреждането на скалните образувания и драскането по стените на пещерите; неконтролното посещение на пещерите;

Природна забележителност „Смолянски водопад“ – код 84 с обща площ от 2,001 дка. в землището на гр. Смолян. Обявена е със Заповед №3796 от 11.10.1965 г. (ДВ, бр. 12/1966) с цел Опазване на водопад. Със Заповед РД-149/23.03.2018 година на МОСВ е променена площта от 2,000 дка на 2,001 дка. На територията ѝ са забранени разкриването на кариери, къртене на камъни, копаене на пръст и пясък; риболова, ловуването, както и гърменето с всякакви оръжия и експлозиви; прокарването на пътища, строеж на сгради, изменението или замърсяването на водните течения; косенето на тревата, късането на цветята и събирането на билки и горски плодове; палене на огън, замърсяването на района с отпадъци от храна, както и всякакви действия, които замърсяват или рушат красивия пейзаж около водопада. Разрешава се да се провеждат залесителни мероприятия за подобряване на ландшафта около тях; в горите да се провеждат санитарна, изборна или групово-изборна сечи, с оглед подобряване украсните и защитни функции на гората; прокарването на пътища и алеи и строителството на сгради, необходими за правилното ползване и стопанисване на защитените природни обекти;

6.2. Защитени зони

В териториалният обхват на Община Смолян, попадат части от следните защитени зони (ЗЗ) от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологично разнообразие (ЗБР):

Защитена зона „Триград - Мурсалица“ с код BG0002113 – за опазване на дивите птици по Директива 79/409/ЕЕС, обявена със Заповед №РД-531 от 26.05.2010 г. (ДВ, бр. 50/2010) с цели: Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние; Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние. Общата площ на зоната е 55 336 ха, от които 19 438 ха са в територията на Община Смолян, като засягат землищата на селата Смолян, Гела, Киселчово, Кремене, Мугла, Солища, Стойките, Турян и Широка лъка.

Зоната е разположена в централната част на Западни Родопи на юг от град Девин и западно от град Смолян. Обхваща водосборния басейн на река Въча, рида Мурсалица и част от Виденишкия дял.

Предмет на опазване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris*

graeca), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Ливаден дърдавец (*Cygnus columbianus bewickii*), Бухал (*Bubo bubo*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коптиварче (*Sylvia nisoria*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Други значими растителни и животински видове – 31 вида;

Режим на дейности: Забранени са разораването на пасищата и превръщането им в обработваеми земи; използването на пестициди в пасища и ливади; косенето на ливадите преди 1 юли, както и косене от периферията към центъра; разкриването на нови баластриери в речните корита и речните тераси с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие; изграждането на водоелектроцентрали с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие; изграждането на вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, както и с изключение на тези за самостоятелно хранене на обекти;

Защитена зона „Персенк“ с код BG0002105 - за опазване на дивите птици по Директива 79/409/ЕЕС, обявена със Заповед №РД-772 от 28.10.2008 г. (ДВ, бр. 103/2008) с цели: Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние; възстановяване на местообитанията на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние. Общата площ на зоната е 15 679 ха, от които 1 561 ха са в територията на Община Смолян, като засягат землището на село Широка лъка.

Персенк се намира в централната част на Западни Родопи между реките Въча и Чепеларска. Обхваща високопланинските територии на ридовете Чернатица и Персенк, както и част от Белочерковски рид на север.

Обявена е за опазване на:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Сив кълвач (*Picus*

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

canus), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногрба сврачка (*Lanius collurio*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*);

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипна ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*).

Режим на дейности: Забранени са премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива; залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения; използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади; намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Защитена зона „Добростан“ с код BG0002073 - за опазване на дивите птици по Директива 79/409/ЕЕС, обявена със Заповед №РД-528 от 26.05. 2010 г., (ДВ, бр. 47/2010) с цели: Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние; Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние. Общата площ на зоната е 83 599 ха, от които 1 816 ха са в територията на Община Смолян, като засягат землищата на селата Кутела, Петково, Славеино. Носи името на едноименния планински рид. Територията обхваща и няколко съседни рида – Белочерковски рид, Кръстова гора, Черни рид и рида Чуката.

Предмет на опазване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Орел змияр (*Circetus gallicus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Ястребов орел (*Hieraaetus fasciatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Белошипна ветрушка (*Falco naumanni*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Вrabчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Късопръста учулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногрба сврачка (*Lanius collurio*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипна ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*, Пчелояд (*Merops apiaster*).

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Други значими растителни и животински видове – 31 вида;

Режим на дейности: Забранени са разораването на пасищата и превръщането им в обработваеми земи; използването на пестициди в пасища и ливади; изграждането на водно-електрически централи, с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Защитена зона „Родопи - Средни“ с код BG0001031 - за опазване на природните местообитания по Директива 92/43/ЕЕС, одобрена с Решение №611 от 16.10.2007 г. (ДВ, бр. 85/2007). Промяна в площта - увеличаване Решение №811 от 16.11.2010 г. (ДВ, бр. 96/2010). Общата площ на зоната възлиза на 154 845 ха, от които на територията на Община Смолян попадат 2 650 ха в землищата на селата Кутела, Момчиловци, Петково, Славейно.

Защитената зона включва родопските дялове Добростан-Преспа и Драгоица-Мечковец. Във високите части са запазени иглолистни и букови гори, а в ниските – дъбово-габрови. Добростанският дял и резерват Червената Стена са с обширен карстов район с много скали и пещери.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;
- Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3260, 6210 (*важни местообитания на орхидеи), 62A0, 6430, 6520, 91E0*, 91M0, 91W0 в двата биогеографски региона и на природно местообитание с код 6220* в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- Подобряване на местообитанията на вида Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*) в двата биогеографски региона;
- Подобряване на местообитанията на видовете Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*) и Калописиева дактилориза (*Dactylorhiza kalopissii*) в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;
- Подобряване на местообитанията на видовете Дългоух ношник (*Myotis bechsteinii*), Леопардов смок (*Elaphe situla*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации;
- Поддържане на свързаността на местообитанията на приоритетните за опазване видове *Кафява мечка (*Ursus arctos*) и *Европейски вълк (*Canis lupus*).

Предмет на опазване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР:

3260 – Равнинни или планински реки с растителност;

40B0 – Родопски съобщества на *Potentilla fruticosa*;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

4060 – Алпийски и бореални фикосидни съобщества;
4090 – Ендимични Оро-Средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета;
5130 – Съобщества на *Juniperus communis*;
5210 – Храсталаци с *Juniperus* spp.;
6110 – Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества;
62АО – Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
62DO – Оро- мизийски ацидофилни тревни съобщества;
6210 – Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик;
6220 – Псевдостепа с житни и едногодишни растения от класа Thero-Brachypodietea;
6230 – Богати на видове картълови съобщества върху силикатни терени в планините;
6430 – Хидрофилни съобщества от високи тревни равнините и в планинския доалпийски пояс;
6510 – Низинни сенокосни ливади;
6520 – Планински сенокосни ливади;
7140 – Преходни блата и плаващи подвижни торфища;
7220 – Извори с твърда вода ступести формации;
7230 – Алкални блата;
8210 – Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове;
8220 – Хидрофитна растителност по силикатни скални склонове;
8230 – Силикатни скали с пионерна растителност;
8310 – Неблагоустроени пещери;
91AA – Източни гори от космат дъб;
91BA – Мизийски гори от обикновена ела;
91CA – Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори;
91DO – Мочурни гори;
91EO – Алувиални гори;
91MO – Балкано-панонски церово-горунови гори;
91WO – Мизийски букови гори;
91ZO – Мизийски гори от сребролиста липа;
9110 – Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*;
9130 – Букови гори от типа *Asperilo-Fagetum*;
9150 – Термофилни букови гори;
9170 – Дъбово-габърови гори;
9180 – Смесени гори от *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове;
9410 – Ацидофилни гори.

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

бозайници - *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

земноводни и влечуги - Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Леопардов смок (*Elaphe situla*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);

риби - Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*), Балкански щипок (*Sabanejewia aurata*), Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*);

безгръбначни - *Ручесен рак (*Austropotamobius torrentium*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), *Четириточкова меч пеперуда (*Euplagia Callimorpha quadripunctaria*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Еуфидриас (*Euphydryas aurinia*), Торбогнезница (*Eriogaster catax*), *Dioszeghyana schmidtii*, Бисерна мида (*Unio crassus*); растения - Калописиева дактилориза (*Dactylorhiza kalopissii*), Венерино пантофче (*Cypripedium calceolus*).

Други значими растителни и животински видове – 104 вида;

Защитена зона „Родопи - Западни“ с код BG0001030 - за опазване на природните местообитания по Директива 92/43/ЕЕС, одобрена с Решение на МС №611 от 16.10.2007 г. (ДВ, бр. 85/2007). Промяна в площта - увеличаване с Решение №811 от 16.11.2010 г. (ДВ, бр. 96/2010). Общата площ на зоната възлиза на 271 909 ха, от които на територията на Община Смолян попадат 29 076 ха в землищата на град Смолян и селата Арда, Бориново, Буката, Букаците, Вълчан, Гела, Горна Арда, Киселчово, Кошница, Кремене, Могилица, Мугла, Полковник Серафимово, Сивино, Смилян, Стойките, Турян, Чокманово и Широка лъка.

Зоната включва иглолистни и смесени гори. Към зоната са включени някои долини със средиземноморско климатично влияние: реките Въча, Канина, Бистрица, Доспатска.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;
- Увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 6230* и 7140 в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;
- Подобряване на структурата и функциите на природно местообитание с код 9560*;
- Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3160, 6230*, 62A0, 6410, 9180*, 91CA, 91D0*, 91E0*, 91H0*, 91M0, 91W0, 91Z0, 9270, 92C0, 9410, 9530*, и 95A0 в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;
- Подобряване на местообитанията на видовете Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Блатно петльово перо (*Gladiolus palustris*) и *Hamatocaulis vernicosus* в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;
- При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- Поддържане на свързаността на местообитанията на приоритетните за опазване видове *Кафява мечка (*Ursus arctos*) и *Европейски вълк (*Canis lupus*), както и на вида Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*).

Предмет на опазване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР: 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*; 3160 Естествени дистрофни езера; 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*; 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; 4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета; 40B0 Родопски съобщества на *Potentilla fruticosa*; 5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик; 5210 Храсталаца с *Juniperus spp.*; 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 6230 * Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините; 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества; 6410 Ливади с *Molinia* на карбонатни, торфени или глинести почви (*Molinion caeruleae*); 6430 Хидрофилни съобщества от високи тревни в равнините и в планинския до алпийския пояс; 6510 Низинни сенокосни ливади; 6520 Планински сенокосни ливади; 7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища; 7220 * Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*); 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 8310 Неблагоустроени пещери; 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*; 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*; 9150 Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*); 9170 Дъбово-габърови гори от типа *Galio-Carpinetum*; 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове; 91AA * Източни гори от космат дъб; 91BA Мизийски гори от обикновена ела; 91CA Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори; 91D0 * Мочурни гори; 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); 91H0 * Панонски гори с *Quercus pubescens*; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91W0 Мизийски букови гори; 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа; 9270 Гръцки букови гори с *Abies borisii-regis*; 92C0 Гори от *Platanus orientalis*; 9410 Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*); 9530 * Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор; 9560 * Ендемични гори от *Juniperus spp.*; 95A0 Гори от бяла и черна мура;

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

бозайници - *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);

земноводни и влечуги - Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*);

риби - Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*);

безгръбначни - *Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Осмодерма (*Osmoderma eremita*), *Cucujus cinnaberinus*, Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), *Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Еуфидриас (*Euphydryas aurinia*), Торбогнезница (*Eriogaster catax*), Кордулегастер (Балканско воденичарче) (*Cordulegaster heros*), Бисерна мида (*Unio crassus*);

растения - Блатно петльово перо (*Gladiolus palustris*), Червено усойниче (*Echium russicum*), *Buxbaumia viridis*, *Hamatocaulis vernicosus*.

Други значими растителни и животински видове – 177 вида;

Режим на дейности: Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентирани за това места; Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти; Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологичноактивни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията; Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металониди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.); Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи

със суха и влаголюбива растителност; Забранява се палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1; Забранява се провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите - от 1 март до 30 юни; Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета; Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Защитена зона „Циганско градище” с код BG0000372 - за опазване на природните местообитания по Директива 92/43/ЕЕС, одобрена с Решение №611 от 16.10.2007 г. (ДВ, бр. 85/2007). Общата площ на зоната възлиза на 9 555 ха, от които на територията на Община Смолян попадат 153 ха в землището на село Горово.

Цели на обявяване:

- Опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;
- Увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природни местообитания с кодове 6230* и 62D0 в Алпийския биогеографски регион;
- Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6430, 8230, 91W0, 91W0, 6430, 6520 и 8230 в двата биогеографски региона;
- Подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 4060, 5210, 6230*, 62D0, 6410, 8110 и 91CA в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион, и на природно местообитание с код 91M0 в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- Подобряване на местообитанията на видовете Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*) и Остроух нощник (*Myotis blythii*) в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- При необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации;
- Поддържане на свързаността на местообитанията на приоритетните за опазване видове *Кафява мечка (*Ursus arctos*) и *Европейски вълк (*Canis lupus*).

Предмет на опазване:

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР:

4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества;

5210 Храсталаци с *Juniperus spp.*;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ”, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ”

6230 * Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините;
62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества;
6410 Ливади с *Molinia* на карбонатни, торфени или глинести почви (*Molinion caeruleae*);
6430 Хидрофилни съобщества от високи тревы в равнините и в планинския до алпийския пояс;
6520 Планински сенокосни ливади;
8110 Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс;
8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*;
9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*;
9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*;
9170 Дъбово-габърови гори от типа *Galio-Carpinetum*;
91СA Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори;
91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
91W0 Мизийски букови гори;
9410 Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*);

Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

бозайници - *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);

земноводни и влечуги - Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);

безгръбначни - *Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Бръмбар рогащ (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*).

6.3. Биоразнообразие

✓ Флора

Според геоботаническото райониране на страната /Ив. Бондев/, България е обхваната от три растителни области – Европейска широколистна горска област, Евроазиатска степна и лесостепна област и Средиземноморска склерофилна горска област. Към тези три области се отнасят разпространените пет растително-географски провинции – Евксинска, Илирийска, Македоно-Тракийска, Долнодунавска и Източносредиземноморска. Територията на страната се разделя на 28 окръга и 80 геоботанически района.

Община Смолян се отнася към Европейската широколистна горска област, Илирийска (Балканска) провинция, Родопски окръг, Чернатишки район.

• Родопски окръг

В този окръг се срещат 90 вида балкански ендемити (58 вида илирийски и 32 вида македоно-тракийски флорни елементи). Голямо разпространение има балканския ендемити терциерен реликт - палеоендемитът силивряк (*Haberlea rhodopensis*). В България единствено в Родопите са се съхранили храстовидното прозорче (*Potentilla fruticosa*) и алпийското сграбиче (*Astragalus alopecurus*). Тук се срещат и редица български ендемити

като планинската дива ръж (*Secale montanum ssp. Rhodopaeum*), по-рядко родопският крем (*Lilium rhodopaeum*), българската мишовка (*Minuartia bulgarica*), родопската песъчарка (*Arenaria rhodopaea*), веленовското плюскавиче (*Silene velenovskyana*), грудковата тлъстига (*Sedum tuberiferum*), костовата тлъстига (*Sedum kostovii*), стефчовата тлъстига (*Sedum stefco*), родопското омайниче (*Geum rhodopaeum*), балканската (*Viola balcanica*) и родопската теменуга (*Viola rhodopaea*), балканската камбанка (*Campanula moesiaca*), българското вятърче (*Jasione bulgarica Stoj. et Stef.*), родопското лале (*Tulipa rhodopaea*), българската шипка (*Rosa bulgarica*), фривалдскиевият зановец (*Chamaecytisus frivaldszkyanus*), родопската люцерна (*Medicago rhodopaea Vel.*), родопският порезник (*Trachelium rumelianum Hampe.*), влакнестата самодивска трева (*Peucedanum vittijugum Boiss.*), родопската самогризка (*Scabiosa rhodopaensis*), румелийската чубрица (*Satureja rumelica*), родопският магарешки бодил (*Carduus rhodopaeus*), дребният родопски лопен (*Verbascum humile ssp. Rhodopaeum*), родопското еньовче (*Galium rhodopaeum*), урумовият кривец (*Chondrilla urumovii*) и стояновата мащерка (*Thymus stojanovi*). От всичките 27 вида 13 са илирийски, а 14 македоно- тракийски флорни елементи.

- Чернатишки район

Разположен е източно от река Въча и достига на изток до река Арда и Жълти дял (вр. Алада, 1241 м). Най-високата част е билото Мурсалица, с връх Голям Перелик (2191 м.), западно от Смолян. Районът обхваща и планинския дял Чернатица с вр. Голям Персенк (2091 м.), Радюва планина, билото Преспа (2000 м.) и т.н. Растителността в района е много разнообразна. Преобладават смърчовите гори (*Picea abies*), като именно в този район се формират най-големите масиви в България. Горите от бял бор (*Pinus sylvestris*) също са много разпространени, но са разпокъсани като площ. В източната и отчасти в северната част на района са формирани доста големи масиви от бук (*Fagus silvatica*). В по-ниските източни части на района горите са съставени от мизийски бук (*Fagus moesiaca*). По-слабо са застъпени горите от ела (*Abies alba*). Среща се и подвид на князборисова ела (*Abies alba ssp. borisii-regis*). Главно в северозападния край на района се срещат доста големи масиви от горун (*Quercus petraea*). Горите от черен бор са също добре застъпени, но доста разпръснати из района. Най-разнообразно е съчетанието при смесените гори, особено в дълбоките долове, където се срещат бук, габър и горун, във формирането на горите участват и водният габър, който на места дори доминира в дървостоя, видове от Асер – явор (*Acer pseudoplatanus*), хиркански явор (*Acer hyrcanum*), шестил (*Acer platanoides*), маклен (*Acer monspessulanum*), планински ясен (*Fraxinus excelsior*), мъждряк (*Fraxinus ornus*).

Растителната покривка на Община Смолян е разнообразна и съдържа широколистни листопадни гори от бук, габър и дъб, смесени широколистни и иглолистни гори, както и иглолистни гори с доминиране на смърч и бял бор. Дъбови гори се развиват в по-ниските части на склоновете. Те са най-богати на видово разнообразие. Смесените гори от обикновен габър и обикновен горун се развиват при надморски височини до около 600 m. В състава на дървесния етаж се срещат също така *Acer campestre*, *Fraxinus excelsior*, *Tilia cordata*. В приземния етаж висока численост имат *Festuca heterophylla*, *Dentaria bulbifera*, *Melica uniflora* и др. Буковите гори следват във височинен градиент. Разпространени са на различни изложения и са с относително по-беден състав от дъбовите гори. В зависимост от почвената реакция тези гори се разделят на неутрофилни, ацидофилни и на карбонатни терени. Тези, които са разпространени на неутрални почви се отнасят към широко разпространената асоциация *Asperulo-Fagetum*, която въпреки наличието на някои

специфични елементи за нашата страна, е представител на европейски тип растителност. В тревния етаж се срещат *Sanicula europaea*, *Dentaria bulbifera*, *Lamiasstrum galeobdolon*, *Melica uniflora* и др. В някои райони се срещат ацидофилни букови гори от асоциацията *Luzulo-Fagetum*. Този тип растителност е с най-беден видов състав от групата на буковите гори. Доминираща роля в тревния етаж има *Luzula luzuloides*. На карбонатни терени се развиват съобщества от типа *Cephalanthero-Fagion*. Те са с по-термофилен характер. На места в тези съобщества се среща с единични индивиди черен бор. Характерна особеност на тези гори е наличието на орхидеи, като *Cephalanthera rubra*, *Epipactis* spp., *Neottia nidus-avis*. С нарастване на надморската височина в буковите съобщества се появява примес от обикновена ела, смърч или бял бор. Най-високите надморски височини са свързани със съобщества на смърч, бял бор и смесени смърчово-бялорови съобщества. Рядко в състава на дървесния етаж участва и обикновената ела (*Abies alba*). Всички тези съобщества синтаксономично се отнасят към Клас *Vaccinio-Piceetea*. Този тип растителност е типичен за местообитания с висока въздушна влажност, студени зими и кратък вегетационен сезон. Обикновено са изградени от три етажа – дървесен, тревен и мъхов. Тревният етаж по правило е беден на видове. Мъховият етаж е с богато разнообразие и на места достига до високи стойности на проективно покритие. В преобладаващите случаи почвите са кисели, бедни на хранителни вещества с мощен слой от слабо разградена и хумифицирана биомаса. Съобществата на смърча (*Picea abies*) са характерни с континентално и бореално разпространение. Това са зонални климатски съобщества и затова представляват трайна фаза в растителната покривка. Те са развити на различни изложения. Поради силната склопеност, в тях няма добре развит тревен етаж. В него преобладават *Vaccinium myrtillus*, *Vaccinium vitis-idaea*, *Luzula sylvatica* и *Calamagrostis arundinacea*. Разнообразието от мъхове е значително, като най-широко разпространените са *Dicranum scoparium*, *Hylocomium splendens*, *Hypnum cupressiforme*, *Eurhynchium angustirette*. Смесените смърчово-бялборови съобщества не се различават съществено по състав и структура от смърчовите. Разпространени са преимуществено на южни и с южна компонента изложения. В тях преобладаващият подраст от смърч е индикация за протичащите сукцесионни промени в посока развитие на монодоминантен смърч. В тревната покривка доминират *Luzula luzuloides*, *Luzula sylvatica* и *Calamagrostis arundinacea*, както и двата вида боровинки. На места, в които преобладава белият бор, светлинният режим под склопа е по-благоприятен за развитие на тревен етаж и там биоразнообразието на видово ниво е по-голямо, но това е свързано с намаляване разнообразието от мъхове.

Откритите пространства са заети с тревни съобщества, доминирани от *Festuca nigrescens*. Това са горски поляни с различни размери, които имат богат видов състав и синтаксономично се отнасят към клас *Molinio-Arrhenatheretea*.

В покрайнините на широколистните гори се развиват съобщества от клас *Trifolio-Geranietea*. Тези съобщества са изградени от видове, характерни както за мезофилните така и за полу-сухите тревни съобщества.

Специално внимание заслужават преовлажнените местообитания, в които се срещат хигромезофилни съобщества богати на мъхове и острицови. Тези съобщества се отнасят към клас *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*. Растителността се развива в заравнени местообитания, покрити през цялата година с вода. Мочурните гори се отнасят синтаксономично към *Vaccinio-Piceetea*.

По бреговете на потоците е развито високотревие, което синтаксономично се отнася към клас *Mulgedio-Aconitetea*. Съобществата от този клас в района имат подчертано

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

балкански характер, тъй като са доминирани от ендемичните видове *Angelica pancicii* и *Cirsium appendiculatum*.

Според данни от литературни източници, на територията на Община Смолян са разпространени над 350 вида и подвидови висши растения. С най-голям брой видове са представени семействата Житни (*Poaceae*) – над 40 вида, Сложноцветни (*Asteraceae*) – над 30 вида, Бобови (*Fabaceae*) – над 25 вида, Розоцветни (*Rosaceae*) – над 20 вида, Устноцветни (*Lamiaceae*) и Острицови (*Superaceae*) с по над 20 вида и други. Установени са и над 120 вида лечебни растения.

За територията на Община Смолян в Регистъра на вековните дървета в България на ИАОС са включени следните видове:

Таблица 44. Регистър на вековните дървета за територията на Община Смолян

Код в регистъра	Вид	Населено място	Документ за обявяване	Реална възраст години	Височина, m	Периметър, m
294	Обикновен бук (<i>Fagus sylvatica</i>)	с. Сивино	Заповед №2276 от 05.12.1967 г., ДВ, бр. 43/1968	356	21	3,1
1174	Обикновен бук (<i>Fagus sylvatica</i>)	с. Требище	Заповед №235 от 04.04.1980 г., ДВ, бр. 35/1980	203	20	-
287	Бял бор (<i>Pinus sylvestris</i>)	с. Сивино	Постановление на Министерски Съвет №4044 от 10.05.1949 г.	244	30	2,3
1443	Круша (<i>Pyrus spp</i>)	с. Бостина	Заповед №1027 от 01.12.1982 г., ДВ, бр. 101/1982	291	15	-
2256	Обикновен бук (<i>Fagus sylvatica</i>)	с. Река	Заповед №606 от 11.07.2022 г., ДВ, бр. 59/2022	251	27	4,8
284	Обикновен смърч (<i>Picea abies</i>)	с. Могилица	Постановление на Министерски Съвет №4044 от 10.05.1949 г.	-	32	4,3
285	Обикновен смърч (<i>Picea abies</i>)	с. Могилица	Постановление на Министерски Съвет №4044 от 10.05.1949 г.	-	15	3,2
2255	Обикновен смърч (<i>Picea abies</i>)	гр. Смолян	Заповед №606 от 11.07.2022 г., ДВ, бр. 59/2022	181	30	4,3
295	Обикновен смърч (<i>Picea abies</i>) (13-те братя)	с. Стойките	Заповед №2276 от 05.12.1967 г., бр. 43/1968			

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Код в регистъра	Вид	Населено място	Документ за обявяване	Реална възраст години	Височина, m	Периметър, m
	Обикновен смърч			156	27	1,6
	Обикновен смърч			156	26	1,1
	Обикновен смърч			156	26	1,1
	Обикновен смърч			156	23	0,8
	Обикновен смърч			156	25	1,0
	Обикновен смърч			156	25	1,2
	Обикновен смърч			156	26	1,3
	Обикновен смърч			156	26	1,2
	Обикновен смърч			156	26	1,6
	Обикновен смърч			156	17	1,0
	Обикновен смърч			156	11	0,7
	Обикновен смърч			156	11	0,7
	Обикновен смърч			156	6	0,6

Източник: ИАОС: Регистър на вековните дървета към 2023 г.

✓ Фауна

Територията на България е разположена между две зоогеографски подообласти – Евросибирска и Средиземноморска. Разнообразният релеф и климат са причина за формиране на богата и многообразна фауна, която има характерни особености. Според Георгиев (1982) в България се разграничават седем зоогеографски района, четири от които се отнасят към Средиземноморската подобласт и три към Евросибирската подобласт. Фауната, обитаваща района на Община Смолян, попада в Рило-Родопски район.

В района, евросибирските и европейските видове преобладават значително над средиземно- морските. Рило-Родопският район е с най-много реликтни безгръбначни. В Рила те са 96 вида, а в Западните Родопи – 49. Повечето от тях са глациални реликти, като всички са типични аркто-алпийски елементи. Най-голям брой от тях са установени в Рила - 39. Интересен е и фактът, че по отношение на гнездящите птици като цяло в този район процентът на евросибирските видове е най-голям за цяла България - 27,7%.

Районът се характеризира с висок ендемизъм. Докато при пеперудите той е на ниво подвид, то при охлювите и бръмбарите е на подродово и родово ниво. Най-много ендемични безгръбначни са познати от Западните Родопи - 232, Рила – 225. При надземните

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

представители на сухоземните мокрици (*Oniscoidea*) ендемизмът е само 5%, докато при бръмбарите - бегачи от *Trechinae* е над 50%. По отношение на ендемитите, сред подземната фауна районът е на второ място в България - балканските ендемити са 6, а българските - 28.

Обширната територия, голямата залесеност, разнообразието на релефа и климатичните условия създават предпоставки за голямото видово разнообразие на фауната в Община Смолян. По литературни данни са установени 10 вида безгръбначни животни. Редица видове са най-малко частично свързани с водоемите от територията на общината (*Onychogomphus forcipatus*). Устойчиви популации са установени и при някои филофати (*Poecilimon thoracicus*). От известните по литературните данни, консервационно значими видове са *Austropotamobius torrentium* (Schränk, 1803), *Euplagia quadripunctaria* (Poda, 1761), *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763), *Paracaloptenus caloptenoides* (Brunner von Wattenwyl, 1861), *Rosalia alpina* (Linnaeus, 1758) – видове от ЗБР.

От земноводните и влечугите са установени алпийския тритон (*Ichthyosaura alpestris*), дъждовник (*Salamandra salamandra*), обикновен тритон (*Lissotriton vulgaris*), кафява крастава жаба (*Bufo bufo*), горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*), южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*), планинска водна жаба (*Rana temporaria*) и др. По отношение на природозащитния статус, 2 вида попадат Приложение II на ЗБР, 18 в Приложение III, 2 вида в Приложение IV. В категория уязвим (VU) на Червената книга на България попада 1 вид – алпийски тритон (*Ichthyosaura alpestris*).

Орнитофауната е сравнително добре проучена. Обобщена информация за групата е представена в работите на Мичев, Петров (2000); Petrov *et al.* (2006), Костадинова, Граматиков (2007). За района на общината и съседни територии са установени над 60 вида птици. От скално гнездящите грабливи птици са установени белоопашатия мишелов (*Buteo rufinus*), сокола скитник (*Falco peregrinus*) и обикновената ветрушка (*Falco tinnunculus*). Най-едрият наш кълвач – черния кълвач (*Dryocopus martius*) е установен в две находища, а големият пъстър (*Dendrocopos major*) и зеленият кълвач (*Picus viridis*) в по едно. По отношение на природозащитния статус, 7 от установените видове попадат Приложение II на ЗБР, а 49 в Приложение III. Респективно 7 вида са включени в Приложение I на Директивата за дивите птици (79/409). В Приложение II на Бонската конвенция са 18 вида. В категория „застрашен“ (EN) на Червената книга на България попадат 4 вида – малък ястреб (*Accipiter nisus*), сокол скитник (*Falco peregrinus*), гълъб хралупар (*Columba oenas*), белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), а в категорията уязвим (VU), 2 вида – белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*) и черен кълвач (*Dryocopus martius*).

Бозайната фауна на Родопите е сравнително добре проучена и данните са обобщени в няколко публикации (Митев, 1973; Нинов и др., 2002; Spassov, Spiridinov, 2006; Zidarova, 2006). Данни за бозайниците се намират и в публикации, посветени на паразитологични проучвания (основно ектопаразити) върху групата (Матева, Христов, 1971; Коюмджиева, 1976; Skuratowicz *et al.*, 1982).

Въз основа на литературни в общината са установени над 40 вида бозайници или това е приблизително 40 % от нашата бозайна фауна (100 вида) или близо 60% от дребните и едрите бозайници (без прилепи). Това е една добра представеност на бозайниците, което се дължи на голямото разнообразие от местообитания в рамките на общината.

Насекомоядни бозайници (*Erinaceomorpha*, *Soricomorpha*) тук са представени с 8 вида (общо 10 за страната). Къртицата (*Talpa europea*) е обикновен вид и се срещат из цялата територия. Тук се срещат двата вида водните земеровки – голямата (*Neomys fodiens*) и малката водна (*N. anomalus*) земеровка. Кафявозъбките също са представени от два вида –

обикновената (*Sorex araneus*) и малката (*S. minutus*) кафявозъбка. Белозъбките са представени с двата вида, срещащи се у нас – белокоремната (голяма) (*Crocidura leucodon*) и малката белозъбка (*Cr. suaveolens*). Регистрирани са заек (*Lepus europeus*), катерица (*Sciurus vulgaris*), 3 вида сънливци – обикновен (*Glis glis*), горски (*Dryomys nitedula*) и лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*). Полевките (сем. Arvicolidae) са представени от 5 вида – обикновена полевка (*Microtus ex gr. arvalis*), подземна полевка (*Microtus subterraneus*), ръждива (горска) полевка (*Clethrionomys glareolus*), снежната полевка (*Chionomys nivalis*) и водна полевка (плъх) (*Arvicola terrestris*). Ръждивата (горска) и подземната полевка (*Microtus subterraneus*) са обикновени видове за нашите планини. Сляпото куче (*Spalax leucodon*) е обитател на откритите пространства – ливади, пасища, навлиза и в градините, среща се до към 2000 m н.в. В цялата територия се срещат белката (*Martes foina*), черният пор (*Mustela putorius*), невестулката (*Mustela nivalis*), язовецът (*Meles meles*). Интересен и приоритетен вид от това семейство е златката (*Martes martes*). Този вид е пряко свързан със стари хралупести гори. От семейство Кучеви (Canidae) е установено наличието на лисица (*Vulpes vulpes*). Чакалът (*Canis aureus*) през последните 20-30 години разширява ареала си в България – в посока запад и север (Спасов, 2007). Видът избягва гористите местообитания и се среща в по-ниските части на общината. Вълкът (*Canis lupus*) и кафявата мечка (*Ursus arctos*) са другите едри бозайници, установени в общината.

Установени са 6 вида от Приложение 2 на ЗБР – лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*), дива коза (*Rupicapra rupicapra*), кафява мечка (*Ursus arctos*), златка (*Martes martes*), видра (*Lutra lutra*) и вълк (*Canis lupus*). Шест от установените видове са включени в Червената книга Р България (2011), в категория уязвим (VU) – видра (*Lutra lutra*) и вълк (*Canis lupus*); а в категория застрашен (EN) – кафява мечка (*Ursus arctos*), дива коза (*Rupicapra rupicapra*), златка (*Martes martes*) и дива котка (*Felis silvestris*). Дивата коза (*Rupicapra rupicapra*) е типичен обитател на скалистите местообитания обикновено в зоната над гората, но в Родопите, поради липсата на ясно обособена такава зона, се среща и в скали сред гората. От копитните бозайниците са установени още дива свиня (*Sus scrofa*) и сърна (*Capreolus capreolus*), които се срещат из цялата територия, но основно във високите части на общината.

6.4. Лечебни растения

Настоящият раздел е изготвен на основание чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (Обн. ДВ. бр. 29/07.04.2000г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022г.) и с обем и съдържание, съгласно чл. 55, ал. 1 и 2 от същият Закон.

Около 770 вида, или 19% от всички видове растения у нас, са лечебни. Повечето от тях, около 760 вида, са диворастящи. Около 250 от тях се ползват в големи количества за търговия и преработка. Останалите не са обект на икономически интерес, но за тяхното полезно действие има научни данни и практически доказателства.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19 %, храстите 15 %, а дърветата 11 %. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6 %. Размножаването е основно чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Лечебни растения на територията на Община Смолян

На територията на Смолянска община се срещат сравнително много редки, ендемични и реликтни видове растения, част от които присъстват в Списъка на лечебните растения на Закона за лечебни растения. (таблица 45)

Таблица 45. Видове растения с природозащитен статус, имащи находища в Смолянска община

№	Име на вида		находище	Природозащитен статус					
	Българско име	Латинско име		Рядък	Застрашен	Защитен	Бълг. ендемит	Балк. ендемит	Реликт
1.	Тис, отровачка	Taxus baccata L.		*	*	*			*
2.	Росянка	Drosera rotundifolia L.	Смолянски езера	*		*			*
3.	Седефче	Ruta graveolens L.	Разпростр.			*			
4.	Кандилка обикновена, к.синя	Aquilegia vulgaris L. (A. nigricans Baumg.)	По горното теч. На р. Черна	*		*			
5.	Пищялка лечебна	Angelica archangelica L.	Разпростр.	*		*			
6.	Порезник родопски	Seseli rhodopaeum Vel.	Край Триград	*				*	
7.	Тинтява жълта	Gentiana lutea L.	с. Арда	*	*	*			
8.	Пирински чай, мурсалски чай, алиботушки чай	Sideritis scardica Griseb	с. Мугла	*	*	*		*	
9.	Водна детелина, богородична лъжичка	Menyanthes trifoliata L.	Смолянски езера	*		*			
10.	Горска майка, родопска	Lathraea rhodopaea Dingler.	Иглолистни и смесени гори в района на Пампорово и	*		*		*	

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

			другаде						
11.	Игловърх стрибърнов	Alyssum stribnyi Vel.	Южни склонове на Кайнадински рид	*		*		*	
12.	Омайниче родопско	Geum rhodopaeum Stoj. Et Stef.	Върх Ченгене Хисар край с. Арда	*		*	*		
13.	Силивряк родопски	Haberlea rhodopensis Friv.	Скалите край р. Черна в кв. Устово и др. места	*		*		*	*
14.	Скалниче ванерово	Symphyandra wanneri (Rochel) Heuff	Скалите край р. Черна при Герзовица	*					
15.	Свещникова паламида	Cirsium candelabrum Griseb.	Южни склонове на Кайнадински рид					*	
16.	Анакамптис обикновен	Anacamptis pyramidalis L.	Разпростр.			*			

От присъстващите в приложение към Закона за лечебните растения – Списък на лечебните растения, на брой 744, в Смолянска община присъстват около 540. От тях около 400 са широко разпространение растения, посочени за цяла България, около 140 вида се срещат само в по-високите планини, някои само в Родопите.

Таблица 46. Лечебни растения, които по литературни данни се срещат в Смолянска община

Българско и латинско име на вида	Посочен за цяла България	Посочен само за Средни Родопи и други високи планини	Разпространение в Смолянска община
Азмацуг балдаранолистен, див кервиз, (.),(..) (<i>Anthriscus cerefolium L.</i>) Hoffm.	*		По сухи каменливи места, край пътищата
Анакамптис обикновен, (мн.)	*		Рядко, предимно в по-

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

(<i>Anacamptis pyramidalis</i> L.) L.C. Rich.			варовит терен
Анасон каменоломков, (мн.) (<i>Pimpinella saxifrage</i> L.)	*		Разпространен
Аспурт жълтоцветен, (.), (..) (<i>Carthamus lanatus</i> L.)	*		Рядко
Адинос полски, (.), (..) <i>Acinos arvensis</i> (Lam.) <i>Dandy/Calamintha acinos</i> (L.) <i>Clairv.L)</i>	*		Разпространен
Балдаран грудков, (мн.) (<i>Chaerophyllum bulbosum</i> L.)	*		Разпространен, бурен
Безсмъртниче обукновено, (.) (<i>Xeranthemum annuum</i> L.)	*		Рядко
Белоочица Виолетова (мн.) (<i>Buglossoides purpuscaerulea</i> L. <i>Lohnst./Lithospermum purpureo-</i> <i>ceruleum</i> L./)	*		Рядко
Белоочица полска, (.), (..) (<i>Buglossoides arvensis</i> L. <i>Lohnst./ L.</i> <i>arvense</i> L./)	*		Разпространен, рудерален
Бенедиктски трън, пресечка, (..) (<i>Cnicus benedictus</i> L.)		*	Сравнително често
Благун, (мн.) (<i>Quercus freinetto</i> Ten./ <i>Q.conferta</i> <i>Kit./)</i>	*		Храсталаци в по-ниските места
Блатия обикновена, (мн.) (<i>Lithrum salicaria</i> L.)	*		Разпространен
Блатияк обикновен, (мн.) (<i>Caltha palustris</i> L.)	*		Разпространен по заблатените места
Бръшляница, (мн.) (<i>Pulicaria dhysentgerica</i> (L.) <i>Bernh.</i>	*		Разпространен, рудерален
Блян черен, попадийка, (..) (<i>Hyoscyamus niger</i> L.)	*		Разпространен, рудерален
Бор бял, (мн.) (<i>Pinus sylvestris</i> L.)	*		Разпространен; чисти гори и примес, по южни склонове
Боровинка синя, (мн.) (<i>Vaccinium uliginosum</i> L.)		*	Алпийски пояс
Боровинка черна, (мн.) (<i>Vaccinium myrtillus</i> L.)		*	Разпространен
Боровинка червена, (мн.) (<i>Vaccinium vitis-idea</i> L.)		*	По-рядко на по-голяма надморска височина
Ботурче есенно, (мн.) (<i>Cyclamen hederifolium</i> Ait./ <i>C.</i> <i>neapolitanum</i> Ten./)		*	Рядко

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Брекиня, (мн.) (<i>Sorbus torminalis</i> (L.) Krantz)	*		Често
Бреза обикновена, (мн.) (<i>Betula pendula</i> Roth./ <i>B. verrucosa</i> Ehrh./)	*		Сравнително рядко в зоната на иглол. гори като примес
Брей обикновен, (мн.) (<i>Tamus communis</i> L.)	*		Рядко, в по-топли места
Бръшлян, (мн.) (<i>Hedera helix</i> L.)	*		Сравнително често; в горите
Бряст планински, (мн.) (<i>Ulmus glabra</i> Huds.)	*		Рядко
Бударица красива, (.) (<i>Galeopsis speciosa</i> Mill.)	*		Разпространен
Бударица обикновена, тамянова, (.) (<i>Galeopsis ladanum</i> L.)	*		Разпространен
Бударица петниста, (.) (<i>Galeopsis tetrahit</i> L.)	*		Разпространен
Бук обикновен, (мн.) (<i>Fagus sylvatica</i> L.)	*		Разпространен, чисти гори и примес
Бутрак триделен, (.) (<i>Bidens tripartita</i> L.)	*		Рядко
Бучиниш петнист, цволика (<i>Conium maculatum</i> L.)	*		Разпространен
Бъз нисък, тревист бъз, бъзак, (мн.) (<i>Sambucus ebulus</i> L.)	*		Разпространен
Бъз червен, (мн.) (<i>Sambucus racemosus</i> L.)	*		Рядко; единично в гори
Бъз черен, (мн.) (<i>Sambucus nigra</i> L.)	*		Разпространен
Бял имел, (мн.) (<i>Vascum album</i> L.)	*		Сравнително рядко
Бясно дърво обикновено, (мн.) (<i>Daphne mezereum</i> L.)	*		Разпространен
Великденче австрийско, (мн.) (<i>Veronica austriaca</i> L.)	*		Разпространен
Великденче класовидно, (мн.) (<i>Veronica spicata</i> L.)	*		Разпространен
Великденче крайпотошно, (мн.) (<i>Veronica beccabunga</i> L.)	*		Разпространен
Великденче лечебно, (мн.) (<i>Veronica officinalis</i> L.)	*		Разпространен
Великденче огничевоподобно, (.) (<i>Veronica anagallis-aquatica</i> L.)	*		Разпространен
Великденче храсталачно, плоскосеменно, (мн.)	*		Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

(<i>Veronica chamaedris</i> L.)			
Велиденче полско, (.) (<i>Veronica arvensis</i> L.)	*		Разпространен
Великденче полегнало, великденче пълзящо, (мн.) (<i>Veronica prostrata</i> L.)	*		Разпространен
Ветрогон полски, (мн.) (<i>Eryngium camprestre</i> L.)	*		Разпространен
Вечерник обикновен, (.) (<i>Hesperis matronalis</i> L.) (Чужд вид, градинско и подивяно)			
Винобой американски, (мн.) (<i>Phytolaca americana</i> L.)	*		Разпространен
Винче лечбно, (мн.) (<i>Anchusa officinalis</i> L.)	*		Разпространен
Устрел лечебен, (мн.) (<i>Vincetoxicum hirsutaria</i> Medic. /V. officinale L.; <i>Cynanchum vincetoxicum</i> (L.) Pers./)	*		Разпространен
Витошки еделвайс, (мн.) (<i>Antennaria dioica</i> (L.) Gaertn.)		*	Рядко
Водолюбив сенников, (мн.) (<i>Butomus umbellatus</i> L.)	*		Сравн. Често
Водна детелина, (мн.) (<i>Menyanthes trifoliate</i> L.)	*		Рядко
Водна леща дребна, (мн.) (<i>Lemna minor</i> L.)	*		В застояли води
Войничница, (.), (.) (<i>Descurania Sophia</i> (L.) Webb. Ex Plantl.)	*		Разпространен
Воловодец малък, синя китка, (.) (<i>Orobancha minor</i> Sm.)	*		Разпространен
Волски език, (мн.) (<i>Phyllitis scolopendrium</i> (L.) Newrn. /Scolopendrium vulgare Sm./)	*		Рядко; по влажни скали
Вранско око, (мн.) (<i>Paris quadrifolia</i> L.)	*		Разпространен
Ератига, паничка, (мн.) (<i>Tanacetum vulgare</i> L.)	*		Разпространен
Вълча ябълка обикновена, (мн.) (<i>Aristolochia clematidis</i> L.)	*		Рядко; в по-топли места
Върба бяла, (мн.) (<i>Salix alba</i> L.)	*		Край реките до 1000 м н.в.
Върба червена, върба срещуположно-листна, ракица,	*		Често; до 2000 м н.в.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

(мн.) (<i>Salix purpurea</i> L.)			
Върбинка лечебна, (мн.) (<i>Verbena officinalis</i> L.)	*		Разпространен
Вятърче планинско, (.), (мн.) (<i>Jasione montana</i> L.)	*		Често
Габър обикновен, (мн.) (<i>Carpinus betulus</i> L.)	*		Примес в букови гори
Гвачка обикновена, (мн.) (<i>Monotropa hypopitys</i> L.)	*		В сенчести широкол. и иглол. гори
Гергевка, кръстец многоцветен, (мн.) (<i>Cruciata laevipes</i> Opiz. / <i>Galium cruciatum</i> (L.) Scop./)	*		Разпространен
Гимнадения комароцветна, (мн.) (<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R. Br.)	*		Разпространен
Глог червен, (мн.) (<i>Grategus monogyna</i> Jacg.)	*		Разпространен
Гръмотрън, (мн.) (<i>Ononis arvensis</i> L.)	*		Разпространен
Глухарче обикновено, (мн.) (<i>Taraxacum officinale</i> Web.)	*		Разпространен
Глушина едноцветна, (.), (..) (<i>Vicia grandiflora</i> Scop.)	*		Разпространен
Глушина посевна, (.) (<i>Vicia sativa</i> L.)	*		Разпространен
Глушина птича, (мн.) (<i>Vicia cracca</i> L.)	*		Разпространен
Гологлавче обикновено, (мн.) (<i>Globularia ahyllanthes</i> Crantz. / <i>G. vulgaris</i> L./)		*	Често
Горва гочива, (мн.) (<i>Cardamine amara</i> L.)		*	Често
Горва ливадна, (мн.) (<i>Cardamine pratensis</i> L.)		*	Често
Горва луковична, зъбник, (мн.) (<i>Cardamine bulbifera</i> (L.) Crantz/ <i>Dentaria bulbifera</i>)	*		Често
Горицвет летен, (.) (<i>Adonis aestivalis</i> L.)	*		Често
Горска майка обикновена, рабавец, (мн.) (<i>Lathrea squamaria</i> L.)	*		Сравнително рядко
Горуха буренна, (.), (..) (<i>Lepidium ruderales</i> L.)	*		Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Горуха житоллистна, (мн.) (<i>Lepidium graminifolium</i> L.)	*		Разпространен
Горуха полска, (.), (..) (<i>Lepidium camprestre</i> (L.) R. Br.)	*		Разпространен
Горуха пронизаноллистна, (..) (<i>Lepidium perfoliatum</i> L.)	*		Разпространен
Горуха широколистна, (мн.) (<i>Lepidium latifolium</i> L.)	*		Разпространен
Горчива българска, (.) (<i>Gentianella bulgarica</i> (Vel.) Holub.)		*	Често
Градински чай, (мн.) (<i>Salvia officinalis</i> L.)			Градински растение, рядко подивяло
Гълъбови очички, (мн.) (<i>Hepatica nobilis</i> Mill.)		*	Рядко
Гърличе, свински ягоди, (.) (<i>Chenopodium virgatum</i> L. /Ch. foliosum L./)	*		Разпространен
Дебелец червеникав, (мн.) (<i>Sempervivum marmoreum</i> Grab.)		*	Разпространен
Дебрянка европейска, (мн.) (<i>Sanicula europea</i> L.)	*		Разпространен
Девисил сибирски, (..) (<i>Heracleum sibiricum</i> L.)	*		Разпространен
Детелина алпийска, (мн.) (<i>Trifolium alpestre</i> L.)	*		Разпространен
Детелина ливадна, (мн.) (<i>Trifolium pratense</i> L.)	*		Разпространен
Детелина панонска, (мн.) (<i>Trifolium pannonicum</i> Jacq.)	*		Разпространен
Детелина плевелна, (мн.) (<i>Trifolium arvense</i> L.)	*		Разпространен
Детелина пълзяща, (мн.) (<i>Trifolium pratense</i> L.)	*		Разпространен
Дзука сиво-зелена, (мн.) (<i>Jencus inflexus</i> L./ J. glaucus Ehrh./)	*		Разпространен край водни басейни
Див рожков, (мн.) (<i>Cercis siliquastrum</i> L.)			Само като декоративно
Див слънчоглед стълбчест, (мн.) (<i>Doronicum columnae</i> Ten.)		*	Често
Дива тиква, (мн.) (<i>Bryonia alba</i> L.)	*		Разпространен
Дилянка, валериана, (мн.) (<i>Valeriana officinalis</i> L.)	*		Разпространен
Динка дребна, (мн.) (<i>Sanguisorba minor</i> Scop.)	*		Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Динка лечебна, (мн.) (<i>Sanguisorba officinalis</i> L.)	*		Разпространен
Драка, (мн.) (<i>Paliurus spina-Christi</i> Mill)			Нетипично за района; намерено по Ардински дял
Дрян обикновен, (мн.) (<i>Crnus mas</i> L.)	*		Разпространен
Дяволска уста обикновена, (мн.) (<i>Leonurus cardiaca</i> L.)	*		Разпространен
Ежова главичка, (мн.) (<i>Sparganium erectum</i> L./ <i>Sp.</i> <i>ramosum</i> L./)		*	Разпространен
Ела бяла, (мн.) (<i>Albies alba</i> Mill.)	*		Разпространен като примес в буковите и иглолистни гори
Елша черна, (мн.) (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.)	*		Разпространен в по- ниските места, край реките
Еньовче ароматно, лазаркия, (мн.) (<i>Galium odoratum</i> (L.) Scop./ <i>Asperula odorata</i> L.)		*	Разпространен
Еньовче лъскаво, (мн.) (<i>Galium lucidum</i> All. / <i>G. mollugo</i> ssp. <i>Lucidum</i> All./)		*	Разпространен
Еньовче същинско, (мн.) (<i>Galium verum</i> L.)	*		Разпространен
Женски папрат обикновен, (мн.) (<i>Athyrium filix-femina</i> (L.) Roth.)	*		Разпространен
Живениче възловато, (мн.) (<i>Scrophularia nodosa</i> L.)	*		Разпространен
Живениче кучешко, (мн.) (<i>Scrophularia canina</i> L.)	*		Разпространен
Живовлек голям, (мн.) (<i>Plantago major</i> L.)	*		Разпространен
Живовлек ланцетовиден, (мн.) (<i>Plantago lanceolata</i> L.)	*		Разпространен
Живовлек пясъчен, (мн.) (<i>Plantago scabra</i> Moench / <i>P.</i> <i>arenaria</i> W.K./)	*		Разпространен
Живовлек среден, (мн.) (<i>Plantago madia</i> L.)	*		Разпространен
Жълтица, алтънче, (мн.) (<i>Chrisosplenium alternifolium</i> L.)	*		Разпространен
Жълтуга горска, (мн.) (<i>Genista ovata</i> W. et K.)	*		Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Жълтурче, (мн.) (<i>Ranunculus ficaria L.</i>)	*		Разпространен
Зайча сянка лечебна, (мн.) (<i>Asparagus officinalis L.</i>)	*		Рядко
Зайчина пъстра, (мн.) (<i>Coronila varia L.</i>)	*		Разпространен
Зайчина скорпионовидна, (.) (<i>Coronila scorpioides L.</i>)		*	Разпространен
Залис, (мн.) (<i>Ruscus aculeatus L.</i>)	*		В Переликско-Преспански район
Зановец космат, (мн.) (<i>Chamaecytisus hirsutus (L.) Link./Cytisus hirsutus L.</i>)	*		Разпространен
Зарасличе, черен оман, (мн.) (<i>Symphytum officinale L.</i>)	*		Разпространен
Звездан обикновен, (мн.) (<i>Lotus corniculatus L.</i>)	*		Разпространен
Звездица средна, (.), (..) (<i>Stellaria media (L.) Vill.</i>)	*		Разпространен
Звездица тревна, (мн.) (<i>Stellaria graminea L.</i>)			Разпространен
Звъника лечебна, жълт кантарион, порезниче, (мн.) (<i>Hypericum perforatum L.</i>)	*		Разпространен
Звъника петниста, (мн.) (<i>Hypericum maculatum Crantz./Hypericum quadrangulum L.</i>)	*		Разпространен
Звъника рожецовидна, родопска (мн.) (<i>Hypericum cerastoides (Spach.) N. Robson /H. rhodopaeum Friv./</i>)		*	Разпространен
Здравец горски, (мн.) (<i>Geranium sylvaticum L.</i>)	*		По мочурливи и торфени ливади и сеч., смърч. Гори
Здравец зловонен, (.), (..) (<i>Geranium robertianum L.</i>)	*		Влажни и сенч. гори
Здравец кървавочервен, (мн.) (<i>Geranium sanguineum L.</i>)	*		По ливади и сухи каменливи склонове
Здравец обикновен, (мн.) (<i>Geranium macrorrhizum L.</i>)	*		По влажни и сенч. скални места
Здравец пиринейски, (мн.) (<i>Geranium pyrenaicum Burm. L.</i>)	*		По влажни и сенч. крайпоточни места
Зимзелен тревист, (мн.) (<i>Vinca herbacea W.et K.</i>)	*		Рядко; в по-топли места
Зимзелен малък, винка малка (мн.)			Растението е

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

(<i>Vinca minor L.</i>)			декоративно, сее се в нсвс. в парк и град
Златист папрат, (мн.) (<i>Ceterach officinarum DC</i>)	*		Рядко; по скалисти варовити места
Златица обикновена, златна пръчица, (мн.) (<i>Solidago virga-aurea L.</i>)	*		Разпространен
Злина, (.), (мн.) (<i>Barbarea vulgaris R. Br.</i>)	*		Разпространен
Змийско мляко, (мн.) (<i>Cheledonium majus L.</i>)	*		Разпространен
Змиярник петнист, (мн.) (<i>Arum maculatum L.</i>)	*		Рядко; в по-топли места
Зърнастец елшовиден, (мн.) (<i>Frangula alnus Mill.</i>)	*		Рядко; по влажни храсталачни места край реките (г. теч. р. Арда)
Ива, козя брада, (мн.) (<i>Salix caprea L.</i>)	*		Край реките; разпространен
Иглика крилатолистна, (мн.) (<i>Primula elatior (L.) Hill.</i>)		*	Разпространен
Иглика лечебна, (мн.) (<i>Primula veris L./P. officinalis (L.) Hill./</i>)		*	Разпространен
Игловръх, (.), (.) (<i>Alyssum alyssoides L.</i>)	*		Разпространен
Изсипливче голо, (.), (.) (<i>Herniaria hirsute L.</i>)	*		Разпространен
Изсипливче грубовлакнесто, (.), (.) (<i>Herniaria hirsute L.</i>)	*		Разпространен
Изсипливче сиво, (.), (.) (<i>Herniaria insana Lam.</i>)	*		Разпространен
Изтравниче (страшниче) обикновено, (мн.) (<i>Asplenium trichomanes L.</i>)	*		Разпространен
Изтравниче (страшниче) северно, (мн.) (<i>Asplenium septentrionale (L.) Hoffm.</i>)	*		В скални пукнатини, разпространен
Изтравниче (страшниче) стенно, (мн.) (<i>Asplenium ruta-muraria L.</i>)	*		В скални пукнатини, разпространен
Изтравниче (страшниче) черно, (мн.) (<i>Asplenium adiantum-nigrum L.</i>)	*		По гористи места; по-рядко
Исландски лишей, (мн.) (<i>Cetraria islandica (L.) Ach.</i>)	*		Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Кадънка, полски мак, (.) (<i>Papaver rhoeas</i> L.)	*		Разпространен
Казашки бодил бодлив, рогачица, (.) (<i>Xanthium spinocum</i> L.)	*		Разпространен
Казашки бодил влакнест, (.) (<i>Xanthium strumarium</i> L.)		*	Разпространен
Какула бяла, конски босилек бял, (.), (мн.) (<i>Salvia aethiopsis</i> L.)	*		Разпространен
Какула горска, конски босилек горски, (мн.) (<i>Salvia nemorosa</i> L.)	*		Разпространен
Какула жълта, конски босилек жълт, (мн.) (<i>Salvia glutinosa</i> L.)	*		Разпространен
Какула ливадна, конски босилек ливаден, (мн.) (<i>Salvia pratensis</i> L.)	*		Разпространен
Какула мускатна, конски босилек мускатен, (мн.) (<i>Salvia sclarea</i> L.)	*		Разпространен
Какула прешленеста, конски босилек прешленест, (мн.) (<i>Salvia verticillata</i> L.)	*		Разпространен
Калина, (мн.) (<i>Viburnum opulus</i> L.)	*		В гори и храсталаци като единично дърво до 2000 м н.в.
Камбанка вълнеста, (.) (<i>Campanula lanata</i> Friv.)		*	Рядко
Камбанка прасковелистна, (мн.) (<i>Campanula persicifolia</i> L.)	*		Често
Камениче, скална къпина, (мн.) (<i>Rubus saxatilis</i> L.)		*	По скали, скални поляни, 2000 м н. в.
Каменоломка кръглолистна, (мн.) (<i>Saxifraga rotundifolia</i> L.)		*	По влажни скални брегове; разпротр.
Каменоломка луковична, (мн.) (<i>Saxifraga bulbifera</i> L.)	*		По ливади; распротр.
Камшик лечебен, (мн.) (<i>Agrimonia eupatoria</i> L.)	*		Из храсталаците и ливадите; разпротр.
Кандилка обикновена, (мн.) (<i>Aquilegia nigricans</i> Baumg. /A. <i>vulgaris</i> L./)		*	Рядко; горно течение на р. Черна
Катраника, (мн.) (<i>Artemisia alba</i> Turra. /A. <i>lobelia</i> All., A. <i>camphorate</i> Vill./)		*	Рядко; по варовити скали

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Капела, (мн.) (<i>Ballota nigra</i> L.)	*		Разпространен
Кисел трън, (мн.) (<i>Berberis vulgaris</i> L.)	*		Рядко, по сухи каменисти места
Ким гръцки, (мн.) (<i>Caum graecum</i> Boiss. Et Heldr.)	*		Често, изключително по варовити почви
Ким обикновен, (.) (<i>Carum carvi</i> L.)		*	Из ливадите; често
Киселец, (мн.) (<i>Rumex acetosa</i> L.)	*		Често
Киселица, (мн.) (<i>Malus sylvestris</i> Mill.)	*		Разпространен
Киселиче обикновено, заешки киселец, (мн.) (<i>Oxalis acetosella</i> L.)	*		Разпространен
Клопачка малка, (.) (<i>Rhinanthus minor</i> L.)	*		Разпространен
Козя брада, кози киселец, (мн.) (<i>Rumex acetosella</i> L.)	*		Разпространен
Козя брада полска, брадица, (мн.) (<i>Tragopogon pratensis</i> L.)	*		Разпространен
Кокиче снежно, (мн.) (<i>Galanthus nivalis</i> L.)			Находище в ливада на кв. Райково е унищожено
Кокошка, кокошчица, (мн.) (<i>Isopyrum thalictroides</i> L.)			Рядко; в сенчести гори
Коленчица червена, (.) (<i>Spergularia rubra</i> (L.) J. et C. Prest.)			Разпространен по ливади край пътища
Комунига бяла, (.) (<i>Melilotus alba</i> Med.)			Разпространен по ливади край пътища
Комунига лечебна, (.) (<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pel.)	*		Разпространен по ливади край пътища
Конски ребра, жяблек, (мн.) (<i>Galega officinalis</i> L.)	*		По влажни места, в изкопи, край вл. сенч. гори
Конски кестен, (мн.) (<i>Aesculus hippocastanum</i> L.) (естествено разпространено само в Преславския Балкан)			Навс. Като алеино и парково дърво
Копитник, (мн.) (<i>Asarum aeropaeum</i> L.)	*		Разпр. във влажни букови и др. широкол. гори
Коприва гръцка, (.) (<i>Urtika urans</i> L.)	*		Разпространено рудерално
Коча билка обикновена, (мн.) (<i>Nepeta cataria</i> L.)	*		По буренливи каменливи места
Кошутина обикновена, (мн.)	*		Рядко; в храсталаци,

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

(<i>Melittis melissophilum</i> L.)			горски поляни
Крем петров, (мн.) (<i>Lilium martagon</i> L.)	*		Рядко; единично и край широкол. гори
Кукувича прежде европейска, (.) (<i>Cuscuta europaea</i> L.)	*		Разпространен
Кукуряк миризлив, (мн.) (<i>Helleborus odoratus</i> W. et K.)	*		Разпространен
Куча лобода многосеменна, сладка трева, (.) (<i>Chenopodium polyspermum</i> L.)	*		Разпространен
Куча лобода червена(.) (<i>Chenopodium rubrum</i> L.)	*		Разпространен
Куча лобода хибридна(.) (<i>Chenopodium hybridum</i> L.)	*		Разпространен
Кучешко грозде черно, (.) (<i>Solanum nigrum</i> L.)	*		Разпространен
Къклица, (.) (<i>Agrostemma githago</i> L.)	*		Разпространен
Къпина влакнеста, (мн.) (<i>Rubus hirtus</i> W. et K.)		*	В горите
Къпина полска, (мн.) (<i>Rubus caesius</i> L.)			Разпространена по обраб. земи
Кървавиче обикновено, (мн.) (<i>Bistorta major</i> Gray.)		*	Разпростр.; ливади край пътища
Лаваница, жаблек, (мн.) (<i>Alisma plantago</i> L.)	*		По-топли м. в застоели води
Лазерпициум планински, (мн.) (<i>Lasarpitium siler</i> L.)		*	Рядко; по камен. скл. и варовит терен
Лайка миризлива, (.) (<i>Chamomilla suaveolens</i> (Pursch.) Ridb.)			Много рядко
Лайка лечебна, (.) (<i>Chamomilla recutita</i> (L.) Rauchert)	*		Разпространен
Лапад красив, (мн.) (<i>Rumex pulcher</i> L.)	*		Разпространен
Лапад тъмнолистен, (мн.) (<i>Rumex obtusifolius</i> L.)	*		Разпространен
Лен слабителен, (мн.) (<i>Linum catharticum</i>)		*	Не мн. често; вл. лив. торф., сенч. камен. скл.
Ленивче кръглистно, (мн.) (<i>Lusimashia nummularia</i> L.)	*		Разпространен
Лепка, (.) (<i>Galium aparine</i> .)	*		Разпространен
Лепило, (мн.) (<i>Viscaria vulgaris</i> L.)	*		Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Леска обикновена, (мн.) (<i>Corylus avellana</i> L.)	*		Разпространен
Липа дребнолистна, (мн.) (<i>Tilia cordata</i> Mill. / <i>T. parvifolia</i> Ehrh./)	*		Рядко
Липа едрolistна, (мн.) (<i>Tilia platyphyllos</i> Scop. / <i>T. grandifolia</i> Nailer./)	*		Рядко
Липа сребролистна, (мн.) (<i>Tilia tomentosa</i> Moench. / <i>T. argentea</i> Dest./)	*		Рядко
Лисичина грудеста, (мн.) (<i>Corydalis bulbosa</i> (L.) DCC. <i>ceva</i> Schweig.)	*		Разпространен
Лисичина плътногрудеста, (мн.) (<i>Corydalis solida</i> (L.) Swartz.)	*		Разпространен
Лобода розова, (.) (<i>Atriplex rosea</i> L.)	*		Разпространен
Лопатка многогодишна, (мн.) (<i>Lunaria rediviva</i> L.)	*		Разпространен
Лопен гъстоцветен, (..) (<i>Verbascum densiflorum</i> Bertol. / <i>V. thapsiforme</i> Schrad./)	*		Разпространен
Лопен лечебен, (мн.) (<i>Verbascum phlomoides</i> L.)	*		Разпространен
Лопен финикийски, (мн.) (<i>Verbascum pheoniceum</i> L.)	*		Разпространен
Луначка горска, (..) (<i>Dipsacus fullonum</i> L. / <i>D. sylvestris</i> Huds./)	*		Разпространен
Лук сибирски, (мн.) (<i>Allium schoenoprasum</i> L. / <i>Allium sibiricum</i> L./)		*	Разпространен
Лук мечи, левурда, (мн.) (<i>Allium ursinum</i> V.)	*		Разпространен
Луличка обикновена, (мн.) (<i>Lunaria vulgaris</i> Mill.)			Разпространен
Лъжичина, (..) (<i>Alliaria petiolate</i> (Bieb.) Cavara et Grande)		*	По влажни брегове, в гори в сенчести храсталаци
Люляк, (мн.) (<i>Syringa vulgaris</i> L.)	*		Рядко, по варовите скали
Лютиче многоцветно, (мн.) (<i>Ranunculus polyanthos</i> L.)	*		Разпространен
Лютиче отровно, (.), (..) (<i>Ranunculus scleratus</i> L.)	*		Сравнително рядко по влажни места

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Лютиче пълзящо, (мн.) (<i>Ranunculus repens</i> L.)	*		Разпространен
Магарешки бодил късодръжков, (.) (<i>Carduus acanthoides</i> L.)	*		Разпростр. рудерален
Малина, (мн.) (<i>Rubus ideuds</i> L.)	*		Разпространен
Маргарита обикновена, (мн.) (<i>Leucanthemum vulgare</i> Lam. / <i>Chrysanthemum leucanthemum</i> L./)	*		Разпространен
Маслинка обикновена, (мн.) (<i>Ligustrum vulgare</i> L.)	*		Рядко, в гори, по каменливи места
Махалебка, дива череша, (мн.) (<i>Prunus machaled</i> L. / <i>Cerasus machaleb</i> (L.) Miller./)	*		Разпространен
Мащерка калиерова, (мн.) (<i>Thymus callieri</i> Borbas. Ex Velen.)		*	Разпространен
Мащерка планинска, (мн.) (<i>Thymus pulegioides</i> L. /T. Montana W. K./)	*		Разпространен
Мащерка сибторпиева, (мн.) (<i>Thymus sibthorpii</i> Benth.) и др.	*		Разпространен
Мащерка други видове, (мн.) (<i>Thymus complex</i>)	*		Разпространен
Меденик малък, (мн.) (<i>Cerinthr minor</i>)	*		Разпространен
Медуница лечебна, (мн.) (<i>Pulmonsria officinalis</i>)	*		Разпространен
Мекиш, (мн.) (<i>Acer tataricum</i> L.)	*		Разпространен
Мента блатна, (мн.) (<i>Mentha pulegium</i> L.)	*		Разпространен
Мента водна, (мн.) (<i>Mentha aquatica</i> L.)	*		Разпространен
Мента полска, (мн.) (<i>Mentha arvensis</i> L.)	*		Разпространен
Мента обикновена, джоджен, (мн.) (<i>Mentha spicata</i> L.)	*		Разпространен
Метличина дългоиглеста, (..) (<i>Centaurea calcitropa</i> L.)	*		Разпространен рударален
Метличина полска, синя метличина, (.) (<i>Centaurea cyanus</i> L.)	*		Не много често
Метличина рохелова, (мн.) (<i>Centaurea rocheliana</i> (Heuff.) Dost.)	*		Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Метличина средиземноморска, (.) (<i>Centaurea solstitialis</i> L.)	*		Разпространен
Мечо грозде, (мн.) (<i>Arctostaphylos uva-ursi</i> (L.) Spreng.)		*	По скални пол. и игл. гори
Мишковица, (мн.) (<i>Adoxa moschatellina</i> L.)	*		Във влажни гори
Минзухар пролетен, (мн.) (<i>Crocus chysanthus</i> Herb.)		*	Из храсталаци и сухи каменливи места
Миризлив бурен обикновен, (.) (<i>Sideritis montana</i> L.)	*		По сухи каменливи места
Миризлива върба, (мн.) (<i>Eleagnus angustifolia</i> L.)	*		Декоративен вид Родина Ср. и Южна Азия
Миризлива обикновена, (мн.) (<i>Anthoxanthum odoratum</i> L.)	*		Разпространен
Миризливче пъстро, кочобилково миризливче, (мн.) (<i>Calamintha nepeta</i> (L.) Savi.)	*		Разпространен
Миши уши, рунянка, (мн.) (<i>Hieracium pilosella</i> L.)	*		Разпространен
Мишовка четинолистна, (мн.) (<i>Minuartia setacea</i> (Tuill.) Hay.)	*		Разпространен
Млечка горска, (мн.) (<i>Euphorbia amygdaloides</i> L.)	*		Разпространен
Млечка мирзинитска, (мн.) (<i>Euphorbia myrsinites</i> L.)	*		Разпространен
Млечка обикновена, (мн.) (<i>Euphorbia cyparissias</i> L.)	*		Разпространен
Многоредник копиеиден, (мн.) (<i>Polystichum lonshitis</i> (L.) Roth.)	*		Разпространен
Момкова сълза лечебна, (мн.) (<i>Polygonatum odoratum</i> (Mill.) Druce. / <i>P. officinale</i> All./)	*		Разпространен
Момкова сълза многоцветна, (мн.) (<i>Polygonatum multiflorum</i> (L.) All./)	*		Разпространен
Момина сълза, (мн.) (<i>Convallari majalis</i> L.)	*		Разпространен
Монезес едноцветен, (мн.) (<i>Moneses uniflora</i> (L.) Gray. / <i>Pyrola</i> <i>uniflora</i> L.)		*	Из борови гори и смърчови гори, сравнително често
Мотовилка, (.) (<i>Valerianella coronate</i> (L.) DC.)	*		Разпространен
Мразовец есенен, кърпикожух, (мн.) (<i>Colchicum autumnale</i> L.)			Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Мурава бледозелена, (мн.) (<i>Pirola chloratha</i> L.)			Из смърчови гори, сравнително често
Мъдрица лечебна, (.), (..) (<i>Sisymbrium officinale</i> (L.) Scop.)	*		Разпространен
Мъдрица лъозелова, (.), (..) (<i>Sisymbrium loeselii</i> L.)	*		Разпространен
Мъждрян, (мн.) (<i>Fraxinus ornis</i>)	*		Разпространен
Мъжка папрат, (мн.) (<i>Dyopteris filix. mas</i> (L.) Schot.)	*		Разпространен
Мъртва коприва петниста, (мн.) (<i>Lamium maculatum</i> L.)	*		Разпространен
Мъртва коприва червена, (.), (..) (<i>Lamium purpureum</i> L.)	*		Разпространен
Наваличе, (мн.) (<i>Orthilia secunda</i> (L.) House. / <i>Pyrola secunda</i> L./)	*		Из сенч. гори, сравн. често
Напръстник вълнест, (мн.) (<i>Digitalis lanata</i> Ehrh.)	*		Разпространен
Напръстник едноцветен, (мн.) (<i>Digitalis grandiflora</i> Mill. / <i>Digitalis ambigua</i> Murr..)	*		Рядко
Наумка лечебна, (.) (<i>Cynoglossum officinale</i> L.)	*		Разпространен
Невидимка, (.), (..) (<i>Coronopus procumbens</i> Gilib)	*		Разпространен
Нокът обикновен, (мн.) (<i>Lonicera xilosteum</i> L.)	*		Рядко
Обичниче дребно, (мн.) (<i>Thalictrum minus</i> L.)	*		Често
Обичниче кандилколистно, (мн.) (<i>Thalictrum aquilegifolium</i> L.)	*		Често
Огнивче полско, (.), (..) (<i>Anagallis arvensis</i>)	*		Разпространен
Огниче, (.) (<i>Chenopodium botris</i> L.)	*		Разпространен
Овчарска торбичка обикновена, (.), (..) (<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medic.)	*		Разпространен
Омайниче градско, (мн.) (<i>Geum urbanum</i> L.)		*	Разпространен
Омайниче ручейно, (мн.) (<i>Geum rivale</i> L.)		*	Сравнително често
Омайниче червено, (мн.)		*	Често

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

(<i>Geum coccineum</i> S. et S.)			
Оман ашерсонов, (мн.) (<i>Inula aschersoniana</i> Janca)	*		Разпространен
Оман германски, (мн.) (<i>Inula germanica</i> L.)	*		Разпространен
Онопордум кримски, (.) (<i>Onopordum tauricum</i> L./ <i>Onopordon</i> T./)		*	Разпространен
Орехче ливадно, (мн.) (<i>Filipendula vulgaris</i> Moench. /F. <i>hexaretala</i> Gilib./)	*		Разпространен
Орехче брястолистно, (мн.) (<i>Filipendula ulmaria</i> Maxim.)		*	Край извори, потоци, във влажни ливади
Орлова папрат, (мн.), (<i>Pteridium aquilinum</i> (L.) Kuhn.)	*		Разпространен
Офика, (мн.) (<i>Sorbus aucuparia</i> L.)	*		Единично в горите, често в белборови гори
Очанка обикновена, (мн.) (<i>Euphrasia rostkoviana</i> Hayne. /E. <i>officinalis</i> L./)	*		Разпространен
Паричка многогодишна, (мн.) (<i>Bellis perennis</i> L.)	*		Разпространен
Пача трева обикновена, (.) (<i>Polygonum aviculare</i> L.)	*		Разпространен
Папур теснолистен, (мн.) (<i>Typha angustifolia</i> L.)	*		По-ниски места, в застояли води
Паричка градинска, (мн.) (<i>Bellis perennis</i> (L.) /B. hybrida L./	*		Градинско
Пелин горчив, (мн.) (<i>Artemisia absintium</i> L.)	*		Разпространен
Пелин едногодишен, (.) (<i>Artemisia annua</i> L.)	*		Разпространен
Пелин обикновен, (мн.) (<i>Artemisia vulgaris</i> L.)	*		Разпространен
Пелин полски, (мн.) (<i>Artemisia campestris</i> L.)	*		Разпространен
Перуника дребна, (мн.) (<i>Iris pumila</i> L.)	*		Рядко
Петльово перо обикновено, (мн.) (<i>Gladiolus communis</i> L.)	*		Рядко
Пипериче водно, (мн.) (<i>Persicaria maculata</i> (Raf.) S. Gray.)	*		Разпространен
Пипериче обикновено, (мн.) (<i>Persicaria hydropiper</i> (L.) Spach.)	*		
Пирински чай, (мн.)		*	с. Мугла

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

(<i>Sideritis scardica</i> Grsb.)			
Пищялка горска, (.), (мн.) (<i>Angelica sylvestris</i> L.)	*		Из влажни сенчести места край реките
Пищялка лечебна, (.), (мн.) (<i>Angelica archangelica</i> L.)		*	Рядко
Пиявица, райграс, (.) (<i>Lolium temulentum</i> L.)	*		Разпространен
Платантера двулистна, (мн.) (<i>Platanthera bifolia</i> (L.) L. C. Rich.)	*		Из гори, храсталаци. рядко
Платантера зеленоцветна, (мн.) (<i>Platanthera chloranta</i> (Gust.) Rehb.)	*		Из гори, храсталаци. рядко
Плюскавиче ушно, (мн.) (<i>Silene otitis</i> (L.) Wibel.)	*		Разпространен
Повет обикновен, (мн.) (<i>Clematis vitalba</i> L.)	*		Разпространен
Поветица обикновена, (мн.) (<i>Convolvulus arvensis</i> L.)	*		Разпространен
Подбел, (мн.) (<i>Tussilago farfara</i> L.)	*		Разпространен
Подрумче (Бяла Рада) жълто, (мн.) (<i>Anthemis tinctoria</i> L.)	*		Разпространен
Подрумче (Бяла Рада) полско, (мн.) (<i>Anthemis cotula</i> L.)	*		Разпространен
Подъбиче бяло, (мн.) (<i>Teucrium polium</i> L.)	*		Разпространен
Подъбиче обикновено, (мн.) (<i>Teucrium chamaedrys</i> L.)	*		Разпространен
Подъбиче планинско, (мн.) (<i>Teucrium montanum</i> L.)	*		Разпространен
Попова лъжичка лукова, (.) (<i>Thlaspi alliaceum</i> L.)	*		Разпространен
Попова лъжичка полска, (.) (<i>Thlaspi arvense</i> L.)	*		Разпространен
Порезник бодлив, (мн.) (<i>Sesili rigidum</i> W. et K.)	*		Разпространен
Пореч австрийски, (мн.) (<i>Rorippa austriaca</i> (Crantz.) Bess.)	*		Разпространен
Поточарка горска, (мн.) (<i>Nasturtium sylvestris</i> L.)	*		Разпространен
Поточарка лечебна, (мн.) (<i>Nasturtium officinalis</i> R. Br.)	*		Разпространен
Превара висока, (мн.) (<i>Scutellaria altissima</i> L.)	*		Разпространен
Превара копиелистна, (мн.) (<i>Scutellaria hastifolia</i> L.)	*		Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Превара обикновена, (мн.) (<i>Scutellaria vulgaris</i> L.)	*		Разпространен
Пришница обикновена, (мн.) (<i>Prunella vulgaris</i> L.)	*		Разпространен
Прозорче бяло, очиболец бял, (мн.) (<i>Potentilla alba</i> L.)	*		Рядко
Прозорче горско, очиболец горски, (мн.) (<i>Potentilla erecta</i> (L.) Rausch.)	*		Разпространен
Прозорче пълзящо, очиболец пълзящ, (мн.) (<i>Potentilla reptans</i> L.)	*		Разпространен
Прозорче скално, очиболец скален, (мн.) (<i>Potentilla rupestris</i> L.)		*	По скали; рядко
Прозорче сребърно, очиболец сребърен, (мн.) (<i>Potentilla argentea</i> L.)	*		Разпространен
Пролез едногодишен, (.) (<i>Mercurialis annua</i> L.)	*		Разпространен
Пролез многогодишен, (.) (<i>Mercurialis perennis</i> L.)	*		Разпространен
Птиче просо, (мн.) (<i>Lithospermum officinale</i> L.)	*		Разпространен
Пушица влагалищна, (мн.) (<i>Eriophorum vaginatum</i> L.)		*	Из мочурливи ливади и торф.
Пушица широколистна, (мн.) (<i>Eriophorum latifolium</i> Hoppe.)		*	Из мочурливи ливади и торф.
Пчелинок обикновен, (мн.) (<i>Marrubium vulgare</i> L.)	*		Често
Равнец едрolistен, (мн.) (<i>Achillea grandifolia</i> Friv.)		*	По камнеливи места, по рядко от обикновения равнец
Равнец струмски, равнец жълт, (мн.) (<i>Achillea clypeolata</i> S.)		*	Рядко, само върху варовита почва
Равнец хилядолестен, равнец бял, (мн.) (<i>Achillea millefolium</i> L.)	*		Разпространен
Разваленка лечебна, (мн.) (<i>Parietaria officinalis</i>)	*		Разпространен
Ралица обикновена, (.) (<i>Consolida regalis</i> S. F. Gray. / <i>Delphinium consolida</i> L.)	*		Рядко в по-ниски райони
Раменка целебна, (мн.) (<i>Anthyllis vulneraria</i> L.)	*		Често по скалисти места

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Ранилист германски, (мн.) (<i>Stachis germanica</i> L.)	*		Разпространен
Ранилист горски, (мн.) (<i>Stachis sylvatica</i> L.)	*		Разпространен
Ранилист едногодишен, (мн.) (<i>Stachis annua</i> L.)	*		Разпространен
Ранилист изправен, (мн.) (<i>Stachis recta</i> L.)	*		Разпространен
Ранилист лечебен, (мн.) (<i>Betonica officinalis</i> L. / <i>Stachis officinalis</i> (L.) Trev.)	*		Разпространен
Резета жълта, (мн.) (<i>Reseda lutea</i> L.)	*		Разпространен
Ресник, (мн.) (<i>Actaea spicata</i> L.)	*		Често
Репей дребен, (..) (<i>Arctium minus</i> Bernh.)	*		Разпространен
Репей червенолюспест, (мн.) (<i>Arctium tomentosum</i> Mill.)	*		Разпространен
Решетка безстъблена, (мн.) (<i>Carlina acanthifolia</i> All.)	*		Разпространен
Решетка обикновена, (мн.) (<i>Carlina vulgaris</i> L.)	*		Разпространен
Риган обикновен, (мн.) (<i>Origanum vulgare</i> L.)	*		Разпространен
Рокамбол, чесновиден лук, (мн.) (<i>Allium scorodoprasum</i> L.)	*		Разпространен
Росица водна, милка блатна, (мн.) (<i>Parnassia palustris</i> L.)	*		Мочурливи ливади торфища, край потоци; Често
Росопас лечебен, (.) (<i>Fumaria officinalis</i> L.)	*		Разпространен
Росянка, (мн.) (<i>Drosera rotundifolia</i> L.)		*	Върху торфища, Смолянски езера
Ружа лечебна, (мн.) (<i>Althaea officinalis</i> L.)	*		Не много често, по влажни места
Румянка обикновена, свиларка обикновена, (мн.) (<i>Lychnis flos-cuculi</i> L.)	*		Разпространен
Ряпа дива, (.) (<i>Raphanus raphanistrum</i> L.)	*		Разпространен
Салата компасна, (.), (..) (<i>Lactuca seriola</i> L.)	*		Разпространен
Салеп бледен, (мн.) (<i>Orchis pallens</i> L.)	*		Често

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Салеп дървеницов, (мн.) (<i>Orchis coioophora</i> L.)	*		Често
Салеп опърлен, (мн.) (<i>Orchis ustulata</i> L.)	*		Често
Салеп шлемовиден, (мн.) (<i>Orchis militaris</i> L.)	*		Разпространен
Самобайка, (мн.) (<i>Glechoma hederacea</i> L.)	*		Разпространен
Самогризка жълтеникава, (..) (<i>Scabiosa ochroleuca</i> L.)	*		Разпространен
Сапунче лечебно, (мн.) (<i>Saponaria officinalis</i> L.)	*		Разпространен
Свещица обикновена, (.) (<i>Filago vulgaris</i> Lam.)	*		Разпространен
Свиларка, кървавиче, (мн.) (<i>Lychnis coronaris</i> (L.) Desr.)	*		Разпространен
Страбиче лъжесладниколистно, (мн.) (<i>Astragalus glycyphylloides</i> DC.)		*	Разпространен
Страбиче сладниколистно, (мн.) (<i>Astragalus glycyphyllos</i> L.)	*		Разпространен
Седефче, (мн.) (<i>Ruta graveolens</i> L.)	*		
Секирче грудково, (мн.) (<i>Lathyrus tuberosus</i> L.)	*		Разпространен
Секирче ливадно, (мн.) (<i>Lathyrus pratensis</i> L.)	*		Разпространен
Секирче пролетно, (мн.) (<i>Lathyrus vernus</i> (L.) Bernh)	*		Разпространен
Секирче черно, (мн.) (<i>Lathyrus niger</i> (L.) Bernh)	*		Разпространен
Силивряк родопски, (мн.) (<i>Haberlea rhodopensis</i> Friv.)		*	По скалисти брегове – кв. Устово. Кв. Райково, м. Рамаданско
Синап черен, (.) (<i>Brassica nigra</i> (L.) Koch)	*		Разпространен
Синцец обикновен, (мн.) (<i>Scilla bifolia</i> L.)	*		Разпространен
Синя жлъчка грапавоплодна, (мн.) (<i>Cichorium intybus</i> L.)	*		Разпространен
Сладка папрад обикновена, (мн.) (<i>Polypodium vulgare</i> L.)	*		Разпространен
Слез горски, (..), (мн.) (<i>Malva sylvestris</i> L.)	*		Разпространен
Слез незабележим, (..), (мн.)	*		Разпространен

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

(<i>Malva neglecta</i> Wallr.)			
Смилче, бял смил, (.) (<i>Filaginella uliginosa</i> (L.) Opiz. / <i>Gnaphalium uliginosum</i> L.)	*		Не често
Сминдух пълзящ, (.) (<i>Trigonella procumbens</i> (Bess.) Rchb.)	*		Не често
Смрадлика, (мн.) (<i>Cotinus coggygia</i> Scop.)	*		Разпространен
Смърч обикновен, (мн.) (<i>Picea abies</i> (L.) Karst.)	*		Чисти гори, горна горска граница
Спореж дъбовогорски, (мн.) (<i>Senecio nemorensis</i> L.)	*		Разпространен
Спореж леплив, (мн.) (<i>Senecio viscosus</i> L.)	*		Разпространен
Спореж обиновен, (мн.) (<i>Senecio vulgaris</i> L.)	*		Разпространен
Спореж яacobов, (мн.) (<i>Senecio jacobaea</i> L.)	*		Разпространен
Срещниче лаксманово, (мн.) (<i>Ajuga laxmanii</i> (L.) Benth)	*		Разпространен
Срещниче обикновено, (.), (..) (<i>Ajuga chamaepitidis</i> (L.) Schreb.)	*		Разпространен
Старо биле, лудо биле, (мн.) (<i>Atropa belladonna</i> L.)	*		Рядко, из сенчести гори, чечища, храсталаци
Струпейноче, миризлива лобода, (.) (<i>Chenopodium vulgare</i> L.)	*		Разпространен
Сълзица средна, (мн.) (<i>Briza media</i> L.)	*		Разпространен
Съсънка бяла, (мн.) (<i>Anemone nemorosa</i> L.)		*	Разпространен
Съсънка лютиковидна, (мн.) (<i>Anemone ranunculoides</i> L.)	*		Рядко
Татул, (.) (<i>Datura stramonium</i> L.)	*		Разпространен
Телчарка голяма, (мн.) (<i>Poligala major</i> Jacq..)	*		Разпространен
Телчарка обикновена, (мн.) (<i>Poligala vulgaris</i> L.)	*		Разпространен
Теменуга влакнеста, (мн.) (<i>Viola hirta</i> L.)		*	Често
Теменуга миризлива, (мн.) (<i>Viola odorata</i> L.)	*		Разпространен
Теменуга трицветна, (мн.)	*		Разпространен

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

(<i>Viola tricolor L.</i>)			
Тинтява блатна, (мн.) (<i>Gentiana pneumonanthe L.</i>)		*	Твърде рядко
Тинтява горска, (мн.) (<i>Gentiana asclepiadea L.</i>)		*	Над 2000 м н.в. често
Тинтява жълта, (мн.) (<i>Gentiana lutea L.</i>)		*	село Арда
Тинтява пролетна, (мн.) (<i>Gentiana verna L.</i>)		*	Доста често по високопл. ливади
Тинтява синя, (мн.) (<i>Gentiana cruciate L.</i>)		*	Рядко
Тис обикновен, (мн.) (<i>Taxi baccata L.</i>)		*	Декоративен
Тръстига бяла, (мн.) (<i>Sedum album L.</i>)	*		Разпространен
Тръстига голяма, (мн.) (<i>Sedum maximum (L.) Suter</i>)			Разпространен
Тръстига лютива, (мн.) (<i>Sedum acre L.</i>)	*		Разпространен
Топола черна, (мн.) (<i>Poppulus nigra L.</i>)	*		Разпространен
Торилис полски, (.) (<i>Torilis arvensis (Huds.) Link.</i>)	*		Разпространен
Трибузан, бабини зъби, (.) (<i>Tribulus terrestris L.</i>)	*		Разпространен
Трепетлика, (мн.) (<i>Populus tremula L.</i>)	*		Разпространен
Трескавиче лъжливо, лош вятър, (.) (<i>Kickxia spuria (L.) Dum.</i>)	*		Разпространен
Трънка, (мн.) (<i>Prunus spinosa L.</i>)	*		Разпространен
Тученица обикновена, (.) (<i>Portulaca oleracea L.</i>)	*		Разпространен
Урбаличе, самобайка космата, (мн.) (<i>Glechoma hirsuta W. et K.</i>)	*		Разпространен
Урока кръглолистна, (.) (<i>Bupleurum rotundifolium L.</i>)	*		Разпространен
Усойниче италианско, (..) (<i>Echium italicum L.</i>)	*		Разпространен
Усойниче обикновено, (..), (мн.) (<i>Echium vulgare L.</i>)	*		Разпространен
Френско грозде бодливо, (мн.) (<i>Ribes uva-crispa L. /R. grossularia L./</i>)		*	Рядко

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Хамеспарциум, прецип, (мн.) (<i>Chamaespartium sagittale</i> (L.) Gibbs. / <i>Genista sagittalis</i> L.)	*		Разпространен
Хвойна обикновена, вариете синирска хвойна, (мн.) (<i>Juniperus communis</i> , var. <i>sibirica</i> – по Стоянов, Стефанов, Китанов)	*		Разпространен
Хвойна червена, смрика червена, (мн.) (<i>Juniperus oxicedrus</i> L.)		*	Сухи припечни м. рядко, рез. Момичиловски дол
Хвоц блатен, (мн.) (<i>Equisetum palustris</i> L.)	*		Разпространен
Хвоц полски, (мн.) (<i>Equisetum arwense</i> L.)	*		Разпространен
Хипохерис петнист, (мн.) (<i>Hypochaeris maculate</i>)	*		Разпространен
Хрущялка едногодишна, (.), (..) (<i>Scleranthus annuus</i> L.)	*		Разпространен
Хрущялка обикновена, (мн.) (<i>Scleranthus perennis</i> L.)	*		Разпространен
Часовниче цикутово (.) (<i>Erodium cicutarium</i> (L.) L' Her.)	*		Разпространен
Чашкодрян брадавничест, (мн.) (<i>Euonymus verrucosus</i> L.)	*		Рядко
Чашкодрян европейски, (мн.) (<i>Euonymus europaeus</i> L.)	*		Рядко
Челебитка полска, (.) (<i>Nigella arvensis</i> L.)	*		Рядко, в по-топли места
Челядник кръглоглав, (мн.) (<i>Echinops sphaerocephalus</i>)	*		Нерядко
Чемерика лобелиева, чемерика бяла, (мн.) (<i>Veratrum lobelianum</i> Bernth. /V. <i>album</i> L./)	*		Разпространен
Червен кантарион красив, (.), (..) (<i>Centaureum pulchellum</i> (Swartz. Druce.))	*		Разпространен
Червен кантарион обикновен, (.), (..) (<i>Centaureum erythraea</i> Rafn.)	*		Разпространен
Черновръх обикновен, котешка стъпка, (мн.) (<i>Clinopodium vulgare</i> L.)	*		Разпространен
Чернокос сенчест, (мн.) (<i>Telekia speciosa</i> (Schreb.) Baumg.)	*		Разпространен
Чинар източен, (мн.)		*	В долината на р. Арда

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

(<i>Platanus orientalis</i> L.) Тук само декоративен			
Чобанка бяла, (мн.) (<i>Petasites albus</i> (L.) Gaertn.)	*		Разпространен
Чобанка хибридна, ч. лечебна, (мн.) (<i>Petasites hybridus</i> (L.) Gaertn./ <i>P. officinalis</i> Monch.)	*		Разпространен
Чубрица планинска, (мн.) (<i>Satureja montana</i> L. ssp. <i>Kitaibelii</i> (Wierzb.) Ball.)	*		По сухи каменисти варовити места
Чувен, (мн.) (<i>Chnopodium bonus-henricus</i> L.)	*		Разпространен
Шапиче ветриловидно, (мн.) (<i>Alchemilla flaellata</i> Buser.)	*		Разп. по ливади и пасища
Шапиче кръглозъбчесто, (мн.) (<i>Alchemilla subcrenata</i> Buser.)	*		Разп. по ливади и пасища
Шапиче планинско, (мн.) (<i>Alchemilla monticola</i> Oriz.)	*		Разп. по ливади и пасища
Шапиче сивосинкаво, (мн.) (<i>Alchemilla glaucescens</i> Wallr.)	*		Разп. по ливади и пасища
Шестил, (мн.) (<i>Acer platanoides</i> L.)	*		Рядко
Шипка галска, (мн.) (<i>Rosa gallica</i> L.)	*		Рядко
Шипка храсталачна, (мн.) (<i>Rosa corymbifera</i> Borkh.)	*		Рядко
Шумкавче, (.) (<i>Pulicaris vulgaris</i> Gaerth.)	*		Влажни буренливи м.
Ягода горска, (мн.) (<i>Fragaria vesca</i> L.)	*		Разпространен
Ясен планински, (мн.) (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	*		Из широкол. гори

Източник: Програма за опазване на лечебните растения на Община Смолян

Анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите

Лечебните растения в естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд. Неправилният начин на експлоатация на находищата нарушава възстановителния потенциал на популациите, който зависи от биологичните особености на вида и количествата събирани билки. Неприродосъобразното събиране, липсата на период за възстановяване и покой, нарушаването на нормалното семенно и вегетативно размножаване са основните причини за понижаване възможностите на естествените находища като източник на суровини.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Ползване на лечебните растения

Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки е регламентирано със Закона за лечебните растения (ЗЛР). Ползването на лечебните растения е ползването на техните ресурси и включва:

- събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволение за ползване, издадено по реда на ЗЛР. Позволение не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволение не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Съгласно чл. 22 от ЗЛР, позволение за ползване на лечебните растения се издава от:

1. Директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии – държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор – след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство.
2. Кмета на общината, когато ползването е от:
 - земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
 - територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
 - земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволение се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне.

Изисквания за опазване на находищата на лечебни растения, обект на събиране

За опазване естествените находища на лечебните растения е необходимо да се спазват изискванията, разписани в чл. 4 от *Наредба № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения* (Обн. ДВ. бр.14/20.02.2004 г.), а именно:

- при събиране на надземни растителни части не се допуска изкореняване на растенията;
- цветовете, плодовете и семената се събират, без да се увреждат другите части на растенията;
- оставят се част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване;
- при наличие на узрели плодове и семена те се разпръскват за подпомагане на

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- естественото семенно размножаване;
- повторно събиране на билки от определен район или находище се извършва след възстановяване на популацията;
- не се събират билки от млади, недобре развити или увредени лечебни растения.

Съгласно чл. 5 от същата Наредба, не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи следните стойности, определени като процент от наличните в находището запаси:

- ✓ за корени, коренища, грудки и луковици от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (вълча ябълка обикновена, глухарче обикновено, гръмотрън бодлив, девисил, лапад алпийски, оман чер, орлова папрат, прозорче горско, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна и др.) - до 70%;
- ✓ за корени, коренища, грудки и луковици от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (божур червен, здравец обикновен, змиряник петнист, иглика лечебна, мъжка папрат, орехче ливадно, орехче обикновено, ранилист лечебен, сладка папрат обикновена и др. - до 40%;
- ✓ за кори, листни и стъблени пъпки (бреза обикновена, бор, върба бяла, дъб летен, леска обикновена и др.) - до 40%;
- ✓ за листа (бреза обикновена, живовлек голям, живовлек ланцетовиден, коприва, леска обикновена, малина, смрадлика и др.) - до 70%;
- ✓ за стръкове (великденче лечебно, звъника лечебна, иглика лечебна, камшик лечебен, коприва, мащерка, напръстник вълнест, подбиче обикновено, равнец хилядолистен, ранилист лечебен, риган обикновен, тлъстига лютива, шапиче и др.) - до 70%;
- ✓ за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена (боровинка червена и черна, бърз черен, глог червен, драка, зърнеш, иглика лечебна, лайка, липа - дребнолистна, едрolistна, сребролистна, лопен гъстоцветен, мразовец есенен, орехче ливадно, офика, подбел, шипка и др.) - до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Продължителността на периода за възстановяване е различна за отделните видове и части от растението:

- * при събиране на корени и коренища от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (гръмотрън бодлив, копитник, коприва, лапад алпийски, прозорче горско, решетка безстъблена, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна, чувен и др.) - 2 години;
- * при събиране на корени и коренища от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (дива тиква, здравец обикновен, иглика лечебна, лудо биле, мъжка папрат, орехче обикновено, сладка папрат и др.) - 3 години;
- * при събиране на грудки (божур червен, змиряник петнист, орехче ливадно) - 2 години;
- * при събиране на листа (боровинка черна и червена, лудо биле, малина, медуница лечебна, подбел, смрадлика, чемерика лобелиева и др.) - 1 година;
- * при събиране на стръкове от видове, които трудно възстановяват ресурсите си

(горицвет пролетен, иглика лечебна, тинтява горска, тлъстига лютива и др.) - 4 години;

- * при събиране на съцветия от иглика лечебна и лопен гъстоцветен - 2 години;
- * плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш - 2 години.

Не е необходим период за възстановяване при събиране на следните билки:

- коренища от вълча ябълка обикновена, коприва, орлова папрат, репей и трескот;
- стръкове от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (ветрогон полски, великденче лечебно, вратига, дяволска уста обикновена, звъника лечебна, змийско мляко, коприва, кучешко грозде черно, пчелинок обикновен, равнец хилядолистен и др.);
- цветни пъпки, цветове и съцветия (бъз черен, глог червен, лайка, липа - дребнолистна, едролистна и сребролистна, подбел, равнец хилядолистен, слез горски и др.);
- плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш.

Период и начини за събиране на лечебни растения

Билките се събират в различен период/фаза от вегетацията на растенията, описани в чл. 7 от *Наредба № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения* и са както следва:

- подземни органи (корени, коренища, грудки и луковици) - през есента или рано през пролетта преди вегетацията на растенията;
- кори - през пролетта във фаза на най-усилено сокодвижение (март - май);
- листни и стъблени пъпки - през пролетта (март - април), преди да се развият;
- борови връхчета - рано през пролетта, преди вегетацията;
- листа - преди цъфтежа (коприва, маточина, мента, момина сълза), по време на цъфтежа (боровинка черна и червена, блян черен, живовлек голям и ланцетовиден, лудо биле, слез горски, смрадлика) или след цъфтежа (бреза обикновена, глог червен и черен, глухарче обикновено, липа, медуница лечебна, подбел и др.);
- стръкове - в началото на цъфтежа или по време на пълен цъфтеж преди плодообразуване; допуска се събирането на стръкове с млади плодове, когато растението цъфти продължително време, като едновременно образува и плодове (боаянка разклонена, овчарска торбичка обикновена, росопас лечебен и др.);
- цветни пъпки - непосредствено преди разцъфтяването им (пелин сантонинов);
- цветове и съцветия - в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- месести плодове (боровинка черна и червена, бъз черен, касис, киселица, къпина полска, малина, офика, шипка, ягода горска и др.) - след пълното им узряване;
- сухи плодове от сенниковцветни - непосредствено преди пълното им узряване;
- семена - непосредствено преди пълното им узряване.

Видове под специален режим на опазване

Отделни видове диворастващи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите. Режимът обхваща следните дейности:

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- Забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;
- Определяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища;
- Разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Със Заповед №РД-74/30.01.2023 г. на Министъра на околната среда и водите допустимите за събиране количества билки за 2023 г. (kg сухо тегло) от естествените находища, извън териториите на националните паркове, са следните 11 вида лечебни растения: Божур червен (*Paenonia peregrina* Mill.), Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.), Иглика лечебна (*Primula veris* L.), Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra), Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.), Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.), Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.), Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.), Тлъстига лютивка, жълто прозориче (*Sedum acre* L.), Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.), Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex).

Със заповедта на министъра, за територията на област Смолян няма определени квоти за събиране от цитираните по-горе растения за 2023 г.

Забранено е събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения: Бенедектински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.), Волски език (*Asplenium scolopendrium*), Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изправниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* L. Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* ssp. *aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi*), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum*), Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински чай, мурсалски (*Sideritis scardica*), Пищялка панчичева (*Angelica pancicii*), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L.), Лечебна ружа (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis* sp. *Diversa*), Смиг жълт (*Helichrysum arenarium* L.), Хуперция, Плаун обикновен (*Lycopodium selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata*).

Ограниченията и забраните не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди, с изключение на пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Gribis).

Съгласно допълнителните разпоредби на ЗЛР под понятието „Билки за лични нужди“ се разбира количествата билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковичи или грудки - до 1 kg;
- стръкове - до 2 kg;
- листа - до 1 kg;
- кори - до 0.5 kg;
- цветове - до 0.5 kg;
- семена - до 0.1 kg;
- плодове - до 10 kg;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- пъпки - до 0.5 kg;
- талус - до 1 kg.

Определените със заповедта количества билки се разпределят от регионалните инспекции по околна среда и водите между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределението се извършва съответно със заповед на директора на съответната РИОСВ.

Билките, събрани от лечебни растения под специален режим, се придружават до лицата, които ги използват с или без преработване за производство на лекарствени продукти, храни и козметика със следните документи:

- Заповед на директора на регионалната инспекция по околната среда и водите по чл. 10, ал. 5 от ЗЛР, когато билките са събрани от естествените им находища;
- Удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;
- Позволително за ползване на билки по чл. 21, ал. 2 от ЗЛР.

Видовете растения, обявени за защитени съгласно приложение № 3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие и обхванати в списъка по приложението към чл. 1, ал. 2 на този закон, се опазват съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие.

За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и планове за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

Съгласно чл.46 от ЗЛР, Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

- организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
- издава позволителни за ползване на лечебни растения от земи, води и водни обекти – общинска собственост;
- издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
- предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

➤ **Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове**

Лечебните растения са природен ресурс. Опазването и управлението им е с цел да се осигури устойчиво ползване като част от естествения растителен и генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на

жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията. Опазването трябва да включва поддържането и съхраняването на екосистемите и естествените им местообитания.

За изпълнение целите на програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- Създаване и поддържане на база данни за находища на лечебни растения в общината, в т.ч. и на техните запаси;
- Актуализиране на общинската програма за опазване на лечебните растения на територията на Община Смолян;
- Специални мерки за опазване от пълно унищожаване на находището на един от най-застрашените от изчезване растителни видове – пирински чай (мурсалски, алиботушки, македонски – според местата, които са единствено находище в света на този вид) (*Sideritis scardica Griseb*);
- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Провеждане на периодични разяснителни кампании с цел повишаване екологичната култура на населението по прилагане на Закона за лечебните растения и поднормативните актове към него, както и запознаване жителите на общината със заповедите на Министъра на околната среда и водите и на Регионалната инспекция по околна среда, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по тяхното изпълнение;
- Съобразяване на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения със състоянието на ресурсите и осъществяване на контрол по тяхното изпълнение;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи, наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начинът на ползване на лечебните растения на територията на Община Смолян, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с *Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения*;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на Наредба №2/02.01.2004 г.;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари;
- Издаване на разрешителни за събиране на лечебни растения;
- Събиране на такси за ползването на лечебни растения.

С изпълнение на предвидените мерки се цели постигане на ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

За опазване на ресурсите от лечебни растения в НП „Пирин“ задължително трябва да се спазват заложените режими и норми за събиране на лечебни растения в ЗЛР и плана за управление на НП.

➤ **Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен**

В Наредба №2 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в Община Смолян е определен реда и съответната такса за издаване на позволително за ползване на лечебни растения (Приложение № 7 към цитираната Наредба).

На територията на Община Смолян има само един билкозаготвителен пункт в землището на село Момчиловци.

За периода 2020 – 2023 г., Община Смолян е издавала 5 броя позволителни за ползване на лечебни растения, съгласно правомощията ѝ по чл. 22, т.2 от ЗЛР.

6.5. Горско стопанство

Голяма част от територията на общината е горска (над 60%) и покрита с горска растителност, осигуряваща подходящи местообитания за развитието на голям брой растителни и животински видове, включително и птици. Горските територии създават природен потенциал за активна туристическа дейност, както и определят интереса, възможностите и насоките на стопанската дейност в региона - основно в направление гори, горски територии, горско стопанство и горски сектор.

Съществуват благоприятни условия за развитие и използване на горските ресурси за дърводобив, дървообработка и дървопреработка, въвеждане на нетрадиционни източници на енергия, различни форми на природен туризъм и др.

По данни на Плана за интегрирано развитие на Община Смолян, видовете и собствеността в горските територии в общината, се разпределя по площ както е показана на следващата таблица:

Таблица 47. Залесена площ по видове и собственост

Залесена площ по дървесни видове	ха	Горски територии по видове собственост	ха	Годишно ползване, м ³	Ср. годишен прираст от 2015 до 2020 г.
общо игл.	49 269	Обща площ	66765	238 403	1 060 879м ³
бял бор	22 635	Държавна	34533		
смърч	20 673	Гори върху земеделски територии	6353		
черен бор	3 677	Общински	1491		
ела	1 633	Частни физ. лица	22226		
бяла мура	7	Частни юрид. лица	1356		
черна мура	-	Гори на религ. орг	48		
дугласка	597	Гори на МОСВ	212		
лиственница	42				
други	5				
общ. шир.	8 609				
бук	7 649				

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

дъб	737				
цер	-				
габър	48				
бряст	-				
ясен	1				
липи	1				
топола	1				
трепетлика	71				
явор	1				
бреза	54				
кестен	-				
орех	-				
други	46				
издънкове за превръщане	5 842				
нискостъблени	679				

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г.

Спадаща към класа на планинските ландшафти, територията на Община Смолян се характеризира с ясно изразена височинна поясност на природни елементи. Цялата югоизточна и малък дял от северозападната част попадат в пояса на умерените хумидни ландшафти с букови гори. Централната част попада в пояса на хладните хумидни ландшафти с иглолистни гори. Човешката дейност оказва сериозно влияние, в следствие на което част от горските ландшафти се антропогенизират. Планинският характер на релефа предразполага виреснето на средноевропейски растителни видове. Горският пояс от бял бор, бук и смърч с подлез от боровинки е най-високо разположен. Други разпространени дървесни видове са ела, черен бор, дъб, дугласка, явор, габър, дрян и други.

Територията на РДГ „Смолян“ обхваща най-южните части на Централна Южна България като граничи на северозапад с РДГ „Пазарджик“, на север с РДГ „Пловдив“, на изток с РДГ „Кърджали“, на юг с Република Гърция и на запад с РДГ „Благоевград“. Общата площ на стопанството е 23460,9 ха (източник: сайт на РДГ „Смолян“), от която 22752,5 ха са дървопроизводителна гора. Държавна собственост са 65% от горските територии. Горите в района на стопанството имат значение за икономиката на общината и областта, преди всичко като източник на строителна дървесина, целулоза и дърва за нуждите на промишлените предприятия, държавни и частни фирми, както и за местното население. Голяма част от горските обекти се свързват с основната пътна мрежа чрез чакълирани и земни камионни пътища. Съществуващите пътни и съобщителни мрежи създават благоприятни условия за правилната организация при стопанисването на горите в района. Естествената иглолистна растителност заема 75,4% от залесената площ, представена по дървесни видове, както следва: смърч – 35%, бял бор 27%, черен бор – 8%, ела – 5%. Делът на широколистната растителност е 24,6%, като най-голямо е участието на бука. РДГ „Смолян“ включва 14 държавни горски стопанства и 1 държавно ловно стопанство. Животинският свят в района на стопанството е сравнително богат, като местообитанията са типично едро дивечови. По-важни представители, които обитават постоянно територията и имат ловностопанско значение са: благороден елен, сърна, дива коза, дива свиня, заек. Из района се срещат и сравнително много хищници: вълк, лисица, мечка. На територията на

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ДГС „Смолян“ има обособени два държавни дивечовъдни участъка: ДУ „Герзовица“ и ДУ „Мугла“.

Съгласно административно-териториалната подялба на страната, РДГ „Смолян“ стопанисва горския фонд на територията на Смолянска област и следните общини: Доспат, Борино, Девин, Чепеларе, Смолян, Баните, Рудозем, Златоград, Неделино и Мадан. На територията на Община Смолян функционират шест подразделения на РДГ „Смолян“ – ДГС „Мугла“, ДГС „Пампорово“, ДГС „Славейно“, ДГС „Смилян“, ДГС „Смолян“ и ДГС „Широка лъка“. За стопанствата са изработени лесоустройствени проекти.

7. Шум

Шумът е фактор въздействащ силно върху околната среда и живите организми. Няма област и човешка дейност, при които да не се наблюдава шумово излъчване. Шумът в околната среда, причинен от транспортните, промишлените и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните територии и е източник на нарастващите възражения от страна на населението.

Съгласно извършените проучвания в областта, въздействието на нивата на шума се разделят на следните групи:

- ✓ шум, чието ниво е над 120 dB(A) се счита, че поврежда слуховите органи;
- ✓ шум с ниво 100 – 120 dB(A) за ниските честоти и 80 – 90 dB(A) за средните и високите честоти може да предизвика необратими изменения в органите на слуха и при трайно излагане да доведе до болестно състояние;
- ✓ шум с ниво 50 – 80 dB(A) затруднява разбираемостта на говора;
- ✓ шум с нива около 50 – 60 dB(A), оказват вредно влияние върху нервната система на човека и смущават неговия труд и почивка.

В страната определянето на състоянието на шумовото натоварване в урбанизираните територии се осъществява чрез Национална система за мониторинг на шума в околната среда. Функционирането на системата е регламентирано с Наредба № 54 от 2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн., ДВ, бр. 3 от 2011 г.).

От 1 януари 2006 година е в сила Закон за защита от шум в околната среда (ЗЗШОС), последно изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 Ноември 2020г. До тогава липсваха специални нормативни разпоредби, уреждащи ясно и недвусмислено задълженията на отделните институции, относно контрола, оценката и управлението на шума в околната среда.

Анализът на съвременната акустична картина показва, че най-значително въздействие на шумовия фактор се наблюдава в големите градове на страната с население над 100 000 жители. За тези агломерации, в които не попада Община Смолян, съгласно ЗЗШОС е необходимо да бъдат изготвени стратегически карти за шум в околната среда. Стратегическата карта за шум определя местата с констатирано превишаване на стойностите на даден показател за шум, което може да предизвика вредно въздействие върху здравето на хората.

ЗЗШОС не се прилага за шума: предизвикан от лицето, подложено на неговото

въздействие; предизвикан от домашни дейности; предизвикан от съседи в жилищни сгради; на работните места; в транспортните средства; в зоните за военни действия. Компетенциите на съответните държавни органи и органите на местното самоуправление, съгласно Закона за защита от шума в околната среда, са както следва:

- Министърът на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума излъчван от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.
- Министърът на здравеопазването, чрез съответните органи на регионално ниво, организира:
 - създаването, функционирането и ръководството на националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии в съответствие със Закона за здравето;
 - извършването на оценка на вредните ефекти на шума върху здравето на населението;
 - извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум.

Съгласно чл. 22 от ЗЗШОС, Кметовете на общини:

- упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство и за спазване на забраната по чл. 16а, ал. 5 от ЗЗШОС (Забрана за излъчването на шум по време на строителство за времето от 14.00 до 16.00 ч. и от 23.00 до 8.00 ч.);
- упражняват контрол за спазване изискванията на Закона в тихите зони и урбанизираните територии;
- организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми;
- упражняват контрол за спазване изискванията на чл. 16а, ал. 1 (Забрана за зареждане на обекти за производство, съхраняване и търговия и на обекти в областта на услугите, разкрити и разположени в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, както и в жилищни сгради с повече от едно жилище и сгради със смесено предназначение, за времето от 23.00 до 8.00 ч.) и ал. 6 и чл. 16б, ал. 1.
- при необходимост от извършване на измерване на нивото на шума, контролът се осъществява съвместно с Регионална здравна инспекция (РЗИ).

Източници на шум

Основните източници на шум на територията на общината са типичните източници характерни за съвременните населени места – транспортните потоци на автомобилния и локалните източници на шум – промишлени, комунално-битови, спортни и други обекти.

❖ Източници на шум от транспорт

Основно влияние върху шума на територията на общината има транспортната инфраструктура, която е представена от пътища на Републиканската и общинска пътна

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

мрежа. Общината няма връзка със железопътната мрежа на страната.

Натоварени от движението на превозни средства са по-голямата част от улиците на града. Излъчваният от тях шум е непроменлив, с подчертан сезонен характер, свързан с туристическата дейност.

Пътната мрежа на територията на общината е с обща дължина от 656.014 км. и формира плътност от 0.768 км/км², значително по-висока от средната за страната - 0.333 км/км². През територията на общината не преминават автомагистрали и първокласни пътища. Мрежата е съставена от второ- и третокласни републикански и от общински пътища. Конфигурацията ѝ в определени части от общинската територия е затворена. Много от селата в общината имат само по една тупична връзка с пътната мрежа.

Републиканската пътна мрежа е с обща дължина от 181,414 км., от които 33,859 км. второкласна пътна мрежа и 147,555 км. – третокласна. Основните пътни артерии, които осигуряват връзките на общината с останалите територии на страната са: шосе II-86, път III-197 и път III- 865. Мрежата включва следните републикански пътища и участъци от пътища:

- Второкласен път II-86 (Пазарджик-Пловдив) - Асеновград – Бачково – Хвойна – Чепеларе – Соколовци – Смолян – Търън – Средногорци – Рудозем - граница Гърция;
- Път III-197 Гоце Делчев - Сатовча – Доспат – Борино – Тешел – Настан – Девин;
- Път III-861 (Бачково-Хвойна) - Югово – Лъки – Джурково - местност Здравец – местност Момина вода - местност Рожен (Чепеларе-Соколовци);
- Път III-863 Соколовци – Момчиловци – Славейно – Петково - Малка Арда – Баните;
- Път III-864 (Чепеларе-Соколовци) - Пампорово - Стойките;
- Път III-865 (Търън-Средногорци) п.к. Стояново - Ардино – Бойно – Кърджали;
- Път III-866 Смолян – Стойките - Широка лъка – Михалково – Кричим – Стамболийски – Пазарджик;
- Път III-868 Рудозем – Смолян;
- Път III-8608 Рудозем – Елховец – Пловдивци - язовир „Пловдивци“;
- Път III-8611 (Югово-Лъки) - Белица – Загражден – Давидково - Оряховец (Малка Арда-Баните);
- Път III-8612 (Местност Момина вода-местност Рожен) - Национална астрономическа обсерватория;
- Път III-8631 (Момчиловци-Славейно) - местност Момина вода;
- Път III-8632 Баните – Стояново - п. к. Стояново;
- Път III-8641 Пампорово - (Смолян-Стойките);
- Път III-8652 (п. к. Стояново-Ардино) – Бял извор – Падина – Неделино - (Мадан-Златоград);
- Път III-8681 Рудозем - Смилян;
- Път III-8683 (Рудозем-Смолян) - Чокманово – Смилян – Арда – Горна Арда.

Изградените републикански пътища с настилка са 98 %. Техническите им параметри са добри, но експлоатационното състояние варира в широки граници. То е добро за 25.8 % от пътищата, средно за 17.8 % и лошо за останалите 56.4 %.

Общинската пътна мрежа е с обща дължина от 474.7 км. и е формирана от 209.5 км.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

бивши пътища IV клас 265.10 км. местни пътища. С настилка са 189.5 км. от общинските пътища. Мрежата включва следните пътища:

- SML1264 /III-866, Смолян-Стойките/-м. Смоленски езера;
- SML1298 /III-8641, Пампорово-Смолян/-вр. Снежанка;
- SML2212 /III-8608, Рудозем-Елховец/-Равнината-Граница общ.(Рудозем-Смолян)-Вълчан-/III-8681/;
- SML2240 /III-866/-Смолян-Мугла;
- SML2241 /III-863, Момчиловци-Петково/-Славейно-Кутела-х. Момчил юнак-/III-861/;
- SML2248 /III-8683/-Смилян-Букаците-Горово-Граница общ. (Смолян-Рудозем)-Витина-Елховец-/III-8608/;
- SML2252 /II-86, Смолян-Търън/-Река-Катраница-Петково-/III-863/;
- SML2276 /SML2252, Подвие-Река/-Градът-Тикале-/SML3251/;
- SML2318 /II-86, Бостана-Смолян, кв. Устава-Левочево;
- SML3242 /III-8683, Смилян-Могилица/-Черешовска река-Киселичево;
- SML3243 /III-8683, Смилян-Арда/-Могилица -Буката -мах. Мешовци;
- SML3244 /III-8683, Могилица-Арда/-Бориково-Черешките;
- SML3245 /III-863, Момчиловци-Виево/-Кутела-/SML2241/;
- SML3246 /III-8683/-Арда-Гудевица-Гоздевица;
- SML3247 /SML2248, Смилян-Букаците/-Люлка-Сивино;
- SML3249 /III-868, Рудозем-Смолян/-Габрица;
- SML3250 /III-868, Рудозем-Смолян/-Полковник Серафимово -мах. Разванска;
- SML3251 /II-86, Смолян-Търън/-Тикале;
- SML3253 /SML2318, Бостина-Левочево/-Писаница-Хасовица;
- SML3254 /SML3242, Черешовска река-Киселичево/-Черешовска река-Кремене-Попрелка;
- SML3255 /III-866/-Смолян-Турян;
- SML3256 /SML3255, Смолян-Турян/-Пещера -мах. Доганово;
- SML3257 /SML3254, Черешовска река-Кремене/-Черешово;
- SML3258 /SML3259, Широка лъка-Гела/-Солища;
- SML3261 /III-866, Стойките-Широка лъка/-Кукувица -мах. Бистрица;
- SML3265 /SML2240, Смолян-Мугла/ -мах. Касъка;
- SML3266 /III-866/-Смолян-гробнищен парк;
- SML3267 /SML3253, Писаница-Хасовица/ -Дунево;
- SML3268 /III-863, Момчиловци-Славейно/ -мах. Гращата;
- SML3270 /III-863, Петково-Малка Арда/ -мах. Орловица;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

- SML3274 /П-86, Смолян-Търън/-Влахово-Кокорково-Орешица;
- SML3277 /П-86/-Търън -Требище -мах. Карагъзовска;
- SML3278 /П-86, Смолян-Търън/-мах. Равнище;
- SML3280 /П-86, Смолян-Търън/-Остри пазлак;
- SML3282 /П-868, Рудозем-Смолян/-Фатово;
- SML3283 /П-8683, Смолян-Чокманово/-параелис Св. Спас;
- SML3284 /SML3254, Черешовска река-Кремене/-Надарци;
- SML3285 /SML3244, Могилица-Черешките/-Бориково-Потока;
- SML3286 /П-8683/-Могилица-мах. Илинден;
- SML3288 /П-8683, Смилян-Могилица/-Исьовци;
- SML3289 /П-8683, Смилян-Арда/ -мах. Ухловица;
- SML3290 /П-8683, Арда-Горна Арда/-Средок;
- SML3291 /П-8683, Арда-Горна Арда/ -мах. Барутин;
- SML3292 /П-8683, Арда-Горна Арда/-Билинска;
- SML3293 /П-8683, Арда-Горна Арда/-Речани-Алиговска;
- SML3295 /SML2248, Букаците-Горово/-Ельово-Сърнино.

Технико-експлоатационното състояние на общинската пътна мрежа като цяло е неудовлетворително. То е добро само за 10.7 % от нея, средно е за още 14.1 % и лошо за останалите 75.2 %. За някои участъци влошаването е достигнало до степен на непроходимост.

❖ **Индустриален шум**

Икономическият профил на областта включва основно фирми, опериращи в сферата на търговията и услугите, най-вече в туристическия сектор. Индустрията е представена от дърводобив и дървопреработване, текстилна и шивашка промишленост, хранително-вкусова промишленост, производство на инструментална екипировка, кабели и проводници, машиностроене и строителство.

❖ **Източници на шум от битов характер**

Локалните източници на шум и шума от битов характер са строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, комунално-битови дейности и др.

Следващият по значение фактор, влияещ върху акустичната среда на града е шумът излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, сервиси за услуги и др. разположени на урбанизираната територия. Контролът върху шума в околната среда, причинен от локални източници на шум на територията на общината се контролира от РЗИ – Смолян.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Население подложено на въздействие

Най-силно засегнати от транспортния шум са териториите, разположени непосредствено до пътните трасета. Останалите терени са засегнати в различна степен, в зависимост от разстоянието до пътното трасе и наличието на прегради по пътя на разпространение на шума (сгради, огради, и др. елементи).

Регионалните здравни инспекции са органите, които ежегодно изготвят шумови характеристики на населените места. Чрез тези характеристики се извършва комплексна оценка на шумовото натоварване на всички областни градове в страната, включително и на някои по-големи населени места.

РИОСВ-Смолян контролира шума, излъчван в околната среда от дейността на промишлени инсталации и съоръжения. Измерванията на нивата на шум се осъществяват по утвърдена от МОСВ, Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие. Съгласно ЗЗШОС, обектите трябва да осъществяват дейността си по начин, който да не допуска излъчване на шум в околната среда над граничните стойности, регламентирани в таблици 1 и 2 на Приложение № 2 на Наредба №6/26.06.2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн., ДВ, бр.58/18.07.2006г.). Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба №6/2006г. са посочени в Таблица 48.

Таблица 48. Гранични стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шума в dB (A)		
	ден	вечер	нощ
Жилищни зони и територии:	55	50	45
Смесени централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения	45	35	35
Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

За гражданите проблем се явява шумът от търговски обекти и развлекателни заведения, намиращи се в жилищни сгради или в непосредствена близост до тях.

С Наредба №4/27.12.2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство (Обн., ДВ, бр.6/19.01.2007 г.) се цели в процеса на проектиране да се осигури защита от шум и достигане на граничните стойности в помещенията на жилищните и обществени сгради. Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба № 6/2006 г. са посочени в Таблица 49.

Таблица 49. Гранични стойности на нивата на проникващ шум в помещения на жилищни сгради, сгради със смесено предназначение и обществени сгради, включително обекти с обществено предназначение

Предназначение на помещенията	Еквивалентно ниво на шума, dB (A)		
	ден	вечер	нощ
Стаи и операционни зали в лечебни заведения	30	30	30
Жилищни стаи, занимални и спални помещения в детските заведения, спални помещения в общежития, стаи за настаняване в места за настаняване по смисъла на § 1, т. 9, буква "в" от допълнителните разпоредби на Закона за здравето	35	35	30
Лекарски кабинети в лечебни заведения, зали за конференции, зрители зали на театри и кинозали	40	40	35
Класни стаи и аудитории в учебни заведения, заведения за научноизследователска дейност, стаи за обучение в школи и центрове за работа с деца, читални	40	40	40
Работни помещения в административни сгради	50	50	50
Зали за консумация в обекти за обществено хранене, фойета на театри и кинозали, клубове, бръснарски, фризьорски и козметични салони, ателиета за татуировки и поставяне на обеци и други подобни изделия на различни части на тялото, балнеолечебни (медикул СПА) центрове, СПА центрове, уелнес центрове и таласотерапевтични центрове и сауни	55	55	55
Търговски зали на магазини, зали за пътници в гари	60	60	60

През 2022г. на територията на Община Смолян е извършен мониторинг на шум в град Смолян включващ 15 пункта за наблюдение. Разпределението на пунктовете на територията на града е следното:

- 40% върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик - 6 пункта;
- 27% върху територии с промишлени източници на шум – производствено-складови територии и зони – 4 пункта;
- 33% върху територии, подлежащи на усилена шумозащита – 5 пункта.

За всеки контролен пункт на замерване са отчетени: интензивността и структурата на транспортните потоци, вида и състоянието на пътното покритие, наклон на улицата, вида на застрояване, етажност на сградите, брой на пътните платна, наличие на озеленяване и влиянието на метеорологичните фактори по време на мониторинга.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Данните за шумовите нива на контролните пунктове за 2022 г. са представени в Таблица 50.

Таблица 50. Резултати от проведения мониторинг

Пункт (вид, адрес)	Измерена / изчислена стойност	Норма	Над / в норма
	Еквивалентно ниво на шум dB/A/	Гранична стойност dB/A/	
I. Пунктове върху територии, прилежащи към пътни, железопътни и въздушни трасета.			
1. Пунктове върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик:			
КП №1 - Гр. Смолян, ул. „Първи май“ № 19, ДГ №6 „Зорница“	67,7	60 dB/A/	над норма
КП №2 - Гр. Смолян, ул. „Хан Пресиян“ № 22 хотел „Вавилон“;	69,7	60 dB/A/	над норма
КП №3 - Гр. Смолян, жк Нов център, ул. „Дичо Петров“ №5;	57,00	60 dB/A/	в норма
КП №4 - Гр. Смолян, кв. Райково, ул. “Наталия” Фабрика „Родопска тъкан“;	64,5	60 dB/A/	над норма
КП № 5 - Гр. Смолян, кв. Райково, ул. ”Родопи” № 35;	60,2	60 dB/A/	над норма
КП № 6 - Гр. Смолян, кв. Устово, ул. „Момчил юнак“ № 4; снек-бар „Перла“	63,5	60 dB/A/	над норма
II. Пунктове върху територии с промишлени източници на шум - производственоскладови територии и зони			
КП № 7 - Гр. Смолян, ул. „Хан Аспарух“ 1, Северна промишлена зона, завод „Гамакабел“;	56,0	70 dB/A/	в норма
КП №8 - Гр. Смолян, кв. Устово, Автогара;	62,9	70 dB/A/	в норма
КП № 9 - Гр. Смолян, ул. „П. Берон” № 6 цех за дървообработка;	65,5	70 dB/A/	в норма
КП № 10 - Гр. Смолян, ул. Рожен 44, Автогара Смолян.	65,1	70 dB/A/	в норма
III. Пунктове върху територии подлежащи на усилена шумозащита			
1. Жилищни зони и територии:			
КП № 12 - Гр. Смолян, кв. Устово ж.к „Петровица” детска площадка;	45,5	55 dB/A/	в норма
КП № 14 - Гр. Смолян, ж.к “Невестата” бл. №6 детска площадка;	46,2	55 dB/A/	в норма
КП № 15 - Гр. Смолян, жк Нов център, ул. ”Хан Аспарух” вътре квартална зона.	43,9	55 dB/A/	в норма

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

2. Зони за лечебни заведения и санаториуми:			
КП № 13 - Гр. Смолян, ул. "Хан Аспарух" - болница	61,1	45 dB/A/	над норма
3. Зони за научно-изследователска и учебна дейност:			
КП № 11 - Гр. Смолян, ул. „Полковник Дичо Петров“ № 32, Студентско общежитие на Пловдивски Университет - Филиал	50,1	45 dB/A/	над норма
Общ брой на пунктовете с нивата над нормата			7

Източник: Доклад за шумовото натоварване на територията на град Смолян 2022 г.

През 2022 г., в рамките на програмата за мониторинг, РЗИ- Смолян е извършила 90 измервания на градския шум в 15 пункта. Резултатите показват, че допустимите шумови нива са превишени в 7 от контролните пунктове, както и през 2021 г.

Таблица 51. Разпределение по диапазони на регистрираните шумови нива за град Смолян през 2022 година

Общ брой пунктове	Разпределението на шумовите нива по диапазони (в бр. пунктове)							
	под 58 dB/A/	58-62 dB/A/	63-67 dB/A/	68-72 dB/A/	73-77 dB/A/	78-82 dB/A/	над 82 dB/A/	над ГС
15	6	2	6	1				

Фигура 18. Шумови нива за 2022 г.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Най-силно влияние върху акустичната обстановка в град Смолян продължава да оказва шумът, създаван от транспортните средства (66% от общото шумово натоварване). Извършените измервания показват, че допустимите шумови нива са превишени в 7 от контролните пунктове в град Смолян, което представлява 46,7 % от общия брой контролирани зони. Относителният дял на пунктовете е сравним с този от 2021 година.

По данни от доклада на РЗИ за 2022 г. през последните 11 годни не са регистрира шумови нива в диапазона от 73 до над 82 dB(A). В останалите диапазони под 58 dB(A) до 67 dB(A), вариациите са незначителни, без ясно изразени пикове в акустичната обстановка.

През 2022 година се наблюдава несъществено подобрене на акустичната среда в град Смолян, като броя на пунктовете с наднормена експозиция е сравним с този от 2021 г. – 7бр.

Като в 9 от контролираните от РЗИ зони се отчита са измерени по - ниски нива на шума спрямо 2018 г., и се е увеличил броя на пунктовете с еквивалентни шумови нива в границите на хигиенните норми – от 7 на 9 бр. (60%)

През 2022 г. остават непроменени проблемните зони на града с трайно надвишени здравни норми, като учебни и лечебни заведения – КП-№ 13 района на МБАЛ – Смолян, където е регистрирано превишение от 16,0 dB(A) над хигиенните норми, при 16,5 dB(A) през 2021 г. и КП №11 Студентско общежитие с 5,1 dB(A), при 6,2 dB(A) през 2021г. на регламентираната норма.

Очаквано, непроменена остава ситуацията и в зоните подложени на интензивен автомобилен трафик – входа и изхода на града и улиците с гъсто застрояване от двете страни на пътното платно (КП №1, КП №2, КП №4 и КП №6), въпреки че в две от зоните шумовите нива са по-ниски спрямо предходните 3 години, а в три пункта средната интензивност на МПС за час е по-малка от предходната година.

Изводи:

Като цяло, съществуващият шумов режим на ниво община се характеризира с преобладаване на шумовете от транспортни източници, с ясно изразен сезонен ритъм по отношение на проявлението и на формираните нива. Ежегодно със средства от общинския и републиканския бюджет, както и със средства по оперативни програми се извършват дейности по обновяване, реконструкция, рехабилитация и поддържане на улични и тротоарни настилки, благоустройство на крайпътните пространства и поддържане на териториите определени за зелени площи с цел ликвидиране на потенциални източници на шум. С цел минимизиране на шумовите емисии се реализират и проекти по изграждане и възстановяване на зони за отдих, изграждане на пешеходни алеи, детски кътове, засаждане на подходяща дървесна растителност.

Насоки и мерки за намаляване на шумовото натоварване в селищата и на работните места съгласно действащото екологично законодателство:

- Реконструкция и ремонти на пътните настилки и осъществяване на контрол за качеството на изпълнение на основните и текущи ремонти и реконструкции на уличните настилки и улична мрежа;
- Поддържане на пътната настилка в добро състояние, особено най- натоварената централна улица.

- Екраниране, чрез мрежа от растителност, на централните градски части, както и на входа и изхода на града, която може да намали шумовите нива с 20 -25 dB (A);
- Шумът от транспортния трафик може да бъде намален посредством различни мероприятия, като ограничаване на скоростта, увеличаване на разстоянието между източника на шум и защитавания обект, изграждане на шумозащитни бариери – екрани, прегради, зелена стена (зелени шумозащитни пояси),
- Упражняване на контрол върху планирането, изграждането и експлоатацията на обектите, източници на интензивен шум, обектите, подлежащи на усилена шумова защита и факторите, влияещи върху формирането на акустичната среда.

8. Зелени площи в Община Смолян

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на местното население и оказват положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата.

Зелената система включва следните структурни елементи: тревни площи, декоративна растителност, алеи, площадки и архитектурни декоративни елементи и съоръжения.

Общественият отношения, свързани с планирането, изграждането устойчивото поддържане, опазване и развитие на зелената система на територията на общината се уреждат с *Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Смолян* (Приета с решение на №241/25.06.2020 г. на ОбС-Смолян). Зелената система на Община Смолян е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места в нея независимо от формите на собственост.

Опазването на озеленените площи от зелената система в общината е свързано с:

1. полагане на постоянни грижи за поддържане в добро състояние на зелените площи;
2. недопускане на действия или бездействия, които водят до увреждане или унищожаване на зелените площи, настилките, водните площи и парковите съоръжения.

Община Смолян няма изготвен публичен регистър на озеленените площи на територията на общината.

Гробищните паркове представляват озеленени площи със специфично предназначение, допълващи зелената система. Всяко населено място разполага с гробищен парк. Като обща оценка може да се посочи, че озеленяването и благоустрояването на гробищните паркове, особено в селата, е с недостатъчна степен на изграденост. Липсват малките паркови елементи с тяхното функционално и естетическо предназначение.

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на населението. Създаването на нови и поддържане на съществуващи алеи, паркове за отдих и кътове за детски игри ще подобрят състоянието на околната среда и ще способстват за по-добър екологичен комфорт на населението и гостите на общината.

С ОУП на Община Смолян се предвижда увеличаване на териториите за озеленяване, паркове и градини от 116,06 на 709,52 ха.

Насоки и мерки за опазване и увеличаване на зелените площи съгласно действащото законодателство:

- Общият устройствен план на общината предвижда развитието на озеленените площи за широко и специфично ползване в три направления:
 - терени за озеленяване в населените места;
 - създаване на зони за озеленяване, спорт и отдих;
 - превръщането на съществуващите гробища в паркове с богато озеленяване и добро благоустрояване, както и определяне на нови терени за гробищни паркове на някои от селата
- Изграждане на преградни съоръжения срещу паркирането на моторни превозни средства върху зелените площи;
- Своевременно почистване на изсъхнали дървета по протежение на уличните платна;
- Създаване на нови и поддържане на съществуващите алеи и паркове за обществен отдих за подобряване микроклимата на Община Смолян.
- Провеждане на озеленителни мероприятия върху ерозирани и пустеещи терени и градски зони;
- Реализиране на проекти за доизграждане на зелената система на град Смолян чрез засаждане на едро размерна и храстова растителност (в т. ч. допълнително затревяване), абсорбираща праха и аерозолите от въздуха по трасетата с интензивно движение на МПС;
- Изготвяне на публичен регистър на озеленените площи на територията на общината.

9. Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения

Министерството на околната среда и водите, чрез Изпълнителната агенция по околна среда и Регионалните лаборатории за радиационни измервания в Бургас, Варна, Враца, Монтана, Плевен, Пловдив и Стара Загора, осъществява системни наблюдения за радиационното състояние на околната среда в Р България по утвърдена мрежа от пунктове и съответна периодичност.

Показателите, по които се извършват непрекъснати и периодични наблюдения са: Радиационен гама-фон – мощност на еквивалентната доза [$\mu\text{Sv/h}$]; Специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в почви, седименти, скален материал и отпадни продукти [Bq/kg]; Обща бета-активност и тритий на води [Bq/l]; Съдържание на естествен уран и радий-226 в повърхностни, подземни и отпадни води, съответно в [mg/l] и [Bq/l]; Обемна специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в аерозолни проби [mBq/m^3].

Във връзка с необходимостта от актуализиране на мрежата от радиологичен мониторинг поради настъпили промени на радиационното състояние в райони с обекти потенциални замърсители вследствие на естествена рекултивация, прекратяване и ликвидиране на дейността на наблюдавани обекти, промени в ландшафта на някои

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

мониторингови пунктове и показана устойчивост в стойностите на определяните показатели е издадена Заповед № РД-295/28.04.2017 г. на Министъра на околната среда и водите, с която е утвърдена мрежа за провеждане на радиологичен мониторинг на околната среда, включваща: пунктове, наблюдавани показатели и периодичност.

Радиационен гама-фон

Естественят радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда, специфична за всеки пункт, област, регион. Известно е, че естествените радионуклиди: уран, радий, торий и продуктите от техния разпад, както и радиоактивните изотопи на калия, рубидия и др., имат широко разпространение в земната кора. Поради своите специфични физико-химични свойства те имат конкретно присъствие в състава на отделните компоненти на околната среда: литосферата (скали, почви), хидросферата (подземни, речни, езерни и морски води), въздуха, флората и фауната.

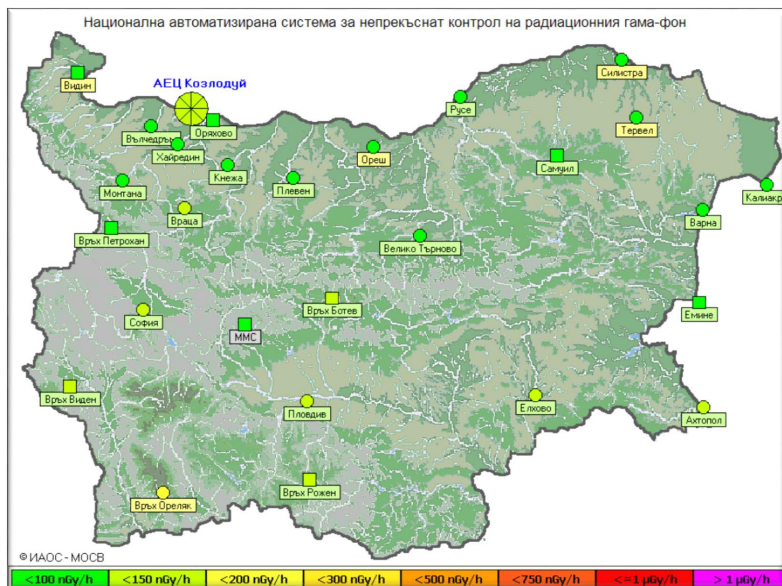
В резултат от дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон. Към тях следва да се отнесат:

- отпадъчните води и отбитата скална маса при миннодобивната дейност на тежки и редки метали;
- газоаерозолните изхвърляния от обектите на атомната енергетика и топлоенергетиката;
- сгурията и пепелината от топлоцентралите, работещи с твърдо гориво;
- минералните торове, получени от някои фосфорити;
- строителните материали.

Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол (НАСНК) на радиационния гама - фон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата. Станциите са разположени по цялата територия на страната, работят в непрекъснат режим и изпращат данни в централната станция в ИАОС. Автоматизираната система има за цел своевременното установяване на инцидентно повишаване на радиационния гама-фон.

Конкретни стойности за радиационния гама-фон се публикуват всеки ден на страницата на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), чрез Ежедневен бюлетин за радиационната обстановка. На територията на общината е разположен пункт от НАСНК, в който се следи радиационния гама-фон върх Рожен (Фиг. 19).

Фигура 19. НАСНК на радиационния гама-фон

Източник: ИАОС

Радиационният мониторинг на околната среда в териториалния обхват на РИОСВ - Смолян се осъществява от РЛ-Пловдив при ИАОС, съгласно Заповед № РД-295/28.04.2017 г. и Заповед № РД-595/06.07.2022 г. на МОСВ.

Радиационният гама-фон измерен през 2022 г. в мониторинговите пунктове на територията на Община Смолян е в границите на характерния за съответния пункт естествен гама-фон при конкретните метеорологични условия. Стойностите на мощността на еквивалентната доза варират от 0,15 $\mu\text{Sv/h}$ до 0,26 $\mu\text{Sv/h}$.

Атмосферната радиоактивност на пункт гр. Смолян се определя еднократно през годината чрез гама-спектрометрично определяне на обемната активност на естествени и техногенни радионуклиди на аерозолна проба. Измерените през 2022 г. специфични активности на наблюдаваните естествени радионуклиди и техногенния ^{137}Cs , са под съответните минимално детектируеми активности на метода. Стойностите са значително под границата на средногодишната обемна активност на атмосферен въздух в жилища и на открито, определени за критичната група от населението в наредбата за радиационна защита. Определената обемна активност на космогенния ^7Be -4,9mBq/m³ е съпоставима с данните от съответните сезони от предходни години.

Радиологичният мониторинг на необработваемите почви в пунктовете за наблюдение се осъществява в почвен слой 0÷20 см. Наблюдаваната масова активност на естествените радионуклиди във фоновите пунктове варира в широки граници и не се различават от обичайте за региона, измерени в предходните години: ^{238}U (26Bq/kg (Девин)÷337Bq/kg(Киселчово)); ^{226}Ra (27Bq/kg(Девин)÷127Bq/kg(Поляна)); ^{32}Th (45Bq/kg (Девин)÷125Bq/kg(Поляна)); ^{40}K (563(Златоград)÷1260Bq/kg(Поляна)).

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Масовата активност на техногенния ^{137}Cs ($0,5 \div 100 \text{ Bq/kg}$), отложен вследствие от Чернобилската авария и през 2022 г. продължава да е по-висока в някои открити и с висока надморска височина места, като пункт Четрока (161 Bq/kg), Рожен (80 Bq/kg), Михалково (64 Bq/kg), Манастир, Община Лъки (228 Bq/kg). Дългогодишните наблюдения на това замърсяване, потвърждават силно петнистия му характер и тенденция на намаляване, вследствие глобалното му преразпределение при естествените миграционни процеси и период на полуразпадане.

Нейонизиращи лъчения

Нейонизиращите лъчения са част от електромагнитния спектър, като това са: ултравиолетови и инфрачервени лъчи, радиочестотни и микровълнови полета, свръхнисочестотни, статични (постоянни) електрически и магнитни полета.

Електрическите и магнитните полета съществуват естествено в природата и са фактор, присъстващ в живота на хората. Познати са много природни източници създаващи електромагнитна енергия, като слънчевото лъчение, бурите, мълниите и електромагнитното лъчение от космическите обекти. Всички тези фактори формират естествения електромагнитен фон на Земята.

Електромагнитните полета /ЕМП/ се разделят на постоянни електрически и нискочестотни магнитни полета, където най-чести източници са електропроводите, битовите електрически уреди и компютрите. При високочестотните (радиочестотни) полета, основни източници са: радарите, радио и тв кули. Радиочестотните полета имат множество приложения и при модерните комуникации /най-разпространени източници са мобилните телефони и техните базови станции/. Медицинските скенери, радарните системи и микровълновите печки също използват радиочестотни полета.

Общото между тях е, че всички излъчват електромагнитни полета /ЕМП/. Различното между източниците на ЕМП е, че излъчват в различни честотни диапазони и с различна мощност. Например радио- и тв- предавателите излъчват на по-ниски честоти при по - големи мощности от източниците, използвани в мобилната комуникация.

С еволюцията на човечеството и развитието на науката и техниката, с развитието на безжичните технологии и социалното поведение на хората, все повече изкуствени източници на ЕМП съпътстват живота на съвременния човек - уреди за диагностика и лечение в медицината, далекопроводи за пренос на електрическа енергия, навигационните уреди и други. При телевизията, радиото и мобилните комуникации електромагнитните вълни са необходимост, тъй като те са средство за пренасяне на цялата безжична информация и сигнали. Това доведе до появата на множество нови източници на електромагнитни лъчения извън и в населените места.

Съвременните средства за комуникация създават нейонизиращо електромагнитно поле. Това поле е нискоенергийно и неговите честота и мощност не са достатъчни, за да разрушат молекулите в тялото. Нейонизиращото електромагнитно поле е съвсем различно от йонизиращото излъчване, което се асоциира с рентгеновите и гама-лъчите и техните биологични ефекти върху хората. Няма доказателства за нездравословни ефекти от радиочестотните полета, които са под нивата в международно приетите ограничения.

Единственият доказан от науката ефект в тази част на честотния спектър (нейонизиращите лъчения) е повишаване на телесната температура, т.нар. топлинен ефект. Този ефект е установен само при определени производствени източници – индукционно загряване на метали, заваряване на диелектрици и други.

Един от най-често срещаните източници на нейонизиращи лъчения са базовите станции на мобилните оператори и радиопредавателните кули – съоръжения, проектирани за предаване на радиосигнали. Тъй като полевата сила бързо отслабва с разстоянието, повечето хора са изложени само на малка част от препоръчителния максимум.

Съгласно действащото законодателство в Република България, нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактори на жизнената среда и подлежат на регистрация и контрол, а обектите, източници на нейонизиращи лъчения са обекти с обществено предназначение и също подлежат на държавен здравен контрол.

Съгласно параграф 1 т.12, буква „е“ от допълнителните разпоредби на Закона за здравето (ДВ бр. 70/10.08.2004г.), нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактори на жизнената среда и подлежат на контрол. На основание параграф 1 т.9, буква „ф“ от допълнителните разпоредби на Закона за здравето (ДВ бр. 70/10.08.2004г.), обектите, източници на нейонизиращи лъчения са обекти с обществено предназначение и също подлежат на държавен здравен контрол. Същият се извършва в съответствие в разпоредбите на *Наредба № 36 от 21 юли 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол* (Обн. ДВ. бр.63 от 7 Август 2009г., изм. ДВ. бр.38 от 17 Май 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.82 от 3 Октомври 2014г.).

На основание чл. 36, ал. 3 от Закона за здравето, регионалните здравни инспекции създават и поддържат публичен регистър на обектите с обществено предназначение, а съгласно чл. 26 от горепосочената Наредба №36 от 2009 г., в регионалните здравни инспекции се създават, поддържат и съхраняват досиета на обектите с обществено предназначение.

Праговете за ЕМП за населените места само в радиочестотния и микровълновия обхват у нас се регламентират с Наредба №9/1991г. за *предельно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти* (Обн. ДВ. бр.35 от 3 Май 1991г., попр. ДВ. бр.38 от 14 Май 1991 г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002г.). Съгласно наредбата се определят нормите и изискванията за защита на населението от вредното въздействие на електромагнитни полета в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz, при които се извършва предварителен санитарен контрол, оценяващ хигиенно защитната зона още при проектирането, а след монтиране на излъчващите съоръжения се прави оценка на ЕМП чрез измерване на интензитета или плътностите на мощност на ЕМП от лаборатории на РЗИ.

Съгласно наредбата, излъчвателите на енергия на ЕМП (радио- и телевизионни предаватели и ретранслатори, радиолокаторни и навигационни станции и др.) се разполагат така, че напрегнатостта и плътността на мощност на ЕМП в района на населените територии да не превишават предельно допустимите нива, посочени в Наредба №9/1991г. и Таблица 52.

Таблица 52. Пределно допустими нива на напрегнатостта и на плътността на енергийния поток на ЕМП в населена територия

№ по ред	Честотния обхват, в който работи излъчвателят	Пределно допустимо ниво
1.	от 30 до 300 kHz	25 V/m
2.	от 0.3 до 3 MHz	15 V/m
3.	от 3 до 30 MHz	10 V/m
4.	от 30 до 300 MHz	3 V/m
5.	от 0.3 до 30 GHz	10 $\mu\text{W}/\text{cm}^2$

Източниците на ЕМП на територията на Община Смолян са: електропроводи; трафопостове, подстанции за високо напрежение; захранващи жилищни квартали; радиопредаватели, базови централи за мобилни комуникации на мобилните оператори; радарни системи на МВР и др. Към източниците на ЕМП, които могат да създадат здравни проблеми на населението, могат да се отнесат и уредите за ежедневна употреба като: монитори на компютри, битови електрически уреди, медицинска апаратура за диагностика и лечение, мобилни телефони и т.н.

Насоки и мерки за контрол на радиационната обстановка съгласно действащото екологично законодателство:

- Оптимизиране и усъвършенстване на взаимоотношенията между мобилните оператори, обществеността и общинските органи;
- Установяване съответствието на нивата на електромагнитните полета с действащите норми и изисквания на Наредба № 9 от 14.03.1991 г. на МЗ и МОСВ за пределно допустими нива на ЕМП в населени територии и определяне на хигиенно – защитни зони около излъчващи обекти (обн., ДВ, бр. 35 от 1991 г.);
- Мониторинг на ЕМП и оценка на здравния риск за населението от съответните здравни органи.

10. Управленски ресурси

Задълженията на общинските власти в областта на околната среда са регламентирани с чл.15, ал.1 от Закона за опазване на околната среда, съгласно който Кметовете на общини:

- информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;
- разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- организират управлението на отпадъци на територията на общината;
- контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

- определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;
- организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
- осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;
- определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на ОС.

Общинската администрация в Община Смолян е организирана на ниво дирекции. Административното ръководство се осъществява от секретар и заместник кметове, които са на пряко подчинение на Кмета. Организацията на дейността, функционалните задължения и административните звена в общинската администрация, са определени в утвърденият със Заповед №РД-0289/01.04.2022 г. на кмета на Община Смолян, „Устройствен правилник на общинска администрация - Смолян“.

Общинската администрация е разделена в две основни направления – „Обща администрация“ и „Специализирана администрация“.

Общата администрация на Община Смолян е организирана в три дирекции, както следва:

- ❖ Дирекция „Административно и информационно обслужване“ включваща следните звена:
 - Звено „Техническо обслужване“;
 - Звено „Обслужване на кмета“;
 - Звено „Улично осветление“
- ❖ Дирекция „Финансово-счетоводна дейност и бюджети“.
- ❖ Дирекция „Правно-нормативно обслужване“.

Специализираната администрация е структурирана в дирекции, както следва:

- ❖ Дирекция „Устройство на територията“;
- ❖ Дирекция „Строителство, инфраструктура, околна среда и стопанисване на горите“, включваща следните звена:
 - Звено „Транспорт и пътища“;
 - Ветеринарно лечебно заведение – амбулатория;
 - Звено „Поддръжка на общинска собственост“;
- ❖ Дирекция „Стратегическо планиране, иновации, проекти и туризъм“ включваща следните звена:

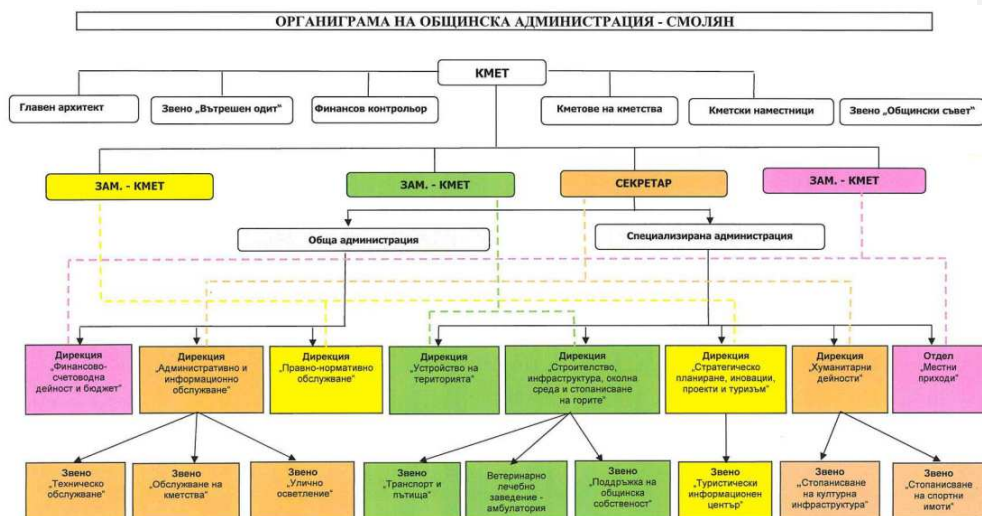
Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

- Звено „Туристически информационен център“;
- ❖ Дирекция „Хуманитарни дейности“ включваща следните звена:
 - Звено „Стопанисване на културна инфраструктура“;
 - Звено „Стопанисване на спортни имоти“;
- ❖ Отдел „Местни приходи“.

Фигура 20. Структура на общинска администрация Смолян

❖ Структура на администрацията в областта на околната среда

Дирекция „Строителство, инфраструктура, околна среда и стопанисване на горите“ и звената се ръководят и контролират от директора на дирекция и включва дейности в шест направления.

Дейностите свързани с екология, озеленяване и чистота са следните:

- Изготвя или участва в изготвянето на програми, стратегии и други дългосрочни материали, база за устойчиво развитие по отношение на опазване на околната среда;
- Участва в разработването, провеждането и контрола на държавните задачи, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината;
- Участва в оформянето и подsigуряването на финансовата обезпеченост на екологичните общински мероприятия и обекти.
- Координира екологичната дейност на общинската администрация с държавните структури и инспектори, неправителствени екологични и природозащитни организации и движения, както и с научната общност (висшите училища и

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

университети), частните и държавни фирми, неправителствените организации и със специалисти в областта на екологията;

- Контролира екологичното състояние на общината;
- Участва в разработването на проекти свързани с опазване на околната среда;
- Въвежда и ръководи система за управление на отпадъците;
- Оказва съдействие при подготовка договорите за дейността по сметопочистването, сметоизвозването, поддържането на депото за твърди отпадъци, сепарираща и компостираща инсталация и осигурява контрол по същата дейност;
- Участва в изготвянето на графици за измиване на улици и площи, метене, снегопочистване, сметоизвозване и др., както и контролира тяхното изпълнение;
- Упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, стопанисване на зелените площи от граждани, фирми, организации и др.;
- Разяснява и осведомява широката общественост по отношение на всички дейности, намерения и последиствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите свързани с тях, чрез всички средства за масова информация;
- Представява общинската администрация в експертни съвети, семинари, симпозиуми и комисии по отношение на екологичната политика и проблематика на местно, регионално, републиканско и международно ниво;
- Извършва проверки на обектите – замърсители на околната среда, като изготвя протоколи и предписания, съставя констативни протоколи и актове на нарушителите;
- Участва в компетентно проучване и решаване на постъпили молби, жалби, сигнали и предложения на граждани;
- Участва в изготвянето на наказателни постановления за актове, съставени от него по действащи общински наредби, осигурява връчването им на нарушители и спазва цялата процедура съгласно Закона за административните нарушения и наказания;
- Участва в комплексни проверки с РИОСВ, Басейнова дирекция, РУ-Смолян към ОД на МВР и др.;
- Контролира състоянието на защитените територии, съгласно заповеди за обявяване, режима и планове за управление; контролира опазването на биоразнообразието;
- Участва и контролира периодичните кампании за почистване на територии в общината; следи за състоянието на реките и източниците на замърсяването им; съставя протоколи за констатациите и ги изпраща в РИОСВ-Смолян;
- Изготвя и реализира програма за решаване на проблемите, свързани с бездомните кучета;
- Участва в комисии и осъществява контрол по Закона за защита на животните, относно: изоставени животни на територията на общината; идентификация и регистрация на кучета; спазване изискванията за защита на животните на територията на общината;
- Подготвя материали по екологичните проблеми за заседания на Общински съвет-Смолян.

❖ Общинска нормативна уредба в областта на околната среда

Наредба № 1 За осигуряване на обществения ред на територията на Община Смолян
(Приета с Решение №64/18.02.2016 г. на Общински съвет – Смолян, изм. с Решение

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

№348/16.12.2016 г.; изм. с Решение №134/23.03.2018 г. на Административен съд Смолян; изм. с Решение №498/28.12.2018 г. на Административен съд Смолян)

С наредбата се уреждат обществените отношения, свързани с реда, условията и специалните изисквания за на обществен ред, опазване на собствеността, чистотата и околната среда на територията на Община Смолян. Наредбата има действие спрямо всички български и чуждестранни физически лица, постоянно живеещи или временно пребиваващи на територията на Община Смолян, както и за юридически лица, учреждения, стопански, обществени и други организации, развиващи дейност на територията на общината.

Създават се условия за превенция на нарушенията и се определят санкции за техните извършители. Определени са правомощията на общинската администрация и другите институции за контрол и налагане на санкции.

Наредба №2 За определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги и права на територията на Община Смолян (Приета с Решение №53/30.12.2019 г. на Общински съвет-Смолян, изм. и доп. с Решение №399/22.12.2020 г.; изм. и доп. с Решение №695/22.12.2021 г., изм. и доп. с Решение №1071/30.12.2022г на Общински съвет-Смолян).

Наредбата урежда отношенията, свързани с определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги и права, реда и сроковете за тяхното събиране и внасяне на територията на Община Смолян.

Такса битови отпадъци (ТБО) се заплаща за услугите по събиране, извозване и обезвреждане в депа или други съоръжения за битови отпадъци, както поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет ежегодно въз основа на одобрена план – сметка, включваща необходимите разходи за всяка дейност.

Наредба №9 За управление на отпадъците на територията на Община Смолян (Приета с Решение № 419/21.01.2021 г. на ОбС - Смолян)

С Наредбата се уреждат условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на твърди битови (ТБО) и строителни отпадъци (СО), включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци (МРО) и производствени отпадъци (ПО) от физически и юридически лица на територията на Община Смолян. Задълженията и отговорностите на кмета на общината, на физическите и юридическите лица, домакинствата, ползвателите на търговските обекти, производствени, стопански и административни сгради, болници, училища и други обекти, разположени на територията на Община Смолян по отношение управление на отпадъците, съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, условията за регистрацията им, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО. Размера и реда на заплащане на предоставените услуги при извършване на дейностите по третиране и транспортиране на отпадъците, съгласно Закона за местните данъци и такси и Наредба №2 за определянето и

администрирането на местните такси и цени на услуги в Община Смолян.

Наредба №19 за опазване на околната среда на територията на Община Смолян

Наредбата урежда обществените отношения свързани с опазването на компонентите на околната среда (атмосферен въздух, води, почви и земни недра, ландшафт, природни обекти, биологично разнообразие и неговите компоненти), контрола и управлението на факторите, които увреждат околната среда (отпадъци и шум). Поддържането на чистота, изграждане, опазване и поддържане на зелена система на територията на общината.

С наредбата се цели предотвратяване и ограничаване на замърсяването на околната среда на територията на Община Смолян с оглед опазването на околната среда и защита здравето на населението.

Наредба № 23 За съхранение ландшафта при управление на земни маси на територията на Община Смолян

Наредбата урежда задълженията и отговорностите на кмета на общината, упълномощени от него служители на общинска администрация, физически и юридически лица, и еднолични търговци при извършване на дейностите по добиване, транспортиране, временно съхранение и депониране на земни маси на територията на Община Смолян.

Целта на наредбата е да осигури свобода на собственика да избира начина на ползване на земята си, като не нанася вреди на собствената земя, земите на другите собственици, собственици и ползватели на прилежащи територии, на инфраструктурни обекти, ландшафта, повърхностните и подземни води. хармонизиране на дейностите по добиване, транспортиране и депониране на земни маси на територията на Община Смолян с действащото законодателство по промяна предназначението на земите и горите, опазване на околната среда, защитени територии, управление на отпадъците, рекултивация на нарушени терени и опазване на собствеността.

Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Смолян (приета с Решение №241/25.06.2020г. на Общински съвет-Смолян).

Наредбата урежда обществените отношения, свързани с изграждане, опазване и поддържане на зелената система на Община Смолян, независимо от вида собственост. Зелената система е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места на територията на общината. Общинският съвет на Община Смолян чрез бюджета на общината обезпечава необходимите средства за поддържане и опазване на зелени площи – публична собственост.

Контролът по спазване на наредбите е възложен на определени със заповед на кмета на общината длъжностни лица.

❖ Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда

За решаване на проблемите свързани с околната среда, общинската администрация си сътрудничи с централни, регионални и местни органи на ведомства фирми и др. Регионалните органи на централните ведомства, с които общината сътрудничи по въпросите за опазване на околната среда са: Регионална инспекция по околната среда и

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

водите (РИОСВ) – Смолян, Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Смолян, Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“, Областна дирекция „Земеделие“ - Смолян, Териториално статистическо бюро към НСИ, Областна дирекция по безопасност на храните - Смолян.

❖ **Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО**

Община Смолян е част от Регионално сдружение за управление на отпадъците – „Теклен дол“ за общините Смолян, Чепеларе, Баните и в тази връзка работи съвместно с останалите общини, предимно по проблемите, свързани с управлението на отпадъците.

С въвеждане на регионалната система, дейностите по управление на отпадъците се решават на регионално ниво. Новата общинска политика за управление на отпадъците налага, както координиране с регионалната система, така и активно участие в установяването и развитието на регионалната организация. Чрез създаване на Сдружението всички общини, участващи в него си поделят разходите по поддръжката, експлоатацията и мониторинг на съоръженията и вземат общи решения за бъдещото третиране на отпадъците.

С цел реализиране на конкретни екологични проекти или мероприятия общината призовава за свои партньори както неправителствения сектор и обществеността, така и организации на местно, регионално и национално ниво.

❖ **Информирание на обществеността**

Община Смолян има действаща система за информиране на населението за състоянието на околната среда. Информирането на обществеността и обществени консултации за изпълнение на политиките и ангажиментите на общината за опазване на околната среда в т.ч. и управление на отпадъците се осъществява главно, чрез публикуване на информация, в т.ч. (програми, наредби, отчети, регистри, графици, съобщения за предстоящи събития и кампании) на интернет страницата на общината (<https://www.smolyan.bg/bg/home>).

Информирането на населението на Община Смолян за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Програмата за управление на отпадъците, Програмата за опазване на околната среда и др. програми, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информацията на интернет страницата на общината.

Ежегодно се изготвят отчети по изпълнението на цитираните по-горе програми, които се публикуват за информация на обществеността и заинтересованите страни.

Уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в общината се обявяват публично с обява на интернет страницата на общината, поставя се обява и на таблото в сградата на общината.

Ежегодно се провеждат кампании за събиране/предаване на ИУЕЕО, НУБА, гуми, отработени масла и др. вид отпадъци. Съобщение за организираните кампании се публикува на интернет страницата на общината.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Общинската администрация осъществява работата с обществеността в няколко групи дейности, които са насочени към:

- ✓ навременно информиране на гражданите относно проблемите на околната среда (замърсяването на въздуха, проблеми с битовите и строителни отпадъци на територията на общината, цялостно състоянието на околната среда);
- ✓ повишаване на общественото съзнание чрез получаване на екологично образование;
- ✓ включване на обществеността при вземане на решения, касаещи околната среда;
- ✓ осъществяване на ползотворно сътрудничество между местните власти, обществеността и неправителствените организации.

❖ **Стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда**

Наблюдение и контрол върху качеството на атмосферния въздух на територията на Община Смолян се осъществява от АИС „Смолян-Библиотеката“ и КФС „Рожен“. Данните от двете станции под формата на месечните бюлетини за качеството на атмосферният въздух се публикуват на страницата на РИОСВ-Смолян.

❖ **Услуги, предоставяни от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут**

– *Управление на отпадъците*

Община Смолян работи в насока решаване на проблемите свързани с управлението на отпадъците, генерирани на нейната територия като е:

- Общината е изградила ефективна система за организирано сметосъбиране, която покрива 100% от населението на Община Смолян.
- Община Смолян е част от Регионално сдружение за управление на отпадъците – „Теклен дол“ за общините Смолян, Чепеларе, Баните
- Действащата в Община Смолян система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и на конкретните изисквания от глава трета, Раздел II от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки.

– *Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води*

Операторът „ВиК“ ЕООД – Смолян обслужва 61 бр. населени места от общо 86 бр. на територията на Община Смолян. Останалите населени места, необслужвани от ВиК оператора, се водоснабдяват чрез малки, не добре развити водоснабдителни системи, изградени и обслужвани по стопански начин от местното население. Водата в тези населени места се подава гравитачно.

От общия брой население на територията на Община Смолян от 38 272 души, ВиК операторът обслужва 36 967 души, или доставя вода за питейно битови нужди на 96,6 % от населението.

За пречистване на питейните води на територията на Община Смолян има изградени 3 броя пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ): ПСПВ „Хубча“; ПСПВ „Превала“ и ПСПВ „Смилян“. Стопанисването и експлоатацията им се извършва от ВиК оператора – „ВиК“ ЕООД - Смолян, като през тях за пречистване преминават около 14% от подаваната питейна вода във водоснабдителните системи.

На територията на Община Смолян са въведени в експлоатация само две ПСОВ –

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

ГПСОВ „Смолян“ и ПСОВ Пампорово.

– *Озеленяване*

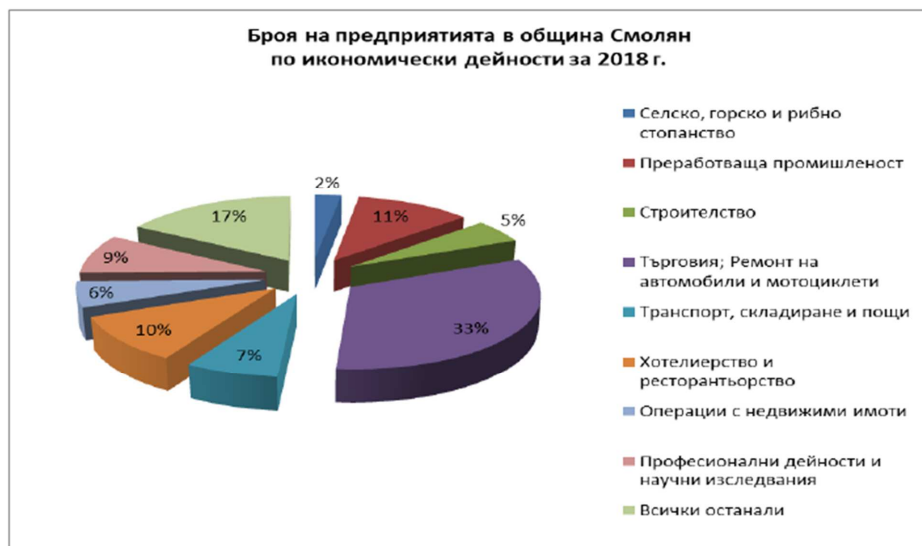
Поддържането на озеленените площи на територията на общината се извършва от служителите към дирекция „Строителство, инфраструктура, околна среда и стопанисване на горите“ към общинска администрация. В техните правомощия влизат редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, стопанисване на зелените площи от граждани, фирми, организации и др.

Насоки и мерки за повишаване на управленските фактори съгласно действащото екологично законодателство:

- Обучение и повишаване на квалификацията на административния персонал;
- Получаване на външна подкрепа за институционално укрепване на администрацията;
- Важна оценка за възможностите на една община да решава въпросите, свързани с опазване на околната среда е привличането на допълнителни финансови средства.

11. Икономически показатели

Отрасловата структура на икономиката на Община Смолян, според броя на предприятията по икономически дейности е относително равномерна през годините.

Фигура 21. Брой на предприятията в Община Смолян по икономически дейности

По данни от НСИ за 2018 г. се вижда, че голямо значение за местната икономика имат търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети (33%); преработваща промишленост (11%); хотелиерство и ресторантьорство (10%); професионални дейности и научни

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

изследвания (9%); транспорт, складиране и пощи (7%).

До данни от Общинския план за интегрирано развитие на Община Смолян най-голяма активност на предприятията за периода 2013-2018 г. се забелязва в търговията и услугите, следвани от преработващата промишленост, хотелиерството и ресторантьорството. Предприятията занимаващи се с професионални дейности и научни изследвания на територията на Смолян демонстрират сравнително добра активност, следвани от тези работещи в сферата на транспорта, складирането и пощите. За разлика от тях икономическите агенти в областта на селското, горското и рибното стопанство отбелязват най-ниска активност за референтния период. Най-вероятно това се дължи на демографията в селата и природните условия. Районът на Смолян е известен с високата си средна надморска височина, горите, дърводобива и добре развитото горско стопанство, в което доминират държавните регулации и структури.

11.1. Развитие на отделните отрасли в общината

По икономически потенциал Община Смолян заема едно от последните места сред българските общини. В Общината са регистрирани около 2000 фирми със сравнително ниска производителност, а процентът на безработицата е над средния за страната (16,3%).

Същевременно община Смолян е важен търговски и туристически център и заема водещо място в икономиката на областта. В Общината са съсредоточени над 80% от икономическия потенциал и се реализират над 2/3 от приходите на областта.

В последните няколко години икономическата активност на Община Смолян се характеризира с криза, изразяваща се в снижаване на икономическия потенциал и неблагоприятни структурни промени. Наред с това е налице и хаотична поява предимно на малки предприятия – на случайни терени, което предизвиква проблеми в устройственото развитие и смесване на несъвместими производства. Като цяло е налице липса на съвременно оборудвани пространства, което довежда до неконкурентноспособност при привличането на местни и чужди инвеститори.

❖ Преработваща промишленост

Преработващата промишленост на територията на Община Смолян е представена от предприятия в областта на производство на инструментална екипировка, високополимерни изделия и градинска мебел; производство на кабели и проводници; машиностроене; текстилна и шивашка промишленост; дърводобив и дървопреработване; хранително-вкусова промишленост и др.

Броят на предприятията в преработващата промишленост за периода 2013-2018 г. е относително стабилен през годините (260-270 бр.). Този сектор е един от трите отрасли, които имат най-голям принос в нетните приходи от продажби и създаването на устойчива заетост. По-голямата част от предприятията в преработващата промишленост са регистрирани и работят в гр. Смолян, което създава териториален дисбаланс на икономическите дейности между общинския център и селата.

❖ Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети

Най-икономически активни са агентите в областта на търговията, *ремонта на автомобили и мотоциклети*, за периода 2013-2018 г. в сектора оперират над между 729-775 икономически агенти. Не случайно относителният дял на броя предприятия в сектора през 2018 г. е 33% от всички предприятия, работещи на територията на Община Смолян.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Търговията, ремонтът на автомобили и мотоциклети се характеризират с висока ликвидност, гъвкавост и динамика, несигурност и слаба устойчивост на бизнеса. Икономическите агенти са физически лица и микро фирми (до 9 човека персонал), в повечето случаи семейни. Това обяснява, защо през последните 3 години около 11% от наетите лица по трудови и служебни правоотношения се занимават с търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети. Една голяма част от доходите на населението от заплати и други източници се реализира през вътрешно териториално потребление на стоки и услуги. Така обаче, не може да се реализира висока добавена стойност. Може би това е причината средната годишна заплата в сектора да е значително по-ниска в сравнение с тази в други дейности.

❖ *Селско, горско и рибно стопанство*

В областта на селското, горското и рибното стопанство се забелязва тенденция на запазване и лек спад на предприемаческата активност. По данни на НСИ от 66 регистрирани в сектора предприятия през 2013 г., броят им към края на 2018 година е намалял до 60. Едновременно с това относителният им дял е между 2,8% и 3%. Това се дължи основно на горското стопанство, което е добре развито на територията и се дотира от държавата, която води целенасочена политика в сектора. Най-вероятно затова най-високите възнаграждения на територията на Община Смолян са в областта на горското стопанство. Данните за приходите в сектора са конфиденциални и поради тази причина не може да се направи анализ на приноса в местната икономика.

Растениевъдството е представено с картофопродукция – 5920 дка, отглеждане на фасул 1200 дка, градински – 120 дка, ягоди- 40 дка и малини- 30. Застъпено е също отглеждането на ориенталски тютюн, царевица, овес и ръж. Стопанските земи са около 45000 дка, като половината от тях са естествени ливади, около 30% са заети от ниви и 9% от мери и пасища. Трайните насаждения покриват едва 1% от стопанската земя. Специфичните климатични и почвени условия не благоприятстват развитие на интензивно селско стопанство. В Общината се развива основно бране и изкупуване на диворастващи плодове, билки и гъби.

Животновъдството е застъпено в предимно малки фамилни стопанства. Отглеждат се предимно говеда и овце предимно за лични потребности. В района е застъпено и отглеждането на пчели. По големи ферми със стопанско значение са:

- 38 говедовъдни ферми с 844 броя говеда;
- 31 овцевъдни ферми с 7052 броя овце;
- 4 коневъдни ферми;
- 1 птицевъдна ферма със 68200 кокошки;
- 1 ферма за калифорнийски червей;
- 3 ферми за зайци;
- 1 ферма за пъдпъдци;
- 1 ферма за шрауси.

❖ *Туризм*

Броят на икономическите агенти в сектор – хотелиерство и ресторантьорство за периода 2013-2018 г. се променя в границите между 265-247 бр., а техният дял от местната икономика се движи между 11% и 10% (по данни на НСИ по-горе). През 2018 г. броят на

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

предприятията е най-нисък за референтния период, а техният относителен дял представлява 10% от всички нефинансови предприятия, работещи на територията на Община Смолян.

Хотелиерството и ресторантьорството са едни от най-засегнатите от пандемията, икономически дейности, причинена от вирусната инфекция COVID-19. В резултат на което към края на 2020 г. в областта на туризма са отчетени най-много съкратени и регистрирани в „Бюрото по труда“, лица.

Места за настаняване на туристи, населени места и зони

Към края на 2019 г. на територията на Община Смолян са регистрирани и работят 525 обекта за настаняване на туристи – хотели, апартаменти, пансиони, стаи и къщи за гости и др. Всички те предлагат общо 3 093 помещения за настаняване с капацитет от 6 531 легла, което прави средно по 2 легла на помещение. Общо 34% от местата за настаняване са с категория равна и по-голяма от 3 звезди. Два от хотелите са с категория от 5 звезди, 170 имат категория 3 звезди и 6 са 4-звездни.

Таблица 53. Места за настаняване по населени места на територията на Община Смолян към 31.12.2019 г.

№	Населено място	Места за настаняване					
		Обекти		Помещения		Легла	
		Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)
1	гр. Смолян	152	28,95	985	31,85	2 024	30,99
2	к. к. Пампорово	198	37,71	1 404	45,39	2 930	44,86
3	с. Гела	10	1,90	53	1,71	126	1,93
4	с. Кутела	10	1,90	40	1,29	90	1,38
5	с. Левочево	25	4,76	60	1,94	140	2,14
6	с. Момчиловци	17	3,24	80	2,59	170	2,60
7	с. Смилян	14	2,67	76	2,46	169	2,59
8	с. Стойките	45	8,57	143	4,62	338	5,18
9	с. Широка лъка	14	2,67	82	2,65	173	2,65
10	Други населени места	40	7,62	170	5,50	371	5,68
Общо за община Смолян		525	100,00	3 093	100,00	6 531	100,00

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г.

В таблицата по-горе са посочени населените места на територията на Община Смолян, в които има регистрирани обекти за настаняване на туристи. В първите 9 населени места са разположени над 90% от всички обекти, помещения и легла за настаняване. По такъв начин се формират зони, в които се предоставят базисни за района туристически услуги – поделон, храна и др.

Очаквано най-много туристически услуги се предлагат на територията на к.к. Пампорово. В курортния комплекс функционират 38% от обектите за настаняване и се предлага 45% от помещенията и леглата за гостите на града и общината. Това го оформя като **първа зона** с развит масов туризъм, в която наред със ски спортовете през зимата и базисните хотелски и ресторантьорски услуги се предлагат целогодишно и допълнителни

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

услуги – СПА и други релаксиращи и възстановителни. Причината за това е намаляване на снежната покривка през годините и скъсяване на ски сезона.

Курортен комплекс Пампорово е в сърцето на Родопите, на 1 650 м. н. в., разположен в подножието на връх Снежанка, на територията на Община Смолян и на Община Чепеларе, на разстояние около 220 км от София, 85 км южно от Пловдив, 15 км северно от Смолян и 10 км южно от Чепеларе. Климатът в района се отличава с мека зима с над 240 слънчеви дни, което прави Пампорово най-слънчевият планински курорт в България. Средната годишна температура е 5,5 градуса, а сред най-големите плюсове на курорта е липсата на лавинна опасност. Почти всички ски писти започват от връх Снежанка (1 926 м). Ски зоната включва общо 37 км писти за алпийски дисциплини с разнообразна степен на трудност, 25 км писти за дълго бягане фън парк с халф пайп писта, фън парк с халф пайп писта, скокове и рейлове, както и множество подходящи места за фрирайд и спускане с шейни. От лятото на 2012 г. в курорта работи най-новият велопарк в България с над 30 км маршрути с различна степен на трудност за начинаещи и напреднали. Емблематично място за Пампорово е телевизионната кула Снежанка, от чиято панорамна тераса на 2 030 метра надморска височина се разкрива невероятна 360-градусова панорама. Целогодишно в курорта се провеждат множество спортни и културни събития. Актуална информация за тях може да се намери на интернет адрес: www.pamporovo.me.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 22. Карта на ски пистите на територията на Община Смолян

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско съближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Община Смолян има богат културен календар, който в по-голямата си част се реализира на територията на общинския център. В град Смолян, като административен център са съсредоточени по-голямата част от социализираните обекти на културно-историческото наследство, които са популярни в страната и чужбина. Така се оформя своеобразна **втора зона** за фестивален, конгресен, културен, опознавателен и др. вид туризъм. Освен това в непосредствена близост са разположени множество природни феномени като вр. Перелик, вр. Снежанка, м. Орфееви скали и Смолянските водопади, които се радват на изключително голяма популярност.

В по-големите села на общината се предлагат туристически услуги, които надграждат и разнообразяват туристическия продукт, предлагайки алтернативни форми на туризъм – еко, планински, кулинарен, опознавателен, културен и др. Така например с. Широка лъка, с. Гела, с. Момчиловци, с. Левочево и с. Смилян имат свой собствен облик и са алтернативна целогодишна дестинация, формирайки **трета зона за туризъм**. Това са места, които са популярни със своите традиции, обичаи и местен колорит.

Село Широка лъка е придобило специален статут поради високата наситеност на архитектурно-строителни и културни забележителности, а през 1972 г. в селото е открито едно от двете национални средни музикални училища за народни песни и инструменти.

Село Момчиловци пък е известно с международния фестивал на киселото мляко, който се провежда от 2015 г. насам, а с. Смилян придоби своята слава, покрай небезизвестния смилянски фасул.

Четвъртата зона за туризъм се обособява условно около с. Могилища, с. Полковник Серафимово, с. Арда, с. Горна Арда и населените места покрай тях, известна като „ардинско корито“. В района има множество природни феномени и пещери, една от които е Ухловица, която е добре социализирана и популярна. През тази зона преминават реките Арда и Бориовска, които са подходящи за лов, риболов, планински и опознавателен туризъм. Там се намира архитектурен паметник „Агушевите конаци“ от османския период. В древността през тази част на Родопите е преминавал важен стратегически път от римско време, който свързвал Виа Егнатия на Беломорието с Виа Милитарис в Тракия.

Доброто съчетание на природно и културно-историческо наследство, функционирането на международен зимен курорт Пампорово в района, развитието на туристическите услуги и доброто ниво на предлагане през последните години е допринесло за популяризиране на община Смолян като атрактивно и привлекателно място за ски, ловен, еко, планински, селски, културен, кулинарен и опознавателен туризъм.

Туристи, посещения и реализирани нощувки

Броят на реализираните нощувки на територията на Община Смолян е нараснал с 60% през последните години. Това се дължи основно на българските туристи, предимно от големи областни градове като София, Пловдив, Пазарджик, Стара Загора, Бургас и Варна. Данните за чуждестранните туристи посетили Смолян за периода 2014-2019 г. показват, че територията на общината е търсена и предпочитана дестинация по-скоро на национално ниво. През 2019 г. обаче реализираните нощувки намаляват с 4%, спрямо предходната 2018г.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Таблица 54. Реализирани нощувки на територията на Община Смолян за периода 2014-2019 г.

Националност	Години (в хил. броя)						Отклонение	
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014/2019	2018/2019
Българи	101	128	148	143	153	151	50%	-2%
Чужденци	12	25	30	31	37	31	170%	-16%
Общо	112	153	178	174	190	182	62%	-4%
Дял на нощувките от чужденци	10%	16%	17%	18%	19%	17%	66%	-12%

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027г.

К. к. Пампорово и гр. Смолян формират над 80% от реализираните нощувки на територията на Община Смолян. Данните за общинския център показват една динамика на реализираните нощувки във времето, докато тези за к. к. Пампорово бележат устойчив ръст. През 2014 г. броя на нощувките в гр. Смолян представляват 45% от всички реализирани в общината, а тези на к. к. Пампорово са с дял 43%. Това във времето се променя като относителния дял на нощувките реализирани в Смолян намалява, а този в Пампорово се увеличава. Така през 2019 г. на Смолян се падат 37%, а на Пампорово 48% дял от всички нощувки за територията на общината.

Туристическата инфраструктура е недоразвита с изключение на големите туристически обекти. По слаб сезон за туризма се очертава летния за разлика от зимния. Курортния комплекс Пампорово е с изчерпан капацитет по отношение на леглова база и възможности за ски-туризъм и обслужващите ги съоръжения. С благоприятни перспективи за развитие са местностите: Голям Перелик – 2200 ха, Карталка – 100 ха, Рожен – 1000 ха. Общината разполага с потенциал за развитието на еко, културен и селски туризъм.

Заведения и ресторанти за хранене

Туристите и гостите на общината се посрещат и обслужват от 225 заведения, барове и ресторанти с капацитет от 13 674 места, като над 50% от тях работят на територията на гр. Смолян.

Таблица 55. Питейни заведения и ресторанти по населени места на територията на Община Смолян към 31.12.2019 г

№	Населено място	Заведения и ресторанти			
		Обекти		Места	
		Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)
1	гр. Смолян	130	57,78	7 080	51,78
2	к. к. Пампорово	63	28,00	5 012	36,65
3	с. Арда	3	1,33	248	1,81
4	с. Гела	1	0,44	19	0,14
5	с. Катраница	1	0,44	20	0,15
6	с. Кутела	1	0,44	30	0,22
7	с. Левочево	1	0,44	50	0,37
8	с. Широка лъка	8	3,56	420	3,07
9	с. Могилица	1	0,44	40	0,29
10	с. Момчиловци	4	1,78	150	1,10

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

11	с. Петково	1	0,44	35	0,26
12	с. Подвис	1	0,44	30	0,22
13	с. Славейно	2	0,89	95	0,69
14	с. Смилян	4	1,78	250	1,83
15	с. Стойките	4	1,78	195	1,43
Общо за община Смолян		225	100,00	13 674	100,00

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027г.

Заетостта на туристическите обекти се осигурява най-вече от сезонни туристи, през почивните дни и летните отпуски, от преминаващи и хора в командировка. Посещенията на културните обекти и историческите места в града стават най-вече през лятото, предимно през почивните и празничните дни, когато има организирани културни мероприятия.

❖ **Културно-историческо наследство и туристически обекти в общината**

Община Смолян е изключително богата на културно-исторически обекти, резултат от заселването по тези земи на различни цивилизации и напластяването на специфични бит и култура.

Културните ценности в общината са представени от множество и разнообразни обекти с археологическа, историческа, архитектурно-строителна, художествена и етнографска стойност. Част от културното наследство са запазените народни традиции и културни обичаи.

По данни от ОУП в общината се намират над 421 обекта обявени за недвижими културни ценности, които свидетелстват за историята, бита и културното развитие на местното население. Най-ранните обекти, разкрити на територията на общината датират от края на V хил. пр. Хр - каменно-медната епоха. От периода на Античността са открити светилища (вр. Ком), могилен некропол (с. Гела) и плосък некропол (с. Стойките). Разкрити са и ранно-християнски базилики.

Археологическите обекти НКЦ, 144 на брой се разпределят по епохи както следва: 56 – праистория, 35 - античност, 45 - средновековие, 8 са многопластови, от различни епохи, многопластови. В общината се намират 317 [435] обекта от епохата на Възраждането, разпределени по населени места както следва: Смолян, представен от 88 НКЦ, село Широка лъка с 94 НКЦ, село Чокманово с 49 НКЦ и селата Солища (20), Върбово (30), Момчиловци (3), Арда (5), Гела (11), Могилица (7), Смилян (10).

По статут 8 от недвижимите културни ценности са от национално значение, към които се прибавят и 20 надгробни могили. Останалите НКЦ са от местно значение или за сведение.

Някой от най-значимите недвижими културни ценности на територията на общината са:

Музейна експозиция „ГАЙДАТА ДРЕВНА И ВЕЧНА“

На 25 юни 2022 г., в с. Стойките, Община Смолян, е открита единствена по рода си експозиция „Гайдата древна и вечна“. Комплектувана изцяло с дарения на предмети, вещи, документи, аудио, видео и фото материали, представящи гайдарското изкуство и народния занаят изработване на гайди в страната /от всички фолклорни области на България/. Към днешна дата колекцията наброява над 250 движими вещи, сред които и идентифицирани по Закона за културното наследство движими културни ценности.

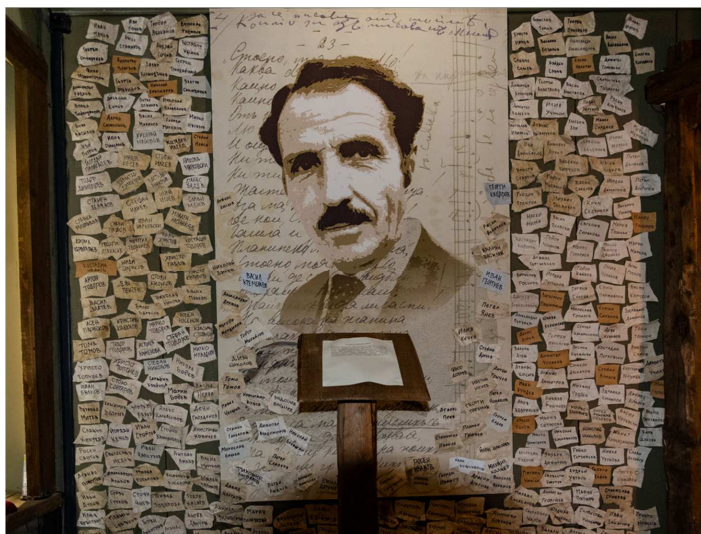
Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Отличава се от останалите музеи по нестандартните художествени инсталации и компоненти, които представляват интерпретация на създаването на инструмента, както и неговите части, композирани в художествени скулптури и фигури.

Фигура 23. Стената на 333 „Каба гайди“

Църквата „Свети Никола“

Храмът се намира в смолянския квартал Устово. Построен е през 1836 г. Първоначално е вкопан в земята, съгласно тогавашните изисквания на османските власти. Според преданието на мястото е имало стар параклис и странноприемница. В други устни разкази се споменават периодичните посещения на монаси от Света гора. През 1883 г. храмът е преустроен от майстор Васил Димов от с. Югово в близък до сегашния си вид. Издигнат е за година върху основите на старата църква от 1836 г., чийто камък с издълбана година е поставен при югоизточния ъгъл.

Пред храма е издигнат паметник на Йеромонах Григорий – Поп Глигорко, считан за първи свещенослужител и будител в този край, дошъл от светогорските манастири и останал да служи в Устово 10 години.

В храма се съхраняват ценни икони, сред които икона на Св. Никола, считана за лечебна. Заради нея в близкото минало е спазвана традицията да се преспива в църквата за здраве и благополучие. В храма се съхранява икона на св. Кирил и св. Методий от Станислав Доспевски, рисувана през 1865 г.

Църквата „Света Неделя“

Строена 1836 г. Днес представлява част от интересен църковно-училищен ансамбъл, изграждан в продължение на десетилетия, запазил духа на времето на XIX век. Включва освен храма, едновременно издигната заедно с него висока зидана ограда, камбанария, костница, църковна къща.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Училище е изградено северно над църквата през 1871 и преустроено през 1915 г. (днес се използва за читалищна сграда и културен център). Към ансамбъла се числи и изворът “Бралото”, макар сега да е извън очертанията му, но мислено като свещена вода – “агязмо”, е свързан с храма. Строежите са върху стръмен терен, разположени на няколко тераси.

Родопски драматичен театър „Николай Хайтов“

Сградата на Родопския драматичен театър е построена през 1984 г. Тя е уникална по мащаб и архитектура за територията на страната. Класация на Съюза на архитектите в България я е наредила сред 20-те най-добри сгради на столетието.

Фигура 24. Родопски драматичен театър „Николай Хайтов“

Художествена галерия

Художествена галерия в Смолян е създадена през 1964 г. Същата година открива и първата си експозиция. През 1983 г. се премества в новата, специално проектирана сграда, където разполага с 1000 м2 експозиционна площ, фондохранилища, работни помещения, ателие за консервация и реставрация. Художественият фонд на галерията наброява около 2000 произведения от български и чужди автори, представени в различни жанрове на живописата, графиката и скулптурата, като е подчертан интересът към творци, трайно свързани с Родопите.

Регионална библиотека „Николай Вранчев“

Библиотеката е създадена през 1959 г. Фондът днес наброява 245 217 библиотечни единици – книги, периодични, картографски и графични издания, ноти, касети и други носители на информация. На 2 юни 1966 година тържествено е открит първият дом на библиотеката, а през 1985 година тя получава своята втора сграда – истински храм на книгата и духовната култура в града.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Регионален исторически музей „Стою Шишков“

Това е най-големият музей в Родопите, който изследва и показва най-цялостно, задълбочено и последователно в своята разнообразна, научна и експозиционна дейност българската същност на населението в планината и неговия реален принос в националната културна съкровищница.

През 1983 г. музеят се установява в специално проектирана за целта сграда, намираща се в новопостроения център на обединения Смолян, част от Културния комплекс. Трите емблематични за града културни институции – музей, библиотека и галерия, са разположени над пешеходната зона на амфитеатъра и водната каскада, на характерно място с доминиращо присъствие на величествената родопска природа. Общата площ на музейната сграда е 3410 м², от които 1300 м² са експозиционни зали. Постоянната експозиция на тема “Културно-историческото богатство на Родопите от древността до наши дни” е в два раздела: Археология, с експозиционни пояси “Праистория”, “Траки”, “Средновековие” и Етнография с експозиционни пояси “Традиционно облекло”, “Обреден реквизит”, “Традиционни занаяти”, “Родопска архитектура” и “Традиции и съвременност”.

Планетариумът

На 6 септември 1975 г. в Смолян отваря врати най-големият Планетариум с народна астрономическа обсерватория в България. Планетариумът е една от най-често посещаваните забележителности в планинския град. За изминалите години той е посетен от над 2 700 000 души.

В звездната зала на Планетариума се представят разнообразни лекции с демонстрации (сеанси) – приказки за най-малките деца, учебни програми, популярни обзорни и тематични сеанси. На чуждестранните гости на Планетариума се предлагат програми на руски, френски, немски, английски, гръцки и турски език. Цикъл от специални програми – музикални и поетични, и публични лекции на актуални теми допълват многообразието от звездни спектакли. В просторното фойе има постоянни и тематични изложби, организират се концерти и спектакли на живо.

През годините Планетариумът в Смолян се утвърждава със своя специфичен стил на работа и печели признание у нас и в чужбина. Той е член на различни авторитетни международни организации – Планетарната Общност (Planetary Society) със седалище Пасадена, Калифорния, САЩ – най-голямата неправителствена организация в света за космически изследвания, Международната организация на планетариумите по света (IPS), Европейската асоциация за астрономическо обучение (EAAE).

Паметникът на връх Средногорец

Мавзолеят – костница е издигнат в памет на загиналите в епичните боеве на 21 пехотен Средногорски полк, предвождан от полк. Владимир Серафимов и довели до Освобождението от турско робство на Средните Родопи по време на Балканската война.

Бойният подвиг на средногорци влиза в историята на Смолянския край под името „Родопската Шипка“. С победата си в битката от 1912 година 21 средногорски полк овладява горното поречие на Арда и създава благоприятни предпоставки за пълното освобождаване на Родопите от османско владичество. В чест на тези събития през 1934 г. село Аламидере е прекръстено на Полковник Серафимово (по званието и името на командира на полка), а една от височините, около които се води битката, е наречена връх Средногорец.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Мемориална къща музей „Ласло Наги“

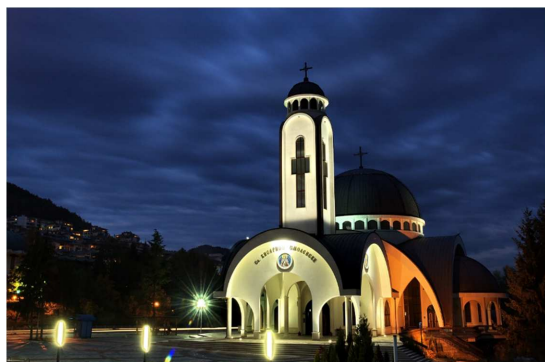
Открита е през 1981 г. в Гьорджевата къща в Чешитската махала в кв. Райково. Сбирката дава възможност на посетителя да се докосне до живота и творчеството на поета, преводача, художника Ласло Наги (1925-1978).

Престоят му в Смолян е един кратък миг от живота му, но той иска да живее и твори тук завинаги. Именно чрез експозицията е осъществена тази негова мечта. Голямата заслуга на Ласло Наги към България и Родопите е, че прави достъпна за унгарската читателска аудитория най-хубавото от българската поезия.

Музеят на Ласло Наги в Смолян има музей-близък в родното му село Искан, като между двата музея е осъществявана размяна на експонати.

Катедрален храм „Свети Висарион Смоленски“

Храма е втория по големина и величие, след храм-паметника „Св. Александър Невски“ в София. Осветен е на 2 юли 2006 г. и носи името на Висарион Смоленски – последният епископ на Смолянска епархия, мъчен и убит заради отказа си да приеме исляма по време на първото насилствено помохамеданчване на Родопите.

Фигура 25. Храм „Свети Висарион Смоленски“

Архитектурен възрожденски комплекс

Намира се в смолянския квартал Устово и включва уникални възрожденски къщи, концентрирани около двете църкви „Успение Богородично“ и „Св. Никола“. Църквата „Св. Никола“ е построена през 1836 г. Първоначално е била вкопана в земята, съгласно тогавашните изисквания на османските власти. Според преданието на мястото е имало стар параклис и странноприемница. През 1883 г. храмът е преустроен от майстор Васил Димов от с. Югово в близък до сегашния си вид.

Архитектурен комплекс „Чешитска махала“

Чешитската махала се сочи като най-старата част от квартал Райково. Носи името на фамилия Чешитеви, които изграждат едни от най-представителните къщи в Долно Райково след 1835 година.

Част от Чешитска махала е и Гьорджева къща, построена през 1873 г. за жилищни и стопански нужди на занаятчийско семейство. Първоначалният ѝ собственик е Райчо Гьорджев, който се е занимавал с обработка на вълна. В приземния етаж е била разположена

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

бояджийницата с малък дюкян с изход навън. През 1984 г. къщата е предоставена на Историческия музей – Смолян, за експозиция, посветена на унгарския поет и преводач Ласло Наги.

Античният път в местността Амзово

Отсечката, запазена в близост до града, е част от внушителния римски път, прекосяващ рида Чернатица от Горнотракийската низина до Беломорието.

Римският път е устроен по всички изисквания на римското пътно строителство, със солидна настилка, която в зависимост от терена и преодоляването на различни наклони се състои от няколко пласта. Обикновено широчината на пътното платно варира между 2,7 и 3 м. От двете страни то било ограничено от едри камъни. Между тях е оформена останалата част от платното, състояла се от по-дребни и различни по големина и форма камъни. Те били наредени върху здравия терен, като за подложка е използвана пръст.

Агушевите конаци

Това е най-големият късносредновековен феодален замък на Балканския полуостров. Комплексът от сгради е строен от трима майстори в продължение на 20 години – от 1820 до 1840 г., за богатия турски феодал Салих ага и тримата му сина. Замъкът има 221 прозореца, 86 врати и 24 комина.

Агушевите конаци се състоят от три последователно свързани двора с жилищни и стопански сгради и изолирани един от друг с вътрешни зидове. Във всеки двор се е намирал по един кладенец, жилището на господаря, на домашната прислуга, помещенията за временните работници в стопанството, оборът, плевнята, хамбарът и други стопански помещения. Агушевите конаци са обявени за художествен паметник на културата с национално значение.

Фигура 26. Агушеви конаци

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Алибеевият конак

Построен през XVIII-XIX в., това е най-старият цялостно запазен конак в централната част на Родопите. Служел е като административно – стопанска и жилищна аристократична сграда на управници в Османската империя. Представителен обект на родопската предвъзрожденска архитектура. Сградата е съставна част от три пристроени самостоятелни части. Алибеевите конаци в Райково са недвижима културна ценност с национално значение от 1964 г. Реставрирани са през 70-те години на миналия век. През 2013 г. е проведена нова реставрация, която превръща комплекса в Център за обучение с места за настаняване при максимално съхранение на автентичния му вид.

Момчилова крепост

Момчилова крепост в местността Градище на с. Градът има два периода на обитаване. Първият е през VI век, когато тя е построена по времето на император Юстиниан I (527-565) като част от веригата родопски крепости против варварските нашествия от север. Крепостта просъществува сравнително кратко време и е опожарена при славянските походи в края на VI – началото на VII век. Вторият период на обитаване е средновековният.

Крепостта е разположена на висок, скалист връх, на 1215 м надм. височина. Видимостта във всички посоки е отлична, като крепостта е имала комуникация с Козник край Рудозем и Калето край Смолян.

Фигура 27. Момчилова крепост

Крепост „Калето“ край село Кошница

Крепостта е разположена на конусовиден мраморен връх с надморска височина 1006 м. През желязната и къснобронзовата епоха върхът се ползва като светилище. През раннобронзовата и късноенеолитната епоха върхът също е посещаван. Откриват се единични керамични фрагменти по склона.

Крепостта „Калето“ при с. Кошница е представлявала военен пост, контролиращ (заедно със Смолянската крепост) комуникациите по Централния трансродопски път през Средните Родопи (Община Смолян), който е свързвал двата стратегически пътя: Диагоналния (Via Militaris) през Тракийската низина с Крайбрежния път по Егейското крайбрежие (Via Egnatia).

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 28. Гледка от крепостта към село Кошница

Крепост „Калето“ в местността Турлука

За да противостои на варварските нашествия от север, византийският император Юстиниан I (527 – 565 г.) предприема грандиозна укрепителна дейност из целия Балкански полуостров. Отбранителната линия е съставена от доста крепости, сред които са Калето край Кошница, Момчилова крепост и Турлата.

Най-значителна обаче е Калето край Смолян. Датировката и е от късната античност, а предназначението и е било охрана на селище и религиозен център в планината. Имала е идеална възможност за контакт с Момчилова крепост и Козник над Рудозем. Площта на крепостта е около 5 дка, като южната и крепостна стена е разкрита изцяло. Дължината и е 38 метра, а височината и е запазена до 2,5 метра.

Фигура 29. Крепостта „Калето“

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Национална астрономическа обсерватория (НАО)

Националната астрономическа обсерватория (НАО) Рожен е открита официално на 13.03.1981 г, но редовната наблюдателна дейност по научни програми датира от септември 1980 г. Тя е най-голямата еднократна инвестиция на България в научна инфраструктура (над 12 млн. лв.) и все още е най-голямата астрономическа обсерватория на Балканите и въобще в този район на Югоизточна Европа.

Движимото културно наследство на общината от различните епохи е представено в сбирките на Регионалния исторически музей „Стою Шишков“ и Художествената галерия, както и в Етнографския и исторически музей в с. Момчиловци и експозицията му в Згуровски конак в Широка лъка и къщата-музей на проф. д-р К. Чилов в с. Славеино. В с. Смилян частен музей представя експозиция на фасул.

Нематериалното културно наследство е представено от културните обичаи, фолклора и народните традиции. В рамките на общината ежегодно се организират немалко на брой културни събития, като в културния календар са включени националния фолклорен събор „Рожен“, Международни младежки фолклорни „Орфееви празници“, Международен пленер по живопис и Международен етно-джаз фестивал „July Jazz“. В село Широка лъка се провежда традиционен Празник на кукерските игри „Песпонеделник“. Провежда се и иновативно културно събитие „Родопи Фест“ и Фестивал на дивите цветя. Културните обичаи и народните традиции се съхраняват в читалищата и съставите им, ансамбъл „Родопя“, Родопския драматичен театър „Николай Хайтов“.

Развитие на туризма

Пандемията от COVID-19 се оказва сериозен фактор за развитието на туризма в Смолян. Усилията на представителите на туристическия бранш, както и на местната туристическа камара, бяха насочени към развитието на Родопите като четирисезонна дестинация и с услуги, базирани както на традицията, така и на иновативни диверсификации, набиращи популярност в други добре развити туристически региони. Ключови за развитието на туризма са съпътстващата инфраструктура и състоянието на курорта Пампорово, както и рекламата на туристическите дестинации в медиите, включително в социалните мрежи. Предстои дългоочакваното отваряне на ГКПП „Рудозем - Ксанти“, както и разширяване на главния път между Смолян и Пловдив, което съответно ще има принос за развитието на туризма и всички останали сфери.

По данни на Регионална стопанска камара - Смолян, посещенията на туристи за зимния сезон 2020/2021 е намалял с почти 60%. Намалението на българските гости е почти наполовина, а на чуждестранните – над 90 на сто, като малкото чужденци са предимно румънски граждани. Повече от 95% от туристите в областта са българи от началото на сезона, което се очаква да се запази. Мерките за запазване на заетостта в туризма и транспорта в условията на пандемия, както и мерките в сферата на туроператорската и туристическата агентска дейност се оценяват като недостатъчни.

Изводи:

Районът предлага голямо разнообразие от природни и културни забележителности, туристически дестинации, екомаршрути и атракции. Община Смолян притежава и допълнителен потенциал за развитие на алтернативни форми на туризъм, както и непълно

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

използваните възможности за развитие на познавателен, културно-исторически, селски туризъм и други.

11.2. Състояние на инфраструктурата в Община Смолян

Транспортна инфраструктура

На територията на общината няма летище и жп транспортна инфраструктура. Тъй като автомобилният транспорт е единственият вид транспорт на територията на общината, то от особено голямо значение е наличието на достатъчно пътища, както и състоянието на съществуващите пътища.

Второкласният път II-86 е основната пътна артерия, осигуряваща връзката на Община Смолян с територията на страната и съседни държави през гр. Пловдив и автомагистрала „Тракия“. Второкласният път II-86 осигурява възможност за достъп до ГКПП „Рудозем – Ксанти“. Дублиращ маршрут е Републикански път III-866 „Смолян – Стойките – Широка лъка - Михалково – Кричим – Стамболийски - Пазарджик“ за връзка с път I-8, автомагистрала „Тракия“, който се използва като резервен маршрут в случай на проблеми по път II-86, затваряне на пътя при поява на свлачища и при ремонти.

През Община Смолян преминават следните републикански пътища:

- ✓ Републикански път II-86 Пловдив - Чепеларе - Смолян - Средногорци - Рудозем - граница с Гърция, от км 53+960 до км 145+503 - от км 85+521 от км 119+380, разположен на територията на Община Смолян; дължина 33,859 км;
- ✓ Републикански път III-861 (Бачково – Хвойна) - Югово - Лъки - Джурово - местност Здравец - местност Момина вода - местност Рожен – (Чепеларе – Соколовци), от км 31+040 до км 42+971, разположен на територията на Община Смолян; дъл. 11,931 км;
- ✓ Републикански път III-863 Соколовци - Момчиловци - Славейно - Петково - Малка Арда - Баните, от км 0+000 до км 33+493 - от км 0+000 до км 23+900, разположен на територията на Община Смолян; дължина 23,900 км;
- ✓ Републикански път III-864 (Чепеларе – Соколовци) - Пампорово - Стойките, от км 0+000 до км 11+250 - от км 4+380 до км 11+260, разположен на територията на Община Смолян; дължина 6,880 км;
- ✓ Републикански път III-866 Смолян - Стойките - Широка лъка - Михалково - Кричим - Стамболийски - Пазарджик - Пловдив, от км 0+000 до км 88+270 - от км 0+000 до км 37+736, разположен на територията на Община Смолян; дължина 37,736 км;
- ✓ Републикански път III-868 Рудозем - Смолян, от км 0+000 до км 22+424 - от км 9+900 до км 22+424, разположен на територията на Община Смолян; дължина 12,524 км;
- ✓ Републикански път III-8612 (местност Момина вода - местност Рожен) - НАО (Национална астрономическа обсерватория), от км 0+000 до км 3+630 - от км 0+000 до км 1+364 и от км 1+743 до км 2+544, разположен на територията на Община Смолян; дължина 2,165 км;
- ✓ Републикански път III-8631 Момчиловци - местност Момина вода от км 0+000 до км 5+993, разположен на територията на Община Смолян; дължина 5,993 км;
- ✓ Републикански път III-8641 Пампорово – (Смолян – Стойките), от км 0+000 до км 11+414 - от км 1+350 до км 11+414, разположен на територията на Община Смолян; дължина 10,064 км;
- ✓ Републикански път III-8681 Рудозем - Смолян от км 0+000 до км 12+122 - от км 5+410 до км 12+122, разположен на територията на Община Смолян; дължина 6,712 км;

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

км; (от км 5+410 до км 8+570 - без асфалтова настилка - дължина 3,160 км; към настоящия момент в строеж - лот 27);

- ✓ Републикански път III-8683 Рудозем – Смолян - Чокманово - Смилян - Арда – Горна Арда от км 0+000 до км 29+650, разположен на територията на Община Смолян; дължина 29,650 км.

Републиканската пътна мрежа на територията на Община Смолян е с дължина 181,414 км, от които 33,859 км второстепенна пътна мрежа и 147,555 км - третостепенна. Изградените републикански пътища с асфалтови настилки са 98%.

Таблица 56. Класификация на републиканската пътна мрежа на Община Смолян

Състояние на настилките	Пътища II клас (км)	Пътища III клас (км)
добро	14,907	31,896
средно	5,525	26,763
лошо	13,433	88,896
Общо	33,859	147,555

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027г.

В добро състояние са 46,803 км, макар да става дума за относително понятие, защото настилките са положени преди 25 г., но няма деформации и дупки по пътното платно. Това предполага, че за да се направят минимални разходи за поддръжка, е необходимо да се извърши рехабилитация на тези пътища, които изискват значително по-малки разходи на 1 км път, след това да се търсят възможности за реализиране на обекти, за които са необходими повече капиталовложения.

Относно републиканската мрежа на територията на Община Смолян, по данни от Плана за интегрирано развитие на общината са предвидени както следва:

- По проект „България – Транзитни пътища V“ е извършено строителство на участъци от път –III-866 от км 11+550 до км 17+600 и от км 20+100 до км 22+490 /към настоящия момент завършена ГПК Смолян/, разделен на следните етапи:
 - Етап 1: Пътен тунел на път II-86 „Соколовци – Търън“ от км 97+079 до км 97+500;
 - Етап 2: Рехабилитация на участък от км 0+910 до км 1+900;
 - Етап 3: Ново строителство на път II-86 „Соколовци – Търън“ от км 96+560 до км 97+555;
 - Етап 4: Ново строителство на ГПК в участъка от км 0+000 до км 0+910 и в участъка от км 1+900 до км 2+284, включително и кръгово кръстовище между път II-86 и ГПК;
- За обект „Път III-868 „Рудозем - Смолян“ от км 0+000 до км 20+175 и от км 20+285 до км 22+225 с обща дължина 22,115 км предстои изпълнението на рехабилитация - основен ремонт, за което е сключен договор за изработване на технически проект.
- Републикански път III-866 „Смолян – Стойките – Широка лъка - Михалково – Кричим – Стамболийски - Пазарджик“ е в проектна готовност за извършване на рехабилитация без промяна на трасето.

Участъци и пътища от републиканската пътна мрежа, нуждаещи се от реконструкция:

По отношение на перспективи за развитие на пътната мрежа, с оглед осигуряване на устройствени условия за реализация към настоящия момент, след възлагане на АПИ се

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

работи по проект „Главна пътна комуникация - Смолян“. Проектното трасе във всичките му участъци е отразено в Общия устройствен план на Община Смолян. Към момента е изпълнена и въведена в експлоатация част от трасето на ГПК Смолян – „Главна пътна комуникация-Смолян – път II-86 (посока Пловдив) кв. Устово – п. в. „Юг“ от км 96+560 до км 97+555“ и „ГПК Смолян от км 0+000 до км 2+284“. Предстои изграждането на втората част от ГПК Смолян – „ГПК-Смолян участък от кръгово кръстовище при км 97+613 на път II-86 до км 2+000 (посока Мадан)“, което е началото на РП III-866. Съгласно писмо на АПИ, тъй като към момента не е завършен целият обект, то трасето на РП III-866 не е променено. В схемата на транспортната инфраструктура към ОУП е посочено трасето на РП III-866 актуално към момента, а предвиденото ново трасе, включващо ГПК Смолян, е посочено като проектно трасе.

По данни от Плана за интегрирано развитие на общината е завършено проектирането на скоростен път II-86 в отсечката Пловдив – Асеновград, като са завършени процедурите по отчуждаване, с което ще започне реализиране строителството на скоростен път II-86 Пловдив – Смолян – Рудозем – Ксанти. В участъка Асеновград - Смолян няма проектна готовност и е изработено пред инвестиционно проучване за установяване на възможността за изграждане на трета лента.

По данни на общината през 2009 г. е одобрен технически проект и парцеларен план за изграждане на продължение на РП III-8683 до границата с Република Гърция. Въпреки че този проект не присъства в инвестиционните намерения на АПИ, заявени в предоставените изходни данни за изработване на плана, той е отбелязан като републикански път в проект, както и прилежащия ГКПП „Горна Арда“. Осъществяването на такава връзка с южната ни съседна държава ще допринесе както за подобряване на връзките на страната като цяло, така и на регионалните връзки и на развитието на икономически дейности в прилежащата територия.

Общинска пътна мрежа

За голяма част от населените места, пръснати в планинския терен, общинската пътна мрежа осигурява единствената възможност на населението за достъп до социални услуги и снабдяване, а на икономическите оператори до останалата част от страната. По данни на МРРБ общата дължина на местните общински пътища е 256 900 км. В следващата таблица е представена информацията за местните общински пътища от регистъра на МРРБ, като информацията за вида и състоянието на настилката е подадена от Община Смолян:

Таблица 57. Общинска пътна мрежа

№	Път №	Наименование	Километраж		Дълж. км	Вид/ състояние настилка
			от км	до км		
1	SML 1264	(III-866, Смолян–Стойките–Смолянски езера	0,000	2,400	2,400	Асфалт, добро
2	SML 1298	(III-8641, Пампорово-Смолян)–вр. Снежанка	0,000	3,500	3,500	Асфалт, за рехабилитация
3	PDV 2130	(III-861) Лъки-Манастир-граница общ. (Рудозем-Смолян) - м. Хайдушки поляни - SML2241	26,500	28,000	1,500	Асфалт, за рехабилитация
4	SML 2212	(III-8608 Рудозем-Елховец)-Равнината- граница	10,200	15,400	5,200	Без настилка, за реконструкция

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Път №	Наименование	Километраж		Дълж. км	Вид/ състояние настилка
			от км	до км		
		общ.(Рудозем- Смолян)-Вълчан- III-8681				
5	SML 2240	(III-866) Смолян-Мугла	0,000	26,700	26,700	Асфалт, за реконструкция
6	SML 2241	(III-863 Момчиловци - Петково) Славейно-Кутела-х. Момчил юнак- (III-861)	0,000	23,700	23,700	Асфалт, за рехабилитация
7	SML 2248	(III-8683) Смилян-Букаците-Горово-граница общ. (Смолян- Рудозем)-Витина-Елховец (III-8608)	0,000	9,900	9,900	Без настилка, за реконструкция
8	SML 2252	(II-86, Смолян Търън)-Река-Катраница-Петково (III-863)	0,000	25,000	25,000	Частичен асфалт, за реконструкция
9	SML 2276	(SML2252, Подвис-Река)-Градът- Тикале (SML3251)	0,000	5,100	5,100	Частичен асфалт, за реконструкция
10	SML 2318	(II-86, Бостина-Смолян, кв. Устово)-Левочево	0,000	4,200	4,200	Асфалт, за рехабилитация
11	SML 3242	(III-8683, Смилян-Могилица)-Черешовска река-Киселичево	0,000	7,700	7,700	Асфалт, за реконструкция
12	SML 3243	(III-8683, Смилян-Арда)-Могилица-Буката-мах. Мешовци	0,000	4,500	4,500	Асфалт, за рехабилитация
13	SML 3244	(III-8683, Могилица-Арда)-Бориково-Черешките	0,000	6,000	6,000	Асфалт, за реконструкция
14	SML 3245	(III-863, Момчиловци-Виево)-Кутела (SML2241)	0,000	7,900	7,900	Асфалт, за рехабилитация
15	SML 3246	(III-8683) Арда-Гудевица-Гоздевица	0,000	2,000	2,000	Без настилка, за реконструкция
16	SML 3247	(SML2248, Смилян-Букаците) Люлка-Сивино	0,000	6,300	6,300	Асфалт, добро
17	SML 3249	(III-868, Рудозем-Смолян)-Габрица	0,000	1,400	1,400	Асфалт, за рехабилитация
18	SML 3250	(III-868, Рудозем-Смолян)-Полковник Серафимово- мах. Разванска	0,000	4,900	4,900	Асфалт, за рехабилитация
19	SML 3251	(II-86, Смолян-Търън)-Тикале	0,000	6,000	6,000	Асфалт, добро
20	SML 3253	(SML2318, Бостина - Левочево) Писаница - Хасовица	0,000	4,000	4,000	Асфалт, за рехабилитация
21	SML 3254	(SML3242, Черешовска река-Киселичево) Черешовска река-Кремене-Попрелка	0,000	3,700	3,700	Асфалт, за рехабилитация
22	SML 3255	(III-868) Смолян-Турян	0,000	9,500	9,500	Асфалт, за реконструкция

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Път №	Наименование	Километраж		Дълж. км	Вид/ състояние настилка
			от км	до км		
23	SML 3256	(SML3255, Смолян-Турян) – Пещера - мах. Доганово	0,000	4,900	4,900	Без настилка, за реконструкция
24	SML 3257	(SML3254, Черешовска река-Кремене) – Черешово	0,000	3,000	3,000	Асфалт, за реконструкция
25	SML 3258	(SML3259, Широка лъка-Гела) - Солища	0,000	3,000	3,000	Асфалт, за рехабилитация
26	SML 3259	(III-866) Широка лъка-Гела-мах. Белаковска	0,000	8,400	8,400	Асфалт, за рехабилитация
27	SML 3260	(III-866, Широка лъка-Девин)-Върбово	0,000	2,700	2,700	Частичен асфалт, за реконструкция
28	SML 3261	(III-866, Стойките-Широка лъка)- Кукувеца -мах. Бистрица	0,000	6,500	6,500	Без настилка, за реконструкция
29	SML 3265	(SML2240, Смолян-Мугла) - мах. Касъка	0,000	1,600	1,600	Асфалт, за реконструкция
30	SML 3266	(III-866) Смолян-гrobiщен парк	0,000	1,000	1,000	Асфалт, добро
31	SML 3267	(SML3253, Писаница-Хасовица) - Дунево	0,000	6,800	6,800	Без настилка, за реконструкция
32	SML 3268	(III-863, Момчиловци-Славейно) - мах. Гращата	0,000	2,500	2,500	Без настилка, за реконструкция
33	SML 3270	(III-863, Петково-Малка Арда)- мах. Орловица	0,000	2,500	2,500	Без настилка, за реконструкция
34	SML 3274	(II-86, Смолян-Търн)-Влахово- Кокорово-Орешица	0,000	8,000	8,000	Асфалт, за рехабилитация
35	SML 3277	(II-86) Търн-Требище мах. Карагъзовска	0,000	5,500	5,500	Асфалт, за рехабилитация
36	SML 3278	(II-86, Смолян-Търн)-мах. Равнище	0,000	2,000	2,000	Асфалт, за рехабилитация
37	SML 3280	(II-86, Смолян-Търн) - Остри пазлак	0,000	1,400	1,400	Асфалт, за рехабилитация
38	SML 3282	(III-866, Рудозем-Смолян)-Фатово	0,000	0,8000	0,800	Асфалт, за рехабилитация
39	SML 3283	(III-8683, Смолян-Чокманово) параклис св. Спас	0,000	0,600	0,600	Без настилка, за реконструкция
40	SML 3284	(SML3254, Черешовска река-Кремене) – Надарци	0,000	2,700	2,700	Асфалт, за рехабилитация
41	SML 3285	(SML3244, Могилица-Черешките) – Бориново – Потока	0,000	3,000	3,000	Асфалт, за рехабилитация
42	SML 3286	(III-8683) Могилица-мах. Илинден	0,000	2,000	2,000	Без настилка, за реконструкция
43	SML 3288	(III-8683, Смилян - Могилица) Исьовци	0,000	0,600	0,600	Асфалт, за рехабилитация
44	SML 3289	(III-8683, Смилян - Арда) - мах. Ухловица	0,000	3,000	3,000	Асфалт, за рехабилитация

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Път №	Наименование	Километраж		Дълж. км	Вид/ състояние настилка
			от км	до км		
45	SML 3290	(III-8683, Арда - Горна Арда) – Средок	0,000	1,900	1,900	Асфалт, за рехабилитация
46	SML3291	(III-8683, Арда - Горна Арда) - мах. Барутин	0,000	1,500	1,500	Асфалт, за рехабилитация
47	SML 3292	(III-8683, Арда – Горна Арда) - Билянска	0,000	1,500	1,500	Асфалт, за рехабилитация
48	SML 3293	(III-8683, Арда - Горна Арда)- Речани - Алиговска	0,000	2,300	2,300	Асфалт, за рехабилитация
49	SML 3295	(SML2248, Букаците - Горово) – Ельово - Сърнино	0,000	3,700	3,700	Асфалт, за рехабилитация
50	SML 3303	(SML3250) Полковник Серафимово - мах. Сгуровска	0,000	1,300	1,300	Без настилка, за реконструкция
51	SML 3304	(SML3250) - Полковник Серафимово - мах. Маневска	0,000	1,100	1,100	Без настилка, за реконструкция
Обща дължина, км					256,90	

Източник: Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027г.

Обобщената справка за състоянието на общинската пътна мрежа на територията на общината, като са включени и неутвърдени участъци от местни пътища е представена в следващата таблица:

Таблица 58. Обобщено състояние на настилките на общинските пътища в Община Смолян

Вид и състояние на настилките	Дължина, км
Асфалтова настилка в добро състояние	15,700
Асфалтова настилка с необходимост от рехабилитация	103,700
Асфалтова настилка с необходимост от реконструкция (основен ремонт, доизграждане)	54,500
Частично положена асфалтова настилка с необходимост от реконструкция и доизграждане	32,800
Без настилка	50,200
Общо	256,900

Източник: Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027г.

Общинските пътища с асфалтова настилка в добро състояние са едва 15,700 км или 6,1%. Преобладаващата част от 61,55% или 158,200 км са с асфалтова настилка, нуждаеща се от рехабилитация или реконструкция, а 12,76% или 32,800 км са с частично положена асфалтова настилка, което означава, че общинските пътища за ремонт за общо 191,00 км или 74,32%. Това е твърде висок процент на транспортна инфраструктура, нуждаеща се от ремонт, което поставя пред общината сериозни предизвикателства свързани с осигуряването на средства за финансирането им.

Улична мрежа в населените места на Община Смолян

Дължината на уличната мрежа в град Смолян е 104 км, като по-голяма част е изградена преди повече от 30 години и експлоатационният срок на износващия пласт асфалтобетон е отдавна изтекъл. 58,25 км от уличната мрежа на града е в „добро и средно “

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

състояние на настилките, а 22,62 км от уличната мрежа ще са необходими средства за реконструкция.

Таблица 59. Състояние на уличната мрежа

Место-положение	Дължина (км)	Настилки			Нераз-крити улици (км)	Състояние		
		Асфалто-бетон	Трошено-каменна	Без настилка		Добро	Средно	Лошо
кв. Смолян	58,757	39,314	3,162	15,93	0,342	7,865	19,135	15,476
кв. Райково	23,986	18,217	0,775	3,945	1,049	4,974	10,13	3,888
кв. Устово	20,84	18,373	0,442	1,450	0,575	7,554	7,998	3,263
ОБЩО	103,583	75,904	4,379	21,33	1,966	20,993	37,263	22,627

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027г.

Първостепенната улична мрежа е 23 км, като в нея се включват главните улици „Невястата“, „Първи май“, „Хан Пресиян“, „Миньорска“, „Родопи“, „Тракия“, „Стою Шишков“, „Васил Райдовски“, бул. „България“ с обща дължина 18 км и градската магистрала с дължина 5 км. Второстепенната улична мрежа е с дължина 86 км. В града, както и в курортните ядра е наличен проблем с паркирането на автомобили, тъй като поради теренните дадености, мястото е ограничено и е наложително да се търсят решения за паркиране на няколко нива.

Обществен транспорт

На територията на Община Смолян, общественят превоз се осъществява единствено с автобуси, тъй като липсва друг вид транспортна инфраструктура освен автомобилна. Градската транспортна схема се изпълнява от 14 бр. автобусни линии. Трите основни градски линии с номера 1, 2 и 3 се движат с интервал от 9 минути. До всички населени места има общински пътнически превоз за осигуряване на достъпа до публични услуги. Транспортната схема на общината се обслужва от пет фирми.

Основните три автобусни градски линии са:

- Линия №1: Синдикат КАТ – Каптажа - 4 бр. автобуса; 10,65 км еднопосочна дължина на линията; 20 бр. спирки; линията работи всеки ден от 5,30 ч. до 22,30 ч.
- Линия №2: Влахово – Коста Авраимов – Автогара Смолян - 2 бр. автобуса; 12 км еднопосочна дължина; 18 бр. спирки; линията работи всеки ден от 6,00 ч. до 23,00 ч.
- Линия №3: Петровица – Коста Аврамков – Автогара - 2 бр. автобуса; 10,7 км еднопосочна дължина на линията; 17 бр. спирки; линията работи всеки ден от 6,14 ч. до 18,49 ч.

Междуселищни линии от общинската транспортна схема са:

- Линия №10: Автогара Смолян – Устово – Момчиловци - 2 бр. автобуси; 14 км с еднопосочна дължина на линията.
- Линия №13: Автогара Бункера – Смилян - 1 бр. автобус; 20 км еднопосочна дължина на линията;

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

- Линия Смолян – Мугла – Смолян – 1 бр. автобус; 26 км еднопосочна дължина на линията .
- Линия Брезе – Смолян - 1 бр. автобус; 39 км еднопосочна дължина на линията.
- Линия Гела – Смолян - 1 бр. автобус; 34 км еднопосочна дължина на линията.
- Линия Турян – Смолян - 1 бр. автобус; 12 км .еднопосочна дължина на линията.
- Линия Чеплят – Бункера - 1 бр. автобус; 42 км еднопосочна дължина на линията.
- Линия Вълчан – Бункера - 1 бр. автобус; 29 км еднопосочна дължина на линията.
- Линия Смолян – Горна Арда – Смолян - 1 бр. автобус; 40 км еднопосочна дължина на линията.
- Линия Устово – Левочево - 1 бр. автобус; 8 км еднопосочна дължина на линията.
- Линия Кутела – Устово - 1 бр. автобус; 27км еднопосочна дължина на линията.
- Линия Катраница – Устово - 1 бр. автобус; 24 км еднопосочна дължина на линията.
- Линия Бункера – Смилян – Могилица – Черешово - 1 бр. автобус; 28 км еднопосочна дължина на линията.

Фигура 30. Схема на обществен транспорт в Община Смолян

Общественият транспорт отговаря на пътничкопотока. Няма необходимост от увеличаване броя на линиите и изменение на разписанията на обществен транспорт.

От местните пътища най-натоварени са общински пътища SML3259 и SML 3258, които свързват селата Гела и Солища със с. Широка лъка и РП III-866. Това ги прави най-натоварените общински пътища, като по данни на общинската администрация и двата пътя се нуждаят от ремонт.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Основни проблеми в областта на комуникационно-транспортната инфраструктура и препоръки:

- Амортизация на голямата част от пътната мрежа и липса на финансиране на дейностите по текущ ремонт и поддържане на улиците по селата в общината;
- Лошо състояние на второстепенната и обслужващата улична мрежа;
- Увеличаване на пътния трафик на придвижващите се МПС по време на зимния туристически сезон;
- Въвеждането на платена зона за паркиране в централната част на Смолян не среща висока подкрепа от местното население, но е ключова и важна за развитието на града мярка.
- Отварянето на ГКПП при Рудозем се разпознава като важно за развитието на икономиката на общината като цяло;
- Автомобилният транспорт е единственият вид транспорт на територията, осигуряващ връзка на населението с местата за социални услуги, то от жизнено важно значение е поддържането в добро състояние на транспортната инфраструктура.

Електроснабдяване

На територията на общината се снабдява от 4 бр. въздушни електропроводни линии /ВЕЛ/ през 2 бр. съществуващи подстанции както следва:

- ♦ Подстанция 110/20 kV - 2:
 - п/ст 110/20 kV „Смолян“ - в гр. Смолян;
 - п/ст 110/20 kV „Пампорово“ - в землище с. Стойките.
- ♦ Въздушни електропроводни линии високо напрежение 110 RV - 4):
 - ВЕ 110 kV „Преспа“ - връзка между п/ст „Северни Родопи“ (с. Здравец, Община Лъки) и п/ст „Смолян“.
- ♦ ВЕ 110 kV „Миньор“ - връзка между п/ст „Смолян“ и п/ст „Рудозем“:
 - ВЕ 110 kV „Перелик“ - връзка между п/ст „Смолян“ и п/ст „Пампорово“;
 - ВЕ 110 kV „Стойките“ - връзка между п/ст „Пампорово“ и ВЕЦ „Девин“.

Подстанция „Смолян“ 110/20 kV: Подстанцията е свързана към разпределителната мрежа на България посредством 3 бр. въздушни електропроводни линии ВЕЛ 110 kV: ВЕЛ „Стойките“, ВЕЛ „Преспа“ и ВЕЛ „Миньор“. На страна 20 kV подстанцията има множество въздушни и кабелни връзки, които са собственост на „ЕВН – България“. Съгласно План за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2020-2029 г. за ЕП 110 kV „Миньор“ е предвидена реконструкция с година на реализация 2028 г., а за подстанция Смолян се предвижда изграждане на САУП и видеонаблюдение, СОТ, периметрова охрана и пожароизвестяване до 2020 г.

Подстанция „Пампорово“ 110/20 kV, която има множество въздушни и кабелни връзки на средно напрежение (СН) 20 kV и е свързана с Подстанция „Смолян“ 110/20 kV чрез ВЕ 110 kV „Перелик“.

Съществуващите 2 бр. електрически подстанции 110/20/0,4 kV имат възможност за развитие на мрежа средно напрежение с използване на кабелни или въздушни линии.

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Таблица 60. Върхови товари на подстанции за последните години

Обекти	2014	2015
п/ст "Смолян"	25 MW	26 MW
п/ст "Пампорово"	20 MW	21 MW

Източник: План за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027г.

Изводи:

- Намаление на технологичните разходи при доставка на електро енергия /загуби от преносната мрежа/;
- Насърчаване на енергоспестяващо потребление в домакинствата, обществения сектор и производството.

Газоснабдяване

Има изготвен проектът за газификация на Община Смолян, който трябва да осигури възможност за достъп до природен газ и ползването му от всички клиенти, като предвижда доставка на промишлени и търговски потребители, на обществени и социални заведения, и на домакинствата.

Дружеството, което оперира на територията на Община Смолян има изготвен Бизнес план отразяващ намеренията и реалните възможности, базирани на натрупания опит в областта на газоразпределението и снабдяването с природен газ, и на наличния потенциал от финансови, технически и организационни възможности на компанията.

Осигуряването на възможност за потребление на природен газ ще създаде редица предимства на населението, живеещо на територията, и на бизнес компаниите в района.

Предвид отдалечеността на Община Смолян от газопреносната мрежа и сложния планински релеф до и в самата територия, захранването с природен газ ще се осъществи по така наречената технология „Виртуален газопровод“– доставка на компресиран природен газ в полуремаркета с бутилкови групи.

Потребителите на природен газ са разпределени по групи и подгрупи в зависимост от годишното им потребление, като техния брой е показан на следващата таблица:

Таблица 61. Клиенти по групи, потребители на природен газ

Брой потребители (бр.)	2018	2019	2020
Промислени клиенти	2	5	8
Обществено-административни и търговски клиенти	1	11	21
Битови клиенти	30	99	174
ОБЩО	33	115	203

Източник: ПДУЕК на Община Смолян

От таблицата се вижда, че само за период от две години броят потребители се е повишил с 84%. Продажби на природен газ за периода 2014-2019 г. по потребителски групи на територията на Община Смолян са показани в следващата таблица.

Таблица 62. Продажби на природен газ 2014-2019 г.

Природен газ		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Природен газ – общ.	хнм3	133	122	125	106	120	107
Партиди							
Природен газ	хнм3	0	0	0	0	0	0,8
Битов сектор							

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Природен газ	хнм3	0	0	0	0	36	75
промишлен сектор							
Природен газ сектор	хнм3	44	44	289	199	199	197
Транспорт							

Източник: ПДУЕК на Община Смолян

Инвестиционната програма на „Райков Сервиз“ ООД за газификация на населените места в Община Смолян е предвиждала изграждането на 13 650 м газоразпределителна мрежа, от която 10 340 м разпределителни газопроводи и, 3 310 м. отклонения до потребителите, както и монтиране на системни съоръжения, обслужващи мрежата. Инвестицията в газоразпределителна мрежа и прилежащите ѝ съоръжения, включително съоръженията за потребителите е на обща стойност към 1 807 хил. лв. В горепосочените данни не е включен изграденият през 2017 г. разпределителен газопровод с дължина 922 м на стойност 83 хил. лв. и инвестицията в площадката в гр. Смолян за разполагане на газорегулаторния пункт и ремаркета за транспортиране на компресиран природен газ на стойност 404,4 хил. лв.

В плановете си дружеството е възнамерявало да разшири мрежа за доставка на природен газ и да позволи доставка на същия до нива от 3 146 хнм3 в краткосрочен период.

В средносрочен период е предвиждано да се изгради газоразпределителна мрежа до нови обекти в жилищен комплекс „Стар център“ и жк „Невяста“ в гр. Смолян, да се изгради и въведе в експлоатация площадката с регулаторна станция на к. к. Пампорово в местност „Малина“, да се изградят разпределителни газопроводи и газопроводни отклонения до обществено административни клиенти в к. к. Пампорово с изградена вътрешна газова инсталация – „Пампорово ски резорт“, х-л „Маркони“, х-л „Малина-вилно селище“, х-л „Малина резиденс“, х-л „Стрим резорт“ и Творчески дом БНТ. Имало е намерения през следващите години инвестиционната програма да продължи с изграждането на разпределителна мрежа както в град Смолян и курортен комплекс Пампорово, така и с изграждане на разпределителни газопроводи в село Широка лъка и село Момчиловци и присъединяване на потребители към мрежата на дружеството. В по дългосрочен период се е предвиждало изграждането на отклонение и АГРС към Община Смолян от основната линия на газовия интерконектор Стара Загора - Комотини (Dy 800, 75 bar., предвидена на 1,2 км източно от Кърджали).

Изводи:

- Развитието на газоразпределителния проект на територията би имало положителен ефект, ако доставките на газ са гарантирани в дългосрочен план;
- Развитието на газовите доставки на територията на Общината е пряко зависимо от достъпа до националната газоразпределителна мрежа.

Топлоснабдяване

В град Смолян до 2010 г. е работила районна отоплителна централа на нафта, която вече е изведена от експлоатация.

Локални отоплителни инсталации

Локалните отоплителни инсталации са широко разпространени в Община Смолян. Функциите по отопление на сградите в Община Смолян, през зимния сезон, се изпълняват

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

различните видове отоплителни системи.

Отоплителните системи се разделят на две основни групи в зависимост от мястото на топлинния източник. Когато източникът на топлина е в самото помещение, което се отоплява, отоплителните устройства спадат към групата на локалните отоплення. Такива са различните видове камини, печки, чугунени отоплителни печки, комбинирани печки и др. При тази група отоплителни устройства, една част от топлината се предава директно или индиректно на въздуха и предметите в помещението.

Втората група е локалното отопление (тип - парно). При локалните отоплителни системи източникът на топлина се намира в отопляемата сграда, къща и обикновено е някакъв вид котел, който се обслужва от собствениците на същата тази сграда.

Локалното отопление (парно) ще навлиза все повече при битовите потребители в Община Смолян при комбиниране със соларни инсталации за БГВ.

Възобновяеми енергийни източници на енергия

На територията на Община Смолян съществуват множество ВЕЦ и микро-ВЕЦ, като повече информация за тях е представена на таблицата по-долу.

Таблица 63. ВЕЦ и микро-ВЕЦ

ВЕЦ/МВЕЦ	Инсталирана Мощност MW
ВЕЦ „Ухловица“	0,25
ВЕЦ „Малаков камък“	0,272
ВЕЦ „Горски дол“	0,5
ВЕЦ „Черна“	0,28
ВЕЦ „Речица“	0,135
ВЕЦ „Устово“	0,7
МВЕЦ „Мугла“	0,58
МВЕЦ „Алеко и синове Кутела“	0,325
МВЕЦ „Хубча“	0,2
Обща инсталирана Мощност MW	3,242

Източник: ПДВЕК (2021-2030)

Геотермална енергия

Областта като цяло е богата на минерални и термоминерални води, но на територията на Община Смолян няма установени и проучени минерални води с доказани свойства. Считаните за такива – извор Влаховски, намиращ се на левия бряг на река Черна, под кв. Влахово и 6 бр. извори в района на с. Могилица – не са проучвани относно количествените и качествените им показатели, поради което не се използват за лечебни цели. Два от тях – сондажите в с. Киселчово и в Бързелово дере са топли (термални) с температура над 40 °С.

Слънчева енергия

Община Смолян се характеризира с добра годишна продължителност на слънчевото греене - 2170 часа/год.

На територията на Община Смолян са изградени няколко фотоволтаични инсталации с малък капацитет. Те са изброени на таблицата по-долу:

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Таблица 64. : Действащи фотоволтаични инсталации в Община Смолян

Наименование ФЕЦ	Инсталирана мощност MW
ФТЕЦ „Стойките“	0,00483
ФЕЦ „Капман Грийн Енерджи Фонд“	0,015
ФТЕЦ „Недстар – Смолян“	0,008
ФТЕЦ „Смолник Енерджи“	2,8128
Общо инсталирана мощност MW	2,84063

Изводи

- Електропреносната мрежа на Общината е добре развита и поддържана;
- Аварии по електропреносната мрежа са рядкост и те най-често са в резултат на природни бедствия или износване на технически съоръжения, отговарящи най-отдалечените и периферни населени места на територията;
- Консумацията на ел. енергия не надвишава средните за страната стойности и трудно може да се говори за неефективно използване на електричество;
- Географските условия за производство на електричество от ВЕИ са сравнително добри и създават предпоставки за инвеститорски интерес, най-вече по отношение на слънчевата енергия.

12. Финансови показатели

Основните нормативни документи, които касаят общинския бюджет са Законът за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), Законът за общинските бюджети (ЗОБ) и Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ).

Приходите в бюджета на Община Смолян се осигуряват посредством субсидия от Републиканския бюджет, собствени данъчни и не данъчни приходи, трансфери и др. Основни източници на приходи в общинския бюджет, свързани с околната среда са:

- Приходи от такса „Битови отпадъци“;
- Средства от наложени/събрани санкции за нарушения по общинските наредби;
- Такси за извършване на административни услуги;
- Върнати средства от внесени към РИОСВ отчисления;
- Външно финансиране.

Приходите от събраните такси Битови отпадъци са представени за периода 2016-2020 г.

Таблица 65. Приходи от такса битови отпадъци на територията на общината за периода 2016 – 2020 г.

Година	Приходи	Разходи
2016	2 887 104	3 470 475
2017	3 085 757	2 568 519
2018	3 143 583	2 603 564
2019	3 146 269	3 043 502
2020	3 878 818	4 249 164

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, Община Смолян заплаща ежемесечно отчисления, съгласно чл. 60 и чл. 64. Размерът на отчисленията за обезвреждане на отпадъци на регионално депо се определя с *Наредба №7/19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци* (обн. ДВ, бр. 111/27.12.2013 г., изм. и доп., бр. 7 от 20.01.2017 г.) и е точно фиксиран за всяка година. Натрупаните средства могат да бъдат използвани за дейности по изграждане на нови съоръжения за оползотворяване/рециклиране на битови и строителни отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства и други свързани с управлението на отпадъците.

Промените в Наредба от 2020 г. имат за цел да се намали финансовата тежест върху общините, които следва да ги заплащат и нямат налична към момента изградена инфраструктура за третиране на отпадъците.

Разходите по изпълнение на дейностите в областта на околната среда се планират дългосрочно чрез планове за действие на екологичните програми и ежегодно при подготовка на годишния бюджет.

13. Демографски показатели

Демографската характеристика включва в себе си данни за: общия брой на населението, разпределението по пол, обща и трудоспособна възраст, стойности на естествения и механичния прираст. Проследяването на движението на тези данни във времето между най-малко пет последователни години дава представа за очертаващите се тенденции в развитието на тази територия. В същото време могат да бъдат обособени и онези фактори, които могат да се превърнат в заплахи, а от друга страна да бъде отчетен и потенциалът им да бъдат използвани като възможности за това развитие.

Данните от разпределението на населението по населени места и пол от НСИ – Инфостат показват, че постоянната тенденция на намаляване на населението в по-голямата част от общините в страната, наблюдавана през последните повече от 10 години се отчита и в Община Смолян.

Население

В периода 2013-2020 год. местното население постепенно намалява като между отделните години отрицателния прираст е и с близки стойности (средно на 500-600 души между две години). Справката сочи, че общата загуба на жители за посочения 8-годишен период е общо 4 465 души, което показва намаление на населението средно на година с 558,13 души. Най-голяма загуба на население се наблюдава между 2014 и 2015 год. в който период населението на общината е намаляло с 807 жители.

Таблица 66. Брой на населението по години и пол общо за Община Смолян

	Брой население по пол и по години							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
мъже	19190	18841	18425	18064	17730	17452	17089	16775
жени	20563	20238	19847	19543	19327	19023	18740	18513
общо	39753	39079	38272	37607	37057	36475	35829	35288
ръст	-674		-665		-582		-541	
	-4465							

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

При извършен сравнителен анализ между процентното изменение на населението в периода 2013-2020 г. на ниво район, област и община е видна сериозна разлика между ЮЦР спрямо областта и общината. Докато населението общо за Южен централен район се е изменило с -3,41%, то за областта (-12,33%) и общината (11,23%) стойността на процентното изменение е близо 4 пъти по-голяма. Очевидно на територията както на област Смолян, така и на ниво Община Смолян са налице сериозни социално-икономически фактори, които водят до намаляване на населението със скорост 4 пъти по-голяма от колкото в някои от останалите области и общини намиращи се в обхвата на Южен централен район.

Таблица 67. Население по пол и населени места за периода 2013-2020 г. в Община Смолян

Административен район/ Населени места	Население към 31.12.2013 г.			Население към 31.12.2020 г.			% изменение 2013/2020
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	
Южен Централен Район	1453619	707849	745770	1403991	680169	723822	-3,41
Област Смолян	116218	56622	59596	101887	48940	52947	-12,33
Община Смолян	39753	19190	20563	35288	16775	18513	-11,23
с. Арда	273	131	142	195	97	98	-28,57
с. Виево	389	188	201	313	150	163	-19,54
с. Влахово	345	161	184	308	148	160	-10,72
с. Градът	122	64	58	101	52	49	-17,21
с. Дунево	125	65	60	115	59	56	-8,00
с. Катраница	178	86	92	159	78	81	-10,67
с. Кутела	322	165	157	285	151	134	-11,49
с. Могилица	380	190	190	303	148	155	-20,26
с. Момчиловци	1189	577	612	1004	471	533	-15,56
с. Мугла	208	98	110	135	60	75	-35,10
с. Петково	289	193	96	251	172	79	-13,15
с. Подвис	130	59	71	122	56	66	-6,15
с. Полковник Серафимово	131	66	65	112	56	56	-14,50
с. Река	216	105	111	182	87	95	-15,74
с. Сивино	154	81	73	114	61	53	-25,97
с. Смилян	1677	834	843	1582	760	822	-5,66
гр. Смолян	29562	14221	15341	26718	12655	14063	-9,62
с. Соколовци	155	76	79	117	56	61	-24,52

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

с. Стойките	209	92	117	172	74	98	-17,70
с. Тикале	126	53	73	108	50	58	-14,29
с. Требище	142	64	78	100	45	55	-29,58
с. Търън	685	326	359	651	310	341	-4,96
с. Широка лъка	462	216	246	378	173	205	-18,18

Източник: ПИРО Смолян 2021-2027

*данни са за населените места с население над 100 души към 31.12.2020 год.

Извършеното сравнение между Южен Централен Район, област Смолян и Община Смолян към 31.12.2020 г. показва, че общият брой на жителите на Община Смолян представлява 34,63% от населението на област Смолян, като основната част 75,71% живеят в общинския център град Смолян. В общинския център и едно от двете големи села – Смилян, процентът на изменение е с най-малки отрицателни стойности. Налага се изводът, че гр. Смолян запазва най-ниско ниво на загуба на население като най-вероятно привлича жители от селата.

По гъстотата на населението Община Смолян заема 5-то място спрямо съставните общини в област Смолян, което е добър показател предвид сравнително голямата територия и труднодостъпния планински терен, върху който е разположена.

Естествен прираст

Естественият прираст на населението се характеризира със съотношението между раждаемостта и смъртността. При направеното проучване на територията на Община Смолян се вижда, че естественият прираст е с постоянни отрицателни стойности през изследвания период. Изключение прави 2020 г., през която има нарастване, което вероятно е в голяма степен повлияно от здравната криза с COVID-19. Може да са заключи обаче, че условията за живот, които оказват сериозно влияние на смъртността, както и тези, които са определящи и влияят на раждаемостта не са се влошили, тъй като през изследвания времеви период стойността на естествения прираст, макар и отрицателна е в сравнително постоянни граници – не се наблюдават сериозни повишения. Анализът показва, че броя на умиранията надвишава 2,3 пъти броя на живородените. При преглед на данните от разпределението по пол става ясно, че с изключение на 2013 г. отрицателния прираст при мъжете е с по-висока стойност от тази при жените.

Таблица 68. Естествен прираст – разпределение по пол в Община Смолян

години	живородени, брой			умирания, брой			естествен прираст, брой		
	общо	момчета	момичета	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
2013	301	163	138	522	252	270	-221	-89	-132
2014	261	134	127	570	303	267	-309	-169	-140
2015	253	111	142	556	288	268	-303	-177	-126
2016	264	129	135	572	312	260	-308	-183	-125
2017	285	136	149	619	352	267	-334	-216	-118
2018	240	140	100	555	278	277	-315	-138	-177

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

2019	233	108	125	609	322	287	-376	-214	-162
2020	221	97	124	735	391	344	-514	-294	-220
общо	2058	1018	1040	4738	2498	2240	-2680	-1480	-1200

Данните в посочената таблица сочат отрицателен естественият прираст на населението в общината през разглеждания период. Смъртността в общината бележи най-висок ръст през 2020 г. Смъртността при мъжете и жените през разглеждания период е неравномерно разпределена. Негативните изменения в броя на населението, макар и по-слабо изразени, са неблагоприятен фактор за цялостното развитие на общината.

Механичен прираст

Механичният прираст общо за общината е с отрицателни стойности за периода 2013-2020 год. Видно е, че тази стойност е голяма, тъй като за 8 години по линията на механичното движение на населението Община Смолян е загубила общо 2 528 души или 316 човека на година. По подобие на естествения прираст при разпределението на данните по пол се вижда, че и тук мъжете макар и с по-малко намаляват по-бързо от жените. Комбинацията от по-висока отрицателна стойност както на естествения, така и на механичния прираст при мъжете, води до отчитане на известен дисбаланс между половете като цяло на изследваната територия, а това е един от факторите, водещи до застаряване на населението, тъй като има пряко отношение и към раждаемостта. В дългосрочен план, ако тази тенденция не бъде овладяна това може да се отрази негативно върху демографската характеристика на територията.

Таблица 69. Механичен прираст – разпределение по пол и местоживееене в Община Смолян

	години	заселени			изселени			механичен прираст		
		общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Община Смолян	2013	428	179	249	950	444	506	-522	-265	-257
	2014	408	209	199	773	389	384	-365	-180	-185
	2015	414	199	215	918	438	480	-504	-239	-265
	2016	499	250	249	856	428	428	-357	-178	-179
	2017	732	339	393	948	457	491	-216	-118	-98
	2018	582	256	326	849	396	453	-267	-140	-127
	2019	623	301	322	893	450	443	-270	-149	-121
	2020	766	372	394	793	392	401	-27	-20	-7
	общо	2058	1018	1040	4738	2498	2240	-2680	-1480	-1200
промяна на населението в общината общо в брой								-2528	-1289	-1239
град Смолян	2013	257	99	158	711	326	385	-454	-227	-227
	2014	247	124	123	583	295	288	-336	-171	-165
	2015	261	121	140	700	334	366	-439	-213	-226

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

	2016	326	156	170	662	320	342	-336	-164	-172
	2017	455	209	246	645	312	333	-190	-103	-87
	2018	391	174	217	603	268	335	-212	-94	-118
	2019	412	200	212	657	350	307	-245	-150	-95
	2020	444	209	235	579	293	286	-135	-84	-51
промяна на населението в града общо в брой								-2347	-1206	-1141
селата от Община Смолян	2013	171	80	91	239	118	121	-68	-38	-30
	2014	161	85	76	190	94	96	-29	-9	-20
	2015	153	78	75	218	104	114	-65	-26	-39
	2016	173	94	79	194	108	86	-21	-14	-7
	2017	277	130	147	303	145	158	-26	-15	-11
	2018	191	82	109	246	128	118	-55	-46	-9
	2019	211	101	110	236	100	136	-25	1	-26
	2020	322	163	159	214	99	115	108	64	44
промяна на населението в селата общо в брой								-181	-83	-98

Тези данни в комбинация с данните за разпределението по възраст на населението в общината показват, че града губи жители и то предимно сред младите до 34 год. Изглежда комбинацията от социално-икономически и културно-образователни условия за живот в общинския център не са на необходимото ниво като качество, количество и разнообразие, че да мотивират, и то предимно младите да останат да живеят и да се развиват в град Смолян. Очевидно е необходимо да се вземат сериозни мерки, целящи задържането на младите хора особено в общинския център.

Заболеваемост

По данни от Годишния отчет за 2021 г. на РЗИ-Смолян през 2020 година болестността е 2370.3‰ по-ниска от тази за 2019- г. с 300.4 пункта. В МКБ се появи нов клас XXII – Ковид за специални цел U00-U85, от която са регистрирани 1236 случая, честота 12,6‰ и относителен дял 0,5% от всички регистрирани. С най-висок относителен дял са болестите на органите на кръвообращението - и ръст 0,8п. спрямо 2019 г.; заболявания на дихателната система- 16,7%, /с ръст – 6,7% отн. дял. към 2019г.; болести на костно-мускулната система клас - 9.9% и спад с 1,6%.

Заболеваемостта е 989,5‰ със спад - 11.3 пункта спрямо 2019 г. В оценката на намаляването на двата показателя следва да се отчете епидемичната обстановка, принудителния локдаун, самоизолацията на хората и работата на личните лекари по документи, рефлексирала в редуциране на обръщаемостта на населението към услугите на лечебните заведения в извънболничната помощ. Във възрастовата група 0-17 г. регистрираните случаи са също по-малко. Водещи в болестността са болестите на: дихателната система – 51,2% отн. дял; болести на окото и придатъците – 9.2% отн. дял; травмите с 4,5%.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

При населението над 18 година болестността е 2401,5 на 1000 със спад спрямо 2019г. с 233.7 пункта. Водещи са болестите на органите на кръвообращението - отн. дял 27.8%; следвани от Ковид-19 -13,6%; болести на дихателната система-11,6% и болести на костно-мускулната система и съединителната тъкан-11,2% Заболяемостта и тук е по-ниска при всички класове болести. Ковид заема 1,5% отн. дял от новорегистрираните заболявания.

Хоспитализираната заболяемост е 645,1‰ и бележи намаление от 28,8% спрямо 2019г. Отново причината е пандемията от Ковид-19. Структурата на причините за хоспитализация следва тази на болестността - болести на органите на кръвообращението; болести на дихателната система и болести на костномускулната и съединителна. Хоспитализираните болни с Ковид-19 са 1328. Запазена е структурата на хоспитализираната заболяемост на деца от 0 - 17 г.

Заболяемостта от остри заразни заболявания е 2245,68 ‰ население и бележи много висок ръст в сравнение с 2019 г. /678‰/ за сметка на случаите от Ковид-19. Въздушно-капковите инфекции вкл. Ковид-19 заемат водеща позиция 96,2% следвани от чревните инфекции – 3,27%.

Болестността от активна Туберкулоза е 58,4‰ срещу 68 – 65,1‰ случая за 2019 г. Почти наполовина е спаднал броят на новооткритите случаи- заболяемост от 13,6‰ при 26,8‰ за 2019 г. Запазва се броят на диспансеризираните и вътрешната структура на психичните заболявания: Шизофрения и шизотипни и налудни разстройство, умствена изостаналост, разстройства на настроението

Възrastова структура на населението

Възrastовата структура на населението показва неговото разпределение на различни по обхват възрастни групи. Възrastовите особености на хората имат важно значение, поради различията в техните възможности за участие в трудовия процес. От друга страна, поделянето на населението на възрастни групи отразява и различията в техните репродуктивни възможности, свързани с процеса на естественото възпроизводство.

Възrastовата структура разкрива трудовите и възпроизводствените възможности на населението. Според трудовите си възможности населението се дели на подтрудоспособно – до 15 навършени години, трудоспособно обхваща жените от 16 до 59 навършен години и мъжете от 16 до 62 навършени години и надтрудоспособно – обхваща жените на 60 и повече навършени години и мъжете на 63 и повече навършени години. От съотношението между трите възрастни групи зависи контингентът на работната сила. Според възпроизводствените си възможности населението се дели на: поколение на децата (до 14 г.), поколение на родителите (15-59 г.) и поколение на прародителите (над 60г.).

Таблица 70. Възrastова структура на населението в Община Смолян за периода 2016-2020 г.

Показател	Години					Изменение в % 2016/2020
	2016	2017	2018	2019	2020	
Население на Община Смолян, бр.	37 607	37 057	36 475	35 829	35 288	-6%
Трудоспособно население за Община Смолян, бр.	22 733	22 029	21 474	20 854	20 432	-10%

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Показател	Години					Изменение в % 2016/2020
	2016	2017	2018	2019	2020	
Дял на трудоспособното население на Община Смолян в %	60,4	59,45	58,87	58,20	57,90	
Трудоспособно население за област Смолян, бр.	66 770	64 437	62 664	60 754	59 209	-11%
Дял на трудоспособното население на Община Смолян спрямо това в областта в %	34,05	34,19	34,27	34,33	34,51	
Трудоспособно население за България, бр.	4304436	4248503	4200909	4156198	4139056	-4%
Дял на трудоспособното население на Община Смолян спрямо това в страната в %	0,53	0,52	0,51	0,50	0,49	

Източник: НСИ

Като цяло възрастовата структура в общината е без съществена промяна през отчетния период.

От данните е видно, че скоростта, с която трудоспособните в Община Смолян намаляват е макар и с 1% по-ниска, спрямо тази в областта и малко над 2 пъти по-висока, в сравнение със скоростта за България.

14. Социално-икономически показатели

Голямо значение за местната икономика имат търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети (33%); преработваща промишленост (11%); хотелиерство и ресторантьорство (10%); професионални дейности и научни изследвания (9%); транспорт, складиране и пощи (7%).

На територията на Община Смолян функционират предимно микро (93%) и малки (6%) предприятия, според заетите лица в тях. Предприятията със статут средно от 24 броя през 2014 г. са намалели на 18 през 2019 г. За разлика от тях за същия период, големите предприятия са се увеличили от 5 на 7 бр.

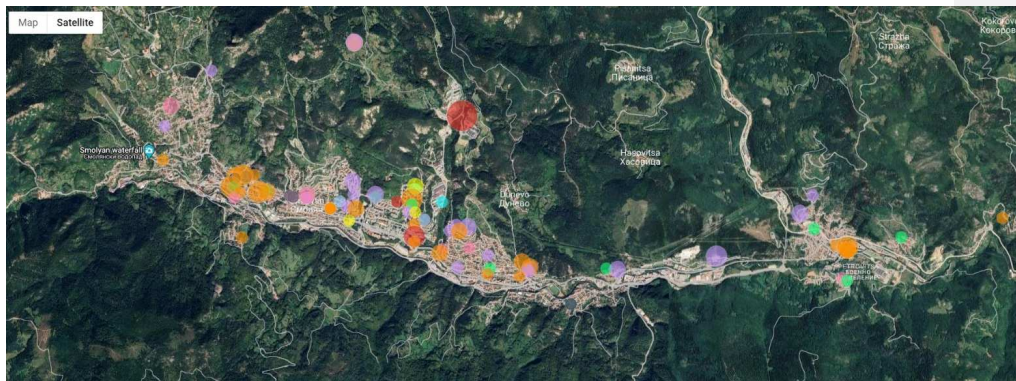

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

Фигура 31. Местоположение на промишлени обекти на територията на Община Смолян

Легенда:

Автомотив	ИТ - ИКТ	Аутсорсинг
Машиностроене	Биотехнологии	Хранително вкусова
Текстилна	Козметична	Мебелна
ВЕИ	Образование и наука	Енергетика

Източник: Изпълнителна агенция за насърчване на малките и средните предприятия

Промислеността в Община Смолян е фокусирана в текстилната и хранително-вкусовата промишленост. Останалите отрасли са представени от мебелен, козметичен, аутомотив сектори, слабо застъпено е производство на електроенергия от ВЕИ. Пазарът на труда в общината е силно повлиян от икономическото развитие и COVID кризата през последните две години. До средата на месец март 2020 г. пазарът на труда в общината функционира при обичайните за периода тенденции. През март, след въвеждане на извънредното положение поради пандемията от COVID-19, входящият поток безработни лица се увеличава. След отпадане на извънредното положение през май, фирмите започват да възстановяват дейността си и са наели отново част от освободения персонал, което се отразява в намаление на безработните лица. Благоприятно въздействие оказва прилагането на някои от икономическите мерки на национално ниво, свързани с политиката за запазване на заетостта.

По данни на Агенцията на заетостта – Смолян, равнището на безработицата в Община Смолян е под средното за страната.

Таблица 71. Равнище на безработица в общината

Година	2022 г.	2021 г.	Прираст /п.п./
*Коефициент безработица	6,1	4,7	1,4

*Определя се като дял на регистрираните безработни лица в бюрата по труда към икономически активното население 15-64г., установено при Преброяване 2021 г.

Източник: Агенция по заетостта

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

През последните 5 години безработните лица и равнището на безработица постоянно намаляват. Това означава, че местната икономика създава работа и доход за все повече хора в трудоспособна възраст.

Средногодишният брой безработни младежи през 2020 г. и дял от общия брой на безработните в област Смолян е както следва:

Таблица 72. Средногодишен брой на безработни младежи през 2022 г.

	Младежи до 24 г.	Младежи до 29 г.
Област	Брой	Брой
Смолян	114	321

Източник: Агенция по заетостта

Въпреки сравнително добрият коефициент на заетост, трудоспособното население намалява, миграционните процеси се запазват и леко усилват. Това най-вероятно се дължи на размера на доходите и заплатите, както и качеството на живот, които местната икономика и територията на община Смолян предлагат. При преглед на данните за средната годишна заплата на наетите на трудово и служебно правоотношение се вижда, че в община Смолян заплащането на труда е най-високо спрямо това за областта (103% - 105%) и дори се доближава до тази за ЮЦР (93% - 96%).

Таблица 73. Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение

Статистически райони/Области/Община	Години (в лева)					Отклонение 2015/2019
	2015	2016	2017	2018	2019	
Южен централен регион	8 458	9 228	10 027	11 059	12 190	44%
Област Смолян	7 679	8 504	9 133	10 145	11 106	45%
Община Смолян	7 886	8 844	9 454	10 594	11 659	48%
Дял на Смолян от ЮЦР	93%	96%	94%	96%	96%	3%
Дял на Смолян от областта	103%	104%	104%	104%	105%	2%

Източник: данни от НСИ

По предварителни данни на Националния статистически институт наетите лица по трудово и служебно правоотношение в област Смолян към края на декември 2022 г. нарастват с 1.3% спрямо края на септември 2022 г. и достигат 31.4 хил., като нарастването на наетите в частния сектор е с 2.9%, а в общественния сектор има намаление с 3.1%.

Средната брутна месечна работна заплата в област Смолян за октомври 2021 г. е 1 262 лв., за ноември – 1 228 лв. и за декември – 1 304 лева.

В сравнение с останалите области на страната през четвърто тримесечие на 2022 г., област Смолян е на 25-то място по показател „средна брутна работна заплата“.

Провежданата активна политика на пазара на труда съдейства за включването на все по-голям брой млади хора в различни форми на квалификация и заетост, с което престоят им на трудовия пазар се съкращава.

Изводите от икономическата активност на населението са следните:

- Преработващата промишленост; търговията, ремонта на автомобили и мотоциклети; хотелиерството и ресторантьорството дават работа на 55% от наетите лица в

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

местната икономиката. Трудовите възнаграждения през последните години се увеличават;

- Преработващата промишленост, която генерира най-голяма добавена стойност осигурява работа на близо 38% от наетите лица в местната икономика, но средната годишна заплата е сравнително по-малка от сектори, които по един или друг начин се дотират от държавата. Това в дългосрочен план може да доведе до проблеми с намирането на квалифицирани хора за работа и засилване на миграционните процеси, поради икономически причини;
- Държавната политика по доходите за общини като Смолян може да оказва влияние върху нагласите на трудоспособното население, без да се подценява конюнктурата на пазара на труда и управлението в предприятията;
- Ниските заплати в туризма, търговията, ремонта на автомобили и мотоциклети може да доведе до икономическа миграция на трудоспособно население в търсене на по-висок доход.

Администрацията на общината ще има една първостепенна по важност задача за създаване на условия за стимулиране на предприемачеството, стабилизиране на малкия и среден бизнес, пренасочване и преквалификация на безработните, разработване на мерки и програми за финансиране на социалните дейности на базата на европейски програми потяхното финансиране. Сериозни потенциални възможности за разкриване на нови работни места са целевите финансираня на Европейския съюз за изграждане на инфраструктурата в общината като пътна и ВиК инфраструктура, изграждане на алтернативни източници на енергия и други.

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT – АНАЛИЗ)

Един от основните етапи в стратегическото планиране е „анализа на средата“. Изводите от този анализ са важна предпоставка за осъществяване на по-нататъшните стъпки в процеса на стратегическо планиране – SWOT анализи изготвянето на план за действие, като се акцентира на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за развитие.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на областта. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодоляни.

SWOT анализът предлага възможност за творческо интерпретиране на резултатите от направените анализи, което е видно от предложената по-долу схема:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
– Централизирано водоснабдяване осигурено почти за всички населени места в общината; – Добро качество на питейната вода и наличие на повърхностни и подземни води на територията. Водоснабдителната система на Община Смолян се характеризира с големият си брой водоизточници, от които се покриват нуждите от вода в района. Изградени са 3 броя пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ). – Наличие на находища на минерална вода в общината; – Организираното сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци обхваща цялата територия на общината; – Осигурено е събирането и извозването на опасни и строителни отпадъци; – Относително добро качество на атмосферния въздух (КАВ); – Наличие на защитени територии и зони, богато биоразнообразие и уникални и ценни екосистеми и културно-историческо наследство като предпоставка за развитието на алтернативни форми на туризъм; – Местната икономика увеличава своята конкурентоспособност и производителност.	– Изключително високо ниво на загуби на вода; – Повечето от съоръженията са с изминал период на експлоатация (повече от 50-60 г.). Около 74 % от съществуващата външна водопроводна мрежа на населените места в Община Смолян е изградена от етернитови тръби. – Степента на отвеждане на отпадъчните води сред най-ниските в Европа; – Канализационна мрежа в селата липсва и отпадните води се заустват в локални септични ями или директно в близките прилежащи дерета, без утаяване и пречистване на водите; – Градската канализация не обхваща цялото население; – Недостатъчно усвоен капацитет на термо-минералните води в общината; – Отчетено е сезонно превишаване през зимните месеци (отоплителния сезон) на нивата на фините прахови частици и сероводорода; – Голям брой НКЦ, трудни за картотекиране и поддържане; Липса на дигитален архив на културното наследство; – Неоползотворени туристически

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

– Нивото на услугите свързани с туризма в Община Смолян е сравнително добро. – Община Смолян има добре изградена структура на управление с административен капацитет и технически ресурс за обезпечаване на своите дейности.	- ресурси; – По-голямата част от междуселищните общински пътища са в незадоволително, а някои в много лошо състояние. – Ограничено развитие на битовата газификация. – Лошо качество на пътните настилки на общинската пътна мрежа; – Недостатъчен брой места за паркиране.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
– Изграждане на нови, подмяна и/или реконструкция и модернизация на мрежите и съоръженията на водоснабдителната система; – Доизграждане и/или реконструкция и модернизация на канализационните системи и ПСОВ; – Инвестиции в рехабилитация и ремонт на водопроводни мрежи в сътрудничество с ВиК дружеството; – Реконструкция на съществуващата канализацията и доизграждане на нова, покриваща на 98% гр. Смолян; – Усъвършенстване на системите за разделно събиране и компостиране на растителните и биоразградими отпадъци. Развитие на системата за разделно събиране на отпадъците; – Осигуряване на средства по оперативни и/или национални програми за финансиране на проекти; – Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазването на околната среда; – Дигитализация на културно наследство. Трансгранично сътрудничество. – Поддържане на бази данни за качеството на атмосферния въздух и информирание на населението за КАВ; – Реконструкция и ремонти на пътните настилки от общинската пътна мрежа и осъществяване на контрол за качеството на изпълнение на основните и текущи ремонти и реконструкции на уличните настилки и улична мрежа; – Поддържане на дървесната и храстова растителност в общината и засаждане на нови подходящи видове; – Създаване на нови и поддържане на съществуващите алеи и паркове за	– Увеличаване на загубите на вода и риск от режим в летните месеци, вследствие на амортизираната водопроводна мрежа. Замърсяване на околната среда и водите на реките, което се отразява негативно и върху здравето на местните жители. Нарастване цената на услугите за ВиК; – Административни пречки, лоша организация, и недостиг на финансови средства за реализиране на планираните проекти, водещи до подобряване на жизнената градска среда, подобряване чистотата на въздуха и намаляване на шума; – Загуба на културни ценности, поради недостатъчна/закъсняла финансова подкрепа за разкриване, проучване, картотекиране, реставриране, консервиране и социализиране на НКН. – Задълбочаване на икономическата криза и свиване на стопанските дейности; – Неизпълнение или забавяне на инвестиционни проекти в инфраструктурата, важни за развитието на общината; – Трудности при осигуряване на съфинансиране за реализирането на проекти, финансирани по Европейски програми; – Спиране финансирането по оперативните програми, с което да се затрудни реализацията на проектите на общината; – Образуване на нерегламентирани сметища; – Намаляване на снежната покривка през последните години и плавно свиване на ски сезона в к.к. Пампорово; – Липса на средства за поддържане и доизграждане на зелената система;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

обществен отдиш за подобряване микроклимата на Община Смолян; – Екологосъобразно използване на природни ресурси за производство на енергия от ВЕИ; – Повишаване информираността на населението чрез въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение. – Преход към кръгова икономика, намаляване на ресурсната и енергийна зависимост и намаляване и оползотворяване на отпадъците; – Инвестиции в създаването на технологичен парк.	– Задълбочаване на неблагоприятните демографски тенденции - миграция (предимно на млади хора) от общината към по-големите градове на страната и емиграцията в чужбина.; – Непредвидими последици за състоянието на околната среда от природни и други бедствия (наводнения, свлачища, пожари, лавинна опасност и др.); – Влошаване качествата на природната среда в резултат на туристическото развитие и недостатъчни грижи за поддържане на разумно равновесие; – Прекомерно унищожаване на горски територии и незаконна сеч водеща до екологични последици като промяна на местообитания, прекъсване на важни биокоридори, загуба на видове, ерозия на почвата и др. – Презастрояване на територията с вилни и хотелски селища с невъзможност за обслужване с техническа инфраструктура и произтичащите от това опасности за околната среда.
--	---

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СМОЛЯН

Като изходна точка за формулиране на целите и задачите на Програмата за опазване на околната среда на Община Смолян е формулирана визия на общината, която описва перспективите ѝ за развитие в периода 2022-2028 г. Тя дава общата представа за характеристиките на общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Програмата се основава на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на Община Смолян. Приетата визия, определяща желаното и постижимо състояние в екологичен аспект на общината за периода 2021-2028 г. е следната:

ВИЗИЯ

Община Смолян – с чиста околна среда, съхранена като културно и духовно средище, предпочитана туристическа дестинация, създаваща условия за повишаване качеството на живот на местното население и възможности за икономически подем

Така формулираната Визия може да се постигне чрез залагане на цели, приоритети и мерки, насочени към териториите и секторите от местната икономика, които са определящи за нейното развитие и добър растеж.

V. ЦЕЛИ

След избора на визия на общината, основана на извършения анализ, са формулирани стратегическите цели, приоритети и дейности/мерки, чийто изпълнение ще доведе до постигане на очаквания красен положителен резултат. При целеполагането са взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени; основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат решени и са отчетени заплахите пред общината в областта на околната среда. За тяхното решаване са избрани подходи, които максимално да позволяват възползването от постигнатите успехи (силни страни) и стоящите пред общината възможности. Формулираните цели показват стратегическия избор и основните приоритети, които ще има общината през следващите години.

ГЕНЕРАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

ЦЕЛ 1

Повишаване стандарта на живот и привлекателността на жизнената среда

ЦЕЛ 2

Опазване на биоразнообразието в общината, поддържане и увеличаване на зелените площи и развитие на различни форми на туризма

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

ЦЕЛ 3

Надграждане на административния капацитет за ефективно управление на околната среда и повишаване екологичната култура на населението

За постигането на генералните стратегически цели на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Стратегическа цел 1 – „Поддържане и подобряване качеството на живот на населението в общината, посредством устойчиво управление на околната среда“

Специфична цел 1.1. Поддържане добро качество на атмосферния въздух

Наблюдение и контрол върху качеството на атмосферния въздух на територията на Община Смолян се осъществява от АИС „Смолян-Библиотеката“ и КФС „Рожен“. Данните от двете станции под формата на месечните бюлетини за качеството на атмосферният въздух се публикуват на страницата на РИОСВ-Смолян.

Целта на общинската администрация е да осигури добро качество на атмосферния въздух, отговарящо на нормативните изисквания във всички райони на общината, и по-конкретно достигане и последващо поддържане на допустимите стойности за: Брой превишения на средноденонощната норма на ФПЧ_{10} – СДН за опазване на човешкото здраве е $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и не трябва да бъде превишавана повече от 35 пъти в рамките на една календарна година, при постоянни измервания; При индикативни измервания, изискването средноденонощната норма на ФПЧ_{10} да не бъде превишавана повече от 35 дни за календарна година се оценява, чрез проследяване нивото на ФПЧ_{10} при 90.4 перцентил, който да не превишава ПС на СДН от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$; Средногодишна концентрация на ФПЧ_{10} под $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Изпълнение на мерките, заложили в плана за действие към Общинска програма за намаляване нивата на фини прахови частици (ФЧП_{10}) и достигане на утвърдените норми за качество на атмосферния въздух на Община Смолян за периода 2021-2025 г. с цел да се намалят нивата на ФПЧ_{10} и поддържат установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в общината.

Специфична цел 1.2. Подобряване качеството на повърхностните и подземни води

Външната водопроводната мрежа на територията на Община Смолян обслужвана от „ВиК“ оператора е изключително остаряла, вследствие от дългогодишната ѝ експлоатация, липсата на инвестиции в тази област и подмяната на водопроводите. За намаляването на големите технически загуби по външните водопроводи своевременно следва да бъдат подменени с нови съвременни материали.

Повечето от водоизточниците имат изградени СОЗ – пояс I около съоръженията. Необходими са допълнителни мерки и инвестиции за учредяването на СОЗ, подновяването на ограденията и обозначенията на водоизточниците. Дебитите на подземните водоизточници варират в широки граници, но като цяло са постоянни през годините на експлоатацията им и имат изразено пролетно-лятно водоотдаване и есенно-зимно маловодие.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Основен източник за замърсяване на повърхностните води на територията на общината са отпадъчните води от канализациите на населените места, без изградени ПСОВ.

Изграждането на канализационни мрежи, рехабилитация на съществуващите и изграждането на ЛПСОВ за отпадъчни води в малките населени места от общината ще доведе до намаляване замърсяването на повърхностните и подземни води ще намали вредните емисии. Прилагането на целта, налага предприемането на комплекс от мерки, насочени към осигуряването на проектна готовност, организация за тяхното изпълнение и осигуряването на финансиране.

Специфична цел 1.3. Ефективно управление на отпадъците

Община Смолян е част от Регионално сдружение за управление на отпадъците – „Теклен дол“ за общините Смолян, Чепеларе, Баните. Общините, участващи в Регионалната система за управление на битовите отпадъци в регион Смолян използват едно общо регионално депо за неопасни отпадъци изградено на територията на град Смолян в местност „Теклен дол“.

Мерките насочени към подобряване управлението на отпадъците на местно ниво могат да бъдат насочени към:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- Подобряване ефективността на системите за събиране на смесените битови отпадъци и въвеждането на системи за заплащане на такса за битови отпадъци на принципа на количеството изхвърлени отпадъци;
- Доразвиване на системите за управление на масово разпространени отпадъци (МРО) с цел осигуряване на висококачествено рециклиране;
- Насърчаване на домашното компостиране – домашни компостери за зелени и хранителни отпадъци;
- Разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците от обществени зелени площи, паркове и градини;
- Повишаване информираността на населението за ползите от разделно събиране и третиране на биоотпадъците;
- Необходимо е да се запази високото ниво на квалификация на служителите, чрез система на обучение за различни проекти.

Специфична цел 1.4. Благоустрояване на населените места

Мерките, които следва да се предприемат за благоустрояване на населените места предвиждат реконструкция и основен ремонт на пътища, тротоарни настилки, обновяване на сградния фонд на училищата от общината както и на обществени и административни сгради и др. вид дейности. С предвидените мерки по благоустрояване се цели да се подобри екологичната обстановка, конкурентоспособността на общината, както и да се намали миграционния процес.

Специфична цел 1.5. Превенция и риск от природни бедствия и екологични рискове

Климатичните промени засягат околната среда и водят до бедствия. Наводненията могат да причинят наранявания и загуба на човешки живот, значителни икономически разходи на околната среда и културното наследство. В Община Смолян има участък със значителен потенциален риск от наводнения, с висока степен на риск. Това е зоната с код

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

BG3_APSFR_AR_06-име-Черна-Смолян-дължина 20 км- описание р. Черна, р. Куртин лом, р. Бяла. Засегнатите водни тела са: BG3AR800R030, BG3AR800R031, BG3AR800R033.

С цел опазване на околната среда е необходимо да се подобри защитата на техническата инфраструктура, на стопанските и културно-исторически обекти в идентифицираните заливни територии. Мерките, които следва да бъдат предприети са насочени към създаване и актуализация на база данни за рискови зони, изграждане на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения.

Затопянето и засушаването пък допринасят за увеличаване на горските пожари, които от своя страна нанасят сериозни щети на околната среда. Пожарите могат да причинят промяна в биоразнообразието на видовете, замествайки едни организми с други. Могат да повлияят върху заблацияването на горите и да повишат риска от наводнения. Горските пожари причиняват ерозия на почвата и допринасят за образуването на свлачища. Друг проблем, в който горските пожари имат своя принос, е киселинният дъжд. Причинява се от емисии на серен диоксид и азотен оксид, които реагират с водните молекули в атмосферата, образувайки киселинни валежи, което се отразява негативно на почвата, растенията и водоемите, в които попадат.

Специфична цел 1.6. Прилагане на мерки за енергийна ефективност и използване на алтернативни източници на енергия

Община Смолян има изготвени План за действие за устойчива енергия и климат за периода 2021 – 2030г. Община Смолян и Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Смолян 2020-2023 г.

Съгласно приетите общински планове и програми усилията на общината ще бъдат насочени приоритетно към: увеличаване на енергийната ефективност чрез поетапното обновяване, подобряването на комфорта на обитаване на общинските сгради и обновяването на системата за улично осветление с по-ефективни осветители; включване на сгради към топлопреносната мрежа в гр. Смолян и подмяната на горивната база на отоплителните стопанства, които понастоящем функционират с електрическа енергия и течни и твърди изкопаеми горива; увеличаване на ръста на дела на използваната енергия, получена от местни ВЕИ.

Стратегическа цел 2. „Опазване на биологичното разнообразие и културно-историческото наследство в общината, поддържане и увеличаване на зелените площи и развитие на различни форми на туризъм“

Специфична цел 2.1. Опазване на биоразнообразието в защитените територии и зони от Екологичната мрежа НАТУРА 2000 намиращи се на територията на общината

Една от най-критичните заплахи за околната среда в глобален мащаб е загубата на биологично разнообразие. Под влияние главно на човешките дейности, в днешно време видовете изчезват по-бързо от нормалното. В последните десетилетия почти всички екосистеми са подложени на влиянието на редица негативни фактори като разрушаване на

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

местообитания, замърсяване, свръх експлоатация и промени в климата.

Богатото биологично разнообразие е един от значимите активи на общината, чието разумно ползване, следва да бъде обект на целенасочена местна политика. Без запазена природа и съхранено биологично разнообразие (не само в защитените територии и зони), не е възможно да бъде постигнато оптималното състояние на околната среда в Община Смолян.

Основните заплахи за биологичното разнообразие и същевременно предизвикателства за овладяването им, са свързани с деградацията, фрагментацията и загубата на местообитания, причинени от дейности в различните сектори на икономиката, в това число, инфраструктурни проекти, урбанизация на природни територии, унищожаването на животни и растения, в повечето случаи предизвикано от ползването на биологични ресурси; генетичната ерозия и внасянето на неместни видове по естествен път или в резултат на човешката дейност.

Специфична цел 2.2. Поддържане и увеличаване на зелените площи в общината

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на местното население и оказват положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата.

Дейностите ще бъдат насочени и към обновяване на парковата среда и поддържане и увеличаване на зелените площи в общината. Тази цел може да се постигне с помощта на реализиране на готови проекти в областта, финансирани от ПУДООС (в рамките на ежегодно провежданата Националната кампания „Чиста околна среда“), със средства от общинския бюджет както и други външни източници.

Специфична цел 2.3. Съхраняване на културно-историческото наследство в общината

Община Смолян притежава богато културно наследство, включващо материални свидетелства от различни исторически епохи. То е едновременно ценен ресурс на туризма и важен елемент на материалната жизнена среда, в частност – селищната среда.

Дейностите по съхраняване на културно-историческото наследство включват опазване и популяризиране на природни и културни ценности на територията на общината, поставяне на информационни съоръжения за презентация на туристически обекти в Община Смолян. За популяризиране на туристическите продукти от голямо значение е създаването и насърчаване развитието на местни туристически асоциации и партньорството между тях, както и създаване на условия за развитие и обогатяване на всички направления в културата като фактори за устойчиво развитие.

Специфична цел 2.4. Опазване на горските ресурси

На територията на Община Смолян функционират шест подразделения на РДГ „Смолян“ – ДГС „Мугла“, ДГС „Пампорово“, ДГС „Славейно“, ДГС „Смилян“, ДГС „Смолян“ и ДГС „Широка лъка“.

Голяма част от територията на общината е горска (над 60%) и покрита с горска растителност, осигуряваща подходящи местообитания за развитието на голям брой растителни и животински видове, включително и птици. Горските територии създават природен потенциал за активна туристическа дейност, както и определят интереса, възможностите и насоките на стопанската дейност в региона - основно в направление гори, горски територии, горско стопанство и горски сектор.

Естествената иглолистна растителност заема 75,4% от залесената площ, представена по дървесни видове, както следва: смърч – 35%, бял бор 27%, черен бор – 8%, ела – 5%. Делът на широколистната растителност е 24,6%, като най-голямо е участието на бука.

Устойчивото ползване на недървесните горски продукти (билки, гъби, горски плодове и др.), както и развитието на услуги, предлагани от горския сектор ще повиши възможностите на горите да бъдат управлявани по един съвременен, устойчив и екологосъобразен начин.

Специфична цел 2.5. Развитие на различни форми на туризъм

Природните дадености на общината са благоприятни за развитието на различни видове туризъм. Климатът и планинските склонове са фактори, които позволяват развитието както на зимните спортове, така и на планинския туризъм и еко туризма, като водещ е зимният (ски) туризъм. Потенциалите на общината в развитието на туристическата функция са по-големи и те следва да бъдат оценявани от гледна точка на разнообразието на туристическите ресурси.

Стратегическа цел 3 – „Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазване на околната среда“

Специфична цел 3.1. Повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в общинската администрация

Повишаването на знанията, уменията и квалификацията на общинските служители ще допринесе за по-добро управление на процесите по опазване на околната среда. Това би могло да се постигне чрез участие в проекти по ОПАК. Придобиването на специфични умения за прилагане на нормативната уредба, ще осигури информираност и нови компетенции, обмен на знания и опит, за по-добро управление на процесите по опазване на околната среда. Внедряването на съвременни форми на административно обслужване изисква подобряване на материално-техническите условия и повишаване квалификацията на заетите в администрацията. Въвеждането на нови форми на административно обслужване ще допринесе изключително много за успешното икономическо развитие и привличане на чуждестранни инвеститори.

Специфична цел 3.2. Привличане на местната общност в реализацията на мерки, насочени към опазване на околната среда и повишаване на екологичната култура

С цел по-добро информиране на обществеността по въпросите на околната среда и гарантиране на участието ѝ в процеса на вземане на решения, е необходимо да се полагат значителни усилия за увеличаване на обема и качеството на информацията за околна среда. Това включва своевременно обновяване на интернет страницата на общината по въпроси касаещи околната среда; надграждане и разширяване на информационните

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

системи, бази данни и регистри с публичен достъп. Осигуряване на изчерпателна информация за параметрите на околната среда, управлението в сектора и издаваните административни актове, поддържане на новинарски електронни рубрики.

Познаването на екологичните проблеми от гражданите би довело до участието им в процеса на вземане на решения по отношение подобряването състоянието на околната среда. Партньорството с бизнеса, браншовите и неправителствените организации е от особено значение за постигане на целите на програмата. Екологичната култура на децата е приоритет от най-ранна възраст. Това налага да се работи в посока на усъвършенстване на екологичното образование и възпитание при подрастващите. Важно е да се обърне внимание на децата от най-ранна възраст на въпроса с разделното събиране на отпадъци с цел да разберат значението и да усвоят правилата на разделно събиране, както и да придобият съответни навици. Туристическата дейност на децата е тясно свързана с предаването на екологични знания и формирането на правилно отношение към природата и действията насочени към опазването и поддържането на природната среда.

Формулираните по-горе цели в настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Смолян представят посоката на развитие на общината в областта през следващите няколко години. Постигането на заложените целите ще способства за трайно решаване на екологичните проблеми в общината.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ – 2022 -2028 година

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Стратегическа цел 1 –Поддръжане и подобряване качеството на живот на населението в общината, посредством устойчиво управление на околната среда					
Специфична цел 1.1. Поддържане добро качество на атмосферния въздух					
1.1.1.	Редовно почистване на улиците	Община Смолян	2021-2025 г.	1 135 000 лв.	Общински бюджет, държавен бюджет, национални и международни източници или др. източници
1.1.2.	Осигуряване на почистваща техника включително за миене и третиране с антиобледеняващи средства.	Община Смолян	2022-2025 г.	250 000	Общински бюджет, държавен бюджет, национални и международни източници или др. източници
1.1.3.	Замяна на опесъчаването в централната градска част с химически препарати.	Община Смолян	Постоянен	776 656	Общински бюджет, държавен бюджет, национални и международни източници или др. източници
1.1.4.	Реконструкция и рехабилитация на: междужилищни пространства, улична мрежа, зони за обществен отдих, включително градско обзавеждане и озеленяване	Община Смолян	2022-2028 г.	-	Оперативни програми, Международни фондове, Общински бюджет
1.1.4.	Реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа	Община Смолян	2022-2028 г.	53 640 000	Общински бюджет, държавен бюджет, ПРР
1.1.6.	Затревяване на не затревени площи, в резултата от строителни дейности.	Община Смолян	Постоянен	280 000	Общински бюджет

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.1.7.	Осъществяване на контрол за възстановяване на улици и тротоари при ремонт/изграждане на елементи на техническата инфраструктура с цел недопускане замърсяване на атмосферния въздух	Община Смолян	Постоянен	60 000	Общински бюджет
1.1.9.	Контрол върху изискванията за минимално озеленяване на площадките на туристически, търговски, производствени, жилищни и др. обекти при издаване на разрешения за строеж и приемане на обектите.	Община Смолян	Постоянен	60 000	Общински бюджет
1.1.10.	Разширяване на мрежата за доставка на природен газ на територията на Община Смолян	Община Смолян Лицензирано газоразпределително дружество	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	Частни инвестиции
1.1.11.	Мерки за подмяна на уреди, закупуване, доставка и подмяната на определените в рамките на първият етап от проекта отоплителни устройства.	Община Смолян	2021-2023 г.	8 896 195,86	Оперативна програма Околна среда 2014-2020 г., Проект BG16M1OP002-5.003 Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух, АДФФП BG16M1OP002-5.003-0004-C02
1.1.12.	Поддържане на база данни за източниците на емисии на територията на общината и повишаване информираността на местното население по проблемите със замърсяването на въздуха	Община Смолян	Постоянен	-	Общински бюджет

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.1.13.	Изпълнение на мерките заложи в плана за действие към Програма за качеството на атмосферния въздух на Община Смолян за периода 2021-2027 г.	Община Смолян	2022-2027 г.	Съгласно заложи средства в плана за действие на програмата за КАВ	Оперативни програми, Общински бюджет, ФЕС и др. външни източници
Специфична цел 1.2. Подобряване качеството на повърхностните и подземни води					
1.2.1.	Осигуряване на по-ефективно водоснабдяване и достъп до питейна вода	Община Смолян ВиК Смолян	2022-2028 г.	11 200 000	ПОС, Регионално ВиК дружество, държавен и общински бюджет
1.2.2.	Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа на гр. Смолян	Община Смолян	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет Програми на ЕС и др. външни източници
1.2.3	Реконструкция и изграждане на канализационната система в малките населени места от общината и изграждане на ЛПСОВ	Община Смолян	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет Програми на ЕС и др. външни източници
1.2.4.	Поддържане на добър технологичен режим на ПСОВ, гарантиращ пречистване на отпадъчните битово-фекални води, съгласно нормативните изисквания и екологосъобразно третиране и оползотворяване на утайките от ПСОВ	ВиК Смолян	Постоянен	Няма разчет	ВиК дружество
1.2.5.	Проучване за водни тела и геотермални извори	Община Смолян	2022-2028 г.	2 000 000	Общински и държавен бюджет, ВиК дружество, ПОС

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Специфична цел 1.3. Ефективно управление на отпадъците					
1.3.1.	Изграждане на нови и разширяване на съществуващите системи за разделно събиране на битови отпадъци	Община Смолян	2022-2028 г.	Съгласно проектна план-сметка	ОПОС 2021-2027г. Общински бюджет
1.3.2.	Сепариране, третиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци – въвеждане на модел на кръгова икономика	Община Смолян	2022-2028 г.	13 350 000	ПОС, държавен и общински бюджет
1.3.3.	Оптимизиране на системите за разделно събиране на МРО и опасните отпадъци от бита	Община Смолян	постоянен	Няма разчет	Общински бюджет, ПУДООС и други източници
1.3.4.	Поддържане на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаса, стъкло, хартия, картон на територията на общината	Община Смолян	постоянен	-	Общински бюджет
1.3.5.	Закупуване на съдове за разделно събиране на биоотпадъци и насърчаване на домашното компостиране	Община Смолян	до 2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, средства от ПУДООС
1.3.6.	Изпълнение на мерките заложи в Общинската програма за управление на отпадъците 2021-2028 г.	Община Смолян	2022-2028 г.	Съгласно ПУО	Общински бюджет, ОПОС, ПУДООС и други източници
Специфична цел 1.4. Благоустройство на населените места					
1.4.1.	Благоустройство и разширяване на гробищните паркове на селищата в общината	Община Смолян	2022-2028 г.	3 000 000	ППР, НПВУРБ, Общински и държавен бюджет
1.4.2.	Осигуряване на достъпна среда за хората с увреждания	Община Смолян	постоянен	Съгласно проектна документация	ФЕС, Общински бюджет, др. източници

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.4.3.	Изграждане на нова и модернизиране на съществуващата спортна инфраструктура в гр. Смолян	Община Смолян	2022-2028 г.	2 500 000	ПРР, НПВУРБ, Общински и държавен бюджет
1.4.4.	Изграждане на нова и модернизиране на съществуващата спортна инфраструктура в селата	Община Смолян	2022-2028 г.	1 000 000	ПРР, НПВУРБ, Общински и държавен бюджет
1.4.5.	Изграждане на съоръжения за паркиране на велосипеди - особено пред общински сгради, училища, офиси и автобусни спирки	Община Смолян	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	ФЕС, Общински бюджет, др. източници
Специфична цел 1.5. Превенция и риск от природни бедствия и екологични рискове					
1.5.1	Дейности за предотвратяване на наводненията	Община Смолян	2022-2028 г.	19 500 000	ПОС, общински и държавен бюджет
1.5.2.	Изграждане на система за наблюдение на водните обекти и хидротехническите съоръжения и за ранно предупреждение и оповестяване от възникване на наводнения	Община Смолян	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, Други външни източници
1.5.3.	Дейности по предотвратяване на природни бедствия и пожари	Община Смолян	2022-2028 г.	16 000 000	ПОС, ЕЗФРСР, общински и държавен бюджет
1.5.4.	Поддържане в техническа изправност на язовирни стени и съоръжения към тях, общинска собственост	Община Смолян	Постоянен	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, Други източници
1.5.5.	Овластяване на ерозионните и свлачищните процеси на територията на общината - провеждане на укрепителни мероприятия при аварийни ситуации	Община Смолян	2022-2028 г.	В зависимост от изготвена оценка за нанесени щети	Общински бюджет, Междуетовствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.5.6.	Прилагане на агро-екологични схеми за стопанисване на общински земи и дейности за борба с ерозията	Община Смолян	2022-2028 г.	Няма разчет	Общински бюджет, ПУДООС, Други източници
Специфична цел 1.6. Прилагане на мерки за енергийна ефективност и използване на алтернативни източници на енергия					
1.6.1.	Извършване на енергийни обследвания и сертифициране на обекти	Община Смолян	2023-2028 г.	-	Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“; ЕИП/Общински бюджет
1.6.2.	Внедряване на мерки за енергийна ефективност на системата за външно изкуствено осветление в гр. Смолян	Община Смолян	2023-2028 г.	Съгласно изготвена проектна документация	ФЕС, ЦБ, Общински бюджет, др. източници
1.6.3.	Повишаване на ЕЕ в жилищни сгради (еднофамилни и многофамилни), чрез прилагане на мерки за ЕЕ	Община Смолян, частни лица	2022-2028 г.	23 000 000	ПРР, НПВУРБ, Общински и държавен бюджет
1.6.4.	Повишаване на ЕЕ в публичните сгради в гр. Смолян	Община Смолян	2022-2028 г.	74 287 545,80	ПРР, НПВУРБ, ТГС, държавен и общински бюджет
1.6.5.	Повишаване на ЕЕ на публичните сгради в населените места	Община Смолян	2022-2028 г.	13 600 000	ПРР, НПВУРБ, ТГС, държавен и общински бюджет
1.6.6.	Внедряване на системи за централизирано управление и диагностика на уличното осветление	Община Смолян	2022-2028 г.	Съгласно изготвена проектна документация	ФЕС, Общински бюджет и др. източници

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско съближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.6.7.	Определяне на зони с ниски емисии и подкрепа за по-ефективно и щадящо околната среда отопление	Община Смолян	2022-2028 г.	33 000 000	ОПОС, ПОС, ПЕЕ, ПРР, НПВУРБ, държавен и общински бюджет
1.6.8.	Изпълнение на мерките заложи в План за действие за устойчива енергия и климат за периода 2021-2030г.	Община Смолян	2021-2030 г.	Съгласно бюджет по изготвения план	Общински бюджет Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ ЕИП, Национални и ОП на ЕС
Стратегическа цел 2 – Опазване на биологичното разнообразие и културно-историческото наследство в общината, поддържане и увеличаване на зелените площи и развитие на различни форми на туризъм					
Специфична цел 2.1. Опазване на биоразнообразието в защитените територии и зони от Екологичната мрежа НАТУРА 2000 намиращи се на територията на общината					
2.1.1.	Изграждане и поддържане на инфраструктурата към защитените територии	Община Смолян РИОСВ РДГ „Смолян“	2022-2028 г.	-	ОПОС, Други източници
2.1.2.	Поддържане на база данни за защитените територии и зони на територията на общината	Община Смолян	Постоянен	-	Общински бюджет, Външни източници
2.1.3.	Спазване на ограниченията и забраните за опазване на видовете и техните местообитания в защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, намиращи се в общината	Община Смолян РИОСВ	Постоянен	Няма разчет	-
2.1.4.	Използване на НДНТ при изпълнение строителството на обекти, попадащи в зони по	Община Смолян РИОСВ	2022-2028 г.	-	ОПОС, ЦБ, Общински бюджет, Други източници

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	Натура 2000, съвместими с режима на опазване				
2.1.5.	Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината	Община Смолян	2022-2028 г.	Няма разчет	Общински бюджет, ОПОС и други външни източници
2.1.6.	Планиране и провеждане на информационни кампании и образователни мероприятия в района на зони по Натура 2000	Община Смолян РИОСВ	2022-2028 г.	-	Общински бюджет
Специфична цел. 2.2. Поддържане и увеличаване на зелените площи в общината					
2.2.1.	Реновиране и развитие на градски паркове, зелени площи, публични и междублокови пространства	Община Смолян	2023-2028 г.	14 820 000	ПРР, НПВУРБ, държавен и общински бюджет
2.2.2.	Благоустройство и обновяване на обществени пространства и зелени площи	Община Смолян	2023-2028 г.	3 535 000	ПРР, НПВУРБ, ТГС, държавен и общински бюджет
2.2.3.	Организиране на ежегодни кампании за почистване на обществени зелени площи във всички населени места от общината	Община Смолян	2023-2028 г.	-	Общински бюджет
2.2.4.	Изготвяне на актуален регистъра на зелената система на общината	Община Смолян	Постоянен	-	Общински бюджет
2.2.5.	Осъвременяване на техническата база и техника за поддържане на зелената система в общината	Община Смолян	2023-2028 г.	Съгласно проектна план-сметка	Общински бюджет, Външни източници
2.2.6.	Изготвяне и кандидатстване с проекти по Национална кампания „За чиста околна среда“	Община Смолян Учебни заведения и Детски градини	2023-2028 г.	-	ПУДООС

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Специфична цел 2.3. Съхраняване на културно-историческото наследство в общината					
2.3.1.	Разработване на цялостна концепция за поддържане, развитие, рекламиране и социализиране на културно – историческото наследство на общината	Община Смолян	2022-2023 г.	Няма разчет	Общински бюджет
2.3.2.	Модернизация на градската библиотека	Община Смолян	2022-2028 г.	107 000	ПРР, НПВУРБ, ТГС, държавен и общински бюджет
2.3.3.	Създаване на демонстрационни центрове, свързани с културно наследство и традиции.	Община Смолян	2022-2028 г.	600 000,00	ПРР, ТГС, държавен и общински бюджет
2.3.4.	Развитие на поклоннически туризъм	Община Смолян	2022-2028 г.	300 000	ПРР, ТГС, държавен и общински бюджет
2.3.5.	Постоянен контрол върху състоянието на движими и недвижими паметници на културата	Община Смолян РИМ Смолян	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
2.3.6.	Реставрация, консервация и социализация на недвижими културни ценности и културно наследство, вкл. използване на дигитални технологии за представяне и популяризиране на местното културно-историческо наследство	Община Смолян	2022-2028 г.	4 080 000,00	ПРР, ТГС, държавен и общински бюджет
2.3.7.	Нови културни дейности, посредством трансгранични сътрудничество	Община Смолян	2023-2028 г.	150 000	ПРР, НПВУРБ, ТГС, държавен и общински бюджет

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времени график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Специфична цел 2.4. Опазване на горските ресурси					
2.4.1.	Създаване на нови горски култури върху непригодни земеделски земи и ерозиран терени	Община Смолян РДГ „Смолян“	2023-2028 г.	100 000	Община Смолян РДГ „Смолян“
2.4.2.	Поддържане на горските и полските пътища и полските канали	Община Смолян РДГ „Смолян“	Постоянен	-	Община Смолян РДГ „Смолян“
2.4.3.	Насърчаване разумното използване на други странични горски продукти като - гъби, билки, диворастящи плодове и др.	Община Смолян РДГ „Смолян“	Постоянен	-	Община Смолян РДГ „Смолян“
2.4.4.	Спазване на мерките за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните описани в Раздел „Лечебни растения“	Община Смолян РДГ „Смолян“	Постоянен	-	Община Смолян РДГ „Смолян“
Специфична цел 2.5. Развитие на различни форми на туризъм					
2.5.1.	Развитие на различни форми на туризъм – еко, ловен и риболовен, селски и културен туризъм	Община Смолян	2022-2028 г.	-	Общински бюджет, Външни източници
2.5.2.	Разработване и приемане на интегриран проект за развитие на зимен и ски туризъм	Община Смолян	2021-2027 г.	7 000 000	ПРР, ПОС, ТГС, държавен и общински бюджет
2.5.3.	Изграждане на нови и поддържане на съществуващи туристически и екопътеки в общината	Община Смолян	2022-2028 г.	520 000	ПРР, ПОС, ТГС, държавен и общински бюджет
2.5.4.	Създаване на нови зони за отдих и изграждане на нова инфраструктура	Община Смолян	2021-2027 г.	1 200 000	ПРР, ПОС, ТГС, държавен и общински бюджет
2.5.5.	Изготвяне на Стратегия за развитие на туризма	Община Смолян	2021-2027 г.	30 000	ПРР, ПОС, ТГС, ПО, държавен и общински бюджет

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
2.5.6.	Разнообразяване на съществуващите и създаване на нови туристически дейности	Община Смолян	2022-2028 г.	1 850 000	ПРР, ПОС, ТГС, ПО, държавен и общински бюджет
2.5.7.	Сътрудничество и координация на туристическите дейности	Община Смолян Туристически бранш	2022-2028 г.	Няма разчет	ПРЧР, ТГС, държавен и общински бюджет
Стратегическа цел 3 – Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазване на околната среда					
Специфична цел 3.1. Повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в общинската администрация					
3.1.1.	Повишаване на административния капацитет на служители от общинска администрация по прилагане на екологичното законодателство (участие в семинари, обучения и др.)	Община Смолян	2021-2028 г.	-	Общински бюджет, Други източници
3.1.2.	Реализиране на проект „Е – Община“	Община Смолян	2021-2028 г.	2 730 000	Общински бюджет, ФЕС и други източници
3.1.3.	Оптимизиране на управлението и подобряване на човешките ресурси	Община Смолян	2021-2028 г.	80 000	Общински бюджет, ФЕС и други източници
Специфична цел 3.2. Привличане на местната общност в реализацията на мерки, насочени към опазване на околната среда и повишаване на екологичната култура					
3.2.1.	Привличане на гражданите за участие в местното управление	Община Смолян	2022-2028 г.	220 000	Общински бюджет, ФЕС и други източници
3.2.2.	Провеждане на консултации и обществени обсъждания по екологични проблеми	Община Смолян	При необходимост	-	-
3.2.3.	Поддържане на актуална информация за състоянието на компонентите на околната среда и	Община Смолян	Постоянен	-	Общински бюджет

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времени график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	информирание на населението чрез публикуване информацията на сайта на Община Смолян или др. подходящи източници				
3.2.4.	Оказване на съдействие при подготовка на проекти свързани с околната среда на НПО, учебни заведения, читалища, фирми и др.	Община Смолян	постоянен	-	Общински и държавен бюджет
3.2.5.	Дейности в сътрудничество с местни и международни партньори	Община Смолян	2023-2028 г.	250 000	Общински бюджет, фондове от ЕС и други източници

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЮЗНАТИ ФОНДОВЕ

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

VII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Отговорно длъжностно лице

Координацията по изпълнение на програмата се осъществява от:

ОБЩИНА СМОЛЯН

4700 гр. Смолян

бул. „България“ № 12

Дирекция „Строителство, инфраструктура, околна среда и стопанисване на горите“

Тел: 0301/67677

2. Комисия

Отчитането на напредъка по изпълнение на програмата и вземането на решения по възникнали проблеми ще се осъществява от Общински съвет -Смолян.

3. Схема на следене изпълнението на програмата

Изпълнението на програмата ще се следи по съответствие на сроковете. Съгласно чл. 79, ал. 4 от ЗООС, програмите се приемат от Общински съвет, който контролира изпълнението им. Член 79, ал. 5 от същия закон постановява, че Кметът на общината ежегодно внася в Общински съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда.

4. Актуализация на програмата

Програмата е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение.

Допълването и актуализацията на програмата е заложено в чл. 79, ал. 5 от ЗООС, съгласно, който при необходимост Кмета на общината внася предложение до Общински съвет. Такава актуализация е наложителна при съществена промяна в приоритетите на общината, съществени изменения в съществуващите условия, промяна в нормативната уредба по опазване на околната среда и т.н.

5. Информирание на РИОСВ и обществеността за изпълнението на програмата

Отчетите за изпълнението на програмата се представят в РИОСВ за информация съгласно чл. 79, ал. 6 от ЗООС.

Отговорник за предоставяне на информация е координатора на програмата.

6. Използвани източници на информация

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.);
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.;
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.;
- Програма за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

- Интегрирана териториална стратегия за развитие – Южен централен регион 2021-2027 г.;
- План за управление на речните басейни (ПУРБ) в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на речните басейни (ПУРБ) в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2022-2027 г.;
- План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление на водите 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление на водите 2022-2027 г.;
- Доклади за състоянието на околната среда – РИОСВ – Смолян за периода 2019-2022 г.;
- Официална интернет страница на НСИ - <http://www.nsi.bg/>;
- География на България, 2002 г.;
- Климатичен справочник за НР България, 1979;
- Геозащита Перник, МРРБ;
- Официална интернет страница на Изпълнителна агенция по околна среда - <https://eea.government.bg/>;
- Бизнес план за развитие на дейността на „Водоснабдяване и Канализация“ ЕООД – Смолян като ВиК оператор за периода 2017-2021 г.
- Официален сайт на Община Смолян - <https://www.smolyan.bg/bg/home>;
- Общ устройствен план на Община Смолян;
- Екологична оценка на ОУП на Община Смолян;
- Общински план за интегрирано развитие на Община Смолян 2021-2027 г.;
- Програма за управление на отпадъците на Община Смолян 2021-2028 г.;
- Общинска програма за намаляване нивата на фини прахови частици (ФЧП10) И достигане на утвърдените норми за качество на атмосферния въздух на Община Смолян 2021-2025 г.;
- План за действие за устойчива енергия и климат за периода 2021 – 2030г. Община Смолян;
- Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Смолян 2020-2023 г.;
- Програма за опазване на лечебни растения в Община Смолян 2006 г.;
- Годишния отчет за 2021 г. на РЗИ-Смолян
- Доклад на РЗИ Смолян за шумовото натоварване на територията на град Смолян 2022 г.

7. Нормативна уредба

- ЗАКОН за опазване на околната среда, Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002 г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022 г.;
- ЗАКОН за чистотата на атмосферния въздух, Обн. ДВ. бр.45 от 28 Май 1996г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022 г.;
- ЗАКОН за водите, Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022 г.;
- ЗАКОН за управление на отпадъците Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г., доп. ДВ. бр.11 от 2 Февруари 2023г. ;
- ЗАКОН за почвите, Обн. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022 г.;

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

- ЗАКОН за защитените територии, Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022 г.;
- ЗАКОН за биологичното разнообразие, Обн. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022 г.;
- ЗАКОН за защита от шума в околната среда, Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 Ноември 2020г.;
- ЗАКОН за лечебните растения, Обн. ДВ. бр. 29/07.04.2000 г., посл. изм. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022 г.;
- НАРЕДБА № 1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите, В сила от 29.04.2011г., Обн. ДВ. бр.34 от 29 Април 2011г., , изм. и доп. ДВ. бр.22 от 5 Март 2013г., изм. ДВ. бр.44 от 17 Май 2013г.,изм. и доп. ДВ. бр.60 от 22 Юли 2014г.изм. и доп. ДВ. бр.20 от 15 Март 2016г.;
- НАРЕДБА № 1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, Обн. ДВ. бр.87 от 30 Октомври 2007г., изм. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2010г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 21 Февруари 2012г. , изм. и доп. ДВ. бр.28 от 19 Март 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.90 от 31 Октомври 2014г. изм. и доп. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2016г.;
- НАРЕДБА №2 за класификация на отпадъците, Обн. ДВ. бр.66 от 8 Август 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.53 от 8 Юли 2022г.;
- НАРЕДБА № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите, обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г.;
- НАРЕДБА № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води, издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 22 от 5.03.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.13 от 16 Февруари 2021г.;
- НАРЕДБА №6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, обн., ДВ, бр. 58 от 18.07.2006 г., изм. и доп. ДВ. бр.24 от 25 Март 2022г.;
- НАРЕДБА №9 от 14.03.1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, В сила от 03.05.1991г., Обн. ДВ. бр.35 от 3 Май 1991г., попр. ДВ. бр.38 от 14 Май 1991г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002г.;
- НАРЕДБА № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, в сила от 30.07.2010г., Обн. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010г.,изм. и доп. ДВ. бр.48 от 16 Юни 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.79 от 8 Октомври 2019г.;
- НАРЕДБА №14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места от 23.09.1997г., изм. ДВ. бр.42 от 29 Май 2007г.;
- НАРЕДБА за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС №20/25.01.2017 г. обн., ДВ. бр. 11/31.01.2017 г.изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г. посл. изм. ДВ. бр.100 от 16 Декември 2022г.;
- НАРЕДБА №1 от 04 Юни 2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри, Обн. ДВ. бр.51 от 20 Юни 2014г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.33 от 10 Април 2023г.;

Програма за опазване на околната среда на Община Смолян за периода 2022 – 2028 г.

- НАРЕДБА №1 от 09.02.2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения, Обн. ДВ. бр.13 от 17 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 11 Декември 2018г.;
- НАРЕДБА №6/27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, ДВ. бр.80/13.09.2013г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 Май 2021г.;
- НАРЕДБА за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г., Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017г.;
- НАРЕДБА №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите обн. ДВ, бр.71/12.08.2008г.;
- НАРЕДБА № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения;
- Наредба № 1 За осигуряване на обществения ред на територията на Община Смолян (Приета с Решение №64/18.02.2016 г. на Общински съвет – Смолян, изм. с Решение №348/16.12.2016 г.; изм. с Решение №134/23.03.2018 г. на Административен съд Смолян; изм. с Решение №498/28.12.2018 г. на Административен съд Смолян);
- Наредба №2 За определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги и права на територията на Община Смолян (Приета с Решение №53/30.12.2019 г. на Общински съвет-Смолян, изм. и доп. с Решение №399/22.12.2020 г.; изм. и доп. с Решение №695/22.12.2021 г., изм. и доп. с Решение №1071/30.12.2022г на Общински съвет-Смолян);
- Наредба №9 За управление на отпадъците на територията на Община Смолян (Приета с Решение № 419/21.01.2021 г. на ОбС - Смолян);
- Наредба №19 за опазване на околната среда на територията на Община Смолян;
- Наредба № 23 За съхранение ландшафта при управление на земни маси на територията на Община Смолян;
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Смолян (приета с Решение №241/25.06.2020г. на Общински съвет-Смолян).

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

